

Α' Τεχνικού και Επαγγελματικού Λυκείου

ΓΕΩΡΓΙΚΟΣ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ

Ευσταθίου Ζαχάρη

ΚΑΘΗΓΗΤΗ ΠΑΙΔΑΓ. ΤΕΧΝ. ΣΧΟΛΗΣ ΣΕΛΕΤΕ

Α' ΤΑΞΗ ΤΕΧΝΙΚΟΥ
ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΓΕΩΡΓΙΚΟΣ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ

ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ ΖΑΧΑΡΗ
ΓΕΩΠΟΝΟΥ Μ.ΒΟ.Ε.Δ.
ΚΑΘΗΓΗΤΗ ΠΑΙΔΑΓ. ΤΕΧΝ. ΣΧΟΛΗΣ ΣΕΛΕΤΕ

ΑΘΗΝΑ
1983

ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ ΕΥΓΕΝΙΔΟΥ

Ο Ευγένιος Ευγενίδης, ο ιδρυτής και χορηγός του « Ιδρύματος Ευγενίδου », πολύ νωρίς πρόβλεψε και σχημάτισε την πεποίθηση ότι η άρτια κατάρτιση των τεχνικών μας, σε συνδυασμό με την εθνική αγωγή, θα ήταν αναγκαίος και αποφασιστικός παράγοντας της πρόσδου του Έθνους μας.

Την πεποίθησή του αυτή ο Ευγενίδης εκδήλωσε με τη γενναιόφρονα πράξη ευεργεσίας, να κληροδοτήσει σεβαστό ποσό για τη σύσταση Ιδρύματος που θα είχε σκοπό να συμβάλλει στην τεχνική εκπαίδευση των νέων της Ελλάδας.

Έτσι το Φεβρουάριο του 1956 συστήθηκε το « Ίδρυμα Ευγενίδου », του οποίου την διοίκηση ανέλαβε η αδελφή του κυρία Μαριάνθη Σίμου, σύμφωνα με την επιθυμία του διαθέτη.

Από το 1956 μέχρι σήμερα η συμβολή του Ιδρύματος στην τεχνική εκπαίδευση πραγματοποιείται με διάφορες δραστηριότητες. Όμως απ' αυτές η σημαντικότερη, που κρίθηκε από την αρχή ως πρώτης ανάγκης, είναι η έκδοση βιβλίων για τους μαθητές των τεχνικών σχολών.

Μέχρι σήμερα εκδόθηκαν 150 τόμοι βιβλίων, που έχουν διατεθεί σε πολλά εκατομμύρια τεύχη, και καλύπτουν ανάγκες των Κατώτερων και Μέσων Τεχνικών Σχολών του Υπ. Παιδείας, των Σχολών του Οργανισμού Απασχολήσεως Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ) και των Δημοσίων Σχολών Εμπορικού Ναυτικού.

Μοναδική φροντίδα του Ιδρύματος σ' αυτή την εκδοτική του προσπάθεια ήταν και είναι η ποιότητα των βιβλίων, από άποψη όχι μόνον επιστημονική, παιδαγωγική και γλωσσική, αλλά και από άποψη εμφανίσεως, ώστε το βιβλίο να αγαπηθεί από τους νέους.

Για την επιστημονική και παιδαγωγική ποιότητα των βιβλίων, τα κείμενα υποβάλλονται σε πολλές επεξεργασίες και βελτιώνονται πριν από κάθε νέα έκδοση.

Ιδιαίτερη σημασία απέδωσε το Ίδρυμα από την αρχή στην ποιότητα των βιβλίων από γλωσσική άποψη, γιατί πιστεύει ότι και τα τεχνικά βιβλία, όταν είναι γραμμένα σε γλώσσα άρτια και ομοιόμορφη αλλά και κατάλληλη για τη στάθμη των μαθητών, μπορούν να συμβάλλουν στην γλωσσική διαπαιδαγώγηση των μαθητών.

Έτσι με απόφαση που πάρθηκε ήδη από το 1956 όλα τα βιβλία της Βιβλιοθήκης του Τεχνίτη, δηλαδή τα βιβλία για τις Κατώτερες Τεχνικές Σχολές, όπως αργότερα και για τις Σχολές του ΟΑΕΔ, είναι γραμμένα σε γλώσσα δημοτική με βάση την γραμματική του Τριανταφυλλίδη, ενώ όλα τα άλλα βιβλία είναι γραμμένα στην απλή καθαρεύουσα. Η γλωσσική επεξεργασία των βιβλίων γίνεται από φιλολόγους του Ιδρύματος και έτσι εξασφαλίζεται η ενιαία σύνταξη και ορολογία κάθε κατηγορίας βιβλίων.

Η ποιότητα του χαρτιού, το είδος των τυπογραφικών στοιχείων, τα σωστά σχήματα και η καλαίσθητη σελιδοποίηση, το εξώφυλλο και το μέγεθος του βιβλίου περιλαμβάνονται και αυτά στις φροντίδες του Ιδρύματος.

Το Ίδρυμα Θεώρησε ότι είναι υποχρέωσή του, σύμφωνα με το πνεύμα του ίδρυτη του, να θέσει στην διάθεση του Κράτους όλη αυτή την πείρα του των 20 ετών, αναλαμβάνοντας την έκδοση των βιβλίων και για τις νέες Τεχνικές και Επαγγελματικές Σχολές και τα νέα Τεχνικά και Επαγγελματικά Λύκεια, σύμφωνα με τα Αναλυτικά Προγράμματα του Κ.Ε.Μ.Ε.

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ ΕΥΓΕΝΙΔΟΥ

Αλέξανδρος Ι. Παππάς, Ομ. Καθηγητής ΕΜΠ, Πρόεδρος.

Χρυσόστομος Φ. Καβουνίδης, Διπλ.-Μηχ.- Ηλ. ΕΜΠ, Επίτιμος Διοικητής ΟΤΕ, Αντιπρόεδρος.

Μιχαήλ Γ. Αγγελόπουλος, Τακτικός Καθηγητής ΕΜΠ, τ. Διοικητής ΔΕΗ.

Θεοδόσιος Παπαθεοδοσίου, Δρ. Μηχανολόγος Μηχανικός, Δ/ντής Εφ. Προγρ. και Μελετών Τεχν. και Επαγγ. Εκπ. Υπ. Παιδείας.

Επιστημ. Σύμβουλος, **Γ. Ρουσσος**, Χημ.-Μηχ. ΕΜΠ.

Σύμβουλος επί των εκδόσεων του Ιδρύματος **Κ. Α. Μανάφης**, Καθηγητής Φιλοσοφικής Σχολής Παν/μίου Αθηνών.

Γραμματεύς, **Δ. Π. Μεγαρίτης**.

Διατελέσαντα μέλη ή σύμβουλοι της Επιτροπής

Γέωργιος Κακριδής † (1955 - 1959) Καθηγητής ΕΜΠ, **Άγγελος Καλογερας** † (1957 - 1970) Καθηγητής ΕΜΠ, **Δημήτριος Νιάνιας** (1957 - 1965) Καθηγητής ΕΜΠ, **Μιχαήλ Σπετσιέρης** (1956 - 1959), **Νικόλαος Βασιώτης** (1960 - 1967), **Θεόδωρος Κουζέλης** (1968 - 1976) Μηχ.- Ηλ. ΕΜΠ, **Παναγιώτης Χατζηωάννου** (1977 - 1982) Μηχ.- Ηλ. ΕΜΠ.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Πάντα όταν βρισκόμαστε μπροστά σε ένα σταυροδρόμι αντιμετωπίζομε το δίλημμα της εκλογής.

Από τους δύο ή τρεις ή περισσότερους δρόμους που ξανοίγονται μπροστά μας αναρωτιόμαστε ποιον να ακολουθήσουμε; Ποιος απ' αυτούς θα μας οδηγήσει πιο σύντομα, πιο εύκολα, πιο ομαλά, πιο αποτελεσματικά στον τελικό προορισμό μας;

Σε ένα τέτοιο σταυροδρόμι βρίσκεται κάθε άνθρωπος σε ορισμένη περίοδο της ζωής του. Είναι η στιγμή που καλείται να αποφασίσει ποιο θα είναι το επάγγελμα με το οποίο θα συνδέσει τη ζωή του, ποιος θα είναι ο δρόμος, ποια η κατεύθυνση που θα ακολουθήσει στην επαγγελματική του σταδιοδρομία.

Τρία πράγματα δίνουν ξέχωρη βαρύτητα και ξέχωρη σοβαρότητα στο δίλημμα αυτό για τον άνθρωπο:

— Η βασική σημασία που έχει η επαγγελματική εκλογή για ολόκληρη την ακόλουθη ζωή του.

— Το γεγονός ότι είναι υποχρεωμένος να κάνει αυτή την εκλογή σε μια ηλικία που δεν έχει ακόμα την απαιτούμενη εμπειρία ούτε την απαιτούμενη ωριμότητα για μια καλά μελετημένη, σωστή και επιτυχημένη εκλογή.

— Το ότι μια επιτυχημένη επαγγελματική εκλογή και σταδιοδρομία είναι συνάρτηση πολλών παραγόντων υποκειμενικών (κλίσεων, ικανοτήτων, διαθέσεων) και αντικειμενικών (δυνατοτήτων κατάλληλης προετοιμασίας και εκπαιδεύσεως, καθώς και άμεσης και ικανοποιητικής αποκαταστάσεως).

Κατά την αντιμετώπιση αυτού του προβλήματος, οι νέοι μας έχουν άμεση και ζωτική ανάγκη κάποιος να βρεθεί κοντά τους. Κάποιος που αντιλαμβάνεται το μέγεθος και τη σημασία του δόλου προβλήματος και που με την ωριμότητά του θα αναπληρώσει τη δική τους ανωριμότητα. Κάποιος τέλος που με τις γνώσεις, την εμπειρία και την κατάρτισή του θα συμπληρώσει στους τομείς αυτούς τις δικές τους σοβαρές από κάθε άποψη ελλείψεις.

Σε κάθε καλά οργανωμένη προσπάθεια μελετημένης και συστηματικής αντιμετώπισεως αυτών των προβλημάτων, το ρόλο αυτού του «κάποιου» αναλαμβάνει μια υπηρεσία Επαγγελματικού Προσανατολισμού, που είναι σωστά οργανωμένη.

Αλλά στις περιπτώσεις που αυτή η υπηρεσία δεν έχει ακόμα οργανωθεί, δεν πρέπει να μείνουν μόνοι τους και αβοήθητοι οι νέοι.

Στο σταυροδρόμι της επαγγελματικής εκλογής, που αναφέραμε παραπάνω, βρίσκονται και οι μαθητές των Επαγγελματικών Λυκείων στην αρχή της εκπαιδεύσεώς τους.

Με τη σημερινή δομή της Επαγγελματικής Εκπαίδευσεως τρεις είναι οι δρόμοι ή οι βασικές κατευθύνσεις ή οι τομείς, που ξανοίγονται μπροστά τους.

Δεν γνωρίζουν ασφαλώς τι τους κρύβει και τι τους επιφυλάσσει κάθε μια από τις τρεις κατευθύνσεις ή τομείς. Για το λόγο αυτό έχουν ανάγκη, όπως άλλωστε

είναι φυσικό, να πληροφορηθούν και να ενημερωθούν ποιες είναι οι συνθήκες εργασίας, ποιες είναι οι προϋποθέσεις και ποιες είναι οι δυνατότητες για να επιτύχουν στην επαγγελματική τους αποκατάσταση σε κάθε έναν από τους παραπάνω τομείς τομείς.

Ένας από τους τομείς αυτούς είναι ο Γεωργοκτηνοτροφικός.

Οι άλλοι δύο είναι: ο τομέας Οικονομίας και Διοικήσεως και ο Κοινωνικός τομέας.

Θα απορήσει ίσως κανείς βλέποντας να συμπεριλαμβάνεται στους τομείς της επαγγελματικής κατευθύνσεως και ο Γεωργοκτηνοτροφικός τομέας. Και είναι φυσικό να δημιουργηθούν ορισμένα ερωτηματικά, όπως:

Μπορεί ο τομέας της γεωργίας και της κτηνοτροφίας ή ο τομέας της γεωργοκτηνοτροφικής παραγωγής, όπως λέγεται επίσης, να θεωρείται ως τομέας επαγγελματικής αποκαταστάσεως; Μπορεί να φιλοδοξήσει σήμερα ένας νέος να σταδιοδρομήσει σε ένα τέτοιο τομέα;

Δεν είναι η εργασία του γεωργού και του κτηνοτρόφου η εργασία στην οποία αναγκάζεται να καταφύγει όποιος δεν τα κατάφερε να επιτύχει πουθενά άλλού; Δεν είναι η εργασία που και αυτοί ακόμα οι γεωργοκτηνοτρόφοι που είναι δεμένοι μαζύ της, θέλουν και αγωνίζονται να την εγκαταλείψουν;

Στις σελίδες που ακολουθούν, θα καταβληθεί προσπάθεια ώστε με απλό και αντικειμενικό τρόπο να ενημερωθούν και να κατατοπισθούν οι μαθητές σε ό,τι αφορά σε μια πετυχημένη σταδιοδρομία στο Γεωργοκτηνοτροφικό τομέα.

Στο περιεχόμενο του βιβλίου, σύμφωνα προς το αντίστοιχο αναλυτικό πρόγραμμα που εκπονήθηκε από το ΚΕΜΕ, θα βρουν οι μαθητές των Επαγγελματικών Λυκείων με υπευθυνότητα όλα τα στοιχεία, που θα τους βοηθήσουν στην πλήρη και αντικειμενική τους κατατόπιση.

Έτσι, με σύνεση, με προσοχή, με απόλυτη ηρεμία ψυχική, αλλά και με συναίσθηση της σοβαρότητας του προβλήματος, θα πάρουν την απόφασή τους για την τελική εκλογή.

E.A. Ζάχαρης

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

Η ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΣΤΗΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

1.1 Η εμφάνιση και εξέλιξη της εξειδικεύσεως.

Ένα από τα κύρια χαρακτηριστικά της εποχής μας είναι η καταπληκτική από κάθε άποψη τεχνολογική εξέλιξη και ανάπτυξη της κοινωνίας.

Η εξέλιξη αυτή είχε ως φυσικό επακόλουθο την παράλληλη εξειδίκευση της ανθρώπινης εργασίας σε όλους τους τομείς της τεχνολογίας.

Όσο οι τεχνολογικές γνώσεις του ανθρώπου ήταν πολύ περιορισμένες, περιορισμένες ήταν και οι τεχνικές εργασίες, στις οποίες ο ίδιος θα μπορούσε να ειδικευθεί.

Κατά τη μακρόχρονη περίοδο που ο πρωτόγονος άνθρωπος ζούσε από το κυνήγι, δεν είχε λόγους να ειδικευθεί σε οποιαδήποτε άλλη εργασία. Το κυνήγι των αγρίων ζώων και η προστασία του από τους εχθρούς και τις αντιερότητες του περιβάλλοντος, ήταν οι μόνες εργασίες, που έπρεπε να είναι σε θέση να εκτελεί για τη συντήρησή του στη ζωή.

Όταν, πολύ αργότερα, προχώρησε στην εξημέρωση ορισμένων ζώων και στην πρωτόγονη καλλιέργεια της γης και δημιούργησε τους πρώτους οικισμούς για μόνιμη εγκατάσταση και διαμονή, ήταν επόμενο να ειδικευθεί στην εκτέλεση περισσοτέρων εργασιών.

Η ανακάλυψη και η επεξεργασία των μετάλλων, γύρω στα 4.000 χρόνια προ Χριστού, επέφεραν σημαντικότερες ακόμα αλλαγές στην εργασία του ανθρώπου. Η επεξεργασία των μετάλλων δεν ήταν τόσο εύκολη εργασία, όπως η πρωτόγονη καλλιέργεια της γης. Απαιτούσε όχι μόνο ειδικές εγκαταστάσεις, ειδικές ικανότητες, εξάσκηση και εξειδίκευση σημαντική, αλλά και πλήρη απασχόληση. Έτσι, δεν ήταν πια δυνατό τα ίδια άτομα να ασχολούνται με την επεξεργασία των μετάλλων και παράλληλα να καλλιεργούν τη γη ή να διατρέφουν διάφορα ζώα.

Έπρεπε ορισμένοι από τους ανθρώπους να αφιερωθούν αποκλειστικά στην επεξεργασία των μετάλλων και να ειδικευθούν στην εκτέλεση αυτής της εργασίας.

Η ανάγκη αυτή οδήγησε στην πρώτη, θα λέγαμε, ουσιαστική εξειδίκευση του ανθρώπου στον τομέα της εργασίας.

Η εμφάνιση αργότερα άλλων εξειδικευμένων εργασιών και η δημιουργία διαφόρων βιοτεχνικών εργαστηρίων συνετέλεσε, όπως ήταν επόμενο, σε μεγαλύτερη εξειδίκευση της ανθρώπινης εργασίας.

Η ανακάλυψη και η χρήση, κατά τον 18ο αιώνα, του ατμού και αργότερα του ηλεκτρισμού, με τη βιομηχανική επανάσταση που ακολούθησε, ανέπτυξαν σε πολύ

μεγαλύτερο βαθμό και καθιέρωσαν την απασχόληση του ανθρώπου στην εκτέλεση καθαρά εξειδικευμένων εργασιών.

Η πρόοδος των διαφόρων επιστημών και η θαυμαστή ανάπτυξη της τεχνολογίας τόσο κατά τον 19ο αλλά κυρίως κατά τον 20ο αιώνα και ιδιαίτερα μετά το δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο, οδήγησαν στην εξειδίκευση του ανθρώπου στο μεγαλύτερο δυνατό βαθμό κατά την επαγγελματική απασχόλησή του.

Η όλη εξάλλου διάρθρωση των συγχρόνων κοινωνιών και η ανάπτυξη του σύγχρονου πολιτισμού δημιούργησαν την ανάγκη πολλών εξειδικευμένων εργασιών, στην εκτέλεση των οποίων ο σύγχρονος άνθρωπος είναι υποχρεωμένος να ειδικευθεί.

Οι λόγοι που επιβάλλουν την εξειδίκευση αυτή είναι βασικά οι ακόλουθοι:

— Οι επιστημονικές γνώσεις και οι τεχνολογικές ανακαλύψεις, που έχει σήμερα στην διάθεσή του ο άνθρωπος, είναι τόσο πολλές, ώστε κάθε άνθρωπος να είναι δυνατόν να αφομοιώσει μόνο ένα μικρό τμήμα από αυτές και να καταστήσει κτήμα του ουσιαστικό. Έτσι, αναγκάζεται να περιορισθεί και να ειδικευθεί σε ένα μονάχα επιστημονικό ή τεχνολογικό τομέα.

— Το σύγχρονο κοινωνικό σύνολο έχει ανάγκη από ψηλής ποιότητας επιστημονικές υπηρεσίες ή ψηλής ποιότητας προϊόντα, τα οποία μόνο άτομα σε ιδιαίτερο βαθμό ειδικευμένα είναι δυνατό να εξασφαλίσουν.

— Η σύγχρονη οικονομία απαιτεί προϊόντα και υπηρεσίες όχι μόνο εκλεκτά σε ποιότητα αλλά και στο χαμηλότερο δυνατό κόστος. Τη μείωση όμως του κόστους τόσο στην παραγωγή προϊόντων, όσο και στην παροχή υπηρεσιών, μόνο άτομα ειδικευμένα μπορούν να επιτύχουν.

— Η ανάπτυξη του πολιτισμού έχει ως αποτέλεσμα τη μεγάλη αύξηση των αναγκών του σύγχρονου ανθρώπου. Για την ικανοποίηση αυτών των αυξημένων αναγκών απαιτούνται μεγάλες ποσότητες προϊόντων ή μεγάλος αριθμός υπηρεσιών, πράγμα που μόνο η εξειδίκευση μπορεί να εξασφαλίσει.

— Όσο και αν έχει προχωρήσει η ανάπτυξη της τεχνολογίας και του πολιτισμού, υπάρχουν πάντοτε περιθώρια μεγαλύτερης αναπτύξεώς τους. Στην ευρύτερη αυτή ανάπτυξη τους μόνο άτομα ειδικευμένα σε συγκεκριμένους τεχνικούς και πολιτιστικούς τομείς μπορούν να συμβάλλουν αποτελεσματικά.

1.2 Η εξειδίκευση στη σύγχρονη τεχνολογία.

Αν σ' όλους τους τομείς της ανθρώπινης απασχολήσεως έχει ιδιαίτερη σημασία η εξειδίκευση, η σημασία της είναι ασφαλώς πολύ περισσότερο σημαντική στη σύγχρονη τεχνολογία.

Κάθε τεχνολογική ανακάλυψη τότε μόνο επηρεάζει τη ζωή μας, όταν μπορεί να αξιοποιηθεί από κάθε σύγχρονο άνθρωπο στην καθημερινή ζωή του. Αυτό όμως, για να επιτευχθεί, απαιτεί και το κατάλληλο ειδικευμένο τεχνικό προσωπικό.

Τεράστιες είναι π.χ. οι υπηρεσίες που προσφέρει στην καθημερινή ζωή μας η ανακάλυψη του ηλεκτρισμού. Αυτό όμως, για να γίνει δυνατό, χρειάζονται οι ειδικευμένοι τεχνικοί και επιστήμονες που θα ασχοληθούν με την παραγωγή και τη μεταφορά του ηλεκτρικού ρεύματος. Χρειάζονται οι τεχνικοί που θα κατασκευάσουν τα διάφορα ηλεκτρικά είδη και υλικά. Χρειάζονται οι τεχνίτες που θα

εγκαταστήσουν τις απαραίτητες ηλεκτρικές εγκαταστάσεις. Ακόμη τα άτομα όλων αυτών των κατηγοριών πρέπει να είναι σε τέτοιο βαθμό ειδικευμένα, στον τομέα του το καθένα, ώστε τα προϊόντα της εργασίας τους να προσφέρονται σε χαμηλό κόστος, για να είναι προσιτά από κάθε σύγχρονο άνθρωπο.

Έπειτα, η σύγχρονη τεχνολογία περιλαμβάνει σε κάθε τομέα της εργασίες τόσο εξειδικευμένες τεχνικά, ώστε η σωστή εκτέλεσή τους να απαιτεί άτομα ειδικευμένα σε ένα περιορισμένο σχετικά τεχνικό τομέα. Αποτέλεσμα αυτού είναι η μεγαλύτερη εξειδίκευση όσων ασχολούνται με την εκτέλεση τεχνικών εργασιών. Έχει ακόμη ως αποτέλεσμα την εμφάνιση νέων τεχνικών ειδικοτήτων κάθε φορά που καινούργιες ανακαλύψεις έρχονται να προστεθούν στην υπάρχουσα τεχνολογία.

Πριν από το δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο ήταν άγνωστη σχεδόν στη χώρα μας η ειδικότητα του ηλεκτρονικού. Πριν από λίγα ακόμη χρόνια ήταν άγνωστη η ειδικότητα του ψυκτικού, για να περιορισθούμε σε δύο απλά παραδείγματα.

Η εμφάνιση και η ανάπτυξη των ηλεκτρονικών οργάνων και η ανάπτυξη της ψύξεως και του κλιματισμού, επέβαλαν την ανάγκη της εξειδικεύσεως ατόμων στους αντίστοιχους τομείς και στη δημιουργία δύο νέων ειδικοτήτων.

1.3 Κατάταξη και ομαδοποίηση των επαγγελμάτων.

Η μεγάλη εξειδίκευση στο χώρο της σύγχρονης τεχνολογίας, αλλά και η εξειδίκευση σε κάθε τομέα απασχολήσεως του σύγχρονου ανθρώπου, συνετέλεσαν στο να δημιουργηθεί ένας υπερβολικά μεγάλος αριθμός επαγγελμάτων. Λεξικά επαγγελμάτων, που κυκλοφορούν σε ανεπτυγμένες χώρες, αριθμούν σε πολλές χιλιάδες τα ασκούμενα σήμερα διαφορετικά επαγγέλματα.

Ο μεγάλος αυτός αριθμός των επαγγελμάτων δημιούργησε την ανάγκη της κατατάξεως τους σε μεγάλες ομάδες ομοειδών επαγγελμάτων.

Η κατάταξη αυτή είναι βασικά απαραίτητη δις υπηρεσίες που ασχολούνται με τα θέματα του εργατικού δυναμικού και στις υπηρεσίες που ασχολούνται με την οικονομική ανάπτυξη της χώρας, καθώς και με τα θέματα του οικονομικού και του κοινωνικού προγραμματισμού.

Είναι επίσης βασικά απαραίτητη και στις υπηρεσίες που ασχολούνται με την εκπαίδευση των νέων. Απαραίτητη τόσο για να προγραμματίσουν σωστά τις μορφές εκπαίδευσεως, που πρέπει να αναπτυχθούν, όσο και για να ενημερώσουν και να κατευθύνουν κατάλληλα κάθε νέο για τη σωστή επαγγελματική του εκλογή.

Στη χώρα μας η Εθνική Στατιστική Υπηρεσία έχει προβεί σε μια γενική τέτοια κατάταξη των ασκούμενων σήμερα επαγγελμάτων.

Στην προσπάθειά της αυτή έχει κατανείμει το σύνολο της οικονομικής δραστηριότητας της χώρας στους ακόλουθους κλάδους οικονομικής δραστηριότητας:

Κλάδοι Οικονομικής Δραστηριότητας.

Γεωργία (Γεωργία, Κτηνοτροφία, Δάσος, Αλιεία).

Ορυχεία, Μεταλλεία, κ.λ.π.

Βιομηχανία, Βιοτεχνία.

Ηλεκτρισμός, Φωταέριο.

Οικοδόμηση, Δημόσια Έργα.

Εμπόριο.

Μεταφορές, Επικοινωνίες, Αποθηκεύσεις.

Τράπεζες, Ασφάλειες.

Υπηρεσίες.

Λοιποί Κλάδοι.

Η ίδια υπηρεσία έχει κατανείμει τα ασκούμενα επαγγέλματα στις ακόλουθες ομάδες ατομικών επαγγελμάτων:

Ομάδες ατομικών επαγγελμάτων.

1. Πρόσωπα που ασκούν επιστημονικά και ελεύθερα επαγγέλματα και οι τεχνικοί βοηθοί τους.
2. Διευθύνοντες και ανώτερα Διοικητικά στελέχη.
3. Υπάλληλοι Γραφείου.
4. Έμποροι και Πωλητές.
5. Απασχολούμενοι με την παροχή υπηρεσιών.
6. Απασχολούμενοι στη Γεωργία, Κτηνοτροφία, Δασοκομία, κ.λ.π.
7. Τεχνίτες και εργάτες (εκτός της Γεωργίας) και χειριστές μεταφορικών μέσων.
8. Πρόσωπα που δεν είναι δυνατόν να καταταγούν κατά επάγγελμα.

Πέρα από τα στενά όρια της χώρας, η ανάγκη της κατάλληλης κατατάξεως των ασκουμένων επαγγελμάτων παρουσιάσθηκε και σε διεθνή κλίμακα με την ανάπτυξη των διεθνών σχέσεων και της διεθνούς συνεργασίας ύστερα από το δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο.

Έτσι, το Διεθνές Γραφείο Εργασίας ασχολήθηκε ειδικά με την ταξινόμηση αυτή και εξέδωσε το 1958 Διεθνή Κώδικα Κατατάξεως Επαγγελμάτων. Ο Κώδικας αυτός, εκτός του ότι θα αποτελούσε τη βάση για τις διεθνείς και διακρατικές συνεννοήσεις και συνεργασίες σε θέματα εργατικού δυναμικού, θα μπορούσε να αποτελέσει τη βάση και για την εκπόνηση και έκδοση από κάθε χώρα Εθνικού Κώδικα Επαγγελμάτων, προσαρμοσμένου στις ειδικές συνθήκες και ανάγκες αλλά και στα ασκούμενα σε κάθε χώρα ατομικά επαγγέλματα.

Στη χώρα μας ανατέθηκε σε ειδική Επιτροπή η εκπόνηση και σύνταξη Εθνικού Κώδικα Επαγγελμάτων. Στην Επιτροπή αυτή συμμετείχαν εκπρόσωποι των Υπουργείων Συντονισμού, Εργασίας, Βιομηχανίας, Εμπορίου, της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας και του Οργανισμού Απασχολήσεως Εργατικού Δυναμικού.

Αποτέλεσμα των εργασιών αυτής της Επιτροπής ήταν η έκδοση κατά το 1970, από τον Οργανισμό Απασχολήσεως Εργατικού Δυναμικού, του Εθνικού Κώδικα Επαγγελμάτων σε τρεις πολυγραφημένους τόμους.

Στον πρώτο τόμο κατατάσσονται τα ασκούμενα στή χώρα μας επαγγέλματα σε κατηγορίες, τάξεις και ομάδες επαγγελμάτων και αναφέρονται ονομαστικά τα ασκούμενα σε κάθε κατηγορία ατομικά επαγγέλματα.

Στους άλλους δύο τόμους περιγράφεται με συντομία κάθε ατομικό επάγγελμα, πράγμα που είναι απαραίτητο για τις υπηρεσίες Επαγγελματικού Προσανατολισμού του Οργανισμού.

Οι κατηγορίες των επαγγελμάτων και ο αριθμός των ατομικών επαγγελμάτων κάθε κατηγορίας αναφέρονται στον ακόλουθο πίνακα:

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.3.1.

Κατηγορίες επαγγελμάτων και αριθμός ατομικών επαγγελμάτων κατά κατηγορία.

Τίτλος Κατηγορίας	Αριθμός ατομικών επαγγελμάτων
- Ασκούντες ελεύθερα επαγγέλματα, Τεχνικοί και όσοι εξομοιώνονται μ' αυτούς.	267
- Διευθύνοντες και ανώτερα διοικητικά στελέχη.	30
- Υπάλληλοι Γραφείου.	42
- Πωλητές.	30
- Γεωργοί, Κτηνοτρόφοι, Αλιείς, Κυνηγοί, Δασικοί κλπ.	78
- Ορυκτές, Λατόμοι και όσοι εξομοιώνονται με αυτούς.	41
- Απασχολούμενοι σε μεταφορές και επικοινωνίες.	105
- Εργάτες και Τεχνίτες απασχολούμενοι στη Βιομηχανία και εργάτες που δεν κατατάσσονται αλλού.	948
- Ασχολούμενοι με την παροχή υπηρεσιών, περιλαμβανομένων και των του αθλητισμού και Ψυχαγωγίας.	103
- Πρόσωπα που δεν μπορούν να καταταγούν κατά επαγγελμα.	9

Ερωτήσεις - Ασκήσεις.

1. Πού οφείλεται βασικά η εξειδίκευση στην ανθρώπινη εργασία;
2. Ποια τεχνολογική ανακάλυψη, μετά την πρωτόγονη ζωή των ανθρώπων, συνετέλεσε πρώτη στην εξειδίκευση της ανθρώπινης εργασίας;
3. Αναφέρετε τρεις από τους λόγους που επιβάλλουν την εξειδίκευση της ανθρώπινης εργασίας.
4. Αναφέρετε τέσσερις από τους κλάδους οικονομικής δραστηριότητας στη Χώρα μας.
5. Διαλέξτε δύο από τις ομάδες ατομικών επαγγελμάτων. Για κάθε μία χωριστά να γράψετε όσο το δυνατόν περισσότερα από τα γνωστά σας επαγγέλματα, που κατά τη γνώμη σας ανήκουν σ' αυτήν.
6. Ποια Υπηρεσία έχει εκδόσει στη χώρα μας τον Εθνικό Κώδικα Επαγγελμάτων;
7. Ποια κατηγορία επαγγελμάτων περιλαμβάνει τα περισσότερα ατομικά επαγγέλματα;

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

Η ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΣΤΗ ΓΕΩΡΓΙΑ

2.1 Εμφάνιση και εξέλιξη της εξειδικεύσεως στη γεωργία.

Παρά το γεγονός ότι η γεωργία αποτελεί μια από τις παλαιότερες απασχολήσεις του ανθρώπου, πολύ αργά παρουσιάσθηκε σ' αυτήν η εξειδίκευση της εργασίας.

Αρχικά, για πολλούς αιώνες, για χιλιετηρίδες θα μπορούσε να πει κανείς, δεν υπήρχε καμιά απόλυτα εξειδίκευση στο χώρο της γεωργίας.

Η πρώτη εξειδίκευση θα παρουσιάσθηκε, ασφαλώς, όταν ορισμένοι γεωργοί ασχολήθηκαν ειδικότερα με την εκτροφή διαφόρων παραγωγικών ζώων, πράγμα που οδήγησε σιγά-σιγά στο σχηματισμό του κλάδου της Κτηνοτροφίας.

Αργότερα, η διαπίστωση ότι ορισμένα καλλιεργούμενα φυτά ευδοκιμουν καλύτερα σε ορισμένες περιοχές, οδήγησε στην κάποια εξειδίκευση των καλλιεργητών κάθε περιοχής, που θα καλλιεργούσαν τα φυτά που ευδοκιμούσαν σ' αυτήν πιο πολύ.

Πέρα όμως από αυτές τις υποτυπώδεις σχεδόν εξειδικεύσεις, μόλις τα τελευταία χρόνια, ιδιαίτερα μετά το δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο, θα μπορούσε να μιλήσει κανείς για συστηματική εξειδίκευση στη γεωργία.

Η ανάπτυξη της τεχνολογίας, αλλά και η εξέλιξη του πολιτισμού με την αύξηση των ανθρωπίνων αναγκών, επέβαλαν την ανάγκη εξειδικεύσεως και στη γεωργία.

Η εξειδίκευση αυτή έχει ιδιαίτερα αναπτυχθεί στις χώρες που η γεωργία έχει πάρει τη μεγαλύτερη δυνατή εξέλιξη και ανάπτυξή της, στις χώρες, ιδιαίτερα, που έχει αναπτυχθεί σε μορφή καθαρά επιχειρηματική.

Παρά το γεγονός ότι στη χώρα μας η εξειδίκευση αυτή δεν έχει προχωρήσει σε ιδιαίτερα μεγάλο βαθμό, έχει όμως αναπτυχθεί σε βαθμό σημαντικό σε σύγκριση με παλαιότερες εποχές.

'Ετσι, ενώ παλαιότερα επικρατούσε η μορφή της κλειστής γεωργικής οικονομίας, σήμερα έχουμε προχωρήσει στη δημιουργία εξειδικευμένων σε ορισμένους τομείς γεωργικών εκμεταλλεύσεων γεωργών. Αυτό κάνει εντελώς διάφορη την εικόνα του σύγχρονου γεωργού ή κτηνοτρόφου από την εικόνα του γεωργού ή κτηνοτρόφου των παλαιοτέρων εποχών.

Παλαιότερα ο γεωργός ήταν υποχρεωμένος να ασχολείται με την καλλιέργεια πολλών παράλληλα γεωργικών ειδών, όσων ευδοκιμούσαν στην περιοχή του, με βασική επιδίωξη να είναι όσο το δυνατόν περισσότερο αυτάρκης στην κάλυψη των

αναγκών συντηρήσεώς του. Διέτρεφε παράλληλα και περιορισμένο αριθμό παραγωγικών ζώων για να καλύπτει τις ανάγκες του σε προϊόντα ζωοκομικά.

Οι κτηνοτρόφοι επίσης ασχολούμενοι βασικά με την ποιμενική κτηνοτροφία ζούσαν και εργάζονταν κάτω από ιδιαίτερα δύσκολες συνθήκες και ήταν ικανοποιημένοι αν κατόρθωναν να ικανοποιούν τις βασικές ανάγκες συντηρήσεώς τους.

Σήμερα τα πράγματα έχουν αλλάξει σε βαθμό πολύ σημαντικό. Αν και δεν έλλειψαν ακόμα οι περιπτώσεις της κλειστής γεωργικής οικονομίας, που παρατηρείται σε ορισμένες ορεινές κυρίως περιοχές, η εξειδίκευση έχει προχωρήσει και στη γεωργία σε αξιόλογο βαθμό.

Η ανάπτυξη της δενδροκομίας σε ορισμένες περιοχές, η εκμηχάνηση της καλλιέργειας των δημητριακών και των βιομηχανικών φυτών, η ανάπτυξη της λαχανοκομίας, η ανάπτυξη ειδικών κτηνοτροφικών κλάδων (αγελαδοτροφίας, χοιροτροφίας, πτηνοτροφίας), η ανάπτυξη διαφόρων γεωργικών βιομηχανιών και η ανάπτυξη του κλάδου των γεωργικών μηχανημάτων έχουν επιφέρει, όπως ήταν επόμενο, την εξειδίκευση στο χώρο της γεωργίας. Η εξειδίκευση αυτή είναι βέβαιο ότι θα επεκτείνεται όλο και περισσότερο, αν λάβει κανείς υπόψη του τους παράγοντες, που επηρεάζουν σήμερα και θα επηρεάζουν στο μέλλον όλο και πιο πολύ την ανάπτυξη της γεωργίας.

2.2 Λόγοι που επιβάλλουν την εξειδίκευση στη γεωργία.

Οι λόγοι που επιβάλλουν την εξειδίκευση στη γεωργία είναι κυρίως οι ακόλουθοι:

— Η όλη ανάπτυξη της οικονομίας και η αύξηση του εθνικού εισοδήματος έχει αυξήσει την αγοραστική δύναμη του καταναλωτικού κοινού. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση της ζητήσεως σε προϊόντα γεωργικά και ζωοκομικά. Η ζήτηση αυτή είναι όχι μόνο ποσοτική αλλά παράλληλα και ποιοτική.

Η ικανοποίηση της ζητήσεως αυτής απαιτεί την ιδιαίτερη και κατάλληλη ανάπτυξη ορισμένων κλάδων γεωργικής και κτηνοτροφικής παραγωγής για την εξασφάλιση των απαιτουμένων προϊόντων, τόσο από την άποψη της ποσότητας όσο και από την άποψη της ποιότητας. Η αύξηση της γεωργικής παραγωγής που επιτυγχάνεται με τον τρόπο αυτό, απαιτεί εξειδικευμένους παραγωγούς στους διάφορους τομείς γεωργικής και κτηνοτροφικής παραγωγής.

— Μέσα στον όλο ρυθμό αναπτύξεως της σύγχρονης οικονομίας, η οποιαδήποτε γεωργική εκμετάλλευση της γης, η ανάπτυξη οποιουδήποτε κλάδου κτηνοτροφικού τότε μονάχα θα μπορούν να επιτύχουν οικονομικά, όταν οργανωθούν σε μορφή καθαρά επιχειρηματική. Η ανάπτυξη όμως της γεωργίας ή της κτηνοτροφίας σε μορφή επιχειρηματική, απαιτεί και τον περιορισμό της απασχολήσεως κάθε γεωργού ή κτηνοτρόφου σε ένα συγκεκριμένο τομέα γεωργικό ή κτηνοτροφικό. Ο περιορισμός αυτός οδηγεί αλλά και επιβάλλει την αντίστοιχη εξειδίκευση του παραγωγού.

— Η ανάπτυξη της σύγχρονης τεχνολογίας και στον τομέα της γεωργικής και κτηνοτροφικής παραγωγής έχει θέσει στη διάθεση του σύγχρονου αγρότη ένα μεγάλο ποσό γνώσεων και δεξιοτήτων τεχνικών.

Τις γνώσεις και τις δεξιότητες αυτές ο αγρότης μόνο περιοριζόμενος σε ένα τομέα θα μπορούσε σε ικανοποιητικό βαθμό να εξασφαλίσει.

— Η είσοδός μας ως ισότιμου μέλους στην Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα θα φέρει τους αγρότες μας σε έναν ελεύθερο και με ίσους όρους συναγωνισμό με τους αγρότες των άλλων χωρών, μελών της Αγοράς. Στο συναγωνισμό αυτόν οι αγρότες μας τότε μόνο θα μπορούν να ανταπεξέλθουν αποτελεσματικά, όταν οργανώσουν την εκμετάλλευσή τους στο ίδιο επίπεδο με τις εκμεταλλεύσεις των άλλων Ευρωπαϊκών χωρών. Θα αποτελέσει άλλωστε βασική υποχρέωση της χώρας μας η οργάνωση της γεωργικής μας παραγωγής στο επίπεδο και στα πλαίσια οργανώσεως της γεωργικής παραγωγής στις χώρες της Κοινής Αγοράς.

Η οργάνωση αυτή απαιτεί, όπως είναι επόμενο, κατάλληλη και ανάλογη εξειδίκευση σε όλους τους τομείς της γεωργικής και κτηνοτροφικής παραγωγής.

— Εκτός από τον τομέα της πρωτογενούς παραγωγής, η εμπορία γεωργικών μηχανημάτων, εργαλείων και ειδών γεωργικής παραγωγής (σπόρων, φαρμάκων, λιπασμάτων, κλπ.), η επεξεργασία, η διακίνηση και η εμπορία των γεωργικών και κτηνοτροφικών προϊόντων, αλλά και η οργάνωση διαφόρων σχετικών με τη γεωργοκτηνοτροφική παραγωγή υπηρεσιών, έχει δημιουργήσει ένα μεγάλο αριθμό επαγγελματικών ειδικοτήτων, στις οποίες ένας νέος μπορεί να ειδικευθεί και να σταδιοδρομήσει επαγγελματικά.

Χαρακτηριστικό της εξειδικεύσεως στη γεωργία και της δημιουργίας όλων αυτών των ειδικοτήτων είναι το γεγονός ότι ο Κώδικας Επαγγελμάτων του Οργανισμού Απασχολήσεως Εργατικού Δυναμικού, για τον οποίο μιλήσαμε παραπάνω, αναφέρει 78 επί μέρους ατομικά επαγγέλματα στην κατηγορία με τον τίτλο: «*Γεωργοί, Κτηνοτρόφοι, Αλιείς, Κυνηγοί, Δασικοί και όσοι εξομοιώνονται μ' αυτούς*».

2.3 Τομείς επαγγελματικής απασχολήσεως στο χώρο της γεωργίας και κτηνοτροφίας.

Σε τέσσερις βασικά τομείς θα μπορούσαν να ταξινομηθούν οι επαγγελματικές απασχολήσεις στο χώρο της γεωργίας και κτηνοτροφίας:

1. Τομέας φυτικής παραγωγής.
2. Τομέας ζωικής παραγωγής.
3. Τομέας γεωργικών μηχανημάτων.
4. Τομέας παροχής υπηρεσιών, που σχετίζονται με τη γεωργική και κτηνοτροφική παραγωγή.

Ερωτήσεις - Ασκήσεις.

1. Πότε είναι πιθανό να παρουσιάσθηκε η πρώτη εξειδίκευση στη γεωργία;
2. Πότε αναπτύχθηκε συστηματικά η εξειδίκευση στη γεωργία;
3. Να διαλέξετε έναν από τους λόγους που επιβάλλουν την εξειδίκευση στη γεωργία και να τον αναπτύξετε με δικά σας λόγια όσο καλύτερα μπορείτε.
4. Σημειώστε τα εξειδικευμένα γεωργικά επαγγέλματα που ασκούνται στην περιοχή σας.
5. Εξηγείστε γιατί η είσοδός μας στην Ευρωπαϊκή Κοινή Αγορά επιβάλλει την εξειδίκευση στη γεωργία.
6. Ποιοι είναι οι τομείς επαγγελματικής απασχολήσεως στο χώρο της γεωργίας και κτηνοτροφίας στη χώρα μας;

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

ΤΟΜΕΑΣ ΦΥΤΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

3.1 Κλάδοι φυτικής παραγωγής.

Η φυτική παραγωγή καλύπτει, όπως είναι γνωστό, το μεγαλύτερο μέρος της δόλης δραστηριότητας στο χώρο της γεωργίας τόσο ως προς την έκταση που καλλιεργείται όσο και ως προς το απασχολούμενο εργατικό δυναμικό και τον όγκο και την αξία των παραγομένων προϊόντων.

Στο χώρο της φυτικής παραγωγής, και αναφερόμαστε βέβαια στην καθαρά γεωργική και όχι και στη δασική πρωτογενή παραγωγή, περιλαμβάνονται:

- Τα δημητριακά.
- Τα κτηνοτροφικά και βιομηχανικά φυτά.
- Όλα τα είδη της καρποφόρας δενδροκομίας.
- Τα λαχανοκομικά και ανθοκομικά φυτά.

3.2 Καλλιεργούμενη έκταση.

Το σύνολο της καλλιεργούμενης εκτάσεως της χώρας μας κατά το 1975 έφθασε τα 38.879.000 στρέμματα.

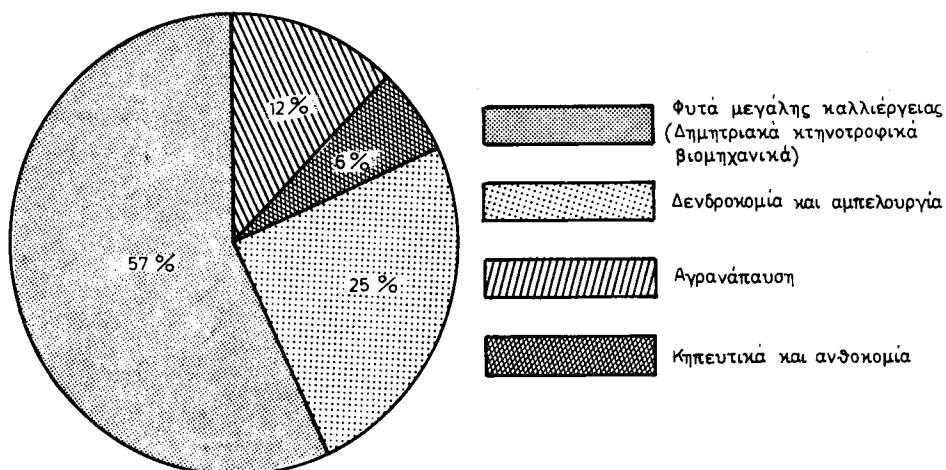
Η κατανομή της εκτάσεως αυτής κατά κλάδο παραγωγής αναφέρεται στον ακόλουθο πίνακα:

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.2.1.

Κατανομή της καλλιεργούμενης εκτάσεως κατά κλάδο παραγωγής σε στρέμματα.

Φυτά μεγάλης καλλιέργειας (δημητριακά, κτηνοτροφικά, βιομηχανικά φυτά):	23.304.500
Κηπευτικά και ανθοκομικά:	1.969.100
Δενδροκομία και αμπελουργία:	10.285.900
Αγρανάπαυση:	5.043.000
	<hr/>
	40.602.500
	<hr/>
Μείον στρέμματα διπλής καλλιέργειας:	1.723.500
	<hr/>
Συνολική έκταση:	38.879.000

Η ποσοστιαία κατανομή της καλλιεργούμενης εκτάσεως στους διάφορους κλάδους φυτικής παραγωγής παρουσιάζεται σχηματικά στο σχήμα 3.2.

Σχ. 3.2.
Κατανομή της καλλιεργούμενης εκτάσεως κατά κλάδο παραγωγής.

3.3 Απασχολούμενο εργατικό δυναμικό.

Ο συνολικός οικονομικά ενεργός πληθυσμός της χώρας, σύμφωνα με την απογραφή του 1971, ανέρχεται σε 3.383.880.

Ο πληθυσμός αυτός κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας κατανέμεται σύμφωνα με τον ακόλουθο πίνακα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.3.1.

Κατανομή του οικονομικά ενεργού πληθυσμού κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας.

Γεωργία	1.330.320
Ορυχεία — Μεταλλεία	20.980
Βιομηχανία — Βιοτεχνία	539.880
Ηλεκτρισμός	24.960
Οικοδόμηση — Δημόσια έργα	255.020
Εμπόριο	350.420
Μεταφορές — Επικοινωνίες	213.140
Τράπεζες — Ασφάλειες	78.140
Υπηρεσίες	409.220
Λοιποί κλάδοι	61.800

Κατά ομάδα ατομικών επαγγελμάτων ο ίδιος πληθυσμός κατανέμεται σύμφωνα με τον Πίνακα 3.3.2.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.3.2.

Κατανομή του οικονομικά ενεργού πληθυσμού κατά ομάδα απομικών επαγγελμάτων.

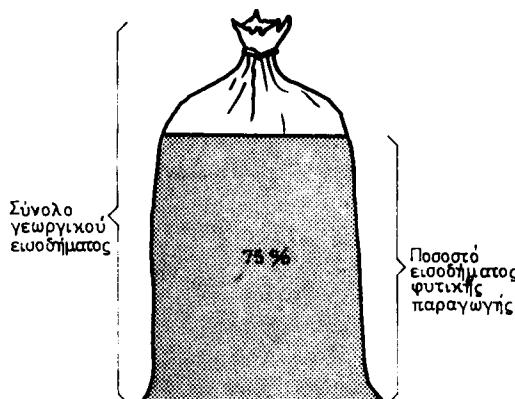
Όμαδα επαγγελμάτων	Απασχολούμενα άτομα
1. Άτομα που ασκούν επιστημονικά επαγγέλματα	186.220
2. Διευθύνοντες και ανώτερα διοικητικά στελέχη	22.380
3. Υπάλληλοι Γραφείου	249.380
4. Έμποροι και πωλητές	231.680
5. Ασχολούμενοι στην παροχή υπηρεσιών	228.680
6. Ασχολούμενοι στη γεωργία	1.330.480
7. Τεχνίτες και Εργάτες	966.220
8. Πρόσωπα που δεν μπορούν να καταγούν κατ' επάγγελμα	69.500

Από το σύνολο του οικονομικά ενεργού πληθυσμού της χώρας, που ασχολείται με τη γεωργία και που για το 1975 υπολογίζεται σε 1.150.000 άτομα, το μεγαλύτερο ποσοστό ασχολείται με τη φυτική παραγωγή.

Συγκεκριμένα, κατά το 1974 τα ημερομίσθια που απαιτήθηκαν για το σύνολο της γεωργίας υπολογίσθηκαν σε 255.000.000. Απ' αυτά 180.000.000 υπολογίζεται ότι χρειάσθηκαν για τη φυτική παραγωγή, δηλαδή ποσοστό 70,5%, και 75.000.000 για τη ζωική παραγωγή, δηλαδή ποσοστό 29,5%.

3.4 Αξία φυτικής παραγωγής.

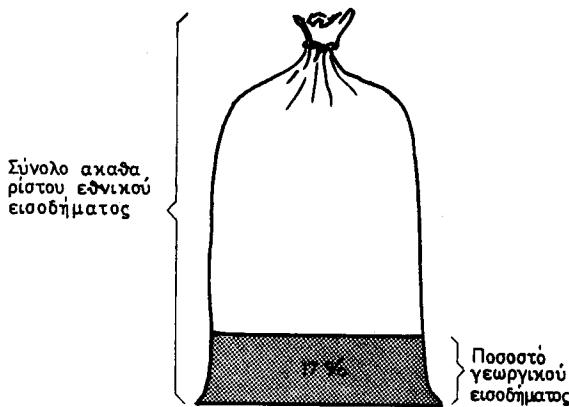
Το συνολικό ακαθάριστο γεωργικό εισόδημα κατά το 1975 υπολογίζεται σε 125.300.000.000 δραχμές. Από αυτά η φυτική παραγωγή καλύπτει τα 93.997.000.000 δραχμές, ποσοστό δηλαδή 75% (σχ. 3.4α).

Σχ. 3.4α.

Ποσοστό ακαθάριστου εισόδηματος φυτικής παραγωγής σε σχέση με το συνολικό ακαθάριστο γεωργικό εισόδημα κατά το 1975.

Πρέπει να σημειωθεί ότι το συνολικό ακαθάριστο γεωργικό εισόδημα κατά το 1974 κάλυψε ποσοστό 17% του συνολικού ακαθάριστου εθνικού εισοδήματος της χώρας (σχ. 3.4β).

Σχ. 3.4β.

Ποσοστό γεωργικού εισοδήματος σε σχέση με το συνολικό ακαθάριστο εθνικό εισόδημα κατά το 1975.

3.5 Προοπτικές ευρύτερης αναπτύξεως της φυτικής παραγωγής.

Περιορισμένες είναι οι δυνατότητες αναπτύξεως της φυτικής παραγωγής από την άποψη των καλλιεργουμένων εκτάσεων.

Η όλη διαμόρφωση του εδάφους στη χώρα μας δεν επιτρέπει την επέκταση σε σημαντικό βαθμό της καλλιεργούμενης εκτάσεως. Εκείνο όμως που μπορεί να επιτευχθεί είναι η καλύτερη διάρθρωση του τρόπου αξιοποίησεως της εκτάσεως, που διατίθεται για τη φυτική παραγωγή.

Κριτήρια για τη διάρθρωση αυτή πρέπει να αποτελέσουν:

- Οι ανάγκες της χώρας σε προϊόντα φυτικής παραγωγής.
- Οι δυνατότητες εξαγωγής σε άλλες χώρες προϊόντων φυτικής παραγωγής, ιδιαίτερα στα πλαίσια της εισόδου μας στην Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα.

- Η καταλληλότητα των διαφόρων εδαφών και των κλιματολογικών συνθηκών, για τα διάφορα είδη φυτικής παραγωγής και η δυνατότητα αρδεύσεως για αρδευόμενες καλλιέργειες.

- Η παραγωγικότητα των διαφόρων κλάδων φυτικής παραγωγής.

- Η όλη διάρθρωση και η μορφή που πρέπει να πάρει η όλη μας γεωργική παραγωγή κατά την είσοδό μας ως ισότιμου μέλους στην Ευρωπαϊκή Κοινή Αγορά.

Έχοντας ως βάση τα κριτήρια αυτά επιδιώκεται πάντοτε, με τα διάφορα προγράμματα οικονομικής αναπτύξεως της χώρας, η κατάλληλη διάρθρωση των καλλιεργειών και η επέκταση εκείνων των καλλιεργειών που εξασφαλίζουν το καλύτερο οικονομικό αποτέλεσμα.

Με βάση τα σημερινά δεδομένα επιδιώκεται η ανάπτυξη των ακόλουθων κλάδων φυτικής παραγωγής με αύξηση της καλλιεργούμενης εκτάσεως:

Από τα σιτηρά: του σκληρού σιταριού και του κριθαριού.

Από τα κτηνοτροφικά φυτά κυρίως του τριφυλλιού (μηδικής) για σανό.

Από τα βιομηχανικά φυτά: του καπνού, των ζαχαρότευτλων και ιδιαίτερα του βαμβακιού.

Τα κηπευτικά και ανθοκομικά.

Από τις δενδρώδεις καλλιέργειες κυρίως τα εσπεριδοειδή και τα ελαιόδενδρα για παραγωγή βρώσιμης εληάς καθώς και τα αμπέλια για επιτραπέζια σταφύλια.

Εκτός από αυτά, για όλους τους κλάδους της φυτικής παραγωγής υπάρχουν περιθώρια αυξήσεως της ποσότητας που παράγεται από κάθε μονάδα καλλιεργούμενης εκτάσεως, καθώς επίσης και περιθώρια βελτιώσεως της ποιότητας και μειώσεως του κόστους των παραγομένων προϊόντων.

Όλα αυτά είναι εύκολο να επιτευχθούν αν εξουδετερωθούν οι παράγοντες που επιδρούν αναστατικά στην ικανοποιητική οικονομική απόδοση των διαφόρων καλλιεργειών. Οι κυριότεροι από τους παράγοντες αυτούς είναι οι ακόλουθοι:

α) **Ο μικρός σε έκταση γεωργικός κλήρος:** Ο μέσος γεωργικός κλήρος στη χώρα μας φθάνει τα 35 περίπου στρέμματα.

Στον παρακάτω Πίνακα 3.5.1 παρουσιάζεται η κατάταξη των γεωργικών μας εκμεταλλεύσεων με βάση το μέγεθός τους, σύμφωνα με στοιχεία της απογραφής τοῦ 1971:

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.5.1.
Κατανομή των εκμεταλλεύσεων με βάση το μέγεθός τους.

Μέγεθος σε στρέμματα	Αριθμός εκμεταλλεύσεων	Ποσοστό %	Κατεχόμενη έκταση	Ποσοστό %	Μέσο μέγεθος σε στρέμματα
1 - 9	225.820	21,56	1.034.820	2,89	4,58
10 - 29	384.320	36,70	7.025.860	19,59	18,28
30 - 49	209.640	20,02	7.924.740	22,10	37,80
50 - 99	164.340	15,69	10.926.000	30,47	66,48
100 - 199	42.760	4,08	5.529.880	15,42	129,32
200 - 499	8.840	0,84	2.432.580	6,78	275,18
500 και πάνω	880	0,08	880.060	2,48	1.010,30

Από τον πίνακα αυτόν παρατηρούμε ότι ποσοστό 58,5% των γεωργικών μας εκμεταλλεύσεων έχουν γεωργικό κλήρο εκτάσεως μικρότερης από 30 στρέμματα και καλύπτουν μόνο το 22,5% της όλης καλλιεργούμενης εκτάσεως. Παρατηρούμε επίσης ότι το 20,5% των εκμεταλλεύσεων έχουν κλήρο μικρότερο από 50 και μεγαλύτερο από 30 στρέμματα και καλλιεργούν ποσοστό 22% της όλης εκτάσεως. Ποσοστό 16% των εκμεταλλεύσεων με κλήρο από 50-99 στρέμματα καλλιεργούν το 30,5 των εκτάσεων, ενώ ποσοστό 5% των εκμεταλλεύσεων με κλήρο πάνω από 100 στρέμματα καλλιεργούν το 25% των καλλιεργουμένων εκτάσεων.

Παραστατικά οι αναλογίες αυτές παρουσιάζονται στο σχήμα 3.5.

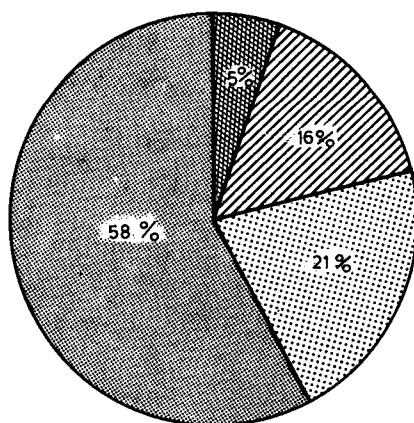
Στο σύνολο των χωρών της Κοινής Αγοράς ο μέσος γεωργικός κλήρος είναι 110 περίπου στρέμματα.

Το 66% του συνόλου των εκμεταλλεύσεων στις χώρες αυτές διαθέτουν καλλιεργούμενη έκταση μικρότερη από 100 στρέμματα και το 19% των εκμεταλλεύ-

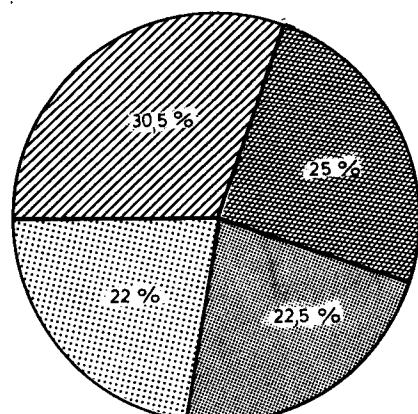
σεων έκταση μεταξύ 100 και 200 στρεμμάτων. Γενικότερα ποσοστό μεγαλύτερο από 80% των αγροτών των χωρών της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας ασχολούνται με εκμεταλλεύσεις που το σύνολο της εκτάσεώς τους αντιπροσωπεύει το 50% της συνολικής αφέλιμης γεωργικής εκτάσεως της Κοινότητας.

Στη Γαλλία συγκεκριμένα η αναλογία ποσοστού των εκμεταλλεύσεων με το μέγεθος της καλλιεργούμενης εκτάσεως είναι η ακόλουθη:

Ποσοστό εκμεταλλεύσεων	Μέγεθος καλλιεργούμενης εκτάσεως σε στρέμματα
29%	μέχρι 50
18%	50 - 99
24,5%	100 - 199
23,5%	200 - 499
5%	Πάνω από 500

Κατανομή γεωργικών εκμεταλλεύσεων με βάση το μέγεθος του κλήρου.

Κατανομή καλλιεργούμενης εκτάσεως με βάση το μέγεθος του κλήρου

1 - 29 στρέμματα

50-99 στρέμματα

30-49 στρέμματα

Πάνω από 100

Σχ. 3.5.

Σχέσεις ποσοστού γεωργικών εκμεταλλεύσεων ανάλογα με το μέγεθος του κλήρου και ποσοστού κατεχόμενης καλλιεργουμένης εκτάσεως.

Το μικρό μέγεθος του κλήρου στη χώρα μας έχει ως αποτέλεσμα να είναι δύσκολη η οργάνωση καθαρά επιχειρηματικής μορφής γεωργικών εκμεταλλεύσεων. Δεν είναι δυνατή η εκμηχάνηση της γεωργίας. Δεν είναι πάντοτε δυνατή η εφαρμογή των νεωτέρων δεδομένων της γεωργικής τεχνολογίας στην καλλιέργεια των διαφόρων ειδών φυτικής παραγωγής. Δεν είναι δυνατή, γενικότερα, η οργάνω-

η σε καθαρά οικονομικές βάσεις μιας εκμεταλλεύσεως με τόσο περιορισμένο σε έκταση γεωργικό κλήρο.

Έχουν αρχίσει, βέβαια, προσπάθειες για την αντιμετώπιση του προβλήματος αυτού με την οργάνωση συνεταιρισμών εκμεταλλεύσεως, ομαδικών καλλιεργειών, ομάδων καλλιεργητών, κλπ., αλλά οι προσπάθειες αυτές μικρό ποσοστό των καλλιεργουμένων εκτάσεων έχουν καλύψει μέχρι σήμερα.

β) Ο πολυτεμαχισμός της αγροτικής ιδιοκτησίας: Οι δυσμενείς επιπτώσεις απ' τον περιορισμένο σε έκταση γεωργικό κλήρο επιτείνονται ακόμα περισσότερο από τον πολυτεμαχισμό της αγροτικής μας ιδιοκτησίας. Υπολογίζεται ότι ο μέσος κλήρος αποτελείται από 7 κατά μέσο όρο τεμάχια.

Χαρακτηριστικά αναφέρεται ότι ο αριθμός των αγροτεμαχίων φθάνει τα 6.000.000 το δε μέσο μέγεθος των τεμαχίων φθάνει τα 5,4 στρέμματα. Τα ακραία μεγέθη είναι: 0,34 στρέμματα το μικρότερο και 1.006,8 στρέμματα το μεγαλύτερο.

Η κατάτμηση αυτή ανεβάζει ιδιαίτερα το κόστος των παραγομένων προϊόντων, δεδομένου ότι γίνεται προβληματική η χρησιμοποίηση μηχανημάτων και γενικότερα η οργάνωση των εκμεταλλεύσεων σε μορφή καθαρά επιχειρηματική.

Το πρόβλημα αυτό αντιμετωπίζεται ως ένα ορισμένο βαθμό με την εφαρμογή του **αναδασμού**. Στον ακόλουθο πίνακα 3.5.2 φαίνεται η πορεία εφαρμογής του αναδασμού κατά την περίοδο 1970-1975.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.5.2.

Πορεία εφαρμογής του αναδασμού κατά την περίοδο 1970-1975.

Χρόνος	Αριθμός χωριών	Στρέμματα
1970	82	431.935
1971	78	450.600
1972	59	375.000
1973	87	509.710
1974	75	410.770
1975	46	247.645
Σύνολο	263	2.425.660

Το δυσάρεστο στην εφαρμογή του αναδασμού είναι ότι είναι πολύ βραδύς ο ρυθμός της εφαρμογής του. Από το 1960, που άρχισε η εφαρμογή του, ώς το 1975 έχει εφαρμοσθεί σε συνολική έκταση 5.700.000 στρέμματα, ενώ μένουν ακόμα 13.000.000 στρέμματα στα οποία μπορεί να εφαρμοσθεί ο αναδασμός και στα οποία ίμως η εφαρμογή του θα καθυστερήσει πάρα πολύ.

γ) Το μεγάλο ποσοστό του αγροτικού μας πληθυσμού: 'Όπως αναφέρθηκε στα προηγούμενα, το ποσοστό του οικονομικά ενεργού μας πληθυσμού, που ασχολείται με τη γεωργία, φθάνει (σύμφωνα με την απογραφή του 1971) στο 34%. Το ποσοστό αυτό υπολογίζεται σήμερα σε 28-30%.

Το ποσοστό του πληθυσμού που ασχολείται με τη γεωργία αποτελεί σήμερα ένα βασικό κριτήριο του βαθμού οικονομικής αναπτύξεως κάθε χώρας. Έτσι, όσο μεγαλύτερο είναι αυτό το ποσοστό, τόσο μικρότερος είναι ο βαθμός οικονομικής αναπτύξεως της χώρας. Είναι αρκετά ενδεικτικό ότι το ποσοστό αυτό στις ιδιαίτερα ανεπτυγμένες χώρες φθάνει μόνο στο 3-4%.

Στις χώρες της Κοινής Αγοράς το ποσοστό του αγροτικού πληθυσμού καλύπτει κατά μέσο όρο το 9% του οικονομικά ενεργού πληθυσμού, με τη διαφορά ότι στις χώρες αυτές ως οικονομικά ενεργός πληθυσμός υπολογίζεται ο πληθυσμός μεταξύ των 14 και 65 χρόνων ηλικίας, ενώ σε μας ως οικονομικά ενεργός πληθυσμός υπολογίζεται ο πληθυσμός ηλικίας 10 χρόνων και επάνω.

Ο μεγάλος αριθμός των ατόμων που ασχολούνται με τη γεωργία ανεβάζει πολύ σημαντικά το κόστος των παραγομένων προϊόντων. Και τούτο γιατί στην περίπτωση αυτή το κόστος επιβαρύνεται με υπερβολικό αριθμό τμερομισθίων.

δ) Το χαμηλό μορφωτικό επίπεδο και το επίπεδο τεχνικής καταρτίσεως των αγροτών μας: Από την άποψη του μορφωτικού επιπέδου, το σύνολο του ασχολούμενου στη γεωργία οικονομικά ενεργός μας πληθυσμός κατατάσσεται, σύμφωνα με τον ακόλουθο πίνακα 3.5.3 (με στοιχεία της απογραφής του 1971):

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.5.3.
Μορφωτικό επίπεδο οικονομικά ενεργού αγροτικού πληθυσμού.

Φύλο	Δίπλωμα Ανωτάτων Σχολών	Δίπλωμα Μέσης Εκπαίδευσεως	Απόφοιτοι Δημοτικού Σχολείου	Δεν απεφ. του Δημοτ. Σχολείου	Δίπλωμα Τεχνικής εκπ/σεως
Άνδρες Γυναίκες	800 80	10.680 1.600	480.300 193.740	336.180 257.800	460 120
Σύνολο:	880	12.280	674.040	593.980	580

Στις 593.980 που δεν απεφοίτησαν απ' το Δημοτικό Σχολείο περιλαμβάνονται και οι μαθητές της 5ης και 6ης τάξεως του Δημοτικού Σχολείου που είχαν κατά την απογραφή ηλικία 10 χρόνων και επάνω (περίπου 300.000). Αριθμός 49.300 ατόμων δεν δήλωσαν επίπεδο εκπαίδευσεως.

Από τον πίνακα αυτό βγαίνουν εύκολα τα ακόλουθα συμπεράσματα:

— 22% του αγροτικού μας πληθυσμού (δεν υπολογίζονται οι ηλικίας 10-12 χρόνων μαθητές του Δημοτικού Σχολείου) στερείται και αυτής ακόμα της στοιχειώδους μορφώσεως.

— 50% έχει ως μόνο εφόδιο μορφώσεως τις γνώσεις του εξατάξιου Δημοτικού Σχολείου, ενώ μόνο 0,9% έχουν μόρφωση γυμνασιακή.

Περισσότερο αποκαρδιωτική είναι ακόμη η κατάσταση στο χώρο της τεχνικής καταρτίσεως των αγροτών μας. Με βάση πάλι τα στοιχεία της απογραφής του 1971, μόνο 580 άτομα, δηλαδή ποσοστό 0,04% είναι απόφοιτοι Σχολείων Γεωργικής Εκπαίδευσεως.

Καταβάλλεται βέβαια μεγάλη προσπάθεια τεχνικής ενημερώσεως των αγροτών μας με το πρόγραμμα Γεωργικών Εφαρμογών και Εκπαίδευσεως του Υπουργείου Γεωργίας, αλλά, όπως είναι επόμενο, το πρόγραμμα αυτό δεν μπορεί να αντικαταστήσει τη συστηματική γεωργική εκπαίδευση.

Από τα παραπάνω στοιχεία προκύπτει ότι είναι αδύνατο σχεδόν να οργανώσουμε τη γεωργία μας σε μορφή επιχειρηματική, όταν το ανθρώπινο δυναμικό που ασχολείται με τον κλάδο αυτόν της οικονομικής δραστηριότητας, βρίσκεται σε τόσο χαμηλή μορφωτική στάθμη και στερείται σε τέτοιο βαθμό μιας οποιασδήποτε καταρτίσεως τεχνικής.

Η εξουδετέρωση των ανασταλτικών παραγόντων της γεωργικής προόδου, που αναφέρθηκαν στα προηγούμενα, δηλαδή ο μικρός σε έκταση γεωργικός κλήρος, ο πολυτεμαχισμός της αγροτικής ιδιοκτησίας, το μεγάλο ποσοστό του αγροτικού μας πληθυσμού και το χαμηλό μορφωτικό του επίπεδο, θα επιτύχει ασφαλώς την όλη ανάπτυξη της γεωργικής μας παραγωγής, στην ευρύτερη ανάπτυξη της όλης μας γεωργικής οικονομίας.

Ερωτήσεις.

1. Ποιες είναι οι μεγάλες κατηγορίες καλλιεργουμένων φυτών που περιλαμβάνονται στο χώρο της φυτικής παραγωγής;
2. Ποια κατηγορία καλλιεργουμένων φυτών καταλαμβάνει τη μεγαλύτερη έκταση;
3. Ποιος κλάδος οικονομικής δραστηριότητας απασχολεί το μεγαλύτερο ποσοστό του οικονομικά ενεργού μας πληθυσμού;
4. Τι ποσοστό από το συνολικό εθνικό ακαθάριστο εισόδημα καλύπτει το συνολικό ακαθάριστο γεωργικό εισόδημα στη χώρα μας;
5. Τι ποσοστό του συνολικού ακαθάριστου γεωργικού εισόδηματος καλύπτει το εισόδημα από τη φυτική παραγωγή;
6. Σε ποια κριτήρια πρέπει κυρίως να στηριχθεί η καλύτερη διάρθρωση της αξιοποιήσεως των εκτάσεων, που διατίθενται για τη φυτική παραγωγή;
7. Ποιος είναι ο μέσος γεωργικός κλήρος στη χώρα μας;
8. Ποιος είναι ο μέσος γεωργικός κλήρος στις χώρες της Κοινής Αγοράς;
9. Γιατί ο μικρός γεωργικός κλήρος και ο πολυτεμαχισμός της αγροτικής ιδιοκτησίας εμποδίζουν την οργάνωση των γεωργικών εκμεταλλεύσεων σε μορφή επιχειρηματική;
10. Γιατί το ποσοστό του αγροτικού πληθυσμού αποτελεί κριτήριο του βαθμου οικονομικής αναπτύξεως κάθε χώρας;
11. Ποιο είναι το ποσοστό του αγροτικού πληθυσμού στη χώρα μας και ποιο, κατά μέσο όρο, στις χώρες της Κοινής Αγοράς;
12. Ποιο είναι το μορφωτικό επίπεδο του μεγαλύτερου ποσοστού του οικονομικά ενεργού αγροτικού μας πληθυσμού;

3.6 Ασκούμενα στο χώρο της φυτικής παραγωγής επαγγέλματα.

Από τα αναφερόμενα στον Κώδικα Επαγγελμάτων του Οργανισμού Απασχολήσεως Εργατικού Δυναμικού, γεωργικά επαγγέλματα μπορούν να θεωρηθούν ότι εμπίπτουν στο χώρο της φυτικής παραγωγής τα ακόλουθα:

1. Γεωργοί και κτηνοτρόφοι διευθύνοντες επιχειρήσεις ή εκμεταλλεύσεις.
2. Γεωργοί και κτηνοτρόφοι διευθύνοντες επιχειρήσεις ή εκμεταλλεύσεις καλλιέργειας και εκτροφής ζώων.
3. Γεωργοί γενικής απασχολήσεως.
4. Καλλιεργητές κτημάτων (χωραφιών).
5. Γεωργοί σιτηρών χορτονομής.
6. Ορυζοκαλλιεργητές.
7. Καλλιεργητές λαχανικών (λαχανοκηπουροί, κλπ).
8. Καλλιεργητές ελαιοιδένδρων.
9. Καλλιεργητές οπωροφόρων δένδρων και ξηρών καρπών.
10. Αμπελουργοί (παραγωγοί επιτραπεζίων σταφυλιών και σταφυλιών οινοποιίας).
11. Σταφιδοπαραγωγοί.

12. Καλλιεργητές καπνού (καπνοπαραγωγοί).
13. Καλλιεργητές βαμβακιού (βαμβακοπαραγωγοί).
14. Καλλιεργητές φυτωρίων.
15. Ανθοκόμοι.
16. Κηποτέχνες (κηπουροί καλλωπιστικών φυτών).
17. Καλλιεργητές μαστίχας (μαστιχοπαραγωγοί).
18. Ασχολούμενοι σε γεωργικές και κτηνοτροφικές εργασίες.
19. Γεωργοτεχνίτες γενικά.
20. Γεωργοτεχνίτες φυτικής παραγωγής.
21. Κηποτεχνίτες.
22. Τεχνίτες φυτωρίων.
23. Τεχνίτες ανθοκόμοι και κηποτέχνες.
24. Γεωργοεργάτες (ανειδίκευτοι χειρώνακτες).
25. Κλαδευτές και εμβολιαστές αμπελιού, ελαιοδένδρων κλπ.

Γενικά τα επαγγέλματα, που ανάγονται στο χώρο της φυτικής παραγωγής, είναι εκείνα που καλύπτουν το μεγαλύτερο χώρο της σύγχρονης γεωργίας. Είναι τα επαγγέλματα των παραγωγών, των κατόχων γεωργικών εκτάσεων που ασχολούνται με την παραγωγή προϊόντων όλων των ειδών φυτικής παραγωγής.

Βασικές κατηγορίες αυτών των επαγγελμάτων μπορούν να θεωρηθούν οι ακόλουθες:

- Παραγωγός προϊόντων φυτών μεγάλης καλλιέργειας (δημητριακών, κτηνοτροφικών, βιομηχανικών).
- Παραγωγός προϊόντων δενδροκομικής παραγωγής.
- Παραγωγός προϊόντων λαχανοκομίας.
- Παραγωγός ανθοκομικών προϊόντων.

Παρά το γεγονός ότι σε πολλές περιπτώσεις το ίδιο άτομο καλύπτει σήμερα περισσότερες από μία από τις παραπάνω βασικές κατηγορίες του επαγγελματία παραγωγού ειδών φυτικής παραγωγής, υπάρχουν σε ικανοποιητικό βαθμό άτομα που ασχολούνται με μία μονάχα από τις βασικές αυτές επαγγελματικές απασχολήσεις.

Σε πολλές περιοχές, όπου επικρατούν τα φυτά μεγάλης καλλιέργειας, στις πεδιάδες της Θεσσαλίας, της Μακεδονίας, της Θράκης, της Κωπαΐδας και αλλού, οι παραγωγοί ασχολούνται μόνο με την παραγωγή προϊόντων φυτών μεγάλης καλλιέργειας.

Σε περιοχές, όπου επικρατεί η δενδροκομική παραγωγή (Δυτική Μακεδονία, Κορινθία, Αργολίδα, Κρήτη, κ.λ.π.), έχομε την κατηγορία του παραγωγού προϊόντων δενδροκομικής παραγωγής. Σε περιοχές κοντά στα μεγάλα αστικά κέντρα παρουσιάζεται σε ανάλογο βαθμό η κατηγορία του παραγωγού λαχανοκομικών προϊόντων. Περισσότερο περιορισμένος είναι ο αριθμός των παραγωγών που ανήκουν αποκλειστικά στην 4η κατηγορία, δηλαδή των παραγωγών ανθοκομικών προϊόντων.

Αλλά ας δούμε περισσότερο αναλυτικά τις τέσσερις αυτές κατηγορίες επαγγελμάτων στο χώρο της φυτικής παραγωγής.

3.7 Παραγωγός προϊόντων φυτών μεγάλης καλλιέργειας.

Είναι το επάγγελμα που ανταποκρίνεται περισσότερο στην έννοια του όρου:

γεωργός. Το επάγγελμα αυτό μπορεί βασικά να θεωρηθεί ως η συνέχεια του γεωργού των παλαιοτέρων εποχών, του γεωργού δηλαδή της κλειστής γεωργικής οικονομίας.

Βασικό χαρακτηριστικό του επαγγέλματος αυτού είναι η εκτατική καλλιέργεια, η μεγάλη σχετικά αγροτική ιδιοκτησία.

a) Συνθήκες, ασκήσεως του επαγγέλματος.

Οι συνθήκες ασκήσεως του επαγγέλματος αυτού σήμερα είναι εντελώς διάφορες από τις συνθήκες ασκήσεώς του σε πολύ παλιότερες εποχές, αλλά και από τις συνθήκες ασκήσεώς του ακόμα και αμέσως πριν από το δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο.

Η εργασία του γεωργού τις παλαιότερες εποχές ήταν ιδιαίτερα κοπιαστική, αν σκεφθεί κανείς ότι ως μόνους βοηθούς είχε τα διάφορα ζώα εργασίας.

Η απόδοση των καλλιεργουμένων εκτάσεων ήταν πολύ περιορισμένη δεδομένου ότι και οι καλλιεργούμενες ποικιλίες δεν ήταν αποδοτικές αλλά και τα χημικά λιπάσματα ήταν εντελώς άγνωστα σχεδόν. Πολλοί επίσης εχθροί και ασθένειες των καλλιεργειών, που αποδεκάτιζαν την παραγωγή, έμεναν σχεδόν ανενόχλητοι, γιατί δεν είχαν ακόμα επινοηθεί αποτελεσματικά μέσα αντιμετωπίσεως τους.

Η παραγωγή ήταν εκτεθειμένη σε χίλιους δυο κινδύνους, ενώ καμιά ασφάλεια και καμιά σχεδόν προστασία δεν υπήρχε για τον παραγωγό.

Όλα αυτά είχαν ως αποτέλεσμα ο παραγωγός, παρά την εξαντλητική εργασία, τόσο του ίδιου όσο και όλων των μελών της οικογένειάς του, μόλις να κατορθώνει να εξασφαλίζει τα μέσα για την απλή συντήρησή του. Σήμερα οι συνθήκες αυτές

έχουν αλλάξει ριζικά. Ως κυριότερες αλλαγές θα μπορούσαν να σημειωθούν οι ακόλουθες:

1) Αλλαγή στο μέγεθος της καλλιεργούμενης εκτάσεως: Αλλαγή έχει σημειωθεί πρώτα απ' όλα στο μέγεθος της καλλιεργούμενης εκτάσεως από κάθε παραγωγό.

Παρατηρείται τα τελευταία χρόνια μια σημαντική μείωση του αγροτικού μας πληθυσμού. Τα άτομα, που μετακινούνται από τη γεωργία σε άλλους τομείς επαγγελματικής απασχολήσεως, αλλάζουν συνήθως και τόπο διαμονής. Έτσι η ιδιοκτησία τους η κτηματική, η οποία δεν είναι δυνατό να μετακινηθεί, περνάει στα χέρια εκείνων που παραμένουν στην ελληνική ύπαιθρο, είτε με τον τρόπο της αγοράς είτε με τον τρόπο της ενοικιάσεως.

Αυτό συντελεί ώστε τα άτομα, που παραμένουν στο επάγγελμα του γεωργού, να έχουν στη διάθεσή τους πολύ περισσότερες εκτάσεις, πράγμα που συντελεί στην αύξηση του εισοδήματός τους.

Είναι βέβαια ακόμα, όπως σημειώθηκε και αλλού, περιορισμένο το μέγεθος του γεωργικού μας κλήρου. Είναι όμως αρκετά μεγαλύτερο από το μέσο γεωργικό κλήρο παλαιοτέρων εποχών, ενώ παράλληλα καταβάλλεται κάθε προσπάθεια για τη μεγαλύτερη αύξησή του.

2) Αλλαγή στα μέσα εργασίας: Αλλαγή έχει σημειωθεί επίσης και στα μέσα εργασίας.

Τόσο τα ζώα εργασίας όσο και η ίδια η προσωπική χειρωνακτική εργασία του παραγωγού και των μελών της οικογένειάς του έχουν αντικατασταθεί σήμερα με τα τόσα γεωργικά μηχανήματα, που η σύγχρονη τεχνολογία έχει θέσει στη διάθεσή του (σχ. 3.7a).

Σχ. 3.7α.

Τα ζώα αποτελούσαν σε παλιότερες εποχές το μόνο μέσο μεταφοράς και μετακινήσεως των αγροτών μας.

Με τη χρήση αυτων των μηχανημάτων δεν έγινε μόνο πιο ξεκούραστη και πιο ευχάριστη η εργασία του γεωργού. Του δόθηκε η δυνατότητα να καλλιεργήσει πολύ περισσότερες εκτάσεις, να μειώσει σημαντικά το κόστος παραγωγής, να αυξήσει την ποσότητα και να βελτιώσει την ποιότητα των παραγομένων προϊόντων (σχ. 3.7β).

Σχ. 3.7β.

Σήμερα οι ελκυστήρες (τρακτέρ) έχουν αντικαταστήσει τα ζώα τόσο στην καλλιέργεια όσο και στη μεταφορά των προϊόντων.

3) Άλλαγή στην τεχνολογία της παραγωγής: Η σύγχρονη γεωργική τεχνολογία προσφέρει στον αγρότη τεράστια μέσα αυξήσεως και βελτιώσεως της παραγωγής.

Εκλεκτές και ιδιαίτερα αποδοτικές ποικιλίες καλλιεργουμένων φυτών, χημικά λιπάσματα που διατηρούν και αυξάνουν τη γονιμότητα των καλλιεργουμένων εδαφών, φυτοφάρμακα που λύνουν αποτελεσματικά το θέμα της προστασίας της παραγωγής από τους διάφορους εχθρούς και ασθένειες, και η τεχνική καλλιεργητικών εργασών που αυξάνει την ποσότητα και βελτιώνει την ποιότητα των παραγομένων προϊόντων, έχουν αποβεί αποτελεσματικά όπλα στα χέρια του παραγωγού και έχουν καταστήσει πολύ πιο αποδοτική την καθημερινή του εργασία.

4) Άλλαγή στην ασφάλεια και την προστασία της παραγωγής: Ένα από τα βασικά μειονεκτήματα της γεωργικής παραγωγής είναι ότι όχι μόνο μέχρι την εποχή της συγκομιδής, αλλά και ως την εποχή της διαθέσεως πολλές φορές είναι εκτεθειμένη σε χίλιους δυο κινδύνους, που επιβουλεύονται το μόχθο και τον ιδρώτα του παραγωγού. Δυσμενείς καιρικές συνθήκες, απρόβλεπτοι ή δύσκολοι στην αντιμετώπισή τους εχθροί και ασθένειες, κρίση στη διάθεση των προϊόντων ή ακόμη και πτώση των τιμών, ήταν δυνατόν παλαιότερα να εκμηδενίσουν το εισόδημα του παραγωγού. Σήμερα για όλες αυτές τις περιπτώσεις έχουν ληφθεί μέτρα προστατευτικά για τον παραγωγό.

Ο Οργανισμός Γεωργικών Ασφαλίσεων επεμβαίνει στις περιπτώσεις καταστροφής της παραγωγής από δυσμενείς καιρικές συνθήκες και αποζημιώνει ανάλογα τον παραγωγό.

Ο καθορισμός τιμών ασφαλείας για τα διάφορα γεωργικά προϊόντα, η συγκέντρωση από την Πολιτεία των πλεονασμάτων της γεωργικής παραγωγής και η επιδότηση πολλών γεωργικών προϊόντων, αποτελούν πολύτιμη ασφαλιστική δικλείδα για τον παραγωγό και τον απαλλάσσουν από το άγχος των κινδύνων που διατρέχει η γεωργική παραγωγή.

Υστερα από όσα σημειώθηκαν ως εδώ είναι φανερό πόσο ευνοϊκές είναι σήμερα οι συνθήκες ασκήσεως του επαγγέλματος του παραγωγού, ιδιαίτερα αν οι συνθήκες αυτές συγκριθούν με τις συνθήκες ασκήσεως του επαγγέλματος σε παλαιότερες εποχές.

Βέβαια, δεν αρκούν μόνο οι ευνοϊκές συνθήκες. Εκτός από αυτές, για να υπάρχει η δυνατότητα αποδοτικής και επιτυχημένης ασκήσεως του επαγγέλματος αυτού, χρειάζονται και ορισμένες βασικές προϋποθέσεις.

β) Προϋποθέσεις ασκήσεως του επαγγέλματος του παραγωγού προϊόντων φυτών μεγάλης καλλιέργειας.

1) Επαρκής καλλιεργούμενη έκταση: Η επαρκής καλλιεργούμενη έκταση αποτελεί την πιο βασική προϋπόθεση για την άσκηση του επαγγέλματος του παραγωγού προϊόντων φυτών μεγάλης καλλιέργειας. Και ο τίτλος του είδους της καλλιέργειας φανερώνει ότι η έκταση αυτή πρέπει να υπάρχει σε μεγάλο μέγεθος.

Τα κύρια χαρακτηριστικά της απαιτούμενης έκτασεως για την αποδοτική άσκηση του επαγγέλματος αυτού είναι: το **μέγεθος της έκτασεως**, η **ποιότητα του εδάφους** και η **ύπαρξη διαθέσιμου νερού** αρδεύσεως, για ορισμένες καλλιέργειες.

Τόσο το μέγεθος της έκτασεως όσο και το είδος του εδάφους αλλά και η δυνατότητα αρδεύσεως είναι παράγοντες προσδιοριστικοί του είδους των φυτών

μεγάλης καλλιέργειας, που προτίθεται ή που θα μπορεί να καλλιεργήσει ο παραγωγός.

Από την άποψη του μεγέθους της απαιτούμενης εκτάσεως, όσο μικρότερο είναι το πιθανό καθαρό κέρδος κατά στρέμμα από τα φυτά, που ο παραγωγός τροτίθεται να καλλιεργήσει, τόσο μεγαλύτερο είναι το απαιτούμενο μέγεθος της εκμεταλλεύσεως. Έτσι, το μεγαλύτερο μέγεθος απαιτείται για την καλλιέργεια των δημητριακών. Στη συνέχεια μπορεί να τοποθετηθούν τα κτηνοτροφικά φυτά και τελευταία τα βιομηχανικά με τελευταίο από όλα τον καπνό.

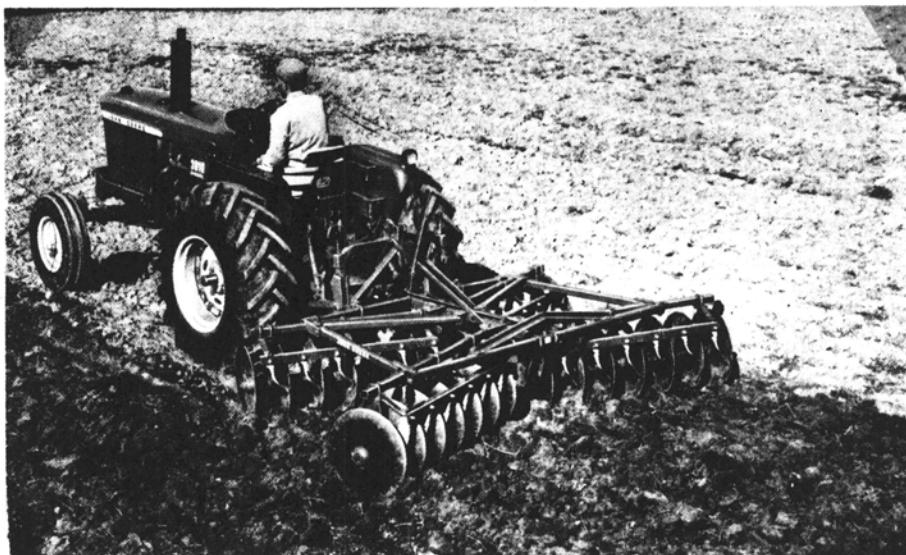
Από την άποψη της ποιότητας των εδαφών, επειδή αυτή δεν είναι δυνατό να μεταβληθεί, ο παραγωγός είναι υποχρεωμένος να προσαρμόσει στην ποιότητα των διαθεσίμων εδαφών το είδος των φυτών που θα καλλιεργήσει.

Η δυνατότητα επίσης αρδεύσεως των εδαφών και η ποσότητα του διαθέσιμου για άρδευση νερού είναι παράγοντες, που καθορίζουν το είδος των φυτών μεγάλης καλλιέργειας που θα καλλιεργηθούν.

2) Κατάλληλος μηχανικός εξοπλισμός: Τα φυτά μεγάλης καλλιέργειας είναι εκείνα, στα οποία έχει επιτευχθεί στο μεγαλύτερο βαθμό η εκμηχάνηση της καλλιέργειας (σχ. 3.7γ).

Είναι περιττό βέβαια να τονισθεί ότι ο γεωργικός μηχανικός εξοπλισμός θα πρέπει να είναι ανάλογος με το μέγεθος της εκτάσεως και με τα είδη των φυτών που πρόκειται να καλλιεργηθούν.

Σε περίπτωση μεγάλων και μεγάλης αξίας μηχανημάτων (θεριζοαλωνιστικές

Σχ. 3.7γ.

Ο κατάλληλος μηχανικός εξοπλισμός αποτελεί επίσης βασική προϋπόθεση για την άσκηση του επαγγέλματος του παραγωγού προϊόντων φυτών μεγάλης καλλιέργειας.

σιτηρων, συλλεκτικές βαμβακιού κ.λ.π..) που δεν συμφέρει η προμήθειά τους από κάθε παραγωγό χωριστά. Η ύπαρξη τέτοιων μηχανημάτων είναι απαραίτητη στην

περιοχή, όπου θα μπορουν, με σχετική πληρωμή, να καλύψουν τις ανάγκες της μικρής ή μέσης εκμεταλλεύσεως στον κατάλληλο χρόνο.

Άλλος τρόπος αντιμετωπίσεως του προβλήματος προμήθειας τέτοιων μηχανημάτων είναι η συγκρότηση ομάδων κοινής καλλιέργειας. Οι παραγωγοί που ανήκουν σε μια τέτοια ομάδα προμηθεύονται για κοινή χρήση τα μεγάλα γεωργικά μηχανήματα. Τέτοιες ομάδες έχουν συγκροτηθεί σε διάφορες περιοχές για την καλλιέργεια του βαμβακιού, με αποτέλεσμα να μειώσουν το κόστος παραγωγής κατά 40%.

3) Επάρκεια σε εργατικά χέρια: Όσο και αν η καλλιέργεια των φυτών μεγάλης καλλιέργειας χρησιμοποιεί τα γεωργικά μηχανήματα, απαιτούνται οπωσδήποτε ορισμένα ημερομίσθια του ίδιου του παραγωγού ή εργατών και τεχνιτών γεωργίας. Ο χειρισμός των διαφόρων γεωργικών μηχανημάτων αποτελεί μία από τις βασικές εργασίες που πρέπει να εκτελεσθούν από ανθρώπινα χέρια. Εκτός από αυτό οι εργασίες, που εκτελούν τα γεωργικά μηχανήματα, θέλουν πολλές φορές συμπλήρωση από κατάλληλα εργατικά χέρια. Επίσης είναι ενδεχόμενο για ορισμένες καλλιέργειες να υπάρχουν εργασίες που θα πρέπει να εκτελεσθούν μόνο από εργατικά χέρια.

Για όλες αυτές τις περιπτώσεις πρέπει να υπάρχουν διαθέσιμα εργατικά χέρια ή να είναι εύκολη η εξασφάλισή τους όταν χρειασθούν, δεδομένου ότι η εκτέλεση ορισμένων εργασιών δεν επιδέχεται αναβολή.

4) Επάρκεια σε γνώσεις και δεξιοτεχνίες τεχνικές: Η νεώτερη γεωργική τεχνολογία έχει θέσει στη διάθεση του παραγωγού καινούργια δεδομένα, που αφορούν στην τεχνική της καλλιέργειας των διαφόρων παραγωγικών φυτών.

Νεώτερες ποικιλίες για κάθε καλλιεργούμενο φυτό; κατάλληλες καλλιεργητικές εργασίες, είδη και τρόποι χρήσεως διαφόρων λιπασμάτων, διάφορα φυτοφάρμακα και τρόποι αντιμετωπίσεως των διαφόρων εχθρών και ασθενειών, νεώτεροι τρόποι συγκομιδής, αποτελούν αντικείμενα αυτών των δεδομένων της νεώτερης γεωργικής τεχνολογίας.

Όλα αυτά πρέπει να τα έχει υπόψη του ο παραγωγός, που θα ασχοληθεί με την καλλιέργεια παραγωγικών φυτών, τα οποία εντάσσονται στα φυτά μεγάλης καλλιέργειας.

Πέρα από αυτά, ανάλογα με το μέγεθος της εκμεταλλεύσεως, χρειάζονται από την πλευρά του παραγωγού και ειδικές γνώσεις αναφερόμενες στα θέματα οργανώσεως και διοικήσεως των γεωργικών εκμεταλλεύσεων, ώστε να είναι σε θέση ο παραγωγός να οργανώσει πάνω σε επιχειρηματικές οικονομικές βάσεις την εκμετάλλευσή του.

Τις απαιτούμενες τεχνικές γνώσεις και δεξιότητες θα αποκτήσουν οι απόφοιτοι του Γεωργοκτηνοτροφικού τομέα των Επαγγελματικών Λυκείων για την καλλιέργεια των φυτών μεγάλης καλλιέργειας.

Για τα θέματα οργανώσεως και διοικήσεως των γεωργικών εκμεταλλεύσεων θα είναι σε θέση να αντιμετωπίσουν τις σχετικές ανάγκες για μικρού ή μεσαίου μεγέθους εκμεταλλεύσεις, ενώ για μεγάλες σχετικά εκμεταλλεύσεις θα είναι σκόπιμο τη σχετική ευθύνη να αναλαμβάνουν Τεχνολόγοι Γεωπονίας ειδικευμένοι στα σχετικά θέματα ή Γεωπόνοι, πτυχιούχοι Ανωτάτων Σχολών.

5) Σωματική υγεία και αντοχή: Δεν είναι πολύ εύκολη ασφαλώς η δουλειά του γεωργού. Δεν είναι πάντοτε ευνοϊκές οι συνθήκες κάτω από τις οποίες θα είναι αναγκασμένος να εργάζεται.

Όσο και αν τα κατάλληλα γεωργικά μηχανήματα καθιστούν ευκολότερες τις διάφορες καλλιεργητικές εργασίες, ακόμα και ο χειρισμός των μηχανημάτων απαιτεί αρκετή σωματική αντοχή.

Υπάρχουν επίσης αρκετές εργασίες, που δεν είναι δυνατό να γίνουν με μηχανήματα και για την εκτέλεση των οποίων απαιτείται σωματική αντοχή.

Εκτός από αυτό, πολλές εργασίες πρέπει να γίνουν σε ορισμένη εποχή και σε περιορισμένα χρονικά περιθώρια και συχνά κάτω από αρκετά δύσκολες καιρικές συνθήκες, όπως η σπορά, η συγκομιδή, η καταπολέμηση των διαφόρων εχθρών και ασθενειών. Η εκτέλεση αυτών των εργασιών και οι συνθήκες εκτελέσεώς τους απαιτούν επίσης αρκετή σωματική αντοχή.

γ) Κίνητρα για την άσκηση του επαγγέλματος του παραγωγού.

Ποια είναι τα κίνητρα που θα μπορούσαν να ωθήσουν ένα νέο στο επάγγελμα του παραγωγού, του καλλιεργητή φυτών μεγάλης καλλιέργειας;

Όσο και αν είναι δύσκολη η δουλειά του παραγωγού, δεν παύει να έχει και πλεονεκτήματα ιδιαίτερα αξιόλογα, πλεονεκτήματα που όταν κατάλληλα αξιολογηθούν μπορούν εύκολα να ωθήσουν ένα νέο σ' αυτή την κατεύθυνση την επαγγελματική. Ως κίνητρα του είδους αυτού θα μπορούσαν να θεωρηθούν τα ακόλουθα:

1) Το οικονομικό αποτέλεσμα: Όταν υπάρχουν οι απαιτούμενες προϋποθέσεις είναι αρκετά συμφέρουσα σήμερα οικονομικά η απασχόληση με την καλλιέργεια φυτών μεγάλης καλλιέργειας.

Δεν είναι, βέβαια, εύκολο να δοθούν συγκεκριμένα στοιχεία σχετικά με το καθαρό οικονομικό αποτέλεσμα των διαφόρων καλλιεργειών. Και τούτο γιατί το αποτέλεσμα αυτό είναι συνάρτηση πολλών παραγόντων, που διαφέρουν σημαντικά από εκμετάλλευση σε εκμετάλλευση.

Μια συνοπτική εικόνα της αποδόσεως των κυριοτέρων φυτών μεγάλης καλλιέργειας μας δίνει ο Πίνακας 3.7.1 για το 1975, στον οποίο παρουσιάζεται η έκταση που καλλιεργήθηκε σ' ολόκληρη τη χώρα, η μέση στρεμματική απόδοση και η μέση τιμή διαθέσεως του προϊόντος από τον παραγωγό.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.7.1.

Στοιχεία καλλιέργειας και αποδόσεως φυτών μεγάλης καλλιέργειας.

Καλλιέργεια	Έκταση σε χιλ. στρέμματα	Μέση στρεμ. απόδοση σε χιλιόγραμμα	Τιμή διαθέσεως κατά χιλιόγραμμο
Σιτάρι μαλακό	7.245	237	4,35
Σιτάρι σκληρό	1.855	193	5,30
Κριθάρι	4.044	228	4,53
Καλαμπόκι	1.064	418	5,20
Ρύζι	202,5	503	8,30
Καπνός	981	119	
			88,2 Ανατολ. τύπου
			41,4 BERLEY
Βαμβάκι	1.350	263	14,10
Ζαχαρότευτλα	435	6.115	1,01
Μηδική σανός	2.206	1.044	2,60

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι οι αποδόσεις που αναφέρονται στον πίνακα αυτόν αποτελουν τη μέση στρεμματική απόδοση για κάθε προϊόν σε ολόκληρη τη χώρα. Αυτό σημαίνει ότι σε μια καλά οργανωμένη γεωργική εκμετάλλευση οι αποδόσεις είναι πολύ μεγαλύτερες και φυσικά και το ακαθάριστο εισόδημα πολύ ψηλότερο.

Σε μια καλά οργανωμένη επίσης γεωργική εκμετάλλευση το κόστος παραγωγής είναι πολύ χαμηλό, πράγμα που ανεβάζει σημαντικά το καθαρό εισόδημα του παραγωγού.

Ενδεικτικά αναφέρομε για το σιτάρι ότι σε γόνιμα εδάφη και σε μια καλή καλλιέργεια είναι συνηθισμένες οι αποδόσεις των 400-450 kg το στρέμμα. Με μια μέση τιμή σήμερα 7,5 δραχμές το κιλό, έχομε συνολική ακαθάριστη πρόσοδο: 3.000-3.375 δραχμές κατά στρέμμα το χρόνο.

Τα συνολικά έξοδα, αν υπολογίσουμε και το ενοίκιο των χωραφιών και την αξία της εργασίας του παραγωγού και των μηχανημάτων, δεν ξεπερνούν τις 1.000 δραχμές το στρέμμα. Έχομε δηλαδή καθαρή πρόσοδο 2.000-2375 δραχμές το χρόνο κατά στρέμμα.

2) Υγιεινές συνθήκες ασκήσεως του επαγγέλματος: Η ζωή έξω στην ύπαιθρο και η άσκηση του οργανισμού σε κοπιαστικές εργασίες, συντελούν ιδιαίτερα σημαντικά σε μια υγιεινή διαβίωση για τα άτομα που ασχολούνται με το επάγγελμα του γεωργού.

Δεδομένου άλλωστε ότι οι τεχνικές ανέσεις του σύγχρονου πολιτισμού έχουν φθάσει και στην πιο απόμερη γεωργική περιοχή, ο γεωργός συνδυάζει τις ανέσεις του τεχνικού πολιτισμού με τις πιο υγιεινές συνθήκες εργασίας, πράγμα που τον τοποθετεί σε θέση ιδιαίτερα πλεονεκτική σε σχέση με άλλους επαγγελματίες, που είναι δεμένοι σε μεγάλα αστικά κέντρα.

3) Ευνοϊκές ψυχολογικές συνθήκες εργασίας: Μια και ο παραγωγός είναι ο μόνος και ο κύριος υπεύθυνος για τη γεωργική εκμετάλλευση που ασκεί, είναι απαλλαγμένος από το κύκλωμα των προϊσταμένων και υφισταμένων, που υφίσταται σε άλλες επαγγελματικές απασχολήσεις. Η έλλειψη αυτή ιεραρχικής εξαρτήσεως από άλλα άτομα και η δυνατότητα να αποφασίζει και να ρυθμίζει αυτός όλα τα θέματα της καθημερινής του εργασίας, του εξασφαλίζει μια ιδιαίτερα αξιόλογη ανεξαρτησία, που του δημιουργεί ευνοϊκές ψυχολογικές συνθήκες.

Το γεγονός, επίσης, ότι στην εργασία του απασχολεί κατά κύριο λόγο άλλα άτομα της οικογένειάς του, του εξασφαλίζει ευνοϊκές και ευχάριστες συνθήκες αρμονικής και αποδοτικής συνεργασίας και κατάλληλο από κάθε άποψη ψυχολογικό περιβάλλον.

δ) Εργασίες που εκτελεί ο παραγωγός προϊόντων φυτών μεγάλης καλλιέργειας.

Οι εργασίες, που με την εκτέλεσή τους ασχολείται ο παραγωγός προϊόντων φυτών μεγάλης καλλιέργειας, είναι βασικά οι ακόλουθες:

— Προγραμματίζει τον τρόπο αξιοποιήσεως κάθε χρόνο των καλλιεργησίμων εκτάσεων της εκμεταλλεύσεώς του, καθορίζοντας το είδος των φυτών και τις ποικιλίες τους που θα καλλιεργήσει, την έκταση και την τοποθεσία που το καθένα θα καλλιεργηθεί.

— Φροντίζει για την έγκαιρη προμήθεια των απαιτουμένων σπόρων και λιπασμάτων για την εκμετάλλευσή του.

— Ελέγχει αρκετά πριν απ' την εποχή της χρησιμοποίησέως τους την καλή

κατάσταση των γεωργικών του μηχανημάτων και εκτελεί ή φροντίζει να εκτελεσθούν οι απαραίτητες εργασίες συντηρήσεως και επισκευής.

— Σε περίπτωση που θα χρησιμοποιήσεις ένα μηχανήματα με πληρωμή, συνεννοείται έγκαιρα με τους ιδιοκτήτες αυτών των μηχανημάτων για την έγκαιρη εξασφάλισή τους.

— Φροντίζει για την τυχόν απαιτούμενη απολύμανση των σπόρων ή την απολύμανση των εδαφών, αν υπάρχει σχετική ανάγκη.

— Οδηγεί, χειρίζεται και συντηρεί τα γεωργικά μηχανήματα της εκμεταλλεύσεως του. Σε περίπτωση που το μέγεθος της εκμεταλλεύσεώς του ή άλλοι λόγοι τον αναγκάζουν να χρησιμοποιεί τεχνίτη γεωργικών μηχανημάτων, τότε επιβλέπει την καλή εκτέλεση των διαφόρων εργασιών, την καλή οδήγηση, τον κατάλληλο χειρισμό και την καλή συντήρηση των μηχανημάτων από τον τεχνίτη.

— Εκτελεί τις απαραίτητες καλλιεργητικές εργασίες, για την προετοιμασία των εκτάσεών του για τη σπορά.

— Φροντίζει για την έγκαιρη και κατάλληλη εγκατάσταση σπορείων καπνού, αν ασχολείται με την καπνοκαλλιέργεια.

— Εκτελεί την εργασία προσθήκης λιπασμάτων στο έδαφος και την εργασία της σποράς των διαφόρων φυτών μεγάλης καλλιέργειας την κατάλληλη για το καθένα εποχή.

— Φροντίζει για την έγκαιρη και κατάλληλη μεταφύτευση των φυτωρίων του καπνού από το σπορείο στους καπναγρούς.

— Εκτελεί όλες τις απαραίτητες για κάθε καλλιεργούμενο φυτό καλλιεργητικές εργασίες (σκαλίσματα, κ.λ.π.)

— Φροντίζει για την έγκαιρη και αποτελεσματική αντιμετώπιση των διαφόρων εχθρών και ασθενειών των καλλιεργειών (ζιζανίων, εντόμων, μυκητολογικών ασθενειών, κλπ.) χρησιμοποιώντας τα κατάλληλα φυτοφάρμακα και την κατάλληλη τεχνική χρησιμοποίησέως τους.

— Εφαρμόζει επιφανειακές λιπάνσεις, όπου υπάρχει σχετική ανάγκη.

— Φροντίζει για την έγκαιρη και κατάλληλη άρδευση των αρδευομένων καλλιεργειών.

— Φροντίζει για την έγκαιρη και προσεκτική συγκομιδή των προϊόντων, χρησιμοποιώντας τα κατάλληλα για κάθε καλλιέργεια μηχανήματα ή φροντίζοντας να εξασφαλίσει έγκαιρα τα απαιτούμενα εργατικά χέρια.

— Φροντίζει για την έγκαιρη μεταφορά, επεξεργασία και αποθήκευση των γεωργικών του προϊόντων και την προστασία τους από τους διάφορους εχθρούς μέχρι τη διάθεση ή τη χρησιμοποίησή τους.

— Φροντίζει για την έγκαιρη και με τις καλύτερες δυνατές προϋποθέσεις διάθεση των γεωργικών του προϊόντων.

— Καθαρίζει και συντηρεί κατάλληλα τα γεωργικά μηχανήματα και τα εξαρτήματά τους.

— Φροντίζει για την κατάλληλη αποθήκευση των μηχανημάτων, εξαρτημάτων και εργαλείων που δεν πρόκειται για μεγάλο χρονικό διάστημα να χρησιμοποιηθούν.

— Σημειώνει σε κατάλληλο βιβλίο λογαριασμών τα έξοδα και τα έσοδα της εκμεταλλεύσεώς του, αν είναι δυνατόν ξεχωριστά για κάθε καλλιέργεια, και αξιολογεί τα συμπεράσματα από αυτούς τους λογαριασμούς.

— Συνεργάζεται με τους αγναδέλφους του παραγωγούς της περιοχής στα

πλαίσια Οργανώσεως Συνεταιριστικών ή Ομάδων Παραγωγής για την καλύτερη δυνατή κοινή αντιμετώπιση των προβλημάτων των εκμεταλλεύσεών τους.

— Συνεργάζεται στενά με τους γεωπόνους και τους άλλους γεωτεχνικούς υπαλλήλους του Υπουργείου Γεωργίας, της Αγροτικής Τράπεζας ή των διαφόρων Γεωργικών Οργανισμών για όλα τα θέματα της εκμεταλλεύσεώς του.

— Ακολουθεί πιστά και προσεκτικά κάθε υπόδειξη και οδηγία των Γεωπόνων και των άλλων γεωτεχνικών υπαλλήλων.

— Συμμετέχει ενεργά και δημιουργικά σε κάθε προσπάθεια ευρύτερης οικονομικής και πολιτιστικής αναπτύξεως της περιοχής του.

Ερωτήσεις - Ασκήσεις.

1. Ποιο είναι το βασικό χαρακτηριστικό του επαγγέλματος του παραγωγού προϊόντων φυτών μεγάλης καλλιέργειας;
2. Αναφέρετε τις κυριότερες αλλαγές στις συνθήκες ασκήσεως του επαγγέλματος του παραγωγού προϊόντων φυτών μεγάλης καλλιέργειας ανάμεσα στη σύγχρονη και σε παλιότερες εποχές.
3. Ποια είναι τα κύρια χαρακτηριστικά των απαιτουμένων εκτάσεων για την άσκηση του επαγγέλματος του παραγωγού προϊόντων φυτών μεγάλης καλλιέργειας;
4. Ποιες είναι οι κυριότερες προϋποθέσεις ασκήσεως του επαγγέλματος του παραγωγού προϊόντων φυτών μεγάλης καλλιέργειας;
5. Ποια είναι τα κυριότερα κίνητρα για την άσκηση του επαγγέλματος του παραγωγού φυτών μεγάλης καλλιέργειας;
6. Να σημειώσετε τα κυριότερα φυτά μεγάλης καλλιέργειας, που καλλιεργούνται στην περιοχή σας.
7. Επισκεφθείτε έναν παραγωγό προϊόντων φυτών μεγάλης καλλιέργειας. Συζητείστε μαζύ του κάθε τι που αναφέρεται στην επαγγελματική του απασχόληση. Γράψτε μια σύντομη έκθεση με τις παρατηρήσεις σας από τη συζήτηση αυτή.
8. Σημειώστε τη μέση στρεμματική απόδοση και τις τιμές κατά χιλιόγραμμο των κυριοτέρων προϊόντων μεγάλης καλλιέργειας της περιοχής σας.
9. Σημειώστε ορισμένες από τις εργασίες που εκτελεί ο παραγωγός προϊόντων φυτών μεγάλης καλλιέργειας.
10. Αναφέρετε για ποιους λόγους θα θέλατε να ακολουθήσετε το επάγγελμα του παραγωγού προϊόντων φυτών μεγάλης καλλιέργειας ή για ποιους λόγους δεν θα θέλατε να ακολουθήσετε το επάγγελμα αυτό.

3.8 Παραγωγός προϊόντων δενδροκομικής και αμπελουργικής παραγωγής.

a) Εξέλιξη της δενδροκομικής παραγωγής.

Ένα από τα κύρια χαρακτηριστικά της γεωργίας μας κατά τα τελευταία χρόνια είναι η μεγάλη αύξηση των καρποφόρων δένδρων και η μεγάλη ανάπτυξη της παραγωγικής δενδροκομίας. Στον πίνακα 3.8.1 δίνεται η εξέλιξη του αριθμού των καρποφόρων δένδρων από το 1970 μέχρι το 1974.

Στην ανάπτυξη αυτή συνετέλεσαν:

— Η δημιουργία ιδιαίτερα αποδοτικών τόσο σε ποσότητα όσο και σε ποιότητα ποικιλιών (σχ. 3.8a).

— Η ανακάλυψη ιδιαίτερα αποτελεσματικών φυτοφαρμάκων για την αντιμετώ-

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.8.1.
**Εξέλιξη του αριθμού των καρποφόρων δένδρων κατά την περίοδο
 1970-1974.**

Είδος δένδρου	Αριθμός δένδρων σε χιλιάδες				
	1970	1971	1972	1973	1974
1. Πορτοκαλιές	13.897	14.550	14.239	14.388	14.460
2. Λεμονιές	4.920	4.940	5.106	5.131	5.300
3. Μανδαρινιές	1.396	1.473	1.583	1.619	1.596
4. Ροδακινιές	7.678	8.074	9.953	10.201	10.504
5. Μηλιές	5.747	5.831	5.613	5.745	5.664
6. Αχλαδιές	6.572	6.616	6.704	6.878	6.821
7. Βερικοκκιές	1.827	1.987	1.990	2.280	2.171
8. Κερασιές	1.122	1.176	1.136	1.320	1.254
9. Ελαιόδενδρα	98.233	99.974	103.158	104.930	107.179
Στρέμματα σε χιλιάδες					
10. Αμπέλια για κρασί	1.230	1.182	1.156	1.141	1.120
11. Κορινθιακή	415,0	416,7	387,0	377,7	373,7
12. Σουλτανίνα	340,8	338,7	337,6	336,1	330,4
13. Σταφύλια επιτραπέζια	196,3	198,1	199,8	199,7	198,8

Σχ. 3.8α.

Νέες, ιδιαίτερα αποδοτικές ποικιλίες καρποφόρων δένδρων και σταφυλιών έχουν συντελέσει στην ανάπτυξη της δενδροκομίας και της αμπελουργίας κατά τα τελευταία χρόνια.

πιση των εχθρών και ασθενειών των καρποφόρων δένδρων.

— Η εκμηχάνηση σε μεγάλο βαθμό των διαφόρων καλλιεργητικών εργασιών στη δενδροκομία.

— Η αύξηση της ζητήσεως στην εσωτερική κατανάλωση, αποτέλεσμα της ανόδου του βιοτικού επιπέδου του λαού μας και της αυξήσεως της αγοραστικής δυνάμεως του καταναλωτικού κοινού.

— Η ανάπτυξη της βιομηχανίας ψύξεως, που κατέστησε δυνατή τη διατήρηση για μεγάλο χρονικό διάστημα των φθαρτών δενδροκομικών προϊόντων.

— Η δημιουργία βιομηχανιών επεξεργασίας δενδροκομικών προϊόντων.

— Η αύξηση των εξαγωγών σε δενδροκομικά προϊόντα. Ο πίνακας 3.8.2 που ακολουθεί μας δίνει μια εικόνα της εξελίξεως των εξαγωγών τα τελευταία χρόνια.

— Τα ειδικά μέτρα που έλαβε η πολιτεία για την ανάπτυξη της δενδροκομίας.

— Το φηλό εισόδημα που εξασφαλίζει στον παραγωγό η δενδροκομία σε σύγκριση με άλλους κλάδους φυτικής παραγωγής, ιδιαίτερα με τα φυτά μεγάλης καλλιέργειας.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.8.2.

Εξέλιξη των εξαγωγών δενδροκομικών προϊόντων κατά την περίοδο 1970-1975.

Είδος Προϊόντος	Εξαχθείσες ποσότητες σε χιλιάδες τόννους					
	1970	1971	1972	1973	1974	1975
1. Σταφύλια νωπά	13,4	25,9	25,9	17,9	34,9	32,9
2. Σταφίδα Κορινθιακή	54,1	49,4	65,8	49,5	43,0	46,7
3. Σταφίδα Σουλτανίνα	70,6	76,0	76,2	43,1	61,1	66,2
4. Κρασιά	114,6	132,3	153,8	123,6	62,6	104,0
5. Χυμοί φρούτων	57,1	38,2	58,9	93,9	40,2	69,0
6. Πορτοκάλια	91,6	79,0	119,6	95,4	123,1	167,1
7. Λεμόνια	62,9	58,3	51,4	50,9	75,2	92,9
8. Ροδόκινα νωπά	67,3	58,3	86,0	83,4	97,5	166,2
9. Βερίκοκκα	14,5	17,3	14,5	11,1	22,1	25,7
10. Φρουτα κονσερβ.	29,8	41,6	64,7	82,9	69,3	109,8
11. Εληές	15,5	16,3	22,9	31,2	30,1	36,6
12. Ελαιόλαδο	3,2	3,8	9,5	3,6	5,6	10,8

Χάρη στα ιδιαίτερα πλεονεκτήματά της η δενδροκομία αποτελεί σήμερα έναν από τους κυριότερους και τους πιο παραγωγικούς κλάδους της γεωργικής μας παραγωγής.

Οι ιδιαίτερα ευνοϊκές κλιματολογικές συνθήκες για την παραγωγή προϊόντων σε εκλεκτή ποιότητα συντελούν στην επιδίωξη μεγαλύτερης ακόμα αναπτύξεως της, πράγμα που επιδιώκει η πολιτεία για το καλό τόσο των παραγωγών όσο και της Εθνικής μας Οικονομίας. Στόν πίνακα 3.8.3 που ακολουθεί φαίνονται οι επιδιώξεις και οι προοπτικές αναπτύξεως της δενδροκομίας για το 1980.

Όλα όσα σήμειώθηκαν πιο πάνω δείχνουν αρκετά χαρακτηριστικά ότι η παραγωγική δενδροκομία αποτελεί έναν έξαιρετικά ενδιαφέροντα τομέα για επιτυ-

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.8.3.
Επιδιώξεις στην εξέλιξη της δενδροκομίας.

Είδος δένδρου	1975		1980	
	Έκταση σε χιλ. στρέμ.	Παραγωγή σε χιλ. τόν.	Έκταση σε χιλ. στρέμ.	Παραγωγή σε χιλ. τόν.
1. Πορτοκαλιές	321,3	463	335	610
2. Λεμονιές	151,4	187	170	220
3. Μανδαρινιές	29,0	34	35	50
4. Ροδακινιές	308,9	301	350	430
5. Βερικοκκιές	62,0	61	70	75
6. Αχλαδιές	243,6	124	265	130
7. Μηλιές	226,6	250	240	260
8. Κερασιές	60,4	23	70	30
9. Εληές για λάδι	5.170	212	5.320	230
10. Εληές για βρώση	883	62	1.070	85
11. Οινάμπελοι	1.120,7	742	1.000	806
12. Αμπέλια για επιτραπέζια σταφ.	198,8	230	200	235
13. Κορινθιακή	373,8	68	300	66
14. Σουλτανίνα	330,4	87	320	85

χημένη επαγγελματική σταδιοδρομία ενός νέου, που επιθυμεί να σταδιοδρομήσει στο χώρο γενικότερα της γεωργίας.

β) Συνθήκες ασκήσεως του επαγγέλματος.

Όσα αναφέρθηκαν στο επάγγελμα του καλλιεργητή φυτών μεγάλης καλλιέργειας σχετικά με τις συνθήκες ασκήσεως του επαγγέλματος, ισχύουν και για την περίπτωση του δενδροκαλλιεργητή, όπως άλλωστε, και για κάθε κλάδο φυτικής παραγωγής.

Εκτός όμως από αυτά, η άσκηση του επαγγέλματος του παραγωγού προϊόντων δενδροκομικής παραγωγής συνδέεται και με ορισμένες άλλες ειδικότερες συνθήκες.

Η εργασία του δενδροκαλλιεργητή είναι περισσότερο εντατική και λιγότερο εκτατική εργασία. Απαιτεί συνήθως έγκαιρους, κατάλληλους και υπεύθυνους χειρισμούς. Συνδέεται περισσότερο με εξειδικευμένες τεχνικές εργασίες, που θέλουν προσοχή και επιμέλεια κατά την εκτέλεσή τους. Το κλάδεμα των δένδρων, ιδιαίτερα δε οι ψεκασμοί για την αντιμετώπιση των διαφόρων εχθρών και ασθενειών, είναι εργασίες που θέλουν προσοχή τόσο στον τρόπο όσο και στο χρόνο εκτελέσεώς τους.

Ιδιομορφία παρουσιάζει, επίσης, η δενδροκομική παραγωγή στη συγκομιδή και εμπορία των προϊόντων της.

Τα περισσότερα από τα προϊόντα της δενδροκομίας είναι ιδιαίτερα ευπαθή και απαιτούν έγκαιρη και κατάλληλη συγκομιδή αλλά και έγκαιρη διάθεση στην αγορά.

Έτσι ο παραγωγός είναι υποχρεωμένος πολύ πριν από την εποχή της συγκομιδής να εξασφαλίσει τον τρόπο διαθέσεως των προϊόντων του. Η όλη οργάνωση της συγκομιδής επιβάλλει ιδιαίτερη προσοχή, ώστε όχι μόνο να γίνει έγκαιρα, αλλά και να συντελέσει στη διατήρηση της ποιότητας των προϊόντων.

Ανάλογα εξ άλλου με το είδος των καλλιεργουμένων καρποφόρων δένδρων θα υπάρχουν περίοδοι αιχμής στην απασχόληση του δενδροκαλλιεργητή και περίοδοι σημαντικής υποαπασχολήσεώς του. Έτσι η δενδροκαλλιέργεια ως εξειδικευμένη παραγωγική εργασία απαιτεί κατάλληλη οργάνωση και κατάλληλο προγραμματισμό, τόσο για την αντιμετώπιση των αναγκών κατά την περίοδο της αιχμής, όσο και για την εξασφάλιση συνεχούς απασχολήσεως του παραγωγού και των μελών της οικογένειάς του.

Γενικότερα θα μπορούσε να λεχθεί ότι η καλλιέργεια των δένδρων απαιτεί περισσότερο και τη διανοητική συμβολή του καλλιεργητή, παράλληλα με τη χειρωνακτική του εργασία.

γ) Προϋποθέσεις ασκήσεως του επαγγέλματος του δενδροκαλλιεργητή.

1) **Επαρκείς και κατάλληλες εκτάσεις:** Το έδαφος αποτελεί, όπως είναι γνωστό, τον κύριο συντελεστή της γεωργικής παραγωγής (σχ. 3.8β). Ιδιαίτερα στο χώρο της δενδροκομίας δεν απαιτείται μόνο επαρκής σε έκταση ιδιοκτησία. Απαιτούνται και

Σχ. 3.8β.

Επαρκείς και κατάλληλες εκτάσεις αποτελούν βασική προϋπόθεση για την ανάπτυξη της αμπελουργίας.

ορισμένης ποιότητας εδάφη καθώς και κατάλληλες για κάθε είδος καρποφόρου δένδρου κλιματολογικές συνθήκες. Απαιτείται επίσης και διαθέσιμο νερό, αφού τα περισσότερα καρποφόρα δένδρα μόνο σε αρδευόμενες εκτάσεις ευδοκιμούν.

Η απαιτούμενη για μια δενδροκομική επιχείρηση έκταση είναι συνάρτηση πολλών παραγόντων, όπως π.χ. του είδους των καρποφόρων δένδρων που πρόκειται να καλλιεργηθούν, του βαθμού εκμηχανήσεως της παραγωγής και των άλλων

προϋποθέσεων, που απαιτούνται για την οργάνωση μιας επιτυχημένης δενδροκομίκης εκμεταλλεύσεως.

Έτσι στο χώρο της δενδροκομίας για μία μέσου μεγέθους δενδροκομική εκμετάλλευση, η απαιτούμενη έκταση είναι πολύ μικρότερη από την αντίστοιχη έκταση μιας εκμεταλλεύσεως φυτών μεγάλης καλλιέργειας, με εξαίρεση ίσως τον καπνό. Οι απαιτήσεις από την άποψη της ποιότητας των εδαφών και των κλιματολογικών συνθηκών είναι πολύ περισσότερο εξειδικευμένες στην περίπτωση της δενδροκομίας.

2) Μηχανικός εξοπλισμός: Αν και η εκμηχάνηση στη δενδροκομία δεν έχει προχωρήσει στο βαθμό εκμηχανήσεως στο χώρο των φυτών μεγάλης καλλιέργειας, η εκμηχάνηση και εδώ είναι ιδιαίτερα σημαντική.

Έτσι η εξασφάλιση των καταλλήλων και των περισσότερο ενδεικνυομένων μηχανημάτων, ανάλογα με το μέγεθος και το είδος της εκμεταλλεύσεως, αποτελεί βασική προϋπόθεση για την κατάλληλη και ορθολογική οργάνωσή της.

Η χρήση των καταλλήλων μηχανημάτων κάνει πιο εύκολη και πιο ξεκούραστη την εργασία του δενδροκαλλιεργητή, αυξάνει τις δυνατότητες για την καλλιέργεια μεγαλύτερου αριθμού δένδρων, εξασφαλίζει καλύτερης ποιότητας προϊόντα και μειώνει σημαντικά το κόστος της παραγωγής.

3) Απαιτούμενα εργατικά χέρια: Παρά τη χρήση γεωργικών μηχανημάτων στην καλλιέργεια των καρποφόρων δένδρων, απαιτούνται στη δενδροκομία για ορισμένες εργασίες περισσότερα εργατικά χέρια από όσα χρειάζονται στην περίπτωση των φυτών μεγάλης καλλιέργειας.

Ορισμένες εξειδικευμένες εργασίες, όπως το κλάδεμα, το αραίωμα των καρπών, η καταπολέμηση πολλών εχθρών και ασθενειών και περισσότερο από όλα η συγκομιδή, απαιτούν εργατικά χέρια για την εκτέλεσή τους.

Επειδή μάλιστα ορισμένες δενδροκομικές εργασίες πρέπει να εκτελεσθούν σε ορισμένη εποχή, δεν είναι αρκετό μονάχα να υπάρχουν εργατικά χέρια. Πρέπει τα χέρια αυτά να είναι διαθέσιμα στην κατάλληλη εποχή, για να εξασφαλίζεται η έγκαιρη εκτέλεση των σχετικών εργασιών. Ιδιαίτερη προσοχή από την άποψη αυτή χρειάζεται η εργασία της συγκομιδής. Οποιαδήποτε καθυστέρηση στη συγκομιδή επηρεάζει σημαντικά τόσο την ποιότητα των προϊόντων όσο και τη δυνατότητα της εύκολης διαθέσεώς τους στην αγορά.

4) Γνώσεις και δεξιότητες τεχνικές: Η καλλιέργεια των δένδρων αποτελεί εξειδικευμένη γεωργική εργασία· γι' αύτό και απαιτεί από τον δενδροκαλλιεργητή ειδικές γνώσεις και δεξιότητες τεχνικές.

Η κάλυψη των σχετικών αναγκών από ημερομίσθιους τεχνίτες, εκτός του ότι είναι ενδεχόμενο να προσκρούσει στη δυσκολία εξευρέσεως τέτοιων τεχνιτών, ανεβάζει σημαντικά το κόστος της παραγωγής.

Έτσι ο δενδροκαλλιεργητής πρέπει να είναι απόφοιτος ενός σχολείου γεωργικής εκπαίδευσεως. Η εκπαίδευση στο Γεωργοκτηνοτροφικό τομέα των Επαγγελματικών Λυκείων θα εξασφαλίζει, ασφαλώς, την εξειδίκευση αυτή.

Η δενδροκαλλιέργεια επίσης ως πολυσύνθετη γεωργική εκμετάλλευση έχει ιδιαίτερη ανάγκη από κατάλληλη οργάνωση και διοίκηση, για να επιτύχει και να ευδοκιμήσει οικονομικά. Για μικρού ή μέτριου μεγέθους δενδροκομικές εκμεταλλεύσεις, τις σχετικές ανάγκες μπορεί να αντιμετωπίσει ο απόφοιτος των Επαγγελματικών Λυκείων. Για μεγάλες δενδροκομικές επιχειρήσεις τις ευθύνες αυτές

πρέπει να αναλαμβάνει Τεχνολόγος Γεωπονίας ή Γεωπόνος πτυχιουχος Ανώτατης Σχολής.

5) Πιστώσεις πρώτης εγκαταστάσεως: Η έναρξη μιας δενδροκομικής επιχειρήσεως απαιτεί αρκετές πιστώσεις για την πρώτη εγκατάσταση του δενδροκομείου.

Η κατάλληλη κατεργασία του εδάφους, η προμήθεια των δενδρυλλίων, το άνοιγμα των λάκκων και το φύτευμα των δενδρυλλίων αποτελούν βασικές εργασίες εγκαταστάσεως, που απαιτούν αρκετές πιστώσεις για την εκτέλεσή τους.

Αλλά τα έξοδα δεν σταματούν μόνο εδώ. Τα νέα δενδρύλλια, για να αποδώσουν πλήρη παραγωγή, χρειάζονται ορισμένα χρόνια, ώσπου να αναπτυχθούν. Κατά την περίοδο αυτών των χρόνων η δενδροκομική εκμετάλλευση έχει μόνο δαπάνες.

Η εξασφάλιση των πιστώσεων, που απαιτούνται για την αρχική εγκατάσταση και για την καλλιέργεια του δενδροκομείου ως την εποχή που τα δένδρα θα μπουν στην παραγωγή, αποτελεί βασική προϋπόθεση για την άσκηση του επαγγέλματος του δενδροκαλλιεργητή.

6) Εξασφάλιση δυνατότητας διαθέσεως των προϊόντων: Δεν είναι αρκετή μονάχα η παραγωγή των προϊόντων για να ευδοκιμήσει οικονομικά μια οποιαδήποτε γεωργική εκμετάλλευση. Η έγκαιρη διάθεση των προϊόντων και η διάθεσή τους σε τιμές ικανοποιητικές αποτελεί το επιστέγασμα των κόπων και των μόχθων του παραγωγού.

Αυτό αποκτά ίδιαίτερη σημασία για τη δενδροκομία, τόσο γιατί οι δαπάνες που καταβάλλονται για την αρχική εγκατάσταση του δενδροκομείου αλλά και οι δαπάνες καλλιέργειας είναι ψηλές, όσο και γιατί η παραγωγή ορισμένων δένδρων, όπως των οπωροφόρων, είναι ιδιαίτερα ευπαθής και απαιτεί έγκαιρη συγκομιδή και έγκαιρη διάθεσή της στην κατανάλωση.

Εδώ βρίσκεται ένα από τα πιο αδύνατα σημεία της ελληνικής δενδροκομικής παραγωγής.

Οι παραγωγοί μας δεν έχουν οργανώσει μόνοι τους το θέμα της διαθέσεως των δενδροκομικών τους προϊόντων, και ιδιαίτερα των περισσότερο ευπαθών. Έτσι τα προϊόντα τους φθάνουν στην αγορά με τη βοήθεια μεσαζόντων με αποτέλεσμα η τιμή αγοράς από τους παραγωγούς να διαφέρει πάρα πολύ από την τιμή διαθέσεως στους καταναλωτές.

Την αδυναμία αυτή της ελληνικής δενδροκομίας θα πρέπει να αντιμετωπίσουν με τη βοήθεια του κράτους μόνοι τους οι δενδροκαλλιεργητές μας. Η οργάνωσή τους σε συνεταιρισμούς διαθέσεως των προϊόντων τους αποτελεί μία από τις καλύτερες και αποτελεσματικότερες λύσεις για το πρόβλημα αυτό.

Η ύπαρξη επίσης σχετικών γεωργικών βιομηχανιών για τη βιομηχανοποίηση των πλεονασμάτων της παραγωγής αποτελεί βασική ασφαλιστική δικλείδα για τη διάθεση της παραγωγής.

δ) Κίνητρα για την άσκηση του επαγγέλματος του δενδροκαλλιεργητή.

Τό οικονομικό κίνητρο αποτελεί και στην περίπτωση της δενδροκομίας το βασικό παράγοντα, που μπορεί να ωθήσει ένα νέο στο επάγγελμα του δενδροκόμου.

Σε σύγκριση με τα δημητριακά, τα κτηνοτροφικά και τα βιομηχανικά φυτά, τα καρποφόρα δένδρα αποτελούν καλλιέργειες πολύ περισσότερο αποδοτικές. Τόσο ο όγκος της επιπτυχανόμενης παραγωγής όσο και οι τιμές των δενδροκομικών προϊόντων εξασφαλίζουν ένα ιδιαίτερα σημαντικό εισόδημα για τον παραγωγό.

Μερικά παραδείγματα παραγωγής και αποδόσεως καρποφόρων δένδρων θα είναι εύκολο να μας δώσουν μια αντιπροσωπευτική εικόνα της αποδόσεως της δενδροκομίας. Δίνεται στα παραδείγματα που ακολουθούν μόνο η μέση ακαθάριστη πρόσοδος κατά στρέμμα, γιατί το καθαρό κέρδος είναι συνάρτηση του κόστους παραγωγής. Το κόστος όμως παραγωγής επηρεάζεται από πολλούς παράγοντες, που δεν είναι εύκολο να σταθμισθούν και είναι συνάρτηση όχι μονάχα του μεγέθους της εκμεταλλεύσεως, αλλά κυρίως του βαθμού της καλής οργανώσεώς της.

— **Αμυγδαλιά:** Μέση στρεμματική απόδοση: 300-400 κιλά αμύγδαλα προς 70 δραχμές το κιλό. Ακαθάριστη πρόσοδος: 21.000-28.000 δραχμ. κατά στρέμμα.

— **Μηλιά:** Μέση στρεμματική απόδοση: 3.000 κιλά περίπου προς 10 δραχμές το κιλό: 30.000 δραχμές ακαθάριστη πρόσοδο κατά στρέμμα.

— **Αχλαδιά:** Μέση παραγωγή: 3.000 κιλά περίπου κατά στρέμμα. Με 12 δραχμές το κιλό έχουμε ακαθάριστη πρόσοδο: 36.000 κατά στρέμμα. Σε περίπτωση ιδιαίτερα εντατικής και βελτιωμένης καλλιέργειας με κατάλληλες ποικιλίες και γραμμικά σχήματα κλαδέματος είναι δυνατή η παραγωγή 5.000-8.000 κιλών κατά στρέμμα, οπότε η ακαθάριστη πρόσοδος ανέρχεται στις 60.000-96.000 δραχμές κατά στρέμμα.

— **Ροδακινιά:** Μέση στρεμματική απόδοση: 3.000 κιλά περίπου. Με 6-7 δρχ. το κιλό έχουμε ακαθάριστη πρόσοδο: 18.000-21.000 δραχμές.

Ιδιαίτερα σημαντικό για τη ροδακινιά είναι το θέμα της εξασφαλίσεως διαθέσεως της παραγωγής σε αγορές στο εξωτερικό, γιατί τότε κυρίως εξασφαλίζεται η διάθεση της παραγωγής και η διάθεσή της σε τιμές ικανοποιητικές.

— **Βερικοκκιά:** Μέση στρεμματική απόδοση: 4.000 κιλά περίπου προς 10 δραχμές το κιλό. Ακαθάριστη πρόσοδος: 40.000 δραχμές το στρέμμα.

— **Πορτοκαλιά:** Μέση στρεμματική απόδοση: 3.000-4.000 κιλά προς 5 δραχμές το κιλό: 15.000-20.000 δραχμές ακαθάριστη πρόσοδο.

Σύμφωνα με παρατηρήσεις του Δενδροκομικού Σταθμού Πόρου, δένδρα απαλλαγμένα από τις ασθένειες που είναι γνωστές ως ιώσεις, δίνουν παραγωγή 5.000-8.000 κιλά κατά στρέμμα. Έτσι η ακαθάριστη πρόσοδος ανέρχεται σε 25.000-40.000 δραχμές το στρέμμα.

— **Λεμονιά:** Μέση στρεμματική απόδοση: 3.500 κιλά περίπου προς 8 δραχμ. το κιλό. Ακαθάριστη πρόσοδος: 28.000 δραχμές το στρέμμα.

— **Γκρέιπ-Φρουτ:** Μέση απόδοση κατά στρέμμα: 6.000 κιλά περίπου προς 7 δραχμές το κιλό έχουμε ακαθάριστη πρόσοδο: 42.000 δραχμές.

— **Αμπέλια για επιτραπέζια σταφύλια:** Μέση απόδοση κατά στρέμμα 3.000 κιλά. Προς 10 δραχμές το κιλό έχουμε μια ακαθάριστη πρόσοδο το στρέμμα 30.000 δρχ.

Οι ποσότητες στρεμματικών αποδόσεων, που αναφέρθηκαν παραπάνω παρουσιάζουν τη μέση παραγωγή. Ευνόητο είναι ότι σε μια καλά οργανωμένη δενδροκομίκη και αμπελουργική εκμετάλλευση η απόδοση μπορεί να είναι, και είναι συνήθως, αρκετά μεγαλύτερη με αντίστοιχη αύξηση της ακαθάριστης προσόδου και του καθαρού κέρδους του παραγωγού.

Τα πλεονεκτήματα των υγιεινών συνθηκών εργασίας και ζωής και της ανεξαρτησίας των δενδροκαλλιεργητών ισχύουν και εδώ, όπως και την περίπτωση του καλλιεργητή φυτών μεγάλης καλλιέργειας.

Το καθαρό κέρδος που εξασφαλίζουν οι δενδροκαλλιεργητές τους παρέχει τη δυνατότητα να χαίρονται τις ανέσεις της σύγχρονης ζωής, γι' αυτό και το επίπεδο διαβιώσεώς τους είναι ιδιαίτερα ικανοποιητικό.

ε) Εργασίες που εκτελεί ο παραγωγός δενδροκομικών και αμπελουργικών προϊντων.

Περίπτωση πρώτης εγκαταστάσεως της εκμεταλλεύσεως:

— Σταθμίζει προσεκτικά όλους τους παράγοντες που επηρεάζουν την οργάνωση και επιτυχία μιας εκμεταλλεύσεως δενδροκομικής ή αμπελουργικής.

— Καθορίζει το μέγεθος της εκμεταλλεύσεως, το είδος των καρποφόρων δένδρων ή των αμπελιών με την καλλιέργεια των οποίων θα ασχοληθεί καθώς και την έκταση που θα καλύψει το καθένα απ' αυτά.

— Συνεργάζεται με τους γεωπόνους της περιοχής προκειμένου να αποφασίσει γιαόλα τα οργανωτικά θέματα της εκμεταλλεύσεώς του και ιδιαίτερα για τις ποικιλίες των δένδρων ή του αμπελιού που θα πρέπει να επιλέξει.

— Φροντίζει για την έγκαιρη εξασφάλιση των απαιτουμένων δενδρυλλίων των καταλλήλων ποικιλιών.

— Εκτελεί έγκαιρα όλες τις εργασίες προετοιμασίας του εδάφους για τη φύτευση των δενδρυλλίων.

— Φροντίζει για την έγκαιρη προμήθεια και μεταφορά των δενδρυλλίων και τα εξετάζει προσεκτικά για την καλή ποιότητα και ανάπτυξή τους.

— Εκτελεί ή φροντίζει να εκτελεσθούν την κατάλληλη εποχή και με τον κατάλληλο τρόπο η φύτευση των δενδρυλλίων ή των φυτών του αμπελιού.

— Εκτελεί τις απαραίτητες καλλιεργητικές φροντίδες κατά την περίοδο που ακολουθεί τη φύτευση των δενδρυλλίων.

Περίπτωση εγκατεστημένης δενδροκομικής ή αμπελουργικής εκμεταλλεύσεως:

— Φροντίζει για την έγκαιρη εξασφάλιση όλων των απαιτουμένων μέσων και υλικών για τις ανάγκες της εκμεταλλεύσεώς του.

— Ελέγχει κατά την αρχή της περιόδου την καλή κατάσταση των μηχανημάτων και εργαλείων που χρησιμοποιεί στη δενδροκομική ή αμπελουργική εκμετάλλευσή του, εκτελεί ή φροντίζει να εκτελεσθούν οι απαιτούμενες επισκευές, προμηθεύεται τα απαιτούμενα τυχόν ανταλλακτικά και εκτελεί τις απαραίτητες εργασίες συντηρήσεώς τους.

— Εκτελεί στην κατάλληλη για κάθε περίπτωση εποχή τους απαιτούμενους ψεκασμούς ή άλλες σχετικές επεμβάσεις για την αντιμετώπιση των διαφόρων εχθρών και ασθενειών των καρποφόρων δένδρων ή των αμπελιών της εκμεταλλεύσεώς του.

— Φροντίζει για το ενδεικνυόμενο τυχόν αραίωμα των καρπών προκειμένου να εξασφαλίσει καλής ποιότητας καρπούς.

— Εκτελεί την κατάλληλη εποχή τα χλωρά κλαδέματα στα αμπέλια.

— Επιθεωρεί τακτικά την εκμετάλλευσή του προκειμένου να επέμβει έγκαιρα, όπου και όταν χρειασθεί, για την αντιμετώπιση τυχόν αιφνίδιας προσβολής από εχθρούς ή ασθενειες.

— Εκτελεί προσεκτικά τις εργασίες λιπάνσεως και αρδεύσεως των δένδρων.

— Φροντίζει έγκαιρα για την εξασφάλιση της καλύτερης δυνατής διαθέσεως των προϊόντων του, ιδιαίτερα εκείνων που το είδος τους δεν επιτρέπει την καθυστέρηση στη διάθεσή τους μετά τη συγκομιδή.

— Εκτελεί προσεκτικά και σύμφωνα με όλους τους κανόνες της δενδροκομι-

κης τεχνολογίας τη συγκομιδή των καρπών με βασική επιδίωξη το μικρό κόστος συγκομιδής και τη διατήρηση της καλής ποιότητας των προϊόντων.

— Φροντίζει για την κατάλληλη συσκευασία των καρπών και των επιτραπέζιων σταφυλιών προκειμένου να τα προωθήσει στην αγορά.

— Προβαίνει στην κατάλληλη εποχή στον τρυγητό των σταφυλιών οινοποιίας και φροντίζει για τη σωστή επεξεργασία τους, ώστε να προωθηθούν άλλα για την οινοποίηση και άλλα για τη διάθεσή τους σε σχετικές βιομηχανίες.

— Στην περίπτωση που διαθέτει σε έμπορο την παραγωγή του, πριν ακόμα τη συλλέξει (ηρτημένη παραγωγή), επιβλέπει κατά τη συγκομιδή τους εργάτες του εμπόρου για την αποφυγή ζημιών στα δένδρα.

— Φροντίζει για την κατάλληλη επεξεργασία και αποθήκευση των προϊόντων που αντέχουν στη διατήρηση — ξηρών καρπών — ώσπου να επιτύχει την καλύτερη δυνατή τιμή για την πώλησή τους.

— Σημειώνει σε ειδικό βιβλιάριο λογαριασμών όλα τα έξοδα και έσοδα της εκμεταλλεύσεώς του, αν είναι δυνατόν, χωριστά για κάθε είδος καρποφόρου δένδρου που καλλιεργεί, και αξιολογεί τα συμπεράσματα αυτών των λογαριασμών.

— Μελετά με βάση τα συμπεράσματα των λογαριασμών και την κίνηση της αγοράς, την ανάγκη μετατροπής της εκμεταλλεύσεώς του με τον περιορισμό ή την επέκταση ορισμένων δενδροκομικών ή αμπελουργικών καλλιεργειών.

— Συνεργάζεται με συναδέλφους του δενδροκαλλιεργητές της περιοχής για την κοινή αντιμετώπιση των προβλημάτων της εκμεταλλεύσεώς τους στα πλαίσια Συνεταιρισμών Παραγωγής ή Διαθέσεως των προϊόντων ή Ομάδων Παραγωγής.

— Συνεργάζεται με τους γεωπόνους της περιοχής για όλα τα ζητήματα παραγωγής και διαθέσεως των προϊόντων της εκμεταλλεύσεώς του.

— Συμμετέχει ενεργά σε κάθε προσπάθεια οικονομικής, κοινωνικής και πολιτιστικής αναπτύξεως της περιοχής.

στ) Άλλα επαγγέλματα στο χώρο της δενδροκομίας και αμπελουργίας.

Ο Κώδικας Επαγγελμάτων του Οργανισμού Απασχολήσεως Εργατικού Δυναμικού που αναφέρθηκε στα προηγούμενα, περιέχει και τα ακόλουθα ατομικά επαγγέλματα στο χώρο της δενδροκομικής παραγωγής:

- Καλλιεργητές ελαιοδένδρων
- Καλλιεργητές εσπεριδοειδών
- Καλλιεργητές οπωροφόρων δένδρων και ξηρών καρπών
- Αμπελουργοί (παραγωγοί επιτραπέζιων σταφυλιών και σταφυλιών οινοποιίας)
- Σταφιδοπαραγωγοί
- Καλλιεργητές φυτωρίων γενικά
- Καλλιεργητές μαστίχας (μαστιχοπαραγωγοί)
- Τεχνίτες φυτωρίων
- Κλαδευτές και εμβολιαστές αμπέλου, ελαιοδένδρων και άλλων οπωροφόρων δένδρων.

Τα περισσότερα, βέβαια, από τα επαγγέλματα αυτά εμπίπτουν στη γενική κατηγορία του δενδροκαλλιεργητή, στην οποία αναφερθήκαμε πιο πάνω. Στην κατηγορία αυτή εμπίπτουν και οι αμπελουργοί και οι σταφιδοπαραγωγοί.

Τα επαγγέλματα στο χώρο της δενδροκομίας, που μπορούσαν νά αναφερθούν

ιδιαίτερα, από όσα γενικά είπαμε για τὸν δενδροκαλλιεργητή, είναι το επάγγελμα των φυτωριούχων γενικά και το επάγγελμα του ειδικευμένου τεχνίτη δενδροκομίας.

ζ) Καλλιεργητής φυτώριων ή φυτωριούχος.

Η ανάπτυξη της δενδροκομίας κατά τα τελευταία χρόνια δημιούργησε την ανάγκη οργανώσεως φυτωρίων καρποφόρων δένδρων. Από αυτά εξασφαλίζονται τα απαιτούμενα δενδρύλλια για την εγκατάσταση νέων δενδροκομείων. Έτσι, πολλοί παραγωγοί περιόρισαν σ' αυτόν τον τομέα την επαγγελματική τους εργασία και έρριξαν το μεγαλύτερο βάρος της απασχολήσεώς τους.

Οι προϋποθέσεις που απαιτούνται ως προς την απαιτούμενη εδαφική έκταση για την εγκατάσταση ενός φυτωρίου είναι πολύ διάφορες από εκείνες που απαιτούνται για τα δενδροκομεία. Συγκεκριμένα ο καλλιεργητής φυτωρίων χρειάζεται περιορισμένες εκτάσεις.

Ως προς την ποιότητα οι εκτάσεις αυτές θα πρέπει να είναι γόνιμες, επίπεδες και να διαθέτουν άφθονο νερό.

Ο μηχανικός εξοπλισμός που απαιτείται για τα φυτώρια είναι σχετικά περιορισμένος, δεδομένου ότι πολλές εργασίες γίνονται με τα χέρια, πράγμα που απαιτεί διαθέσιμο εργατικό δυναμικό. Επειδή μάλιστα πολλές εργασίες στα φυτώρια είναι τεχνικές, όπως ιδιαίτερα ο εμβολιασμός, απαιτούνται ειδικευμένοι τεχνίτες.

Τα φυτώρια ως εξειδικευμένη τεχνική καλλιέργεια, χρειάζονται οπωσδήποτε γνώσεις και δεξιότητες τεχνικές. Οι γνώσεις αυτές δεν είναι δυνατόν να εξασφαλισθούν με μόνη την εμπειρία. Απαιτείται συστηματική εκπαίδευση και κατάρτιση τεχνική.

Ο γεωργοκτηνοτροφικός τομέας των Επαγγελματικών Λυκείων θα εξασφαλίσει την εκπαίδευση και την κατάρτιση αυτή και οι απόφοιτοί του θα μπορούν να ασχοληθούν επιτυχημένα με την εγκατάσταση φυτωρίων καρποφόρων δένδρων.

Όπως είναι γνωστό, τα προϊόντα των φυτωρίων προσορίζονται για ορισμένες περιοχές και για ορισμένη κατηγορία καλλιεργητών. Θα πρέπει λοιπόν να υπολογίζονται καλά οι δυνατότητες διαθέσεως των δενδρυλλίων και να οργανώνεται σε σωστές βάσεις η διάθεσή τους. Η ύπαρξη κατάλληλων μεταφορικών μέσων για τη μεταφορά των δενδρυλλίων από το φυτώριο στις περιοχές των αγοραστών διευκολύνει σημαντικά τη διάθεσή τους.

Το οικονομικό αποτέλεσμα από την καλλιέργεια των δενδρυλλίων σε φυτώρια είναι ιδιαίτερα ικανοποιητικό. Οι τιμές των δενδρυλλίων κυμαίνονται από 15 ως 30 δραχμές κατά δενδρύλλιο για τα φυλλοβόλα και 75 ως 100 δραχμές για τα αειθαλή. Το κόστος, βέβαια, παραγωγής των δενδρυλλίων είναι υψηλό, αλλά οι τιμές διαθέσεώς τους και ιδιαίτερα ο μεγάλος αριθμός των δενδρυλλίων που πωλούνται κάνει την εργασία αυτή ιδιαίτερα παραγωγική.

Το γεγονός, επίσης, ότι για την εγκατάσταση των φυτωρίων και την καλλιέργειά τους απαιτούνται ιδιαίτερες γνώσεις και δεξιότητες τεχνικές κάνει την εργασία αυτή να προσφέρεται περισσότερο για νέους με συστηματική επαγγελματική εκπαίδευση στον τομέα της δενδροκομίας.

η) Εργασίες που εκτελεί ο καλλιεργητής φυτώριων ή φυτωριούχος.

— Σταθμίζει προσεκτικά τις ανάγκες της αγοράς σε δενδρύλλια καρποφόρων δένδρων ή αμπελιού, προκειμένου να καθορίσει το μέγεθος του φυτωρίου, που θα

εγκαταστήσει, και το είδος των δενδρυλλίων που θα παράγει.

— Εξετάζει όλες τις άλλες απαραίτητες προϋποθέσεις που μπορεί να εξασφαλίσει, για να καθορίσει το μέγεθος της εκμεταλλεύσεώς του (κατάλληλη έκταση, διαθέσιμο για άρδευση νερό, κλιματολογικές συνθήκες, διαθέσιμα εργατικά χέρια, κ.λ.π.).

— Προμηθεύεται έγκαιρα τους απαιτούμενους σπόρους ή μοσχεύματα για την εγκατάσταση του φυτωρίου.

— Εκτελεί όλες τις απαιτούμενες εργασίες για την εγκατάσταση σπορείου ή την καλή στρωμάτωση των σπόρων.

— Προβαίνει στην κατάλληλη κοπή και προετοιμασία των μοσχευμάτων και την κατάλληλη στρωμάτωσή τους.

— Εκτελεί όλες τις απαιτούμενες εργασίες προετοιμασίας, απολυμάνσεως και διαρρυθμίσεως του εδάφους, για την εγκατάσταση του φυτωρίου.

— Φροντίζει για την καλή κατάσταση ή την έγκαιρη επισκευή των μηχανημάτων και εργαλείων που θα χρησιμοποιήσει στην εκμετάλλευσή του.

— Μεταφυτεύει στην κατάλληλη εποχή τους στρωματωμένους σπόρους ή φυτεύει φυτάριο αμπελιού ή στρωματωμένα μοσχεύματα στο φυτώριο ή σε ειδικές πλαστικές σακκούλες (στην περίπτωση παραγωγής δενδρυλλίων αειθαλών δένδρων) τις οποίες έχει προηγούμενα κατάλληλα προετοιμάσει.

— Εκτελεί όλες τις απαιτούμενες καλλιεργητικές εργασίες στα φυτώρια: σκαλίσματα, βοτανίσματα, ποτίσματα, λιπάνσεις κ.λ.π., είτε αυτά είναι απευθείας στο έδαφος είτε σε ειδικές πλαστικές σακκούλες.

— Μεταφυτεύει στην κατάλληλη εποχή δενδρύλλια ή μοσχεύματα, όταν παρίσταται ανάγκη.

— Εκτελεί όλα τα απαιτούμενα χλωρά κλαδέματα στα δενδρύλλια — μονοβεργίσματα — την κατάλληλη εποχή.

— Εξασφαλίζει έγκαιρα τα απαιτούμενα κατάλληλα εμβόλια από τις ενδεικνυόμενες ποικιλίες καρποφόρων δένδρων.

— Εμβολιάζει ή φροντίζει για τον εμβολιασμό των δενδρυλλίων την κατάλληλη εποχή.

— Πραγματοποιεί όλες τις απαιτούμενες μετά τον εμβολιασμό περιποιήσεις στα εμβολιασμένα δενδρύλλια.

— Ψεκάζει όσες φορές απαιτείται τα δενδρύλλια ή επεμβαίνει σε κάθε περίπτωση που απαιτείται για την αποτελεσματική προστασία των δενδρυλλίων από κάθε εχθρό και ασθένεια.

— Φροντίζει για την έγκαιρη εξασφάλιση αγοράς για τη διάθεση των δενδρυλλίων σε καλές τιμές και στην κατάλληλη εποχή.

— Εκτελεί την εξαγωγή των δενδρυλλίων από τό έδαφος του φυτωρίου με το σωστό τρόπο και φροντίζει για την κατάλληλη συσκευασία τους, πριν διατεθούν στην αγορά.

— Χρησιμοποιεί κατάλληλα τα διάφορα γεωργικά μηχανήματα και εργαλεία για τις καλλιεργητικές και άλλες ανάγκες του φυτωρίου.

— Καθαρίζει την έκταση του φυτωρίου, ύστερα από τη διάθεση των δενδρυλλίων, και το προετοιμάζει για τη νέα καλλιέργειά του.

— Σημειώνει σε ειδικό βιβλίο λογαριασμών τα έξοδα και τα έσοδα της εκμεταλλεύσεώς του και αξιολογεί τα αποτελέσματα των λογαριασμών.

— Συνεργάζεται στενά με τους γεωπόνους της περιοχής για όλα τα θέματα οργανώσεως, εγκαταστάσεως και καλλιέργειας του φυτωρίου.

— Συνεργάζεται με τους συναδέλφους του φυτωριούχους της περιοχής για την κοινή αντιμετώπιση όλων των θεμάτων των εκμεταλλεύσεών τους.

θ) Ειδικευμένος τεχνίτης δενδροκομίας.

Η μεγάλη ανάπτυξη της δενδροκομίας κατά τα τελευταία χρόνια με τις τεχνικές εργασίες που απαιτεί, δημιούργησε την ανάγκη ειδικευμένων τεχνίτων για την εκτέλεση αυτών των εργασιών. Δεδομένου ότι πολλοί δενδροκαλλιεργητές δεν διαθέτουν οι ίδιοι την κατάλληλη τεχνική κατάρτιση, αναγκάζονται πολλές φορές να αναθέτουν σε ειδικευμένους τεχνίτες την εκτέλεση ορισμένων τεχνικών εργασιών, όπως είναι ιδιαίτερα το κλάδεμα. Άλλα και αν ακόμα ο ιδιοκτήτης καλλιεργητής διαθέτει τις απαιτούμενες γνώσεις, έχει όμως μεγάλου μεγέθους δενδροκομικές εκμεταλλεύσεις, δεν επαρκεί να εκτελέσει μόνος του όλες τις απαραίτητες τεχνικές εργασίες. Αυτό τον αναγκάζει να καταφεύγει σε ειδικευμένους τεχνίτες δενδροκομίας για την κάλυψη των σχετικών αναγκών της εκμεταλλεύσεώς του.

Έτσι δημιουργούνται ιδιαίτερα ευνοϊκές συνθήκες εργασίας για τεχνίτες ειδικευμένους σε τεχνικές δενδροκομικές εργασίες.

Βασικές προϋποθέσεις για μια επιτυχημένη στο χώρο αυτόν επαγγελματική σταδιοδρομία αποτελούν η κλίση και το ενδιαφέρον για τις σχετικές δενδροκομικές εργασίες, η κατάλληλη εκπαίδευση και η άσκηση για να αποκτηθεί η απαιτούμενη εμπειρία και δεξιότητα.

Η φύση της εργασίας, επειδή εκτελείται πάντα στην ύπαιθρο, απαιτεί αρκετή σωματική αντοχή και μάλιστα ιδιαίτερη αντοχή σε δύσκολες καιρικές συνθήκες.

Επειδή οι περισσότερες από τις τεχνικές δενδροκομικές εργασίες είναι βασικά εργασίες εποχιακές, ο τεχνίτης δενδροκομίας πρέπει να έχει απαραίτητα και παράλληλη απασχόληση για την υπόλοιπη περίοδο του χρόνου ή σε ατομική δενδροκομική εκμετάλλευση ή σε άλλη σχετική εργασία.

Συχνά μεγάλες δενδροκομικές επιχειρήσεις προσλαμβάνουν για ολόκληρο το χρόνο ειδικευμένους τεχνίτες, στους οποίους αναθέτουν την εκτέλεση όλων γενικά των δενδροκομικών εργασιών.

Η αμοιβή της εργασίας των ειδικευμένων τεχνιτών δενδροκομίας είναι αρκετά ικανοποιητική και πολλές φορές η αμοιβή αυξομειώνεται, πάνω από το βασικό μισθό, ανάλογα με τη δεξιότητα και την απόδοση του τεχνίτη.

Ερωτήσεις - Ασκήσεις.

1. Ποιου καρποφόρου·δένδρου η καλλιέργεια αναπτύχθηκε περισσότερο κατά την περίοδο 1970-1974;
2. Αναφέρετε πέντε από τους κυριότερους λόγους που συνετέλεσαν στην ανάπτυξη της καλλιέργειας των καρποφόρων δένδρων κατά τα τελευταία χρόνια.
3. Ποιων δενδροκομικών προϊόντων αυξήθηκαν περισσότερο οι εξαγωγές κατά την περίοδο 1970-1975;
4. Ποιων καρποφόρων δένδρων επιδιώκεται περισσότερο η ανάπτυξη κατά τα αμέσως επόμενα χρόνια;
5. Ποιες είναι οι κυριότερες διαφορές ανάμεσα στις συνθήκες εργασίας ενός δενδροκαλλιεργητή και ενός παραγωγού προϊόντων φυτών μεγάλης καλλιέργειας; .

6. Ποιες είναι οι κυριότερες προϋποθέσεις ασκήσεως του επαγγέλματος του δενδροκαλλιεργητή; Αναπτύξτε περισσότερο μία από αυτές.
7. Ποια είναι τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι δενδροκαλλιεργητές στη διάθεση των προϊόντων τους;
8. Το Ραδιόφωνο (σταθμός της EPT) μεταδίδει κάθε βράδυ στις 8.30' περίπου δελτίο τιμών χονδρικής πωλήσεως λαχανικών και φρούτων στην αγορά Αθηνών. Φροντίστε να οκούσετε ένα βράδυ την εκπομπή και σημειώστε τις τιμές όσων ειδών από τα φρούτα μπορέσετε. Συγκρίνετε τις τιμές αυτές με τις τιμές πωλήσεως των ίδιων φρούτων στη γειτονιά σας.
9. Σημειώστε τα καλλιεργούμενα στην περιοχή σας είδη καρποφόρων δένδρων.
10. Επισκεφθείτε, αν είναι δυνατόν, έναν δενδροκαλλιεργητή στην περιοχή σας και συζητείστε μαζί του τα προβλήματα που αντιμετωπίζει στο επάγγελμά του. Γράψτε μετά σε μια έκθεση τα συμπεράσματά σας από τη συζήτηση αυτή.
11. Από τις εργασίες που εκτελεί ο δενδροκαλλιεργητής σημειώστε ποιες σας φαίνονται οι περισσότερο δύσκολες και ποιες οι περισσότερο εύκολες και ευχάριστες.
12. Αναφέρετε για ποιους λόγους θα θέλατε να ασκήσετε το επάγγελμα του δενδροκαλλιεργητή ή αμπελουργού.
13. Αναφέρετε μερικά από τα επαγγέλματα δενδροκαλλιεργητή που αναφέρει ο Κώδικας Επαγγελμάτων.
14. Τι είναι εκείνο που απαιτεί ιδιαίτερα η εργασία του φυτωριούχου ως εργασία που ασχολείται με μια εξειδικευμένη τεχνικά καλλιέργεια.

3.9 Παραγωγός προϊόντων λαχανοκομίας.

(Λαχανοκόμος ή λαχανοκηπουρός ή καλλιεργητής λαχανικών).

a) Εξέλιξη και ανάπτυξη της λαχανοκομίας.

Παράλληλα με την ανάπτυξη της δενδροκομίας αναπτύχθηκε και η λαχανοκομία κατά τα τελευταία χρόνια.

Η δημιουργία νέων ποικιλιών περισσότερο αποδοτικών αλλά και βελτιωμένων ποιοτικά, η χρήση των χημικών λιπασμάτων και η αποτελεσματική αντιμετώπιση με τα νεώτερα φυτοφάρμακα των διαφόρων εχθρών και ασθενειών, κατέστησαν την καλλιέργεια των λαχανικών ιδιαίτερα συμφέρουσα οικονομικά.

Η άνοδος εξάλλου του βιοτικού επιπέδου του λαού μας συνετέλεσε σημαντικά στην αύξηση της καταναλώσεως των λαχανικών, ενώ παράλληλα έδωσε σημαντική ώθηση στην καλλιέργεια των εκτός εποχής λαχανικών, που είναι και ιδιαίτερα προσοδοφόρα για τους καλλιεργητές.

Η ανάπτυξη της βιομηχανίας επεξεργασίας διαφόρων προϊόντων λαχανοκομικών, και κυρίως η κονσερβοποίηση, αλλά και η κατάψυξη, εξασφάλισε την απορρόφηση μεγάλων ποσοτήτων λαχανοκομικών προϊόντων.

Χαρακτηριστική είναι η εξέλιξη της καλλιέργειας των λαχανικών από το 1970 ως το 1975 από την άποψη της καλλιεργούμενης εκτάσεως, του όγκου της παραγωγής και της μέσης αποδόσεως κατά στρέμμα, όπως παρουσιάζεται στον Πίνακα 3.9.1.

Χαρακτηριστική είναι επίσης η επιδιωκόμενη αύξηση της καλλιέργειας λαχανικών κάτω από κάλυψη. Τα προβλεπόμενα σχετικά στοιχεία για το 1980 αναφέρονται στον πίνακα 3.9.2.

Τα στοιχεία που αναφέρθηκαν πιο πάνω αποδεικνύουν ότι υπάρχουν πολλές δυνατότητες και προοπτικές να αναπτυχθεί ευρύτερα η λαχανοκομία στη χώρα μας,

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.9.1.

ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ ΤΩΝ ΛΑΧΑΝΙΚΩΝ ΜΕΤΑξύ ΤΟΥ 1970 και του 1975.

I. Λαχανικά σε ελεύθερη καλλιέργεια.

Είδος Λαχανικού	1970			1975		
	Έκταση σε στρέμ.	Παραγωγή σε τόν.	Μ.Σ.Α. χιλιόγρ.	Έκταση σε στρέμ.	Παραγωγή σε τόν.	Μ.Σ.Α. χιλιόγρ.
1. Τομάτα	306.515	1.021.483	3.332	400.902	1.746.000	4.354
2. Αγγούρια	34.507	75.224	2.180	25.279	92.548	3.702
3. Κρεμμύδια ξερά	102.990	140.951	1.369	108.977	142.142	1.304
4. Πιπεριά	22.065	27.438	1.244	25.516	40.185	1.546
5. Μελιντάνα	33.060	53.573	1.620	29.357	62.765	2.164
6. Κολοκυθάκια	38.440	60.309	1.569	38.084	57.031	1.498
7. Φασόλια	85.316	61.200	720	87.055	67.466	775
8. Πατάτες	537.330	769.451	1.483	539.493	867.887	1.610
9. Πεπόνια	80.375	106.490	1.331	71.526	98.456	1.367
10. Καρπούζια	250.605	552.432	2.210	253.863	756.851	2.980
11. Φράουλα	5.835	4.422	758	9.361	8.418	942

II. Λαχανικά κάτω από κάλυψη.

Είδος Λαχανικού	1970		1975	
	Έκταση σε στρέμ.	Παραγωγή σε τόν.	Έκταση σε στρέμ.	Παραγωγή σε τόν.
1. Αγγούρι	6.014	59.530	5.228	55.385
2. Τομάτα	10.248	44.141	11.347	72.569
3. Μελιντάνα	501	1.486	1.366	5.718
4. Πιπεριά	171	644	725	3.774
5. Κολοκυθάκι	1.882	4.627	2.203	6.423
6. Πεπονοειδή	13.790	36.508	15.182	52.210
7. Φασόλια νωπά	381	466	214	221
8. Φράουλα			897	1.525
9. Μαρούλι			11	35

πράγμα που δείχνει ότι στο χώρο αυτόν υπάρχουν ιδιαίτερα ευνοϊκές προϋποθέσεις και δυνατότητες για αξιόλογη επαγγελματική απασχόληση.

Αρχικά η λαχανοκομία έκινησε ως συμπληρωματικός κλάδος άλλων γεωργικών εκμεταλλεύσεων. Σήμερα όμως λιγοστεύει όλο και περισσότερο η καλλιέργεια των λαχανικών ως συμπληρωματική καλλιέργεια και αναπτύσσεται όλο και περισσότερο ως ανεξάρτητη και καλά οργανωμένη γεωργική εκμετάλλευση.

β) Συνθήκες ασκήσεως του επαγγέλματος του λαχανοκαλλιεργητή.

Οι συνθήκες ασκήσεως του επαγγέλματος του καλλιεργητή λαχανικών δεν διαφέρουν σημαντικά από τις συνθήκες ασκήσεως του επαγγέλματος του καλλιεργητή άλλων ειδών φυτικής παραγωγής.

Ιδιαίτερο χαρακτηριστικό της καλλιέργειας των λαχανικών είναι η μικρή σχετικά έκταση κατά εκμετάλλευση σε σύγκριση με τις εκμεταλλεύσεις φυτών μεγάλης καλλιέργειας ή τις δενδροκομικές. Χαρακτηριστικό επίσης της καλλιέργειας των λαχανικών είναι η ανάγκη προσφοράς περισσότερης χειρωνακτικής εργασίας, η ανάγκη συχνής, καθημερινής σχεδόν, συγκομιδής και η ευπάθεια των προϊόντων της, πράγμα που επιβάλλει τη σύντομη διάθεσή τους στην αγορά.

Ενώ, δηλαδή, στις περιπτώσεις καλλιέργειας άλλων ειδών φυτικής παραγωγής ο παραγωγός είναι εντατικά απασχολημένος ορισμένες μονάχα περιόδους, στην περίπτωση της λαχανοκομίας η ένταση στην απασχόληση είναι σχεδόν αδιάκοπη σε όλη τη διάρκεια του χρόνου. Σ' αυτό συντελεί και το γεγονός ότι την καλλιέργεια

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.9.2.

Προβλεπόμενη καλλιέργεια λαχανικών κάτω από κάλυψη κατά το 1980.

Είδος λαχανικού	Έκταση σε στρ.	Παραγωγή σε τόν.
1. Αγγούρι	6.700	75.700
2. Τομάτα	12.500	90.000
3. Μελιντζάνα	2.100	9.400
4. Πιπεριά	1.050	6.050
5. Κολοκυθάκι	2.500	8.000
6. Πεπονοειδή	30.200	100.000
7. Φασόλια νωπά	250	280
8. Φράουλα	1.200	2.600
9. Μαρούλι	100	350

του ενός λαχανικού διαδέχεται η καλλιέργεια του άλλου και η ίδια έκταση χρησιμοποιείται για περισσότερες από μία καλλιέργειες λαχανικών μέσα στον ίδιο χρόνο.

Η διαδοχή, εξάλλου, των διαφόρων καλλιεργειών απαιτεί και κατάλληλο προγραμματισμό των καλλιεργητικών εργασιών, ώστε η μία να διαδέχεται την άλλη έγκαιρα και ομαλά.

Ιδιαίτερα εντατική είναι η απασχόληση στις καλλιέργειες των εκτός εποχής λαχανικών (πρώιμη ή όψιμη καλλιέργεια) σε ειδικά καλυμμένες και πολλές φορές ειδικά θερμενόμενες εκτάσεις.

Η σύγχρονη γεωργική τεχνολογία έχει, βέβαια, βελτιώσει ιδιαίτερα σημαντικά τις συνθήκες και την τεχνική της καλλιέργειας των λαχανικών. Τα κατάλληλα γεωργικά μηχανήματα έχουν μειώσει το κόστος της παραγωγής και έχουν συντελέσει στην αύξηση του μέσου μεγέθους των λαχανοκομικών επιχειρήσεων.

Παρ' όλα αυτά η καλλιέργεια των λαχανικών δεν παύει να αποτελεί καλλιέργεια που απαιτεί την έντονη και συνεχή απασχόληση του παραγωγού. Το γεγονός, επίσης, ότι πολλές εργασίες δεν επιδέχονται αναβολή στην εκτέλεσή τους, εξαναγκάζει τον παραγωγό να εργάζεται και κάτω από δυσμενείς καιρικές συνθήκες.

Η απόδοση όμως των λαχανικών και το επιτυγχανόμενο οικονομικό αποτέλεσμα, καθιστά ιδιαίτερα συμφέρουσα την εργασία του λαχανοκαλλιεργητή.

γ) Προϋποθέσεις ασκήσεως του επαγγέλματος του καλλιεργητή λαχανικών.

1) **Κατάλληλη και επαρκής σε μέγεθος έκταση:** Όπως σε κάθε καλλιέργεια, έτσι και στην καλλιέργεια των λαχανικών, το έδαφος αποτελεί το βασικότερο συντελεστή της παραγωγής. Δεδομένου ότι στην περίπτωση της λαχανοκομίας η εκμετάλλευση του εδάφους είναι ιδιαίτερα εντατική, ξέχωρη σημασία αποκτά κυρίως η ποιότητα του εδάφους, ενώ από την άποψη της εκτάσεως οι απαιτήσεις είναι πολύ περιορισμένες όπως είπαμε, σε σύγκριση μάλιστα με τα φυτά μεγάλης καλλιέργειας.

Το οριζόντιο του εδάφους και η σύστασή του έχουν ιδιαίτερη σημασία για την καλλιέργεια των λαχανικών.

Το μέγεθος της εκτάσεως κατά εκμετάλλευση είναι συνάρτηση του είδους των λαχανικών που πρόκειται να καλλιεργηθούν, της εντατικότητας με την οποία το έδαφος πρόκειται να αξιοποιηθεί καί των άλλων βασικών προϋποθέσεων που απαιτούνται για την καλλιέργεια των λαχανικών (σχ. 3.9a).

Σχ. 3.9a.

2) Επάρκεια νερού για την άρδευση των λαχανικών: Η καλλιέργεια των λαχανικών απαιτεί ιδιαίτερα μεγάλες ποσότητες νερού. Έτσι, δεν μπορεί να αναπτυχθεί η καλλιέργεια αυτή όπου δεν υπάρχει άφθονο διαθέσιμο νερό.

3) Κατάλληλος μηχανικός εξοπλισμός: Αν και στην περίπτωση των λαχανικών πολλές καλλιεργητικές εργασίες εκτελούνται με τα χέρια, έχουν επινοηθεί αρκετά μηχανήματα για ορισμένες εργασίες. Η εξασφάλιση αυτών των μηχανημάτων αποτελεί βασική προϋπόθεση για μια καλά οργανωμένη λαχανοκομική εκμετάλλευση. Έτσι εξουδετερώνονται σε αρκετό βαθμό οι δυσκολίες που αντιμετωπίζονται στην εξεύρεση κατά την κατάλληλη εποχή των απαιτουμένων εργατικών χεριών αλλά και να μειώνεται το κόστος παραγωγής των λαχανοκομικών προϊόντων.

Απαραίτητη είναι, επίσης, η ύπαρξη μεταφορικού μέσου, όταν τη μεταφορά των λαχανικών στην αγορά την εκτελεί ο ίδιος ο παραγωγός.

Σχ. 3.9β.

Στη λαχανοκαλλιέργεια χρειάζονται εργατικά χέρια.

4) Απαιτούμενα εργατικά χέρια: Η καλλιέργεια των λαχανικών απαιτεί περισσότερο από την καλλιέργεια άλλων ειδών φυτικής παραγωγής, εργατικά χέρια για την εκτέλεση πολλών εργασιών. Παρ' όλη την εκμηχάνησή της σε σημαντικό βαθμό, παραμένουν ακόμα πολλές εργασίες που μόνο με τα χέρια μπορούν να εκτελεσθούν (σχ. 3.9β).

Και η εργασία, επίσης, πολλών μηχανημάτων συνδυάζεται με την παράλληλη εργασία εργατών εκτός από το χειριστή κάθε μηχανήματος.

'Ετσι, για την εγκατάσταση οποιασδήποτε λαχανοκομικής εκμεταλλεύσεως πρέπει να εξετάζεται και η δυνατότητα εξασφαλίσεως των απαιτουμένων για κάθε εποχή εργατικών χεριών.

5) Δαπάνες πρώτης εγκαταστάσεως για καλλιέργεια κάτω από κάλυψη: Στην περίπτωση που πρόκειται να καλλιεργηθούν λαχανικά κάτω από κάλυψη για παραγωγή εκτός εποχής προϊόντων (πρώιμα ή όψιμα λαχανικά) απαιτούνται αρκετές πιστώσεις για τις δαπάνες εγκαταστάσεως (σχ. 3.9γ).

Σχ. 3.9γ.

Η καλλιέργεια λαχανικών κάτω από κάλυψη έχει αναπτυχθεί ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια στη χώρα μας.

Το ύψος των πιστώσεων είναι συνάρτηση της εκτάσεως που πρόκειται να καλυφθεί, του είδους της καλύψεως που πρόκειται να εφαρμοσθεί, της εγκαταστάσεως ή όχι συστήματος ελεγχόμενης θερμοκρασίας και άλλων σχετικών παραγόντων.

Η Αγροτική Τράπεζα δανειοδοτεί όσους έχουν τις υπόλοιπες προϋποθέσεις για τη δημιουργία τέτοιων εγκαταστάσεων, με συμφέροντες για τον παραγωγό όρους. Δεδομένου ότι η καλλιέργεια αυτού του είδους είναι ιδιαίτερα αποδοτική, συμφέρει ασφαλώς η διάθεση των πιστώσεων για τις απαιτούμενες ειδικές εγκαταστάσεις.

6) Τεχνικές γνώσεις και δεξιότητες: Όπως και στην περίπτωση της δενδροκομίας, έτσι και για την καλλιέργεια των λαχανικών απαιτούνται τεχνικές γνώσεις και δεξιότητες.

Η λαχανοκομία ως εξειδικευμένη καλλιέργεια και ως καλλιέργεια ιδιαίτερα εντατική απαιτεί ειδικές τεχνικές γνώσεις και δεξιότητες που αναφέρονται στην τεχνική της καλλιέργειας των λαχανικών.

Η επιλογή των κατάλληλων ποικιλιών, η έγκαιρη εκτέλεση των διαφόρων καλλιεργητικών εργασιών, ο προγραμματισμός της καλύτερης δυνατής αξιοποίησεως της διαθέσιμης εκτάσεως, ο προγραμματισμός της σπορας ή φυτεύσεως των λαχανικών, ώστε η συγκομιδή να συμπίπτει με περίοδο ζητήσεως, η κατάλληλη και έγκαιρη αντιμετώπιση των εχθρών και ασθενειών, η έγκαιρη συγκομιδή και η κατάλληλη συσκευασία, αποτελούν τις κυριότερες τεχνικές εργασίες, που πρέπει να είναι σε θέση να εκτελεί ο καλλιεργητής λαχανικών.

Ιδιαίτερες τεχνικές γνώσεις απαιτούνται για την καλλιέργεια λαχανικών εκτός εποχής κάτω από κάλυψη, δεδομένου ότι στις περιπτώσεις αυτές είναι διάφορη η καλλιέργεια των λαχανικών από την ελεύθερη κάτω από φυσικές συνθήκες καλλιέργειά τους.

Ο απόφοιτος του γεωργοκτηνοτροφικού τομέα των Επαγγελματικών Λυκείων θα έχει την πρέπουσα τεχνική κατάρτιση για την κατάλληλη εκτέλεση των απαιτουμένων εργασιών τόσο για ελεύθερη καλλιέργεια λαχανικών όσο και για καλλιέργεια κάτω από κάλυψη. Θα είναι ακόμα ικανός να αντιμετωπίζει τα θέματα οργανώσεως και διοικήσεως μέτριου μεγέθους λαχανοκομικών εκμεταλλεύσεων, ενώ για μεγάλες σχετικά εκμεταλλεύσεις τις σχετικές ευθύνες πρέπει να αναλαμβάνουν τεχνολόγοι γεωπονίας ειδικευμένοι στα σχετικά θέματα ή γεωπόνοι, πτυχιούχοι ανωτάτων σχολών.

7) Σωματική υγεία και αντοχή: Η εντατική απασχόληση που απαιτεί η καλλιέργεια των λαχανικών προϋποθέτει σωματική υγεία και αντοχή εκ μέρους των καλλιεργητών. Η ανάγκη εξάλλου εκτελέσεως πολλών εργασιών κάτω από δυσμενείς πολλές φορές καιρικές συνθήκες προϋποθέτει την αντοχή του καλλιεργητή στην εκτέλεση τέτοιων εργασιών ή τουλάχιστον να μπορεί να παραμένει στην ύπαιθρο κάτω από τέτοιες συνθήκες, για την παρακολούθηση της εργασίας των εργατών.

8) Δυνατότητα διαθέσεως των προϊόντων: Τα λαχανικά, και αυτό ισχύει για τα περισσότερα απ' αυτά, είναι ιδιαίτερα ευπαθή και απαιτούν σύντομη κατανάλωση μετά τη συγκομιδή. Επειδή, εξάλλου, ο χρόνος της συγκομιδής επηρεάζει πολλές φορές την ποιότητα των προϊόντων, είναι απαραίτητη πάντα η έγκαιρη συγκομιδή.

Έτσι, για να ευδοκιμήσει οικονομικά μια οποιαδήποτε λαχανοκομική εκμετάλλευση, πρέπει να έχει εξασφαλισμένη κατά το δυνατόν την έγκαιρη διάθεση των προϊόντων της.

Η άνοδος του μορφωτικού επιπέδου των παραγωγών και η οργάνωσή τους σε Συνεταιρισμούς διαθέσεως των προϊόντων τους θα τους βοηθήσει σημαντικά στην

επίλυση του προβλήματος αυτού, ώστε να μην εξαρτώνται μόνο από τους εμπόρους.

Η ύπαρξη στην περιοχή βιομηχανιών επεξεργασίας λαχανικών εξασφαλίζει την απορρόφηση ενός μέρους της παραγωγής. Δεν δίνει, βέβαια, η βιομηχανία τις τιμές που εξασφαλίζει η διάθεση των λαχανικών στην κατανάλωση, αποτελεί όμως μια ασφαλιστική δικλείδα για τον παραγωγό, ώστε να προσφέρει τα πλεονάσματα της παραγωγής, που δεν είναι δυνατόν να διατεθούν στην αγορά.

δ) Κίνητρα για την δάσκηση του επαγγέλματος του καλλιεργητή λαχανικών.

Το καθαρό κέρδος, που εξασφαλίζει η καλλιέργεια των λαχανικών, αποτελεί το κυριότερο κίνητρο για την δάσκηση του επαγγέλματος του λαχανοκαλλιεργητή.

Με εξαίρεση την ανθοκόμια, η λαχανοκομία έξασφαλίζει την μεγαλύτερη ακαθάριστη πρόσοδο κατά μονάδα καλλιεργούμενης εκτάσεως. Δεν είναι μόνο η μεγάλη σε όγκο απόδοση των λαχανικών. Είναι ακόμα και το γεγονός ότι η ίδια έκταση καλλιεργείται περισσότερες από μία φορές μέσα στον ίδιο χρόνο και μας εξασφαλίζει περισσότερες από μία εσοδείες.

Στην περίπτωση, π.χ. της τομάτας, από ένα στρέμμα μπορούμε να έχομε 4.000-5.000 κιλά. Με μια μέση τιμή 5 δραχμές το κιλό, εξασφαλίζομαι ακαθάριστη πρόσοδο: 20.000-25.000 δραχμές κατά στρέμμα. Την ίδια έκταση μπορούμε στη συνέχεια να την καλλιεργήσουμε με λάχανο ή κουνουπίδι. Με απόδοση 3.000 κιλά το στρέμμα και μέση τιμή 4 δραχμές το κιλό, έχομε πρόσθετη πρόσοδο 12.000 δραχμές από κάθε στρέμμα.

Σε περίπτωση που υπάρχει μικρή σε έκταση αρδευόμενη γεωργική ιδιοκτησία, η καλλιέργεια των λαχανικών προσφέρεται περισσότερο από κάθε άλλη καλλιέργεια για την καλύτερη δυνατή αξιοποίησή της.

Πολύ περισσότερο αποδοτική είναι η καλλιέργεια εκτός εποχής λαχανικών σε ελεύθερη καλλιέργεια ή σε καλλιέργεια κάτω από κάλυψη.

Χαρακτηριστικά αναφέρομε ότι καλλιέργεια εκτός εποχής λαχανικών χωρίς κάλυψη, αλλά με εντατική μορφή, μας εξασφαλίζει ακαθάριστη πρόσοδο 40.000 κατά στρέμμα. Καλλιέργεια με πρόσκαιρη κάλυψη μας εξασφαλίζει ακαθάριστη πρόσοδο 45.000 δραχμές κατά στρέμμα περίπου.

Καλλιέργεια κηπευτικών εκτός εποχής σε συστηματικό θερμοκήπιο και με εντατική μορφή, μας εξασφαλίζει ακαθάριστη πρόσοδο 200.000 δραχμές το στρέμμα περίπου.

Στα λαχανικά, περισσότερο από τις περιπτώσεις άλλων καλλιεργειών, είναι δύσκολο να υπολογίσει κανείς το καθαρό κέρδος κατά καλλιεργούμενο φυτό. Εκτός από το βαθμό καλής οργανώσεως της παραγωγής, που επηρεάζει την απόδοση και το κόστος των προϊόντων, και η οργάνωση της διαθέσεως παίζει ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο στο ύψος του επιτυγχανόμενου καθαρού κέρδους. Πολλές φορές και μια μέρα μονάχα διαφορά στην προσκόμιση της παραγωγής στην αγορά, μπορεί να αυξομειώσει σε σημαντικό βαθμό την επιτυγχανόμενη τιμή.

Φυσικά και η καλλιέργεια των λαχανικών εξασφαλίζει τις υγιεινές και ευνοϊκές συνθήκες έργασίας όπως και οι άλλες καλλιέργειες που αναφέρθηκαν σε προηγούμενες σελίδες.

ε) Εργασίες που εκτελεί ο παραγωγός λαχανοκομικών προϊόντων.

— Ορίζει τα είδη των λαχανικών που θα καλλιεργήσει και την έκταση στην

οποία θα καλλιεργήσει το καθένα.

— Προγραμματίζει την κατάλληλη διαδοχή των λαχανικών στην καλλιεργούμενη με λαχανικά έκτασή του για την καλύτερη δυνατή αξιοποίησή της.

— Προμηθεύεται έγκαιρα τους κατάλληλους σπόρους λαχανικών.

— Φροντίζει για την έγκαιρη προετοιμαστία και σπορά των σπορείων, ανάλογα με την έκταση και το είδος των λαχανικών που πρόκειται να καλλιεργήσει.

— Εκτελεί όλες τις απαιτούμενες εργασίες στα σπορεία, για την κατάλληλη και υγιεινή ανάπτυξη των φυτών.

— Εκτελεί όλες τις απαιτούμενες εργασίες προετοιμασίας των χωραφιών, που θα καλλιεργήσει με λαχανικά.

— Εκτελεί ή φροντίζει να εκτελεσθεί έγκαιρα καί κατάλληλα η μεταφύτευση των λαχανικών ή η σπορά απ' ευθείας των διαφόρων λαχανικών στο χωράφι.

— Εκτελεί την κατάλληλη εποχή όλες τις απαιτούμενες καλλιεργητικές εργασίες στα διάφορα λαχανικά (σκαλίσματα, αραιώματα, λιπάνσεις, ποτίσματα κλπ.).

— Χρησιμοποιεί τα κατάλληλα φυτοφάρμακα και επεμβαίνει την κατάλληλη εποχή και με τον κατάλληλο τρόπο, για την προστασία των λαχανικών από τους διάφορους εχθρούς και ασθένειες.

— Φροντίζει για την έγκαιρη συγκομιδή των λαχανοκομικών προϊόντων, την καλή συσκευασία και την προώθησή τους στην αγορά.

— Φροντίζει για την κατάλληλη συγκομιδή λαχανικών που προορίζονται για βιομηχανοποίηση και την έγκαιρη μεταφορά τους στο εργοστάσιο.

— Εξετάζει την κατάσταση στην οποία βρίσκονται τα διάφορα μηχανήματα και εργαλεία, που χρησιμοποιεί κατά την εκμετάλλευσή του, και εκτελεί ή φροντίζει να εκτελεσθούν οι τυχόν απαιτούμενες εργασίες επισκευής.

— Χειρίζεται τα διάφορα γεωργικά μηχανήματα και εργαλεία που χρησιμοποιεί στην εκμετάλλευσή του.

— Φροντίζει για την καλή συντήρηση και την κατάλληλη στέγαση των μηχανημάτων και εργαλείων, που δεν θα χρησιμοποιηθούν για αρκετό διάστημα.

— Καθαρίζει τις εκτάσεις που καλλιέργησε με λαχανικά από τα υπολείμματα των καλλιεργειών, ώστε να είναι έτοιμα για νέα καλλιέργεια.

— Σημειώνει σε κατάλληλο βιβλίο λογαριασμών τα έξοδα και τα έσοδα της εκμεταλλεύσεώς του, αν είναι δυνατόν, κατά καλλιεργούμενο λαχανικό.

— Εξετάζει προσεκτικά τα αποτελέσματα των λογαριασμών, ώστε να τα χρησιμοποιήσει κατάλληλα στην καλύτερη οργάνωση της εκμεταλλεύσεώς του.

Σε περίπτωση καλλιέργειας λαχανικών σε ελεγχόμενο περιβάλλον, κάτω από κάλυψη, (θερμοκήπια):

— Εξετάζει προσεκτικά τις δυνατότητες καλλιέργειας λαχανικών σε καλυπτόμενες εκτάσεις-θερμοκήπια.

— Συνεργάζεται με τους γεωπόνους της περιοχής προκειμένου να καθορίσει το μέγεθος και το είδος της κάτω από κάλυψη καλλιέργειας, το είδος της καλύψεως και όλες τις απαιτούμενες σχετικές προϋποθέσεις για την οργάνωση μιας τέτοιας καλλιέργειας.

— Φροντίζει για την έγκαιρη εγκατάσταση του θερμοκηπίου και την εξασφάλιση όλων των απαιτουμένων προϋποθέσεων για την ομαλή και αποδοτική λειτουργία του.

— Εκτελεί όλες τις απαιτούμενες εργασίες για την εγκατάσταση σπορείων, την

προετοιμασία του εδάφους, την κατάλληλη διαρρύθμισή του και την σωστή στην κατάλληλη εποχή μεταφύτευση φυταρίων σπορείου ή κατευθείαν σπορά των λαχανικών.

— Εκτελεί έγκαιρα και προσεκτικά όλες τις απαραίτητες καλλιεργητικές εργασίες (σκαλίσματα, λιπάνσεις, ποτίσματα, κλπ.) ανάλογα με το είδος των καλλιεργουμένων φυτών.

— Εκτελεί όλες τις απαιτούμενες επεμβάσεις με τα κατάλληλα φυτοφάρμακα (ψεκασμούς κλπ.), για την προστασία των λαχανικών από εχθρούς και ασθένειες, ιδιαίτερα αυτές που αναπτύσσονται περισσότερο στο περιβάλλον του θερμοκηπίου.

— Φροντίζει για την έγκαιρη τμηματική συγκομιδή των προϊόντων, την κατάληη συσκευασία και την προώθησή τους στην αγορά.

— Χρησιμοποιεί τα κατάλληλα μηχανήματα και εργαλεία για την εκτέλεση των διαφόρων εργασιών και φροντίζει για την καλή και προσεκτική συντήρησή τους.

— Καθαρίζει την έκταση του θερμοκηπίου ύστερα απ' το τέλος της συγκομιδής από τα υπολείμματα των καλλιέργειών, για να είναι έτοιμο για νέα καλλιέργεια.

— Εκτελεί τις απαιτούμενες εργασίες επισκευής και συντηρήσεως του θερμοκηπίου και των εγκαταστάσεών του.

— Σημειώνει σε ειδικό βιβλίο λογαριασμών όλα τα έξοδα και έσοδα κατά καλλιεργούμενο φυτό και αξιολογεί τα αποτελέσματα των λογαριασμών για την καλύτερη μελλοντική οργάνωση της εκμεταλλεύσεώς του.

— Συνεργάζεται στενά με τους συναδέλφους του λαχανοκόμους της περιοχής για την καλύτερη οργάνωση της παραγωγής και ιδιαίτερα της διαθέσεως των προϊόντων τους.

— Συμμετέχει ενεργά σε κάθε προσπάθεια οικονομικής, κοινωνικής και πολιτιστικής αναπτύξεως της περιοχής.

Ερωτήσεις - Ασκήσεις.

1. Ποιοι λόγοι συνετέλεσαν βασικά στην ανάπτυξη της λαχανοκομίας κατά τα τελευταία χρόνια;
2. Ποιων λαχανικών, σε ελεύθερη καλλιέργεια, αυξήθηκε περισσότερο η καλλιέργεια κατά την περίοδο 1970-1975;
3. Ποιων λαχανικών, σε καλλιέργεια κάτω από κάλυψη, αυξήθηκε περισσότερο η καλλιέργεια κατά την περίοδο 1970-1975;
4. Ποιες είναι οι βασικότερες διαφορές ανάμεσα στις συνθήκες εργασίας του λαχανοκόμου και του δενδροκαλλιεργητή ή του παραγωγού προϊόντων φυτών μεγάλης καλλιέργειας;
5. Ποιες είναι οι κυριότερες προϋποθέσεις ασκήσεως του επαγγέλματος του λαχανοκαλλιεργητή; Αναπτύξτε με δικά σας λόγια περισσότερο μία από αυτές.
6. Αναφέρετε τα κυριότερα λαχανικά που καλλιεργούνται στην περιοχή σας.
7. Επισκεφθείτε, αν είναι δυνατόν, ένα λαχανοκαλλιεργητή στην περιοχή σας και συζητείστε μαζί του τα προβλήματα του επαγγέλματός του. Γράψτε μια έκθεση σχετική με τα συμπεράσματά σας από τη συζήτηση αυτή.
8. Αναφέρετε γιατί η καλλιέργεια των λαχανικών κάτω από κάλυψη εξασφαλίζει μεγαλύτερο ακαθάριστο εισόδημα.
9. Ποιες είναι οι πιο δύσκολες εργασίες από αυτές που εκτελεί ο λαχανοκαλλιεργητής;
10. Ποιες είναι οι πιο εύκολες εργασίες από τις εργασίες που εκτελεί ο λαχανοκαλλιεργητής;
11. Για ποιους λόγους θα ήθελες να ασκήσεις το επάγγελμα του λαχανοκαλλιεργητή;
12. Για ποιους λόγους δεν θα ήθελες να ακολουθήσεις το επάγγελμα του λαχανοκαλλιεργητή;

3.10 Παραγωγός ανθοκομικών προϊόντων.

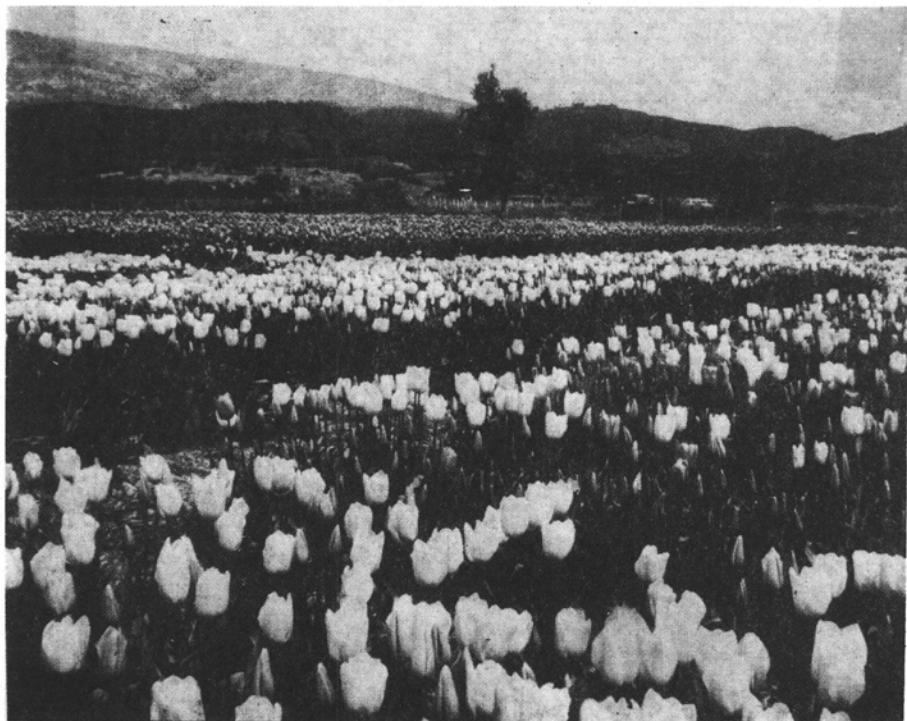
α) Η ανάπτυξη της ανθοκομίας.

Ιδιαίτερα σημαντική είναι τα τελευταία χρόνια η ανάπτυξη της ανθοκομίας στη χώρα μας.

Η άνοδος του βιοτικού επιπέδου του λαού μας και η αύξηση του εισοδήματός του του έδωσε τη δυνατότητα να ικανοποιεί και άλλες ανάγκες, εκτός από τις βασικές ανάγκες συντηρήσεώς του. Αυτό συνετέλεσε και στην αύξηση της ζητήσεως ανθοκομικών προϊόντων, η οποία είχε ως αποτέλεσμα την ανάπτυξη της καλλιέργειας των λουλουδιών.

Η δημιουργία εξάλλου βιομηχανιών επεξεργασίας των λουλουδιών για την παραγωγή αρωμάτων, προώθησε ακόμη περισσότερο την ανάπτυξη της ανθοκομίας και την καλλιέργεια ανθοκομικών φυτών. Η δυνατότητα ακόμη εξαγωγής ανθοκομικών προϊόντων σε ευρωπαϊκές κυρίως χώρες, αποτελεί ένα πρόσθετο παράγοντα που συντελεί στην επέκταση της ανθοκομίας.

Οι εξαιρετικά ευνοϊκές κλιματολογικές συνθήκες που επικρατούν σε πολλές περιοχές της χώρας μας ευνοούν την παραγωγή στην κατάλληλη εποχή εκλεκτής ποιότητας ανθοκομικών προϊόντων και καθιστούν ιδιαίτερα συμφέρον το είδος αυτό της καλλιέργειας (σχ. 3.10α).

Σχ. 3.10α.

Οι εξαιρετικά ευνοϊκές κλιματολογικές συνθήκες στη χώρα μας καθιστούν ιδιαίτερα αποδοτική την καλλιέργεια ανθοκομικών ειδών ακόμα και σε ελεύθερη καλλιέργεια.

Η ανθοκομία προσφέρεται επίσης όπως και η λαχανοκομία, για την εντατική εκμετάλλευση της εκτάσεως, που διατίθεται για την ανάπτυξή της και εξασφαλίζει από μικρή σχετικά έκταση σημαντική ακαθάριστη πρόσοδο.

Ιδιαίτερα αναπτύχθηκε κατά τα τελευταία χρόνια η καλλιέργεια ανθοκομικών προϊόντων σε θερμοκήπια.

Χαρακτηριστικό της αναπτύξεως της ανθοκομίας είναι το γεγονός ότι η έκταση που καλλιεργείται σήμερα με ανθοκομικά φυτά φθάνει τα 7500 στρέμματα, ενώ οι καλυμμένες εκτάσεις που καλλιεργούνται με λουλούδια από 250 περίπου στρέμματα το 1970 ξεπερνούν τώρα τα 1000 στρέμματα.

Ιδιαίτερα ευνοϊκές είναι οι προοπτικές και για την ευρύτερη μελλοντική ανάπτυξη της ανθοκομίας στη χώρα μας. Ειδικότερα προβλέπεται ότι μέχρι το 1980 η καλλιέργεια των ανθοκομικών ειδών θα φθάσει τα 10.000 στρέμματα περίπου για ελεύθερη καλλιέργεια, ενώ η καλλιέργεια κάτω από κάλυψη προβλέπεται να φθάσει τα 2500 στρέμματα. Με την ανάπτυξη αυτή επιδιώκεται να καλυφθούν οι ανάγκες της εσωτερικής αγοράς, να μειωθούν οι εισαγωγές ορισμένων λουλουδιών από ένενες χώρες και να αυξηθούν αντίστοιχα οι εξαγωγές ανθοκομικών προϊόντων.

β) Συνθήκες ασκήσεως του επαγγέλματος του ανθοκόμου ή ανθοκαλλιεργητή.

Σε σύγκριση με τις άλλες καλλιέργειες, είναι ιδιαίτερα ευνοϊκές οι συνθήκες ασκήσεως του επαγγέλματος του ανθοκαλλιεργητή.

Ευαίσθητα όπως είναι τα διάφορα ανθοκομικά φυτά απαιτούν λεπτές περισσότερο εργασίες και λιγότερο εργασίες κοπιαστικές.

Επειδή οι ανθοκαλλιεργειες για την ανάπτυξη τους απαιτούν ευνοϊκές κλιματολογικές συνθήκες, φυσικό είναι και οι ανθοκόμοι να εργάζονται κάτω από ευνοϊκές επίσης συνθήκες. Το όλο επίσης περιβάλλον που δημιουργούν τα αναπτυσσόμενα ανθοκομικά φυτά κάνει ιδιαίτερα ευχάριστη την εργασία των παραγωγών. Η εργασία εξάλλου της συγκομιδής, που δεν είναι ιδιαίτερα κοπιαστική, κάνει ακόμα πιο ευχάριστη την όλη απασχόληση με την ανθοκομία.

Στην ανθοκαλλιεργεια απαιτείται, όπως και στη λαχανοκομία, μικρή σχετικά έκταση, γιατί πρόκειται για εντατική και όχι για εκτατική καλλιέργεια.

Τα προϊόντα της ανθοκομίας είναι ιδιαίτερα ευπαθή και απαιτούν έγκαιρη συγκομιδή και διάθεση στην αγορά. Έτσι, κατά την εποχή της συγκομιδής ο καλλιεργητής απασχολείται εντατικά, μια και είναι υποχρεωμένος να προβαίνει σε συχνές κατά μικρά χρονικά διαστήματα συγκομιδές.

γ) Προϋποθέσεις ασκήσεως του επαγγέλματος του ανθοκαλλιεργητή.

1) **Απαιτούμενη κατάλληλη έκταση:** Η κατάλληλη έκταση αποτελεί και εδώ την πιο βασική προϋπόθεση. Όπως και στην περίπτωση της λαχανοκομίας, περισσότερο ακόμα στην ανθοκομία, σημασία έχει κυρίως η ποιότητα του εδάφους. Σημασία έχει επίσης και η περιοχή, γιατί οι κατάλληλες κλιματολογικές συνθήκες επιτρέπουν την καλλιέργεια των λουλουδιών σε περιβάλλον φυσικό, πράγμα που μειώνει σημαντικά το κόστος της παραγωγής.

Φυσικά, είναι δυνατή η καλλιέργεια λουλουδιών και σε ακατάλληλες από κλιματολογική άποψη περιοχές, η καλλιέργεια όμως στις περιπτώσεις αυτές γίνεται σε ειδικές με ελεγχόμενο περιβάλλον εγκαταστάσεις, και αυτό ανεβάζει σημαντικά το κόστος της παραγωγής. Η καλλιέργεια του είδους αυτού εφαρμόζεται για την παραγωγή εκτός εποχής λουλουδιών, τα οποία με την ψηλή τιμή διαθέσεως, που

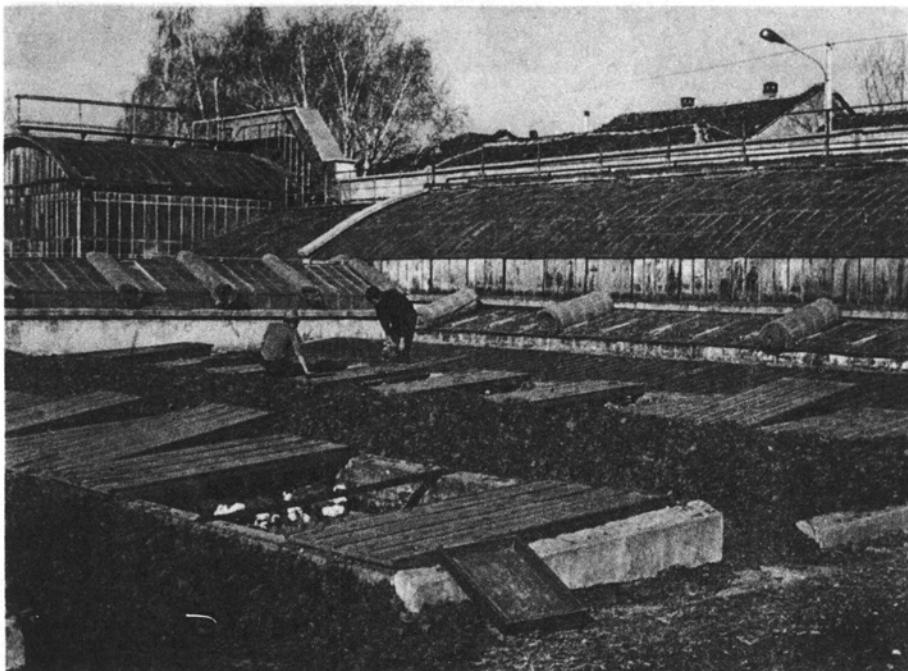
εξασφαλίζουν, παρέχουν στον παραγωγό εξαιρετικά ικανοποιητική ακαθάριστη πρόσοδο.

Απαραίτητη είναι επίσης και η ύπαρξη αρκετής ποσότητας νερού, για να εξασφαλίζονται τα απαραίτητα συχνά ποτίσματα των καλλιεργειών.

2) Μηχανικός εξοπλισμός: Λίγα είναι σχετικά τα μηχανήματα που μπορούν να χρησιμοποιηθούν στην καλλιέργεια των ανθοκομικών φυτών. Είναι κυρίως τα μηχανήματα κατεργασίας του εδάφους και εκείνα που απαιτούνται για την αντιμετώπιση των εχθρών και ασθενειών.

Το γεγονός ότι και οι δύο εργασίες πρέπει να γίνουν σε σύντομο χρονικό διάστημα και σε ψηλό σχετικά βαθμό ποιότητας εργασίας είναι απαραίτητο να χρησιμοποιούνται τα κατάλληλα μηχανήματα. Η χρήση τους εξάλλου συμφέρει στον παραγωγό, γιατί του εξασφαλίζει χαμηλό κόστος εργασίας.

Για τις περιπτώσεις καλλιέργειας ανθοκομικών φυτών κάτω από κάλυψη και με ελεγχόμενο κλιματολογικό περιβάλλον, απαιτούνται, όπως είναι φυσικό, κατάλληλες εγκαταστάσεις με όλο τον απαραίτητο εξοπλισμό (σχ. 3.10β).

Σχ. 3.10β.

Για την καλλιέργεια ανθοκομικών φυτών σε θερμοκήπια, χρειάζονται ορισμένες εγκαταστάσεις.

3) Απαιτούμενα εργατικά χέρια: Πολλές εργασίες στην καλλιέργεια των λουλουδιών είναι απαραίτητο να γίνουν με τα χέρια. Γι' αυτό η εξασφάλιση των απαιτουμένων εργατικών χεριών αποτελεί βασική προϋπόθεση για την ανάπτυξη της ανθοκομίας.

Εκτός από αυτό, οι ανθοκομικές εργασίες είναι περισσότερο εξειδικευμένες και γι' αυτό χρειάζονται εργάτες εξειδικευμένους ή με αρκετή σχετική εμπειρία. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα για την καλλιέργεια σε ελεγχόμενο περιβάλλον.

4) Ειδικές γνώσεις και δεξιότητες: Ως ειδικευμένη καλλιέργεια η ανθοκομία απαιτεί σε ιδιαίτερο βαθμό ειδικές τεχνικές γνώσεις και δεξιότητες από την πλευρά του επιχειρηματία καλλιέργητή.

Η κατάλληλη προετοιμασία του εδάφους, η επιλογή των κατάλληλων φυτών και ποικιλών, η εγκατάσταση του ανθοκομείου, οι διάφορες καλλιεργητικές εργασίες, η αντιμετώπιση των εχθρών και ασθενειών και ιδιαίτερα η κατάλληλη συγκομιδή, αποτελούν τις κυριότερες εργασίες, που η εκτέλεσή τους απαιτεί ειδική τεχνική κατάρτιση και δεξιότητα.

Η εκπαίδευση στο Γεωργοκτηνοτροφικό τομέα των Επαγγελματικών Λυκείων εξασφαλίζει αυτή την κατάρτιση. Για την οργάνωση βέβαια και τη διοίκηση μεγάλων ανθοκομικών επιχειρήσεων χρειάζεται κατάρτιση Τεχνολόγου Γεωπονίας ή Γεωπόνου, πτυχιούχου Ανωτάτης Σχολής.

5) Σωματική υγεία και αντοχή: Αν και οι καλλιεργητικές εργασίες στην ανθοκομία δεν είναι τόσο κοπιαστικές, όσο στους άλλους κλάδους φυτικής παραγωγής, είναι όμως συνεχείς και από την άποψη αυτή όχι λιγότερο κοπιαστικές. Έτσι και η καλλιέργεια των λουλουδιών απαιτεί αρκετή σωματική αντοχή, γερούς από κάθε άποψη οργανισμούς. Υπάρχουν, βέβαια και εργασίες, όπως η συγκομιδή, που δεν απαιτούν πολύ κόπο σωματικό, δεν παύουν όμως και αυτές να είναι σε αρκετό βαθμό κουραστικές.

6) Δυνατότητες διαθέσεως των προϊόντων: Όπως και τα προϊόντα της λαχανοκομίας, τα προϊόντα της ανθοκομίας είναι ιδιαίτερα ευπαθή και απαιτούν σύντομη διάθεση στην αγορά μετά τη συγκομιδή. Εξαίρεση αποτελούν τα φυτά μέσα σε γλάστρες.

Γι' αυτό η μελέτη της ζητήσεως και της ποσότητας των ανθοκομικών προϊόντων, που μπορεί να απορροφήσει η αγορά, αποτελούν βασικές προϋποθέσεις για την κατάλληλη οργάνωση κάθε ανθοκομικής εκμεταλλεύσεως.

Σε περίπτωση που τα προϊόντα προορίζονται για βιομηχανική επεξεργασία, τότε είναι πιο εύκολη η διάθεση της παραγωγής.

Σοβαρά θα πρέπει επίσης να μελετηθούν και οι δυνατότητες εξαγωγής ανθοκομικών ειδών.

δ) Κίνητρα για την δύκηση του επαγγέλματος του ανθοκαλλιέργητή.

Και εδώ το βασικό κίνητρο είναι το καθαρό εισόδημα που η ανθοκομία μπορεί να εξασφαλίζει στον ανθοκαλλιέργητή.

Το εισόδημα αυτό, κατά μονάδα καλλιεργούμενης εκτάσεως, είναι συνήθως μεγαλύτερο και από το εισόδημα της λαχανοκομίας, όταν βέβαια η καλή οργάνωση της εκμεταλλεύσεως εξασφαλίζει μικρό κόστος παραγωγής.

Αναφέρομε ενδεικτικά στοιχεία, για την ακαθάριστη πρόσοδο ορισμένων ανθοκομικών καλλιεργειών σε ελεύθερη καλλιέργεια στο ύπαιθρο και σε καλλιέργεια κάτω από κάλυψη (θερμοκήπια). Στοιχεία για καθαρό κέρδος δεν είναι δυνατόν να δοθούν, γιατί και εδώ, όπως σε κάθε καλλιέργεια, το καθαρό κέρδος είναι συνάρτηση του κόστους παραγωγής. Και το κόστος αυτό διαφέρει σημαντικά από εκμετάλλευση σε εκμετάλλευση ανάλογα με το βαθμό καλής οργανώσεώς της.

Γαρύφαλλο: Καλλιέργεια στο ύπαιθρο: Ακαθάριστη πρόσοδο κατά στρέμμα: 130.000 δραχμές περίπου.

Καλλιέργεια σε θερμοκήπιο: 300.000 δραχμές περίπου ακαθάριστη πρόσοδο κατά στρέμμα (150.000 γαρύφαλλα προς 2 δραχμές το καθένα).

Τριαντάφυλλο: Καλλιέργεια στο ύπαιθρο: 50.000 δραχμές ακαθάριστη πρόσοδο το στρέμμα.

Καλλιέργεια σε θερμοκήπιο: 500.000 δραχμές (100.000 τριαντάφυλλα προς 5 δραχμές το ένα).

Λουλούδια με βολβούς και ριζώματα: Καλλιέργεια στο ύπαιθρο: 50.000 δραχμές το στρέμμα.

Καλλιέργεια σε θερμοκήπιο: 100.000 δραχμές το στρέμμα.

Η επί πλέον διαφορά της ακαθάριστης προσόδου στην περίπτωση καλλιέργειας σε θερμοκήπιο οφείλεται στο ότι έχουμε παραγωγή λουλουδιών εκτός εποχής, σε περιόδους που η ζήτηση είναι μεγάλη και οι τιμές διαθέσεως πολύ ψηλές.

Ιδιαίτερα αποδοτική είναι η καλλιέργεια λουλουδιών, ετησίων και πολυετών, καθώς και καλλωπιστικών θάμνων σε γλάστρες ή ειδικές πλαστικές σακκούλες. Η καλλιέργεια αυτή έχει το πρόσθετο προσόν να μην είναι τόσο επιτακτική η ανάγκη της άμεσης διαθέσεως των προϊόντων, γιατί τα φυτά σε γλάστρες μπορούν να περιμένουν αρκετά για τη διάθεσή τους (σχ. 3.10γ).

Σχ. 3.10γ.

Καλλωπιστικά φυτά σε γλάστρες.

Με καλλιέργεια στο ύπαιθρο υπολογίζουμε παραγωγή 10.000 φυτών στο στρέμμα. Με 30-40 δραχμές το φυτό, έχουμε ακαθάριστη πρόσοδο: 300.000-400.000 χιλιάδες δραχμές το στρέμμα.

Με καλλιέργεια σε θερμοκήπιο φθάνουμε ακαθάριστη πρόσοδο μέχρι 750.000 δραχμές περίπου το στρέμμα. Η μεγάλη αυτή πρόσοδος οφείλεται στο ότι στα θερμοκήπια καλλιεργούμε γλαστρικά φυτά μεγάλης αξίας, που διατίθενται σε πολύ ψηλότερη τιμή στην αγορά.

ε) Εργασίες που εκτελεί ο παραγωγός ανθοκομικών προϊόντων.

— Μελετά τις ανάγκες της αγοράς και τις δυνατότητές του προκειμένου να καθορίσει το είδος των ανθοκομικών ειδών, που θα καλλιεργήσει, και την έκταση στην οποία θα καλλιεργήσει το καθένα.

— Προγραμματίζει τις διάφορες βασικές εργασίες, που πρέπει να εκτελεσθούν στην έκμετάλλευσή του.

— Εκτελεί τις απαραίτητες καλλιεργητικές εργασίες προετοιμασίας του εδάφους για τη φύτευση των ανθοκομικών φυτών.

— Εκτελεί τις απαραίτητες εργασίες για την εγκατάσταση των απαιτουμένων σπορείων ανθοκομικών φυτών.

— Εκτελεί την κατάλληλη εποχή και με τον κατάλληλο τρόπο τη σπορά ή τη μεταφύτευση ανθοκομικών φυτών.

— Εκτελεί την κατάλληλη εποχή τη σπορά, τη φύτευση ή τη μεταφύτευση ανθοκομικών φυτών σε γλάστρες για παραγωγή γλαστρικών φυτών.

— Εκτελεί προσεκτικά και την κατάλληλη εποχή όλες τις απαραίτητες καλλιεργητικές εργασίες στις ανθοκομικές καλλιέργειες ανάλογα με το είδος των καλλιεργουμένων φυτών.

— Χρησιμοποιεί την κατάλληλη εποχή και με τον κατάλληλο τρόπο τα ενδεικνύμενα για κάθε περίπτωση φυτοφάρμακα, για την αποτελεσματική αντιμετώπιση των διαφόρων εχθρών και ασθενειών της έκμεταλλεύσεώς του.

— Εκτελεί έγκαιρα την κοπή των «δρεπτών» λουλουδιών, την κατάλληλη συσκευασία και την προώθησή τους στην αγορά.

— Προωθεί στην αγορά ή φροντίζει για την έγκαιρη διάθεση των γλαστρικών φυτών.

Σε περίπτωση καλλιέργειας ανθοκομικών φυτών σε θερμοκήπια εκτός από τις εργασίες, που αναφέραμε προηγουμένως, εκτελεί και τις ακόλουθες εργασίες:

— Υπολογίζει προσεκτικά το μέγεθος, που θα καταλάβει η καλλιέργειά του σε θερμοκήπιο, το είδος της καλύψεως, που θα χρησιμοποιήσει και το είδος των ανθοκομικών φυτών που θα καλλιεργήσει.

— Φροντίζει για την έγκαιρη και κατάλληλη εγκατάσταση του θερμοκηπίου ή του είδους της καλύψεως που έχει επιλέξει.

— Φροντίζει για τη διατήρηση των καταλλήλων κλιματολογικών συνθηκών στο εσωτερικό του θερμοκηπίου και για τη διατήρηση όλων των εγκαταστάσεων του θερμοκηπίου σε καλή κατάσταση.

— Χρησιμοποιεί τα κατάλληλα μηχανήματα και εργαλεία για την κατάλληλη εκτέλεση όλων των απαιτουμένων καλλιεργητικών εργασιών.

— Εκτελεί όλες τις εργασίες συντήρησεως και επισκευής των μηχανημάτων και εργαλείων, που χρησιμοποιεί στην έκμεταλλεύση του.

— Καθαρίζει ύστερα από το τέλος της συγκομιδής το ανθοκομείο του από τα υπολείμματα των καλλιεργειών, για να είναι έτοιμο για νέες καλλιέργειες.

— Συνεργάζεται με συναδέλφους του ανθοκαλλιεργητές για την καλύτερη δυνατή οργάνωση της παραγωγής και ιδιαίτερα της διαθέσεως των ανθοκομικών προϊόντων στην εσωτερική και εξωτερική αγορά.

— Συνεργάζεται στενά με τους αρμόδιους γεωπόνους της περιοχής, του Υπουργείου Γεωργίας και της Αγροτικής Τράπεζας, για την καλύτερη δυνατή οργάνωση της εκμεταλλεύσεώς του και τη διάθεση των προϊόντων του.

— Συμμετέχει ενεργά στην όλη οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική ανάπτυξη της περιοχής του.

στ) Ειδικευμένοι τεχνίτες ανθοκομίας.

Εκτός από τους καλλιεργητές ανθοκομικών ειδών (τους ιδιοκτήτες ανθοκομικών εκμεταλλεύσεων), ένα άλλο επάγγελμα ιδιαίτερα αξιόλογο στο χώρο της ανθοκομίας είναι το επάγγελμα του ειδικευμένου τεχνίτη ανθοκομίας.

Στον Κώδικα Επαγγελμάτων του Οργανισμού Απασχολήσεως Εργατικού Δυναμικού αναφέρεται με τον τίτλο: **Τεχνίτης ανθοκομίας και κηποτέχνης.**

Οι απόφοιτοι του Γεωργοκτηνοτροφικού τομέα των Επαγγελματικών Λυκείων θα μπορούν, αν παρακολουθήσουν την ειδικότητα αυτή, να ασχολούνται με την εκτέλεση των ακόλουθων εργασιών:

Την περιποίηση κήπων σε επαύλεις, μονοκατοικίες ή πολυκατοικίες στα μεγάλα αστικά κέντρα. Με το κλάδεμα, τον εμβολιασμό καλλωπιστικών θάμνων και γενικά με κάθε εργασία που σχετίζεται με τη συντήρηση των ανθοκήπων, ή την από την αρχή εγκατάσταση νέων ανθοκήπων.

Η αμοιβή των τεχνιτών αυτών είναι ιδιαίτερα ικανοποιητική.

Πολλοί από αυτούς που εργάζονται σήμερα στο επάγγελμα αυτό έχουν αναλάβει μόνιμα την ευθύνη συντηρήσεως ορισμένων ιδιωτικών ανθοκήπων, ενώ αξιοποιούν το χρόνο, που τους περισσεύει, για την εκτέλεση άλλων εποχιακών ανθοκομικών εργασιών σε άλλους ιδιωτικούς ανθόκηπους.

Ερωτήσεις - Ασκήσεις.

1. Ποιοι είναι οι λόγοι που συνετέλεσαν στην ανάπτυξη της ανθοκομίας κατά τα τελευταία χρόνια;
2. Ποιες είναι οι κυριότερες συνθήκες ασκήσεως του επαγγέλματος του ανθοκόμου;
3. Ποιες είναι οι κυριότερες προϋποθέσεις για την άσκηση του επαγγέλματος του ανθοκόμου; Αναπτύξτε περισσότερο με δικά σας λόγια μια από αυτές.
4. Γιατί η καλλιέργεια ανθοκομικών ειδών κάτω από κάλυψη δίνει μεγαλύτερο ακαθάριστο εισόδημα;
5. Επισκεφθείτε ένα ανθοπωλείο ή ένα κατάστημα πωλήσεως ανθοκομικών ειδών. Σημειώστε τις τιμές των διαφόρων λουλουδών και ιδιαίτερα των φυτών σε γλάστρες.
6. Αναφέρετε τις κυριότερες εργασίες που εκτελεί ο ανθοκόμος σε καλλιέργεια λουλουδιών κάτω από κάλυψη.
7. Επισκεφθείτε, αν είναι δυνατόν, έναν ανθοκαλλιεργητή στην περιοχή σας. Συζητείστε μαζύ του τα προβλήματα που παρουσιάζει το επάγγελμά του και γράψτε μια σύντομη έκθεση με τα συμπεράσματά σας από τη συζήτηση αυτή.

8. Ποια είναι τα κυριότερα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι ανθοκαλλιεργητές;
  9. Υπάρχουν ανθοκομικές εκμεταλλεύσεις στην περιοχή σας; Αν ναι, πού οφείλεται κατά τη γνώμη σας η ανάπτυξή τους;
  10. Αν δεν υπάρχουν ανθοκομικές εκμεταλλεύσεις στην περιοχή σας, πού αποδίδετε κυρίως την έλλειψη αυτή;
  11. Υπάρχουν δυνατότητες αναπτύξεως της ανθοκομίας στην περιοχή σας;
  12. Αναφέρετε για ποιους λόγους θα θέλατε να ασκήσετε το επάγγελμα του ανθοκαλλιεργητή.
-

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

ΤΟΜΕΑΣ ΖΩΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

4.1 Εξέλιξη και ανάπτυξη της κτηνοτροφίας.

Μετά τη φυτική παραγωγή, ο άλλος κλάδος της πρωτογενούς παραγωγής είναι, όπως αναφέρθηκε στα προηγούμενα, ο τομέας της ζωικής παραγωγής.

Όταν ο άνθρωπος άρχισε να ασχολείται με την καλλιέργεια της γης, άρχισε παράλληλα να ασχολείται και με την εκτροφή παραγωγικών ζώων και ζώων εργασίας, που είχε κατορθώσει να εξημερώσει. Έτσι στη διαδρομή των αιώνων αναπτύχθηκαν παράλληλα η γεωργία και η κτηνοτροφία. Και όχι μόνο αναπτύχθηκαν παράλληλα, αλλά τις περισσότερες φορές ήταν και ειναι και σήμερα ενωμένοι αυτοί οι δύο κλάδοι παραγωγής στην ίδια εκμετάλλευση, στην ίδια γεωργική επιχείρηση.

Οι γεωργοί σε παλαιότερες εποχές συνήθιζαν, και πολλοί συνηθίζουν ακόμα και σήμερα, να εκτρέφουν ένα μικρό αριθμό παραγωγικών ζώων για να καλύπτουν τις ανάγκες τους σε προϊόντα ζωοκομικά. Όταν ο αριθμός αυτός ξεπερνούσε ένα ορισμένο όριο και ο παραγωγός, εκτός από την κάλυψη των αναγκών του διέθετε ή διαθέτει ορισμένα ζωοκομικά προϊόντα στην αγορά, τότε είχε ή έχει την ιδιότητα όχι του **γεωργού** αλλά του **γεωργοκτηνοτρόφου**.

Κτηνοτρόφοι, επίσης, που διέθεταν ή διαθέτουν και σήμερα γεωργικές εκτάσεις, ασχολούνται παράλληλα με την εκτροφή των ζώων και με την καλλιέργεια των εκτάσεων αυτών, κυρίως για την παραγωγή ζωοτροφών που χρησιμοποιούν στη διατροφή των ζώων. Δεδομένου ότι οι δαπάνες διατροφής είναι και οι σημαντικότερες δαπάνες στην κτηνοτροφία, κατορθώνουν με τον τρόπο αυτό να αξιοποιούν τη γεωργική τους παραγωγή και παράλληλα να εξασφαλίζουν χαμηλού κόστους ζωοκομικά προϊόντα. Και πάλι εδώ έχομε την ιδιότητα όχι του κτηνοτρόφου αλλά του γεωργοκτηνοτρόφου.

Άλλωστε η γεωργία και η κτηνοτροφία από την πρώτη εμφάνισή τους συμπλήρωναν πάντοτε η μία την άλλη και αυτό διευκόλυνε σημαντικά την παράλληλη ανάπτυξή τους.

Η κτηνοτροφία σημείωσε ιδιαίτερα μεγάλη ανάπτυξη τα τελευταία χρόνια και στη χώρα μας (σχ. 4.1.). Στην ανάπτυξη αυτή συνετέλεσαν:

— Η ύπαρξη νέων ιδιαίτερα αποδοτικών φυλών παραγωγικών ζώων, που η εκτροφή τους αυξάνει σημαντικά το καθαρό κέρδος του κτηνοτρόφου.

— Η δημιουργία νέων ποικιλιών κτηνοτροφικών φυτών, που εξασφαλίζουν αρκετές σε ποσότητα και εκλεκτές σε ποιότητα ζωοτροφές.

Σχ. 4.1.

Η δημιουργία νέων ιδιαίτερα παραγωγικών φυλών ζώων συνετέλεσε σημαντικά στην ανάπτυξη της κτηνοτροφίας τα τελευταία χρόνια στη χώρα μας.

— Τα νεώτερα δεδομένα της τεχνολογίας στο χώρο της κτηνοτροφίας και η επινόηση κατάλληλου μηχανικού εξοπλισμού, που καθιστούν περισσότερο εύκολη και περισσότερο συμφέρουσα την εκτροφή παραγωγικών ζώων.

— Η αύξηση της καταναλώσεως σε προϊόντα ζωοκομικά, αύξηση που οφείλεται στην άνοδο του βιοτικού επιπέδου αλλά και στη μεγάλη θρεπτική αξία των ζωοκομικών προϊόντων, γιατί έχουν μεγάλη περιεκτικότητα σε ζωικό λεύκωμα.

Στον Πίνακα 4.1.1 φαίνεται η αύξηση του αριθμού ορισμένων παραγωγικών ζώων ανάμεσα στο 1971 και στο 1974.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.1.1.

Εξέλιξη αριθμού παραγωγικών ζώων κατά την περίοδο 1971-1974.

Είδος ζώου	Αριθμός ζώων σε χιλιάδες	
	1971	1974
Βοειδή για κρέας	955	1.244
Αγελάδες για γάλα	447,5	514,5
Πρόβατα	7.355	8.403
Κατσίκια	4.033	4.514

Χαρακτηριστική είναι επίσης και η αύξηση στην παραγωγή ζωοκομικών προϊόντων από το 1971 ως το 1975 (Πίνακας 4.1.2).

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.1.2.

Εξέλιξη παραγωγής ζωοκομικών προϊόντων κατά την περίοδο 1971-1975.

Είδος προϊόντος	1971	1975
	(Παραγωγή σε τόννους)	
Κρέας βοοειδών	88.303	110.179
> πρόβειο	60.110	77.327
> κατσικίσιο	30.086	36.334
> χοιρινό	55.000	104.189
> πουλερικών	67.404	109.426
Αυγά	100.628	108.301
Γάλα αγελάδων	570.100	762.600
> προβάτων	439.000	554.000
> κατσίκας	330.000	394.000

Τα κύρια χαρακτηριστικά στην εξέλιξη της κτηνοτροφίας, αλλά και τα κύρια χαρακτηριστικά της σημερινής μορφής της, είναι τα ακόλουθα:

1) Μετάβαση από την ποιμενική στην ενσταυλισμένη κτηνοτροφία:

Σ' αυτό συνετέλεσαν:

— Ο περιορισμός των εκτάσεων, που ήταν ελεύθερος για την ποιμενική κτηνοτροφία.

Η απαγόρευση της βοσκής μικρών παραγωγικών ζώων σε δασικές εκτάσεις απετέλεσε την πρώτη αφορμή αυτού του περιορισμού.

Η χρήση των χημικών λιπασμάτων και η επέκταση των γεωργικών μηχανημάτων οδήγησαν στην καλλιέργεια όλων των καλλιεργήσιμων εκτάσεων. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα την κατάργηση της αγραναπάύσεως με ανάλογο, επίσης, περιορισμό των εκτάσεων που διατίθενται για βοσκή.

— Η δημιουργία νέων εξευγενισμένων φυλών παραγωγικών ζώων, που έχουν ανάγκη από βελτιωμένες συνθήκες εκτροφής και που δεν προσφέρονται για την ποιμενική κτηνοτροφία.

— Η αύξηση στη ζήτηση ζωοκομικών προϊόντων· η αύξηση αυτή σε συνδυασμό με την αύξηση της τιμής διαθέσεώς τους έκανε συμφέρουσα την εκτροφή ενσταυλισμένων παραγωγικών ζώων.

— Τα νεώτερα τεχνολογικά μέσα, που κατέστησαν πολὺ πιο εύκολη τη διατροφή και περιποίηση μεγάλου αριθμού ενσταυλισμένων παραγωγικών ζώων.

— Η δυσκολία στην εξεύρεση βοηθητικού προσωπικού (βοσκών) για την ποιμενική κτηνοτροφία. Η εύκολη εξεύρεση εργασίας κάτω από πολύ καλύτερες συνθήκες και με πολύ ικανοποιητική αμοιβή, συνετέλεσαν ώστε να εδαφανισθεί σχεδόν η τάξη των βοσκών.

2) Ανάπτυξη ορισμένων κλάδων κτηνοτροφίας.

Αναπτύχθηκαν και αναπτύσσονται κυρίως οι κλάδοι εκείνοι της κτηνοτροφίας που ανταποκρίνονται περισσότερο στις ανάγκες της σύγχρονης καταναλώσεως. Έτσι, έχουμε ιδιαίτερη ανάπτυξη της αγελαδοτροφίας τόσο για την παραγωγή γάλατος, όσο και για την παραγωγή κρέατος· την ανάπτυξη της χοιροτροφίας, της προβατοτροφίας σε ενσταυλισμένη ή ημιενσταυλισμένη μορφή και ιδιαίτερα την ανάπτυξη της πτηνοτροφίας τόσο για την παραγωγή κρέατος, όσο και για την παραγωγή αυγών.

3) Εφαρμογή των νεωτέρων δεδομένων της τεχνολογίας στην εκτροφή των ζώων.

Η εφαρμογή αυτή συνετέλεσε όχι μόνο στην αύξηση της παραγωγής ζωοκομικών προϊόντων και στη μείωση του κόστους της παραγωγής, αλλά και στη σημαντική βελτίωση της ποιότητάς τους.

4) Δημιουργία μεγάλων κτηνοτροφικών επιχειρήσεων.

Στο χώρο της αγελαδοτροφίας, της χοιροτροφίας και της πτηνοτροφίας, δημιουργήθηκαν μεγάλες κτηνοτροφικές μονάδες και πήρε η κτηνοτροφία μορφή καθαρά επιχειρηματική.

5) Δημιουργία βιομηχανιών επεξεργασίας ζωοκομικών προϊόντων.

Η εξασφάλιση παραγωγής μεγάλων ποσοτήτων ζωοκομικών προϊόντων οδήγησε στη δημιουργία μεγάλου αριθμού βιομηχανιών επεξεργασίας ζωοκομικών προϊόντων. Τέτοιες είναι οι βιομηχανίες που ασχολούνται με την επεξεργασία του γάλατος και την παραγωγή γαλακτοκομικών προϊόντων αλλά και οι βιομηχανίες επεξεργασίας του κρέατος και κυρίως αλλαντοποιίας.

Όλες αυτές οι συνθήκες έχουν δημιουργήσει την ανάγκη συστηματικά και καλά εκπαιδευμένων κτηνοτρόφων, δεδομένου ότι η σύγχρονη βελτιωμένη κτηνοτροφία απαιτεί ανθρώπινο δυναμικό με κατάλληλη τεχνική κατάρτιση και εκπαίδευση.

Τις ανάγκες αυτές θα μπορούν σε ιδιαίτερα σημαντικό βαθμό να καλύψουν οι απόφοιτοι του Γεωργοκτηνοτροφικού τομέα των Επαγγελματικών Λυκείων τόσο ως επιχειρηματίες κτηνοτρόφοι με μεσαίες κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις, όσο και ως ειδικευμένο τεχνικό προσωπικό για μεγάλες και καλά οργανωμένες κτηνοτροφικές επιχειρήσεις.

Ερωτήσεις.

1. Τι προσφέρει η γεωργία στην κτηνοτροφία και τι η κτηνοτροφία στη γεωργία;
2. Αναφέρετε τους κυριότερους λόγους που συνετέλεσαν στην ανάπτυξη της κτηνοτροφίας κατά τα τελευταία χρόνια.
3. Ποιοι λόγοι συνετέλεσαν κυρίως στη μετάβαση από την ποιμενική στην ενσταυλισμένη κτηνοτροφία;
4. Ποιων ζωοκομικών προϊόντων η παραγωγή παρουσιάζει τη μεγαλύτερη αύξηση κατά την περίοδο 1971-1975;
5. Ποιοι κλάδοι της κτηνοτροφίας αναπτύχθηκαν περισσότερο κατά τα τελευταία χρόνια;
6. Ποια ζωοκομικά προϊόντα εισήχθηκαν στις μεγαλύτερες ποσότητες κατά το 1975;
7. Ποιων ζωοκομικών προϊόντων η παραγωγή προβλέπεται να αυξηθεί περισσότερο κατά τα αμέσως επόμενα χρόνια;
8. Ποια είναι τα επαγγέλματα που μπορεί να ασκηθούν στον τομέα της ζωικής παραγωγής;

4.2 Προοπτικές ευρύτερης αναπτύξεως της κτηνοτροφίας.

Παρά τη σημαντική μέχρι σήμερα ανάπτυξη της κτηνοτροφίας, όπως αναφέρθηκε στις προηγούμενες σελίδες, υπάρχουν ακόμα μεγάλα περιθώρια ευρύτερης αναπτύξεώς της.

Έτσι, ενώ έχει αυξηθεί η παραγωγή ζωοκομικών προϊόντων, η κτηνοτροφία μας δεν κατόρθωσε ακόμα να καλύψει τις ανάγκες της εγχώριας καταναλώσεων. Έτσι είμαστε υποχρεωμένοι να εισάγομε κάθε χρόνο μεγάλες ποσότητες ζωοκομικών προϊόντων, ιδιαίτερα κρέατος και γάλατος. Αυτό συνεπάγεται εξαγωγή πολύτιμου συναλλάγματος σε ξένες χώρες, και ζημία βέβαια της εθνικής μας οικονομίας.

Στον Πίνακα 4.2.1 αναφέρεται η εξέλιξη των εισαγωγών ζωοκομικών προϊόντων από το 1970 ως το 1975.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.2.1.
Εξέλιξη εισαγωγών ζωοκομικών προϊόντων μεταξύ 1970 και 1975.

Είδος προϊόντος	Εισαχθείσες ποσότητες σε χιλιάδες τόννους					
	1970	1971	1972	1973	1974	1975
1. Κρέας βοοειδών	68,8	46,6	41,7	63,2	24,4	37,4
2. Κρέας αιγοπροβάτων	45,6	60,2	46,8	43,5	7,8	12,0
3. > χοιρών	—	—	—	—	0,2	—
4. > πουλερικών	2,8	2,7	1,8	5,4	1,3	0,2
5. Άλλαντικά, κονσέρβες κρέατος	5,1	5,0	4,9	8,1	6,0	0,3
6. Γάλα γενικά	65,4	70,7	66,6	84,7	97,6	83,5
7. Βούτυρο	1,0	0,4	0,5	1,4	1,3	0,2
8. Τυρί	3,2	2,8	2,3	7,9	5,3	2,0
9. Αυγά	0,1	0,2	0,2	0,3	—	—

Παρά τη σημειωθείσα, όπως φαίνεται στον Πίνακα 4.2.1, αξιόλογη μείωση των

εισαγωγών από το 1970 ως το 1975, παραμένουν ακόμα σε ψηλά επίπεδα οι εισαγόμενες ποσότητες, ιδιαίτερα σε κρέας και γάλα.

Από τα στοιχεία του ίδιου πίνακα συμπεραίνουμε ότι υπάρχουν μεγάλα περιθώρια αυξήσεως της παραγωγής κρέατος και γάλατος για την κάλυψη των αναγκών της εσωτερικής καταναλώσεως. Αλλά και για την ποιοτική βελτίωση της κτηνοτροφίας και της όλης οργανώσεως των κτηνοτροφικών μας εκμεταλλεύσεων υπάρχουν επίσης μεγάλες δυνατότητες ώστε να αυξηθεί η απόδοση των εκτρεφομένων ζώων και ιδιαίτερα να μειωθεί το κόστος των παραγομένων προϊόντων.

Η ανάγκη αυτή γίνεται περισσότερο επιτακτική με την είσοδό μας στην Κοινή Αγορά, δεδομένου ότι πολλές από τις χώρες-μέλη της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας είναι χώρες που εξάγουν τέτοια προϊόντα, ιδιαίτερα δε προϊόντα γαλακτοκομικά. Επομένως αν δεν μειωθεί σημαντικά το κόστος της παραγωγής τους θα είναι δύσκολο τα δικά μας αντίστοιχα προϊόντα να αντιμετωπίσουν αποτελεσματικά τα προϊόντα αυτών των χωρών στο χώρο του ελεύθερου συναγωνισμού.

Με βάση τα προγράμματα οικονομικής αναπτύξεως της χώρας μας, η προβλεπόμενη αύξηση του αριθμού των παραγωγικών ζώων από το 1975 ως το 1980 παρουσιάζεται στον Πίνακα 4.2.2.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.2.2.

Προβλεπόμενη αύξηση αριθμού παραγωγικών ζώων κατά τα έτη 1975 ως 1980.

Είδος ζώου	Αριθμός ζώων σε χιλιάδες	
	1975	1980
1. Βοοειδή	1.244	1.400
2. Πρόβατα	8.403	9.000
3. Κατσίκια	4.514	4.500
4. Όρνιθες για αυγά	6.449	7.000

Η αντίστοιχη προβλεπόμενη εξέλιξη στην παραγωγή ζωοκομικών προϊόντων παρουσιάζεται στον Πίνακα 4.2.3.

Είναι ευνόητο, ύστερα απ' όλα αυτά, πόσο σημαντική θα είναι η συμβολή των αποφοίτων του Γεωργοκτηνοτροφικού τομέα των Επαγγελματικών Λυκείων στην όλη ανάπτυξη της κτηνοτροφίας, τόσο στην όλη οργάνωσή της σύμφωνα με τα δεδομένα της σύγχρονης τεχνολογίας όσο και στην οργάνωσή της σε μορφή καθαρά επιχειρηματική. Και τούτο όχι μονάχα για να καλυφθούν οι ανάγκες της εσωτερικής καταναλώσεως σε προϊόντα ζωοκομικά, αλλά και για να εξισωθούν τα προϊόντα μας αυτά με τα αντίστοιχα προϊόντα των άλλων Ευρωπαϊκών χωρών και ως προς την ποιότητα και ως προς το κόστος παραγωγής.

Οι κλάδοι, στους οποίους θα μπορεί να σταδιοδρομήσει επαγγελματικά ο απόφοιτος του Επαγγελματικού Λυκείου στον τομέα της ζωικής παραγωγής ή στον τομέα της κτηνοτροφίας, είναι βασικά οι ακόλουθοι:

— Τεχνίτης ή κτηνοτρόφος αγελαδοτρόφος

- Τεχνίτης ή κτηνοτρόφος προβατοτρόφος
- Τεχνίτης ή κτηνοτρόφος χοιροτρόφος
- Τεχνίτης πτηνοτρόφος
- Τεχνίτης μελισσοκόμος.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.2.3.
Προβλεπόμενη εξέλιξη παραγωγής ζωοκομικών προϊόντων.

Είδος προϊόντος	Παραγωγή σε τόννους	
	1975	1980
1. Κρέας Βοοειδών	109.626	123.000
2. > πρόβειο	77.325	82.000
3. > κατσικίσιο	36.800	38.000
4. > πουλερικών	108.292	142.000
5. Γάλα αγελάδων	762.600	915.000
6. > προβάτων	554.000	627.000
7. > κατσικιών	394.000	420.000
8. Αυγά	109.861	120.000

4.3 Τεχνίτης ή κτηνοτρόφος αγελαδοτρόφος.

Η αγελαδοτροφία είναι ένας από τους κυριότερους κλάδους της σύγχρονης κτηνοτροφίας.

Ιδιαίτερη αξία έδωσε στην αγελαδοτροφία το γεγονός ότι το κρέας, που μας εξασφαλίζει, ιδιαίτερα το μοσχαρίσιο, είναι από τα καλύτερα ως προς τη θρεπτική του αξία και από τα υγιεινότερα για τον ανθρώπινο οργανισμό.

Το γάλα, επίσης, που μας παρέχει η αγελαδοτροφία έχει ιδιαίτερη σημασία, γιατί μας εξασφαλίζει μεγάλη ποσότητα γάλατος κατά εκτρεφόμενο παραγωγικό ζώο.

Στοιχεία για την ανάπτυξη και εξέλιξη της αγελαδοτροφίας δόθηκαν στα όσα αναφέρθηκαν στις προηγούμενες σελίδες για την εξέλιξη και την ανάπτυξη της κτηνοτροφίας στο σύνολό της.

Εκείνο που αξίζει ιδιαίτερα να σημειωθεί είναι ότι στα προγράμματα για την ανάπτυξη της αγελαδοτροφίας καταβάλλεται ιδιαίτερη μέριμνα για να αυξηθεί ο αριθμός των εγχωρίων βελτιωμένων ζώων και των εξευγενισμένων ξενικών και να μειωθεί παράλληλα ο αριθμός των αβελτιώτων εγχωρίων.

Χαρακτηριστικά αναφέρομε ότι ενώ για τα αβελτίωτα εγχώρια επιδιώκεται η μείωσή τους από 199.000 το 1975 σε 180.000 το 1980, για τα εγχώρια βελτιωμένα επιδιώκεται η αύξησή τους από 895.000 το 1975 σε 1.040.000 το 1980 και για τα εξευγενισμένα ξενικά η αύξησή τους από 150.000 το 1975 σε 180.000 το 1980.

a) Συνθήκες ασκήσεως του επαγγέλματος του αγελαδοτρόφου.

Η εργασία του αγελαδοτρόφου χαρακτηρίζεται από ειδικές συνθήκες, που πρέπει να τηρούνται, για να επιτευχθεί η μεγαλύτερη δυνατή εκμετάλλευσή του.

Χαρακτηριστικά η εργασία αυτή είναι:

1) Εξαιρετικά υπεύθυνη εργασία: Τα εκτρεφόμενα ζώα, ως ζωντανοί οργανισμοί, έχουν ανάγκη από προσεκτική παρακολούθηση και επιμελημένη περιποίηση.

Οι εκτρεφόμενες εξάλλου παραγωγικές αλλά εξευγενισμένες φυλές αγελάδων έχουν πολύ μεγαλύτερες απαιτήσεις από κατάλληλη περιποίηση. Οι συνθήκες ενσταυλισμού, η κατάλληλη διατροφή, το κατάλληλο άρμεγμα, η προσεκτική παρακολούθηση της υγειεινής των ζώων, αποτελούν ιδιαίτερα υπεύθυνες εργασίες για τον αγελαδοτρόφο. Η παραμέληση οποιασδήποτε από αυτές, αν δεν θέσει σε κίνδυνο τη ζωή ή την υγεία των ζώων, θα μειώσει ασφαλώς την απόδοσή τους και θα αυξήσει το κόστος παραγωγής, πράγμα που είναι πάντοτε σε βάρος του κτηνοτρόφου.

2) Συνεχής και αδιάκοπη εργασία: Η εκτροφή των αγελάδων, όπως και όλων των παραγωγικών ζώων, απασχολεί συνεχώς τον υπεύθυνο κτηνοτρόφο. Οι διάφορες εργασίες εκτροφής θα πρέπει να γίνονται πάντοτε σε τακτά χρονικά διαστήματα. Έτσι η εκτροφή των αγελάδων δεν δίνει μεγάλα περιθώρια ελεύθερου χρόνου στον κτηνοτρόφο και αυτό ισχύει για κάθε μέρα, αδιάφορο αν είναι γιορτή ή καθημερινή, χειμώνας ή καλοκαίρι, αν είναι ευνοϊκές ή όχι οι καιρικές συνθήκες. Πάντοτε πρέπει να υπάρχει ένα υπεύθυνο πρόσωπο διαθέσιμο για την εκτέλεση των διαφόρων εργασιών στον καθορισμένο για την κάθε μια χρόνο.

Η σύγχρονη τεχνολογία έχει βέβαια επινοήσει ορισμένους αυτοματισμούς στην όλη διαδικασία της εκτροφής αγελάδων, αλλά αυτοί οι αυτοματισμοί, εκτός του ότι μόνο σε μεγάλες κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις μπορούν να χρησιμοποιηθούν, δεν αντικαθιστούν εντελώς την ανθρώπινη εργασία και ιδιαίτερα την ανθρώπινη παρουσία κατά την εκτροφή.

Επίσης στην αγελαδοτροφία επικρατούν και **ειδικές συνθήκες εργασίας**. Οι εργασίες π.χ. που εκτελούνται σε ένα σταύλο αγελάδων, όσο καθαρός και καλά κατασκευασμένος και αν είναι αυτός, παρουσιάζουν ορισμένη ιδιομορφία και δυσκολίες. Για να ξεπερασθούν όλα αυτά χρειάζεται αρκετή αγάπη για τα ζώα αλλά και ενδιαφέρον για την αγελαδοτροφία.

β) Προϋποθέσεις ασκήσεως του επαγγέλματος του αγελαδοτρόφου.

Οι προϋποθέσεις που απαιτούνται για την άσκηση του επαγγέλματος του αγελαδοτρόφου είναι:

1) Αρκετές και κατάλληλες εκτάσεις: Παρά το γεγονός ότι η αγελαδοτροφία ασκείται σήμερα κυρίως σε καθαρά ενσταυλισμένη μορφή, ιδιαίτερα όταν αναφέρεται στην παραγωγή γάλατος, χρειάζεται πάντοτε μια κατάλληλη έκταση.

Η έκταση αυτή απαιτείται τόσο για την εγκατάσταση του σταύλου και των άλλων απαραίτητων βοηθητικών εγκαταστάσεων (αποθήκης ζωοτροφών, κλπ.), όσο και για την ελεύθερη κίνηση των ζώων ή την παραμονή τους για ορισμένες ώρες την ημέρα στο ύπαιθρο.

Η έκταση αυτή πρέπει να βρίσκεται επίσης σε κατάλληλη τοποθεσία και συνήθως κοντά στο χώρο διαθέσεως των προϊόντων, ιδιαίτερα του γάλατος, για να αποφεύγονται οι μεγάλες μεταφορές.

Πρέπει ακόμα η θέση των εκτάσεων αυτών να είναι τέτοια, ώστε να εξασφαλίζεται η παροχή νερού και η ηλεκτροδότηση των εγκαταστάσεων, γιατί εκτός από τον απαραίτητο φωτισμό και πολλά μηχανήματα, που χρησιμοποιούνται στην εκτροφή, απαιτούν ηλεκτρικό ρεύμα για να τεθούν σε λειτουργία.

Στην περίπτωση που επιδιώκεται και η παράλληλη παραγωγή των απαιτουμένων κτηνοτροφών ή τουλάχιστον ενός μέρους απ' αυτές, απαιτείται και η ανάλογη γεωργική έκταση και φυσικά όλες οι προϋποθέσεις για την καλλιέργεια των κατάλληλων κτηνοτροφικών φυτών.

2) Κατάλληλες εγκαταστάσεις: Η ενσταυλισμένη αγελαδοτροφία απαιτεί, όπως είναι επόμενο, κατάλληλες εγκαταστάσεις.

Ο χώρος ενσταυλισμού των ζώων πρέπει να είναι κατασκευασμένος σύμφωνα με τα δεδομένα της σύγχρονης αγελαδοτροφίας, για να καλύπτει απόλυτα όλες τις ανάγκες μιας καλά οργανωμένης αγελαδοτροφικής εκμεταλλεύσεως. Δε χρειάζεται βέβαια να εξασφαλίσουμε πολυτέλεια στα ζώα, χρειάζεται όμως να τους εξασφαλίσουμε απόλυτα υγιεινές συνθήκες ενσταυλισμού, για να επιτύχουμε ικανοποιητικό καθαρό κέρδος από την εκτροφή τους.

Πέρα από το χώρο ενσταυλισμού των ζώων, χρειάζονται και άλλες βοηθητικές εγκαταστάσεις, όπως: αποθήκες κτηνοτροφών, χώρος πρώτης επεξεργασίας του γάλατος, αποθήκες εργαλείων και άλλων απαιτουμένων στην εκτροφή αντικειμένων κλπ. Οι βοηθητικές αυτές εγκαταστάσεις είναι πάντοτε ανάλογες με το μέγεθος και τη μορφή της εκτροφής.

3) Κατάλληλος μηχανικός εξοπλισμός: Ανάλογα με το βαθμό εκμηχανήσεως της εκτροφής απαιτείται και ο κατάλληλος μηχανικός εξοπλισμός. Μηχανήματα προετοιμασίας της τροφής, αρμεκτικές μηχανές, συσκευές πρώτου καθαρισμού του γάλατος και τα απαραίτητα εργαλεία για τις διάφορες εργασίες της εκτροφής αποτελούν αντικείμενα του μηχανικού εξοπλισμού μιας επιχειρήσεως εκτροφής αγελάδων.

Ο εξοπλισμός αυτός θα πρέπει όχι μονάχα να είναι ανάλογος με το μέγεθος και τη μορφή της εκτροφής, αλλά και να συντηρείται και να διατηρείται πάντοτε σε καλή κατάσταση.

4) Απαραίτητα κεφάλαια για την πρώτη εγκατάσταση της εκτροφής: Για την πρώτη εγκατάσταση της εκτροφής απαιτούνται, όπως είναι επόμενο, αρκετά κεφάλαια.

Η κατασκευή των εγκαταστάσεων, η αγορά των πρώτων παραγωγικών ζώων, η κάλυψη των δαπανών εκτροφής ώσπου αυτή να αρχίσει να αποδίδει, απαιτούν την ύπαρξη επαρκών κεφαλαίων από τον κτηνοτρόφο-αγελαδοτρόφο.

Τα κεφάλαια αυτά μπορεί, ως προς ορισμένο ύψος τουλάχιστον, να τα εξασφαλίσει και με δανεισμό από την Αγροτική Τράπεζα.

5) Τεχνικές γνώσεις και δεξιότητες σχετικές με την εκτροφή: Όπως τονίσθηκε και σε άλλο σημείο, η εκτροφή παραγωγικών ζώων αποτελεί μια εξειδικευμένη εργασία και είναι επόμενο να απαιτεί εξειδικευμένες τεχνικές γνώσεις από τον επιχειρηματία κτηνοτρόφο.

Για μικρούς ή μέτριους μεγέθους αγελαδοτροφικές εκμεταλλεύσεις οι γνώσεις και δεξιότητες των αποφοίτων του Γεωργοκτηνοτροφικού τομέα των Επαγγελματικών Λυκείων είναι αρκετές. Για μεγαλύτερες όμως αγελαδοτροφικές επιχειρήσεις είναι απαραίτητες οι γνώσεις ενός Τεχνολόγου γεωπονίας ή ενός Γεωπόνου, πτυχιούχου Ανωτάτης Σχολής. Για ιδιαίτερα μεγάλες κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις και επιχειρήσεις είναι απαραίτητες και οι υπηρεσίες ενός Κτηνιάτρου, για την παρακολούθηση της υγιεινής των ζώων.

6) Επαρκή εργατικά χέρια: Τα απαιτούμενα εργατικά χέρια είναι, όπως είναι

επόμενο, ανάλογα με το μέγεθος της εκτροφής.

Για μικρού ή μέτριου μεγέθους εκτροφές ο ιδιοκτήτης αγελαδοτρόφος, βοηθούμενος και από τα άλλα μέλη της οικογενείας του, μπορεί να καλύψει τις σχετικές ανάγκες σε εργασία. Όταν όμως τα μέλη της οικογένειας δεν μπορούν να βοηθήσουν ή όταν το μέγεθος της εκτροφής είναι μεγάλο, τότε θα πρέπει να εξασφαλισθούν τα απαραίτητα εργατικά χέρια.

Κατά την πρόσληψη του εργατικού προσωπικού πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι ειδικές συνθήκες εργασίας, όπως αναφέρθηκαν παραπάνω, αλλά και η ανάγκη ειδικών τεχνικών γνώσεων και δεξιοτήτων για τη σωστή εκτέλεση των διαφόρων εργασιών.

7) Δυνατότητες διαθέσεως των προϊόντων: Τα προϊόντα της αγελαδοτροφίας και ιδιαίτερα το γάλα είναι τόσο ευπαθή, ώστε απαιτούν άμεση διάθεση στην κατανάλωση.

Η ύπαρξη σε μικρή σχετικά απόσταση μονάδων επεξεργασίας του γάλατος και διαθέσεώς του στην αγορά αποτελεί βασική προϋπόθεση για την οργάνωση αγελαδοτροφικής εκμεταλλεύσεως.

Η δυνατότητα επίσης διαθέσεως του κρέατος των ζώων κρεατοπαραγωγής έχει ιδιαίτερη σημασία, γιατί η καθυστέρηση στη σφαγή των ζώων, ύστερα από μια ορισμένη περίοδο, αυξάνει το κόστος παραγωγής και μειώνει το καθαρό κέρδος του αγελαδοτρόφου.

γ) Κίνητρα για την δύκηση του επαγγέλματος του αγελαδοτρόφου.

Το οικονομικό κίνητρο είναι στην περίπτωση εκτροφής αγελάδων ιδιαίτερα σημαντικό.

Η εκτροφή των αγελάδων, όταν είναι καλά οργανωμένη, μπορεί να εξασφαλίσει πολύ αξιόλογο εισόδημα για τον επιχειρηματία αγελαδοτρόφο. Το εισόδημα βέβαια αυτό είναι ανάλογο τόσο με τον αριθμό των εκτρεφομένων ζώων, όσο και με το βαθμό οργανώσεως της εκτροφής, ο οποίος επηρεάζει σημαντικά το κόστος των παραγομένων προϊόντων.

Σε μια εκτροφή π.χ. με δέκα αγελάδες γαλακτοπαραγωγής, αν υπολογίσουμε 4000 κιλά γάλα το χρόνο από την καθεμιά, έχουμε 40.000 κιλά γάλα συνολικά. Με μέση τιμή 7 δραχμές το κιλό, έχουμε συνολικό ακαθάριστο εισόδημα: 280.000 δραχμές. Αν σ' αυτό προσθέσουμε και την αξία δέκα μοσχαριών που θα γεννηθούν με 5000 δραχμές το ένα, το ακαθάριστο εισόδημα φθάνει τις 330.000 δραχμές.

Ας δούμε τώρα τι συμβαίνει σε μια εκτροφή μοσχαριών για πάχυνση. Αν έχουμε π.χ. 20 μοσχάρια σε κάθε εκτροφή, τα οποία προμηθευόμαστε με ζωντανό βάρος 125 κιλά, τα διατρέφουμε ώσπου να αποκτήσουν ζωντανό βάρος 450 κιλά οπότε μας δίνουν 240 κιλά καθαρό κρέας κατά μέσο όρο. Με μέση τιμή 100 δραχμές περίπου το κιλό, έχουμε μια ακαθάριστη πρόσοδο 24.000 δραχμές. Απ' αυτές αφαιρούμε την αρχική αξία του μοσχαριού: 11.500 δραχμές και έχουμε τελική ακαθάριστη πρόσοδο από κάθε μοσχάρι παχύνσεως: 12.500 δραχμές. Για 20 μοσχάρια η ακαθάριστη πρόσοδος φθάνει τις 250.000 δραχμές.

Και εδώ βέβαια το καθαρό κέρδος που μένει εξαρτάται από το κόστος παραγωγής που είναι συνάρτηση της ορθολογικής ή μη οργανώσεως της εκτροφής.

Εκτός από το οικονομικό κίνητρο και οι συνθήκες εργασίας, σε σύγκριση με τις συνθήκες εργασίας στους τομείς φυτικής παραγωγής, αποτελούν πολλές φορές κίνητρο για την επαγγελματική απασχόληση στην εργασία αυτή.

Η εργασία σε ένα συγκεκριμένο στεγασμένο χώρο, συχνά κοντά στο σπίτι του ιδιοκτήτη κτηνοτρόφου, είναι αρκετά ελκυστική.

Η απασχόληση εξάλλου με τα ζώα είναι για πολλά άτομα ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα, δεδομένου ότι τα ζώα αποτελούν ζωντανούς οργανισμούς και όχι άψυχα αντικείμενα.

Η εξασφαλισμένη διάθεση των προϊόντων και η άμεση και τακτική είσπραξη της αξίας τους αποτελούν πρόσθετους παράγοντες για την υποκίνηση στην οργάνωση αγελαδοτροφικών εκμεταλλεύσεων.

δ) Εργασίες που εκτελεί ο κτηνοτρόφος αγελαδοτρόφος.

— Σταθμίζει προσεκτικά όλους τους παράγοντες και όλες τις προϋποθέσεις οργανώσεως μιας αγελαδοτροφικής εκμεταλλεύσεως ή μιας εκτροφής παχύνσεως μοσχαριών, προκειμένου να καθορίσει το μέγεθος και το είδος της μονάδας που θα οργανώσει.

— Συνεργάζεται στενά με τους γεωπόνους της περιοχής, για την όλη οργάνωση της εκμεταλλεύσεώς του.

— Φροντίζει για την εξασφάλιση όλων των απαιτουμένων εγκαταστάσεων ανάλογα με το είδος και το μέγεθος της μονάδας που προτίθεται να αναπτύξει.

— Φροντίζει για την έγκαιρη προμήθεια όλου του μηχανικού και εργαλειακού εξοπλισμού της εκμεταλλεύσεώς του.

— Προμηθεύεται από κατάλληλη και εγγυημένη μονάδα τα αρχικά ζώα παραγωγής στην περίπτωση αγελαδοτροφικής μονάδας.

— Προμηθεύεται από κατάλληλη και εγγυημένη μονάδα τα μοσχάρια για πάχυνση.

— Φροντίζει για την έγκαιρη εξασφάλιση όλων των απαιτουμένων για την εκτροφή των ζώων κτηνοτροφών είτε με την καλλιέργεια κτηνοτροφικών φυτών σε δική του γεωργική εκμετάλλευση, είτε με την αγορά από άλλους παραγωγούς ή το εμπόριο.

— Φροντίζει για την κατάλληλη αποθήκευση των κτηνοτροφών κατά τρόπο που να προστατεύονται από οποιαδήποτε φθορά ή αλλοίωση.

— Εκτελεί ή φροντίζει να εκτελούνται κατά τα κατάλληλα χρονικά διαστήματα όλες τις εργασίες διατροφής και περιποίησεως των ζώων σύμφωνα με τους κανόνες της σύγχρονης αγελαδοτροφίας.

— Φροντίζει για την έγκαιρη τεχνητή γονιμοποίηση των αγελάδων με σπέρμα ταύρου κατάλληλης φυλής.

— Εκτελεί ή φροντίζει να εκτελείται τις κατάλληλες ώρες το προσεκτικό άρμεγμα των αγελάδων είτε με το χέρι είτε με αρμεκτικές μηχανές, ανάλογα με το μέγεθος και την οργάνωση της μονάδας.

— Φροντίζει για την κατάλληλη πρώτη επεξεργασία του γάλατος και την έγκαιρη προώθησή του στην αγορά.

— Παρακολουθεί προσεκτικά τις αγελάδες που εγκυμονούν, ιδιαίτερα όταν πλησιάζει ο τοκετός, για την εξασφάλιση καλού, ομαλού και χωρίς προβλήματα τοκετού.

— Παρέχει τις απαραίτητες φροντίδες στα νεογέννητα μοσχάρια και φροντίζει για την έγκαιρη διάθεσή τους.

— Εξασφαλίζει τις κατάλληλες περιποιήσεις στα μοσχάρια αναπαραγωγής, που

πρόκειται να διατηρήσει, είτε για την αύξηση του αριθμού των ζώων, είτε για την αντικατάσταση ορισμένων αγελάδων.

— Φροντίζει την έξοδο των ζώων για ορισμένες ώρες την ημέρα στο ύπαιθρο ή στη βοσκή, αν υπάρχουν σχετικές δυνατότητες (για βοσκή).

— Φροντίζει για την τακτική απομάκρυνση της κοπριάς απ' το χώρο παραμονής των ζώων και τη μετακίνησή της στην εγκατάσταση του κοπροσωρού ή τη διάθεσή της σε παραγωγούς προϊόντων φυτικής παραγωγής.

— Φροντίζει για την τήρηση όλων των κανόνων καθαριότητας και υγιεινής στις εγκαταστάσεις της εκμεταλλεύσεώς του.

— Εφαρμόζει όλα τα μέτρα προστασίας της υγιεινής των ζώων, ακολουθώντας προσεκτικά τις σχετικές οδηγίες του κτηνάτρου.

— Χειρίζεται όλα τα μηχανήματα και εργαλεία που χρησιμοποιεί στη μονάδα του και φροντίζει για την καλή συντήρησή τους.

— Φροντίζει για την έγκαιρη διάθεση στην αγορά των μοσχαριών που εκτρέφει για πάχυνση, γιατί κάθε καθυστέρηση στη διάθεσή τους, ύστερα από μια ορισμένη περίοδο, μειώνει το καθαρό κέρδος της εκτροφής.

— Σημειώνει σε ειδικό βιβλίο λογαριασμών όλα τα έξοδα και έσοδα της μονάδας του και αξιολογεί τα συμπεράσματα των λογαριασμών για την καλύτερη μελλοντική οργάνωση της εκμεταλλεύσεώς του.

— Συνεργάζεται στενά με τους γεωπόνους και τον κτηνίατρο της περιοχής για όλα τα θέματα της εκτροφικής του μονάδας.

— Συνεργάζεται στενά με τους συναδέλφους του αγελαδοτρόφους και συμμετέχει σε σχετικούς συνεταιρισμούς για την κοινή αντιμετώπιση όλων των προβλημάτων παραγωγής και διαθέσεως των προϊόντων τους.

— Φροντίζει να αποτελεί δημιουργικό παράγοντα στην περιοχή για όλα τα θέματα οικονομικής, κοινωνικής και πολιτιστικής αναπτύξεώς της.

ε) Τεχνίτης αγελαδοτροφίας.

Σε περίπτωση που ο απόφοιτος του Επαγγελματικού Λυκείου δεν θέλει ή δεν διαθέτει τις απαιτούμενες προϋποθέσεις για να οργανώσει δική του αγελαδοτροφική εκμετάλλευση, μπορεί να εργασθεί ως τεχνίτης αγελαδοτροφίας.

Μεγάλες κτηνοτροφικές επιχειρήσεις έχουν ανάγκη από ειδικευμένους τεχνίτες, γι' αυτό και δεν θα είναι δύσκολο να βρει απασχόληση σε τέτοιες επιχειρήσεις. Δεδομένου εξάλλου ότι θα προσφέρει καθαρά τεχνικές υπηρεσίες η αμοιβή του θα είναι αρκετά ικανοποιητική, αν λάβει κανένας υπόψη του ότι λείπουν σήμερα στη χώρα μας ειδικευμένοι τεχνίτες σ' αυτή την εργασία.

Επίσης ως τεχνίτης μπορεί να εργασθεί για ορισμένα χρόνια στην αρχή και όταν αργότερα αποκτήσει αρκετή πείρα, αλλά και τα απαιτούμενα κεφάλαια για ξεκίνημα, θα μπορεί να αρχίσει μια δική του αγελαδοτροφική εκμετάλλευση.

Ερωτήσεις — Ασκήσεις.

1. Ποιοι είναι οι λόγοι που κάνουν την αγελαδοτροφία έναν από τους κυριότερους κλάδους της σύγχρονης κτηνοτροφίας;
2. Ποιες είναι οι συνθήκες ασκήσεως του επαγγέλματος του αγελαδοτρόφου;
3. Ποιες είναι οι κυριότερες προϋποθέσεις ασκήσεως του επαγγέλματος του αγελαδοτρόφου; Αναπτύξτε περισσότερο μία από αυτές.

4. Επισκεφθείτε, αν είναι δυνατόν, έναν αγελαδοτρόφο, που εκτρέφει αγελάδες γαλακτοπαραγωγής. Συζητείστε μαζύ του τα προβλήματα που παρουσιάζει η εκμετάλλευσή του και γράψτε μια σύντομη έκθεση με τα συμπεράσματά σας από τη συζήτηση αυτή.
5. Επισκεφθείτε έναν αγελαδοτρόφο, που εκτρέφει μοσχάρια για πάχυνση. Συζητείστε μαζύ του τα προβλήματα, που παρουσιάζει η κτηνοτροφική του μονάδα, και γράψτε μια έκθεση με τα συμπεράσματα από τη συζήτηση αυτή.
6. Αναφέρετε ορισμένες από τις εργασίες που εκτελεί ο αγελαδοτρόφος.
7. Ποιες από τις εργασίες που εκτελεί ο αγελαδοτρόφος σας φαίνονται περισσότερο δύσκολες;
8. Υπάρχουν προϋποθέσεις αναπτύξεως της αγελαδοτροφίας στην περιοχή σας;
9. Ποιες είναι οι κυριότερες διαφορές ανάμεσα στο επάγγελμα του αγελαδοτρόφου και του παραγωγού προϊόντων φυτών μεγάλης καλλιέργειας;
10. Για ποιους λόγους θα θέλατε να ασκήσετε το επάγγελμα του αγελαδοτρόφου;

4.4 Τεχνίτης ή κτηνοτρόφος προβατοτρόφος.

Η προβατοτροφία παρουσιάζεται σήμερα στη χώρα μας και με την **ποιμενική** και με την **ενσταυλισμένη ή ημιενσταυλισμένη** μορφή. Η ποιμενική προβατοτροφία παρουσιάζει πολλά προβλήματα και αρκετές δυσκολίες, γι' αυτό και αντικαθίσταται σιγά-σιγά από την ενσταυλισμένη ή την ημιενσταυλισμένη μορφή (σχ 4.4).

Σχ. 4.4.

Η ενσταυλισμένη προβατοτροφία εξασφαλίζει όχι μόνο μεγαλύτερο εισόδημα αλλά και διαφορετικές συνθήκες εργασίας για τον προβατοτρόφο.

Η ποιότητα των προϊόντων, που μας εξασφαλίζει η προβατοτροφία, της δίνουν μια αξιόλογη θέση στον όλο χώρο της κτηνοτροφίας.

Το γάλα με τη μεγάλη περιεκτικότητά του σε λίπος, είναι εκλεκτό για ορισμένα προϊόντα, όπως το γιασούρτι, το βούτυρο και ιδιαίτερα το τυρί.

Το κρέας, και κυρίως το κρέας του αρνιού, βρίσκει εύκολη κατανάλωση και σε τιμή πολύ ικανοποιητική. Το μαλλί επίσης των προβάτων δεν αντιμετωπίζει προβλήματα διαθέσεως.

Η χώρα μας έχει παράδοση στην ποιμενική προβατοτροφία, όπως και στην ποιμενική αιγοτροφία. Ύστερα όμως από το δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο άρχισε να αναπτύσσεται η ενσταυλισμένη και η ημιενσταυλισμένη προβατοτροφία. Σ' αυτό συνετέλεσε και η εισαγωγή βελτιωμένων φυλών προβάτων, οι οποίες παράλληλα με τις αυξημένες αποδόσεις τους έχουν ανάγκη και από βελτιωμένες συνθήκες εκτροφής.

Ο περιορισμός επίσης των διαθεσίμων για βοσκή εκτάσεων λιγοστεύει όλο και περισσότερο την ποιμενική προβατοτροφία, ενώ η επέκταση της καλλιέργειας κτηνοτροφικών φυτών συντελεί στην ανάπτυξη της ενσταυλισμένης ή της ημιενσταυλισμένης προβατοτροφίας.

Στοιχεία για την εξέλιξη και ανάπτυξη της προβατοτροφίας περιέχουν οι πίνακες των παραγράφων 4.1 και 4.2.

Τα όσα αναφέρονται για την προβατοτροφία ισχύουν κατά μεγάλο ποσοστό και για την αιγοτροφία, αν και η προβατοτροφία είναι εκείνη που κυρίως αναπτύσσεται στον τομέα των μικρών παραγωγικών ζώων.

α) Συνθήκες ασκήσεως του επαγγέλματος του προβατοτρόφου.

Θα αναφερθούμε στην ενσταυλισμένη προβατοτροφία, γιατί αυτή κυρίως μπορεί να αναπτυχθεί σε μορφή επιχειρηματική.

Και τα ενσταυλισμένα, βέβαια, πρόβατα έχουν ανάγκη να βγαίνουν έστω και για λίγες ώρες την ημέρα στη βοσκή. Διαφέρει όμως σημαντικά η εκτροφή τους από την ποιμενική προβατοτροφία όχι μόνο γιατί τα πρόβατα στη μορφή αυτή εκτροφής περνούν αρκετές ώρες και την ημέρα ακόμα στο σταύλο, αλλά και γιατί τους χορηγείται έτοιμη η περισσότερη από την απαιτούμενη τροφή.

Οι συνθήκες ασκήσεως του επαγγέλματος του προβατοτρόφου είναι κυρίως οι ακόλουθες:

1) **Υπεύθυνη εργασία:** 'Όπως και στην περίπτωση της αγελαδοτροφίας, αλλά και στην περίπτωση κάθε κτηνοτροφικής εκμεταλλεύσεως, η εργασία είναι υπεύθυνη και απαιτεί μεγάλη προσοχή. Κάθε απροσεξία ή κάθε παράλειψη μπορεί να έχει σοβαρές επιπτώσεις στην υγιεινή εκτροφή των ζώων και στην απόδοσή τους.'

2) **Ειδικές συνθήκες εργασίας:** Ισχύουν και εδώ τα όσα είπαμε για την αγελαδοτροφία.

Αν και η εκτροφή των προβάτων είναι περισσότερο καθαρή από την εκτροφή των αγελάδων, δεν πάγιε πάντοτε να αποτελεί μια μορφή κτηνοτροφίας με όλα τα θετικά και τα αρνητικά στοιχεία από την άποψη των συνθηκών εργασίας.

3) **Εντατική και αδιάκοπη απασχόληση:** Η εκτροφή των προβάτων σε μορφή ενσταυλισμένη και συστηματική απαιτεί την προσφορά αδιάκοπης σχεδόν και αρκετά εντατικής εργασίας.

Η διατροφή των ζώων, ο καθημερινός καθαρισμός του σταύλου, το άρμεγμα και η διάθεση του γάλατος, η εξασφάλιση των απαιτουμένων ζωοτροφών, η οδήγηση των προβάτων στη βοσκή, έστω και για λίγες ώρες την ημέρα, είναι από τις

κυριότερες απασχολήσεις του προβατοτρόφου. Και οι εργασίες αυτές πρέπει κάθε μία να γίνει σε τακτά χρονικά διαστήματα με προσοχή και ενδιαφέρον και φυσικά θα πρέπει να γίνονται όλες τις ημέρες του χρόνου.

β) Προϋποθέσεις ασκήσεως του επαγγέλματος του προβατοτρόφου.

Για την άσκηση του επαγγέλματος του προβατοτρόφου απαιτούνται:

1) Κατάλληλη και αρκετή έκταση: Η εγκατάσταση μιας μονάδας προβατοτροφίας απαιτεί ορισμένη και κατάλληλη έκταση. 'Όπως και στην περίπτωση των αγελάδων, απαιτείται πρώτα απ' όλα έκταση για τις κατάλληλες και απαραίτητες εγκαταστάσεις. Άλλα και για την παραμονή των προβάτων στο ύπαιθρο απαιτούνται κατάλληλες εκτάσεις, στις οποίες τα πρόβατα θα μπορούν να βόσκουν ορισμένες ώρες την ημέρα.

2) Κατάλληλες εγκαταστάσεις και εξοπλισμός: Η ενσταυλισμένη προβατοτροφία και η εκτροφή βελτιωμένων φυλών, απαιτούν κατάλληλες εγκαταστάσεις. Χρειάζεται επίσης και ο κατάλληλος μηχανικός εξοπλισμός για την εκτέλεση των διαφόρων εργασιών διατροφής και περιποίησεως των ζώων.

3) Επαρκή εργατικά χέρια: Επειδή η προβατοτροφία απαιτεί αδιάκοπη ανθρώπινη εργασία, θα πρέπει να υπάρχουν διαθέσιμα τα απαιτούμενα εργατικά χέρια για την κάλυψη αυτών των αναγκών. Σε μικρού ή μέτριου μεγέθους εκτροφές ο ίδιος ο κτηνοτρόφος με τα μέλη της οικογένειάς του είναι δυνατό να καλύψουν αυτές τις ανάγκες. Σε μεγάλες όμως εκτροφές, όταν δεν υπάρχουν διαθέσιμα μέλη της οικογένειας του κτηνοτρόφου, τότε θα πρέπει να είναι εξασφαλισμένα τα απαιτούμενα εργατικά χέρια. Χρειάζεται επίσης προσοχή στην επιλογή των εργατών ώστε να εκτελούνται σωστά και στην ώρα τους οι διάφορες εργασίες της εκτροφής.

4) Ειδικές γνώσεις και δεξιότητες: 'Όσο περισσότερο βελτιωμένη είναι μια γεωργική ή κτηνοτροφική εργασία, τόσο περισσότερες γνώσεις απαιτεί για τη σωστή εκτέλεσή της. Και η εκτροφή βελτιωμένων φυλών προβάτων σε ενσταυλισμένη μορφή είναι εργασία, που απαιτεί κατάλληλες τεχνικές γνώσεις.

Για μικρού μεγέθους εκτροφές οι απόφοιτοι του Γεωργοκτηνοτροφικού τομέα των Επαγγελματικών Λυκείων θα έχουν τις τεχνικές γνώσεις που απαιτούνται. Θα είναι επίσης σε θέση να προσφέρουν τις τεχνικές τους υπηρεσίες σε μεγάλες εκτροφές. Μόνο για τα θέματα οργανώσεως και διοικήσεως αυτών των εκτροφών θα απαιτούνται γνώσεις τεχνολόγου γεωπονίας.

5) Κεφάλαια για την αρχική εγκατάσταση της εκτροφής: 'Όταν πρόκειται για μικρού μεγέθους εκτροφή, αυτή μπορεί να αρχίσει σιγά-σιγά με πολύ μικρό αριθμό ζώων στην αρχή και με μικρές εγκαταστάσεις. Στην περίπτωση αυτή δεν απαιτούνται ιδιαίτερα κεφάλαια.

'Όταν όμως θέλουμε να αρχίσουμε την εκτροφή με μεγάλο αριθμό παραγωγικών ζώων και με όλες τις απαιτούμενες εγκαταστάσεις, τότε απαιτούνται αρκετά κεφάλαια για το ξεκίνημα. Ο δανεισμός από την Αγροτική Τράπεζα αποτελεί μια πολύ καλή λύση στο πρόβλημα αυτό.

6) Δυνατότητες διαθέσεως των προϊόντων: Η δυνατότητα άμεσης και σε ικανοποιητικές τιμές διαθέσεως των προϊόντων αποτελεί και στην προβατοτροφία, όπως και σε κάθε άλλη γεωργική ή κτηνοτροφική εκμετάλλευση, βασική προϋπόθεση για την εγκατάσταση μιας εκτροφής. Δεδομένου ότι τόσο το γάλα όσο και το κρέας των προβάτων είναι εκλεκτά σε ποιότητα, δεν αντιμετωπίζουν σήμερα πρόβλημα διαθέσεώς τους.

Η ύπαρξη βέβαια στην περιοχή βιομηχανιών επεξεργασίας του γάλατος διευκολύνει σημαντικά τη διάθεσή του από τον παραγωγό. Για το κρέας δεν υπάρχει σήμερα κανένα πρόβλημα διαθέσεως, γιατί η ζήτηση της καταναλώσεως είναι πιο μεγάλη από την προσφορά.

γ) Κίνητρα για την δύσκηση του επαγγέλματος του προβατοτρόφου.

Το καθαρό κέρδος, που μπορεί να εξασφαλίσει μια μονάδα εκτροφής προβάτων, είναι ιδιαίτερα σημαντικό. Εξαρτάται βέβαια από τις συνθήκες οργανώσεως της μονάδας και από το κόστος παραγωγής. 'Όταν όμως υπάρχουν οι κατάλληλες τεχνικές γνώσεις και η κατάλληλη ορθολογική οργάνωση της εκτροφής, τότε το κόστος μειώνεται στα κατώτερα δυνατά όρια και αυξάνει το καθαρό κέρδος.

Ενδεικτικά αναφέρομε τα ακόλουθα στοιχεία σχετικά με την ακαθάριστη πρόσοδο μιας μονάδας προβατοτροφίας.

Σε μια μονάδα ορεινής περιοχής για κάθε 100 θηλυκά πρόβατα που θέλομε να αρμέγομε πρέπει να διαθέτομε συνολικά 129 πρόβατα. Τα 29 επί πλέον είναι: 24 θηλυκά αντικαταστάσεως και 5 κριάρια.

Από κάθε προβατίνα υπολογίζομε 70 κιλά γάλα το χρόνο. Υπολογίζομε επίσης ότι από τα 100 αρμέγομε τα 95. Έτσι έχομε: 95 προβατίνες προς 70 κιλά γάλα: 6850 κιλά γάλα το χρόνο συνολικά. Με μέση τιμή 13 δραχμές το κιλό, έχομε ακαθάριστη πρόσοδο από το γάλα: 89.050 δραχμές. Υπολογίζομε ακόμα ότι θα μπορούμε να διαθέσουμε στην αγορά το κρέας 76 αρνιών. Το κάθε αρνί ζυγίζει 8 κιλά καθαρό κρέας. Με μέση τιμή 114 δραχμές το κιλό, έχομε από το κρέας: $76 \times 8 \times 114 = 70.000$ δραχμές περίπου. Υπολογίζομε ακόμα 130 κιλά μαλλί προς 30 δραχμές το κιλό: 5.000 δραχμές.

Συνολικά η ακαθάριστη πρόσοδος από μια τέτοια μονάδα φθάνει τις 164.000 δραχμές το χρόνο.

Για μια μονάδα προβατοτροφίας πεδινής ή ημιορεινής περιοχής ισχύουν τα ακόλουθα στοιχεία:

Σύνθεση της μονάδας: 100 θηλυκά που αρμέγονται, 17 θηλυκά αντικαταστάσεως και 4 κριάρια. Συνολικά: 121 πρόβατα.

95 αρμεγόμενα με απόδοση 90 κιλά γάλα το χρόνο, παρέχουν συνολική παραγωγή γάλατος: 8.550 κιλά. Με μέση τιμή 13 δραχμές προσφέρουν ακαθάριστη πρόσοδο από το γάλα: 115.150 δραχμές.

83 αρνιά για κρέας με 10 κιλά καθαρό κρέας το καθένα μας δίνουν 830 κιλά κρέας. Με μέση τιμή διαθέσεως από τον παραγωγό: 114 δραχμές το κιλό, έχομε ακαθάριστη πρόσοδο από το κρέας: 94.620 δραχμές.

120 κιλά μαλλί προς 30 δραχμές το κιλό: 3.600 δραχμές.

Συνολική ακαθάριστη πρόσοδο: 223.000 δραχμές περίπου.

Για βελτιωμένες φυλές και για ενσταυλισμένες εκτροφές οι αποδόσεις είναι πολύ μεγαλύτερες και φυσικά και η ακαθάριστη πρόσοδος πολύ μεγαλύτερη κατά εκτρεφόμενο παραγωγικό ζω.

Αν δε συνδυάσουμε την εκτροφή προβάτων με μια καλά οργανωμένη γεωργική επιχείρηση, τότε το κόστος μειώνεται ακόμα πιο πολύ όχι μονάχα γιατί θα διαθέτομε φθηνότερες ζωτροφές, αλλά και γιατί θα εκμεταλλευόμαστε το χόρτο που τα πρόβατα μπορούν να βοσκήσουν στη γεωργική μας εκμετάλλευση μετά τη συγκομιδή.

Η ενσταυλισμένη προβατοτροφία εξασφαλίζει πολύ καλύτερες συνθήκες εργασίας, ενώ με τον περιορισμό των προβάτων στο ποιμνιοστάσιο κατά τη διάρκεια της νύχτας, απαλλάσσει τον κτηνοτρόφο από τη δύσκολη υποχρέωση να βρίσκεται κοντά στο κοπάδι, όπως συνέβαινε παλαιότερα στην καθαρά ποιμενική προβατοτροφία. Τα πρόβατα εξάλλου, είναι αρκετά ήμερα ζώα, πράγμα που κάνει γενικά πιο εύκολη και πιο ευχάριστη την απασχόληση με την εκτροφή τους.

δ) Εργασίες που εκτελεί ο κτηνοτρόφος προβατοτρόφος.

— Σταθμίζει προσεκτικά τις δυνατότητες αναπτύξεως μιας μονάδας προβατοτροφίας.

— Εξετάζει προσεκτικά τις υπάρχουσες προϋποθέσεις καθώς και εκείνες που είναι δυνατόν να εξασφαλίσει για να καθορίσει το μέγεθος και το είδος της εκτροφής.

— Φροντίζει για την εξασφάλιση των απαιτουμένων εγκαταστάσεων ανάλογα με το είδος της εκτροφής, ποιμενικής, ημιενσταυλισμένης ή ενσταυλισμένης.

— Φροντίζει για την αγορά από κατάλληλη και εγγυημένη μονάδα ζώων αναπαραγωγής για τον αρχικό σχηματισμό της μονάδας του.

— Φροντίζει για την έγκαιρη εξασφάλιση των απαιτουμένων κτηνοτροφών για συμπληρωματική ή ολική διατροφή ανάλογα με τη μορφή της μονάδας.

— Φροντίζει για την κατάλληλη αποθήκευση των κτηνοτροφών, για την προστασία τους από φθορές και απώλειες ή αλλοιώσεις.

— Εκτελεί όλες τις εργασίες διατροφής και περιποιήσεως των ζώων.

— Οδηγεί τα ζώα στη βοσκή τις κατάλληλες ώρες κάθε μέρα ανάλογα με το είδος της εκτροφής.

— Παρακολουθεί τα ζώα, που βρίσκονται σε εγκυμοσύνη, ιδιαίτερα την περίοδο του τοκετού για να διευκολύνει, αν παραστεί ανάγκη, τον τοκετό.

— Αρμέγει ή φροντίζει να αρμέγονται τις κατάλληλες ώρες τα αρμεγόμενα πρόβατα.

— Εκτελεί την πρώτη επεξεργασία του γάλατος και φροντίζει για την προώθησή του στην αγορά ή την τυροκόμησή του.

— Επιλέγει τα κατάλληλα αρνιά που θα διατηρήσει για την αύξηση του αριθμού των εκτρεφομένων ζώων ή για την αντικατάσταση των ηλικιωμένων και φροντίζει για την καλή ανάπτυξή τους.

— Φροντίζει για την έγκαιρη διάθεση των αρνιών, που πρόκειται να διατεθούν στην αγορά.

— Εκτελεί τις εργασίες καθαρισμού του ποιμνιοστασίου και απομακρύνσεως της κοπριάς.

— Φροντίζει για τη διάθεση της κοπριάς σε παραγωγούς προϊόντων φυτικής παραγωγής ή για τη μεταφορά και το σκόρπισμά της σε δικά του χωράφια.

— Εκτελεί την κατάλληλη εποχή ή φροντίζει να εκτελεσθεί το κούρεμα των προβάτων και φροντίζει για τη διάθεση του μαλλιού.

— Εφαρμόζει όλα τα μέτρα υγιεινής και προστασίας των ζώων από ασθένειες, σύμφωνα με σχετικές οδηγίες του κτηνιάτρου.

— Παρακολουθεί προσεκτικά την υγιεινή κατάσταση των ζώων και καταφεύγει στον κτηνιάτρο, όταν κρίνει ότι υπάρχει ανάγκη.

— Σημειώνει σε ειδικό βιβλίο λογαριασμών όλα τα έξοδα και έσοδα της

εκμεταλλεύσεώς του και αξιολογεί τα συμπεράσματα των λογαριασμών για την καλύτερη οργάνωση της εκμεταλλεύσεώς του.

— Συνεργάζεται στενά με τους αρμόδιους γεωπόνους και τον κτηνίατρο της περιοχής για όλα τα προβλήματα της εκτροφής του.

— Συνεργάζεται στενά με τους συναδέλφους του προβατοτρόφους της περιοχής για την κοινή αντιμετώπιση όλων των προβλημάτων των εκτροφών τους, ιδιαίτερα των προβλημάτων διαθέσεως των προϊόντων τους.

— Συμμετέχει ενεργά σε κάθε προσπάθεια οικονομικής, κοινωνικής και πολιτιστικής αναπτύξεως της περιοχής.

Ερωτήσεις — Ασκήσεις.

1. Ποιοι είναι οι λόγοι που κάνουν την προβατοτροφία ένα σημαντικό κλάδο της κτηνοτροφίας;
2. Ποιες είναι οι κυριότερες συνθήκες ασκήσεως του επαγγέλματος του προβατοτρόφου;
3. Ποιες είναι οι κυριότερες προϋποθέσεις ασκήσεως του επαγγέλματος του προβατοτρόφου;
4. Από την άποψη της απασχολήσεως του προβατοτρόφου, ποιες είναι οι βασικότερες διαφορές ανάμεσα στην ποιμενική και στην ενσταυλισμένη προβατοτροφία;
5. Ποια είναι συνήθως η σύνθεση μιας μονάδας εκτροφής προβάτων με 100 θηλυκά που αρμέγονται;
6. Επισκεφθείτε, αν είναι δυνατόν, ένα προβατοτρόφο της περιοχής σας. Συζητείστε μαζί του τα προβλήματα που παρουσιάζει η μονάδα του και γράψτε μια σύντομη έκθεση με τα συμπεράσματά σας από τη συζήτηση αυτή.
7. Αναφέρετε τις κυριότερες εργασίες, που εκτελεί ο προβατοτρόφος.
8. Ποιες από τις εργασίες που εκτελεί ο προβατοτρόφος σας φαίνονται περισσότερο εύκολες;
9. Υπάρχουν δυνατότητες αναπτύξεως της προβατοτροφίας στην περιοχή σας;
10. Για ποιους λόγους θα θέλατε να ασχοληθείτε με την προβατοτροφία;

4.5 Τεχνίτης ή κτηνοτρόφος χοιροτρόφος.

Η χοιροτροφία ως κτηνοτροφική επιχείρηση αναπτύχθηκε στην πατρίδα μας ιδιαίτερα κατά τα τελευταία χρόνια. Η μεγάλη ζήτηση κρέατος, που παρουσιάσθηκε τις δύο τελευταίες δεκαετίες, συνδυασμένη με την παγκόσμια αύξηση καταναλώσεως μοσχαρίσιου κρέατος και την αύξηση της τιμής του, οδήγησε στην ανάγκη εισαγωγής μεγάλων ποσοτήτων κρέατος από ξένες χώρες.

Αυτό ώθησε τις αρμόδιες υπηρεσίες να προσπαθήσουν να στρέψουν την παραγωγή σε εκείνες τις μορφές της κτηνοτροφίας, που μπορούν σε μικρό χρονικό διάστημα να εξασφαλίσουν μεγάλες ποσότητες κρέατος. Και μια τέτοια μορφή κτηνοτροφίας είναι η χοιροτροφία (κλ 4.5.).

Τα δυο βασικά πλεονεκτήματά της είναι ο μεγάλος αριθμός μικρών ζώων, που μας δίνει κάθε χοιρομητέρα σε κάθε τοκετό και ο γρήγορος ρυθμός αναπτύξεως των χοιριδίων.

Η μικρή διάρκεια της εγκυμοσύνης (114 ημέρες) και το φαινόμενο της πολυδυμίας (8-10 νεογνά σε κάθε τοκετό) μας εξασφαλίζουν τουλάχιστον 15 χοιρίδια το χρόνο από κάθε ζώο αναπαραγωγής.

Τα χοιρίδια επίσης με το μεγάλο συντελεστή αυξήσεως του ζωντανού βάρους, είναι πολύ σύντομα έτοιμα για την κατανάλωση.

Έτσι καμμιά άλλη μορφή κτηνοτροφικής εκμεταλλεύσεως δεν μπορεί να μας δώσει στην ίδια περίοδο χρόνου τόση ποσότητα κρέατος.

Ο βασικός ανασταλτικός παράγοντας στην ανάπτυξη της χοιροτροφίας είναι ότι το καταναλωτικό κοινό δεν δείχνει ακόμα τόσο μεγάλη προτίμηση στο χοιρινό κρέας. Σε μεγάλες σχετικά ποσότητες καταναλίσκεται κατά τις γιορτές των Χριστουγέννων και γενικότερα κατά το χειμώνα, ενώ περιορισμένη είναι η κατανάλωσή του κατά την περίοδο του καλοκαιριού. Υπάρχει βέβαια η δυνατότητα διαθέσεως των πλεονασμάτων χοιρινού κρέατος στήν βιομηχανία αλλαντικών από τα οποία καταναλίσκονται μεγάλες ποσότητες όλο το χρόνο.

Για την εξέλιξη της χοιροτροφίας δόθηκαν στοιχεία στις παραγράφους 4.1 και 4.2.

Ειδικά στον Πίνακα 4.5.1 παρουσιάζεται η εξέλιξη της παραγωγής χοιρινού κρέατος και η εξέλιξη της κατ' άτομο καταναλώσεως από το 1970 μέχρι το 1975.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.5.1.

Εξέλιξη της παραγωγής και της κατά κεφαλή καταναλώσεως χοιρινού κρέατος μεταξύ του 1970 και του 1975.

Χρόνος	Παραγωγή σε χιλιάδες τόννους	Κατανάλωση κατά κεφαλή σε χιλιόγραμμα
1970	55	6,3
1971	66	7,6
1972	73	8,3
1973	90	10,3
1974	104	11,7
1975	102	12,0

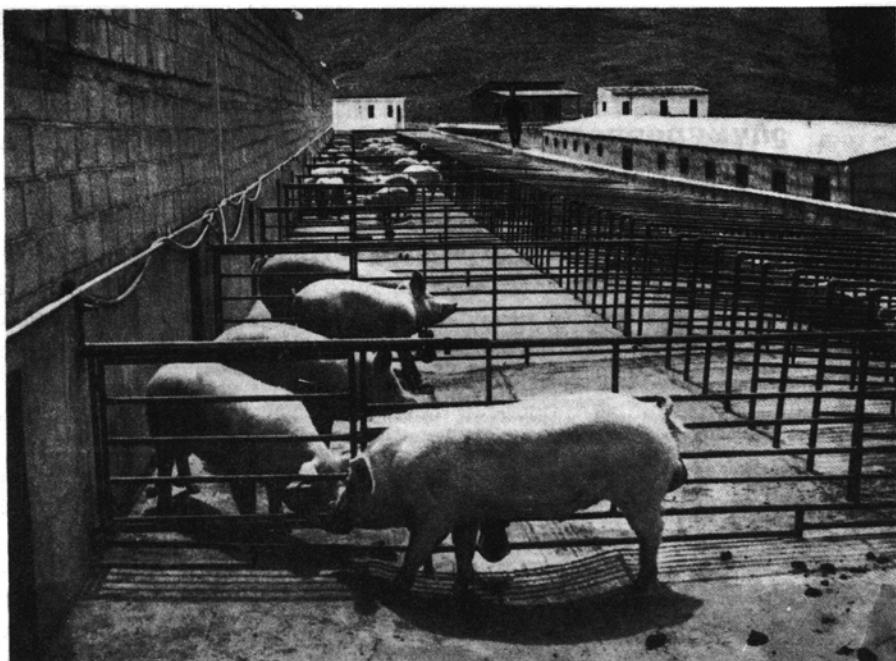
α) Συνθήκες ασκήσεως του επαγγέλματος του τεχνίτη ή κτηνοτρόφου χοιροτρόφου.

Δεν είναι πολύ διαφορετικές οι συνθήκες ασκήσεως του επαγγέλματος του χοιροτρόφου από τις συνθήκες ασκήσεως του επαγγέλματος του αγελαδοτρόφου ή προβατοτρόφου.

Και εδώ η εργασία είναι υπεύθυνη, και εδώ απαιτείται αδιάκοπη απασχόληση.

Οι ειδικές όμως συνθήκες εργασίας στη χοιροτροφία παρουσιάζουν διαφορές. Η φύση των ζώων είναι τέτοια ώστε θέλουν μεγάλη καθαριότητα, συνεχή παρακολούθηση και φροντίδα.

Αυτό κάνει την εργασία του χοιροτρόφου να μην είναι τόσο ελκυστική, ιδιαίτερα για τις μικρές ή μέτριου μεγέθους χοιροτροφικές μονάδες. Στις μεγάλες χοιροτροφικές επιχειρήσεις οι συνθήκες εργασίας είναι πολύ διαφορετικές και αυτό γιατί οι εγκαταστάσεις και ο όλος εξοπλισμός είναι τέτοιος, που διευκολύνει σημαντικά όλες τις εργασίες της εκτροφής.

Σχ. 4.5.

Οι κατάλληλες εγκαταστάσεις αποτελούν βασική προϋπόθεση για την ανάπτυξη της επιχειρηματικής χοιροτροφίας.

β) Προϋποθέσεις ασκήσεως του επαγγέλματος του χοιροτρόφου.

Ως βασικότερη προϋπόθεση πρέπει να θεωρηθεί η δυνατότητα διαθέσεως του κρέατος που θα παραγάγει η χοιροτροφική μονάδα. Τα χοιρίδια, όταν φθάσουν σε ορισμένη ηλικία, πρέπει να διατεθούν στην αγορά, γιατί η διατήρησή τους για περισσότερο χρόνο μειώνει το καθαρό κέρδος του παραγωγού.

Οι μεγάλες βέβαια χοιροτροφικές επιχειρήσεις έχουν λύσει το πρόβλημα αυτό είτε με τη διατήρηση του κρέατος για ορισμένη περίοδο σε κατάλληλα ψυγεία, είτε με τη διάθεσή του σε βιομηχανίες αλλαντικών ή γενικά βιομηχανίες επεξεργασίας χοιρινού κρέατος. Μερικές μάλιστα χοιροτροφικές εκμεταλλεύσεις έχουν δικές τους βιομηχανίες επεξεργασίας του κρέατος, στις οποίες αξιοποιούν την παραγωγή τους.

Οι άλλες προϋποθέσεις είναι οι (ίδιες σχεδόν με τις προϋποθέσεις των άλλων κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων. Απαιτούνται δηλαδή επαρκής και κατάλληλη έκταση, κατάλληλες και σύγχρονες εγκαταστάσεις, κατάλληλος εξοπλισμός, αρκετά και έμπειρα ή ειδικευμένα εργατικά χέρια και κεφάλαια για την αρχική εγκατάσταση και τη λειτουργία της εκτροφής κατά το ξεκίνημά της.

Οι απόφοιτοι των Επαγγελματικών Λυκείων θα μπορούν να ασχοληθούν με μικρού ή μέτριου μεγέθους εκτροφές ως υπεύθυνοι επιχειρηματίες χοιροτρόφοι, αν έχουν τις απαιτούμενες προϋποθέσεις και κυρίως τη δυνατότητα διαθέσεως του κρέατος που θα παράγουν στην εκτροφή τους.

Εύκολα μπορούν να σταδιοδρομήσουν τουλάχιστον στο ξεκίνημά τους ως ειδικευμένοι τεχνίτες σε μεγάλες χοιροτροφικές επιχειρήσεις. Εκεί, εκτός απ' το οικονομικό όφελος, θα αποκτήσουν και πολύτιμη εμπειρία. 'Όταν αργότερα θα έχουν συγκεντρώσει ένα ορισμένο κεφάλαιο και με την εμπειρία που θα έχουν αποκτήσει, θα μπορούν να προχωρήσουν στην εγκατάσταση δικής τους χοιροτροφικής μονάδας.

γ) Κίνητρα για την άσκηση του επαγγέλματος του χοιροτρόφου.

'Οπως αναφέρθηκε και προηγουμένως, η χοιροτροφία εξασφαλίζει σε μικρό χρονικό διάστημα μεγάλες ποσότητες κρέατος. Αυτό αποτελεί ένα από τα κυριότερα κίνητρα για την ανάπτυξή της. Βέβαια όσο μεγαλύτερη είναι η χοιροτροφική μονάδα και όσο καλύτερα είναι οργανωμένη, τόσο μικρότερο είναι το κόστος παραγωγής και τόσο μεγαλύτερο το καθαρό κέρδος.

Σχετικά με την ακαθάριστη πρόσοδο μιας χοιροτροφικής μονάδας αναφέρομε ενδεικτικά τα ακόλουθα στοιχεία:

Μια χοιρομητέρα μας δίνει 15 χοιρίδια κατά μέσο όρο το χρόνο. Τα χοιρίδια αυτά δλα μαζύ κατά την περίοδο διαθέσεώς τους στην αγορά έχουν συνήθως 1450 κιλά ζωντανό βάρος ή 1100 κιλά καθαρό κρέας. Επειδή οι παραγωγοί τα διαθέτουν ζωντανά με μέση τιμή 40 δραχμές το κιλό ζωντανό βάρος, από τα χοιρίδια αυτά εξασφαλίζει: 58.000 δραχμές ακαθάριστη πρόσοδο (1450×40).

Ανάλογη με τον αριθμό των χοιρομητέρων είναι και η συνολική ακαθάριστη πρόσοδος σε κάθε χοιροτροφική μονάδα. 'Έτσι από 10 χοιρομητέρες έχομε ακαθάριστη πρόσοδο: 580.000 δραχμές το χρόνο και από 20 χοιρομητέρες έχομε: 1.116.000 δραχμές το χρόνο.

Η φύση της εργασίας στις χοιροτροφικές μονάδες είναι τέτοια, που ως κυριότερο κίνητρο μπορεί να προβληθεί το οικονομικό.

Βέβαια η αγάπη προς τα ζώα και προς την εργασία γενικότερα του κτηνοτρόφου αποτελεί βασικό κίνητρο για κάθε κτηνοτροφική εκμετάλλευση και φυσικά και για την άσκηση του επαγγέλματος του χοιροτρόφου.

δ) Εργασίες που εκτελεί ο κτηνοτρόφος χοιροτρόφος.

— Σταθμίζει προσεκτικά όλους τους παράγοντες αναπτύξεως μιας χοιροτροφικής μονάδας, καθώς και τις δυνατότητες που μπορεί να εξασφαλίσει, για να καθορίσει το μέγεθος της μονάδας.

— Συνεργάζεται στενά με τους αρμόδιους γεωπόνους της περιοχής για όλα τα θέματα οργανώσεως της εκτροφής.

— Εξετάζει με ιδιαίτερη προσοχή τις δυνατότητες διαθέσεως των χοιριδίων στην αγορά.

— Φροντίζει για την κατασκευή των απαιτουμένων εγκαταστάσεων σύμφωνα με τα δεδομένα της σύγχρονης χοιροτροφίας και ανάλογα με το μέγεθος της μονάδας που θα αναπτύξει.

— Φροντίζει για την έγκαιρη προμήθεια όλου του απαιτούμενου εξοπλισμού σε μηχανήματα, σκεύη και εργαλεία.

— Φροντίζει για την εξασφάλιση των απαιτουμένων για την εκτροφή κτηνοτρόφων, τήν έγκαιρη προμήθεια και την κατάλληλη αποθήκευσή τους.

— Φροντίζει για την αγορά των πρώτων ζώων εγκαταστάσεως της μονάδας από εγγυημένη χοιροτροφική μονάδα.

— Εκτελεί όλες τις εργασίες διατροφής και περιποίησεως των ζώων σύμφωνα με τους κανόνες της σύγχρονης χοιροτροφίας.

— Φροντίζει ιδιαίτερα για τη διατήρηση συνθηκών καθαριότητας στο χοιροστάσιο, την τακτική απομάκρυνση της κοπριάς και τη συγκέντρωσή της σε κατάλληλο κοπροσωρό.

— Εφαρμόζει σχολαστικά όλα τα μέτρα υγιεινής των ζώων και προστασίας τους από διάφορες ασθένειες, ακολουθώντας προσεκτικά τις σχετικές οδηγίες του κτηνιάτρου.

— Προσέχει τα ζώα αναπαραγωγής ιδιαίτερα κατά την περίοδο του τοκετού.

— Φροντίζει για την κατάλληλη επιλογή των χοιριδίων, που θα διατηρήσει για την αύξηση του αριθμού των χοιρομητέρων ή την αντικατάσταση ορισμένων ζώων αναπαραγωγής.

— Φροντίζει έγκαιρα για την εξασφάλιση της διαθέσεως των χοιριδίων την κατάλληλη εποχή.

— Παρακολουθεί προσεκτικά την υγιεινή κατάσταση των ζώων, απομονώνει αμέσως κάθε ύποπτο για ασθένεια χοιρίδιο και καταφεύγει στον κτηνίατρο, όταν υπάρχει σχετική ανάγκη.

— Φροντίζει για το τακτικό άδειασμα του κοπροσωρού και τη διάθεση της κόπρου σε παραγωγούς προϊόντων φυτικής παραγωγής.

— Συνεργάζεται στενά με τους συναδέλφους του χοιροτρόφους για την κοινή αντιμετώπιση των προβλημάτων των εκτροφών τους και ιδιαίτερα των προβλημάτων διαθέσεως των χοιριδίων.

— Σημειώνει σε ειδικό βιβλίο λογαριασμών όλα τα έξοδα και έσοδα της εκμεταλλεύσεώς του και αξιολογεί τα συμπεράσματα των λογαριασμών για την καλύτερη οργάνωση της μονάδας του.

— Συμμετέχει ενεργά σε κάθε προσπάθεια γενικής αναπτύξεως της περιοχής του.

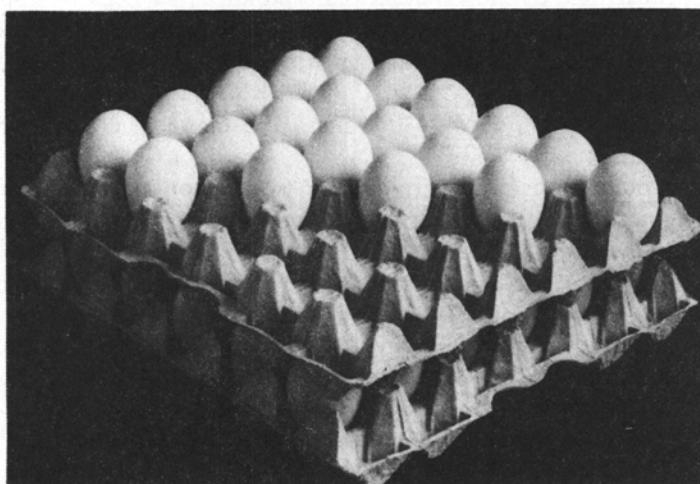
Ερωτήσεις — Ασκήσεις.

1. Ποιο είναι το κυριότερο πλεονέκτημα της χοιροτροφίας;
2. Ποιος είναι ο κυριότερος ανασταλτικός παράγοντας στην ανάπτυξη της χοιροτροφίας;
3. Ποιες είναι οι συνθήκες ασκήσεως του επαγγέλματος του χοιροτρόφου;
4. Ποιες είναι οι κυριότερες προϋποθέσεις ασκήσεως του επαγγέλματος του χοιροτρόφου;
5. Επισκεφθείτε, αν είναι δυνατόν, μια χοιροτροφική μονάδα στην περιοχή σας. Συζητήστε με τον ιδιοκτήτη χοιροτρόφο τα προβλήματα της μονάδας του και γράψτε μια σύντομη έκθεση με τα συμπεράσματά σας από τη συζήτηση αυτή.
6. Ποιες είναι οι κυριότερες εργασίες που εκτελεί ο χοιροτρόφος;
7. Ποιες από τις εργασίες, που εκτελεί ο χοιροτρόφος, είναι οι περισσότερο κοπιαστικές και οι λιγότερο ευχάριστες;
8. Πόσο καθαρό κρέας μπορεί να μας εξασφαλίσει το χρόνο μια χοιρομητέρα;
9. Υπάρχουν στην περιοχή σας συνθήκες και προϋποθέσεις για την ανάπτυξη της χοιροτροφίας;
10. Θα θέλατε να ασκήσετε το επάγγελμα του χοιροτρόφου; Εξηγείστε τους λόγους, είτε θετική είτε αρνητική είναι η απάντησή σας.

4.6 Πτηνοτρόφος ή τεχνίτης πτηνοτροφίας.

Ο κλάδος ζωικής παραγωγής, που έχει πάρει τη μεγαλύτερη ανάπτυξη τις δύο τελευταίες δεκαετίες, είναι ο κλάδος της **πτηνοτροφίας**.

Τα δυο βασικά προϊόντα της πτηνοτροφίας, τα αυγά και το κρέας, έχουν καθιερωθεί στη σύγχρονη διαιτολογία ως βασικές πηγές ζωικού λευκώματος, ώστε να έχει αυξηθεί ιδιαίτερα σημαντικά η κατανάλωσή τους (σχ. 4.6α).

Σχ. 4.6α.

Τα αυγά και τα κοτόπουλα αποτελούν εκλεκτή και φθηνή σχετικά τροφή για τον άνθρωπο.

Πάντοτε βέβαια τα δυό αυτά ζωικά προϊόντα αποτελούσαν τη βασική πηγή λευκώματος για τις αγροτικές οικογένειες. Η χωρική πτηνοτροφία ήταν πάντοτε στη χώρα μας αναπτυγμένη σε μεγάλο βαθμό. Ακόμα και σήμερα θα είναι πολύ

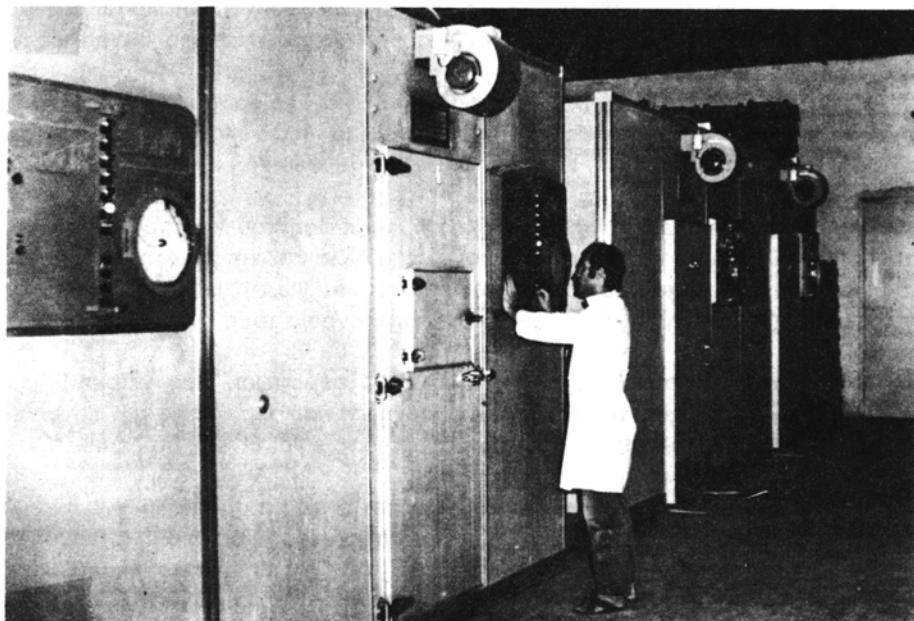
δύσκολο να βρει κανένας αγροτική οικογένεια ή αγροτική επιχείρηση, που να μην έχει έναν ορισμένο αριθμό παραγωγικών πτηνών, κυρίως ορνίθων, για τις ανάγκες της σε κρέας και αυγά. Η ευκολία εξασφαλίσεως των απαιτουμένων πτηνοτροφών από τη γεωργική εκμετάλλευση, οι περιορισμένες εγκαταστάσεις και οι μικρές σχετικά περιποιήσεις που απαιτεί η χωρική πτηνοτροφία, κάνουν εύκολη σχετικά τη διατήρηση αρκετού αριθμού πτηνών απά κάθε αγροτική οικογένεια.

Χαρακτηριστικό είναι το γεγονός ότι το 1975 ο αριθμός των ωτόκων ορνίθων στη χωρική πτηνοτροφία ήταν 10.192.000. Στη συστηματική πτηνοτροφία ο αντίστοιχος αριθμός ήταν: 6.449.000. Δεδομένου όμως ότι οι εκτρεφόμενες φυλές στη συστηματική πτηνοτροφία είναι πολύ περισσότερο αποδοτικές, η αντίστοιχη παραγωγή αυγών σε τόννους τον ίδιο χρόνο ήταν: 51.221 για τη χωρική πτηνοτροφία και 58.640 για τη συστηματική πτηνοτροφία.

Η αύξηση της ζητήσεως μεταξύ των ανθρώπων σε ζωικές λευκωματούχες τροφές αποτελεί τη βασική αφορμή για την ανάπτυξη της συστηματικής πτηνοτροφίας.

Η δημιουργία νέων ιδιαίτερα αποδοτικών φυλών τόσο για παραγωγή αυγών όσο και για κρέας και η μηχανοποίηση της εκτροφής συνετέλεσαν στην παραγωγή προϊόντων πτηνοτροφικών με μικρό κόστος, πράγμα που εξασφαλίζει τη δυνατότητα διαθέσεώς τους στην αγορά σε χαμηλές τιμές.

Η δυνατότητα επίσης παραγωγής μεγάλου αριθμού πτηνών με την τεχνητή εκκόλαψη και η δημιουργία μεγάλων αυτομάτων εκκολαπτικών μηχανών, οι οποίες δέχονται συχνά δεκάδες χιλιάδες αυγά για εκκόλαψη, έδωσε καινούργια ώθηση στην ανάπτυξη της πτηνοτροφίας (σχ. 4.6β).

Σχ. 4.6β.

Τα μεγάλα εκκολαπτήρια απαιτούν ιδιαίτερα εξειδικευμένες γνώσεις για την εκτέλεση των σχετικών τεχνικών εργασιών.

α) Προοπτικές αναπτύξεως της πτηνοτροφίας.

Σήμερα θα μπορούσε να πει κανείς ότι πλησιάζουμε να καλύψουμε τις ανάγκες της καταναλώσεως σε προϊόντα πτηνοτροφικά, αν και μερικές φορές, σε περιόδους μεγάλης ζητήσεως, εισάγομε, κυρίως αυγά, από ξένες χώρες.

Παρ' όλα αυτά υπάρχουν ακόμα περιθώρια αναπτύξεως της πτηνοτροφίας και για την κάλυψη των αναγκών που σήμερα υπάρχουν και για την αντιμετώπιση των αναγκών που συνέχεια αυξάνουν.

'Όπως αναφέρθηκε και στις προοπτικές αναπτύξεως της κτηνοτροφίας γενικότερα, ο αριθμός των ωτόκων ορνίθων κατά το 1980 υπολογίζεται να φθάσει τις 7.000.000 δρυνίθες στη συστηματική πτηνοτροφία, ενώ η παραγωγή κρέατος πουλερικών υπολογίζεται να φθάσει το 1980 τις 142.000 τόνους αντί για 108.292 τόνους κατά το 1975.

β) Συνθήκες ασκήσεως του επαγγέλματος του πτηνοτρόφου.

Και η άσκηση του επαγγέλματος του πτηνοτρόφου διέπεται από ειδικές συνθήκες. Αυτές είναι:

1) **Ιδιαίτερα υπεύθυνη εργασία:** Το κύριο χαρακτηριστικό της εργασίας του πτηνοτρόφου είναι ότι ασχολείται με μεγάλο πληθυσμό εκτρεφομένων πτηνών. Και σε μέτριες ακόμα πτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις τα εκτρεφόμενα πουλερικά αριθμούνται σε χιλιάδες. Αυτό απαιτεί μεγάλη προσοχή τόσο για την καλή διατροφή όσο και για την εξασφάλιση υγιεινών συνθηκών διαμονής και αναπτύξεως των πτηνών.

Ο συνωστισμός σε μικρό σχετικά χώρο μεγάλου αριθμού πτηνών επιβάλλει τη λήψη των απαραίτητων μέτρων υγιεινής, γιατί μια ενδεχόμενη προσβολή από ορισμένες ασθένειες επιδημικές μπορεί να έχει καταστρεπτικές συνέπειες για ολόκληρη την εκτροφή.

Η σύγχρονη τεχνολογία έχει εξασφαλίσει σε μεγάλο βαθμό τον αυτοματισμό σε όλες σχεδόν τις εργασίες της πτηνοτροφίας, αλλά και ο χειρισμός των μηχανημάτων αυτοματισμού απαιτεί, όπως είναι φυσικό, ιδιαίτερα υπεύθυνη εργασία.

2) **Αδιάκοπη και εντατική απασχόληση:** Η μείωση του κόστους παραγωγής πτηνοτροφικών προϊόντων στηρίζεται κοντά στα άλλα και στη μείωση της απαιτούμενης εργασίας. Τα λίγα όμως άτομα που απαιτούνται για την κάλυψη των βασικών αναγκών σε ανθρώπινη εργασία έχουν κατά την εργασία τους συνεχή και εντατική απασχόληση.

Ο κατάλληλος και σε κατάλληλη για κάθε περίπτωση ώρα χειρισμός των μηχανημάτων αυτών, απαιτεί ιδιαίτερη προσοχή. Η ποικιλία επίσης των εργασιών, που θα πρέπει να εκτελεσθούν από τον πτηνοτρόφο είναι τέτοια, που επιβάλλει τη συνεχή απασχόλησή του.

3) **Ειδικές συνθήκες εργασίας:** Αν και με τον αυτοματισμό πολύ λίγο αναγκάζεται ο πτηνοτρόφος να μπαίνει στο χώρο του πτηνοτροφείου, η όλη απασχόλησή του με την προετοιμασία των πτηνοτροφών, την κίνηση και το χειρισμό των μηχανημάτων, τη συγκέντρωση και τη συσκευασία των αυγών, τη σφαγή των πουλερικών που εκτρέφονται για κρέας, δημιουργούν, όπως είναι επόμενο, ειδικές συνθήκες εργασίας. Τις συνθήκες αυτές πρέπει να έχει υπόψη του ο νέος, ο οποίος προσανατολίζεται προς το επάγγελμα του πτηνοτρόφου.

γ) Προϋποθέσεις ασκήσεως του επαγγέλματος του πτηνοτρόφου.

Για την επιτυχή ασκηση του επαγγέλματος του πτηνοτρόφου απαιτούνται:

1) Αρκετή και κατάλληλη έκταση και κατάλληλες εγκαταστάσεις: Δεδομένου ότι η εκτροφή των πτηνών γίνεται σε κλειστό χώρο, η απαιτούμενη έκταση για μια πτηνοτροφική επιχείρηση είναι εκείνη που απαιτείται για τις απαραίτητες εγκαταστάσεις. Οι εγκαταστάσεις αυτές περιλαμβάνουν το χώρο εκτροφής των πτηνών, την αποθήκη πτηνοτροφών, το χώρο εγκαταστάσεως των μηχανημάτων προετοιμασίας των πτηνοτροφών και όλων των άλλων μηχανημάτων εκτροφής, ανάλογα με το βαθμό εκμηχανήσεως της εκμεταλλεύσεως, το χώρο συγκεντρώσεως και τακτοποίησεως των αυγών κλπ.

2) Κατάλληλος μηχανικός εξοπλισμός: Ο βαθμός εκμηχανήσεως της επιχειρήσεως καθορίζει τα είδη των απαιτουμένων μηχανημάτων. Το είδος καθώς επίσης και το μέγεθος της εκτροφής αποτελούν καθοριστικούς παράγοντες, για το θέμα του μηχανικού και του εργαλειακού εξοπλισμού.

3) Κατάλληλα εργατικά χέρια: Σε πτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις μικρού ή μεσαίου μεγέθους είναι δυνατό να καλύπτονται οι ανάγκες σε εργατικά χέρια απ' τον ίδιο τον παραγωγό ή τα μέλη της οικογένειάς του. Σε μεγάλες όμως πτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις χρειάζεται περισσότερο και ειδικευμένο σε ορισμένες εργασίες προσωπικό. Μια μεγάλη επιχείρηση εκκολάψεως αυγών π.χ. χρειάζεται προσωπικό ειδικευμένο στη χρήση και το χειρισμό των σχετικών μηχανημάτων και εγκαταστάσεων.

Μια πτηνοτροφική επιχείρηση παραγωγής αυγών απαιτεί προσωπικό ειδικευμένο και σε άλλες εργασίες, μια και διαφορετικές είναι οι απαιτήσεις στην εκτροφή πτηνών για κρεατοπαραγωγή.

Η εξασφάλιση του απαιτούμενου και κατάλληλου εργατικού προσωπικού αποτελεί, όπως είναι επόμενο, βασική προϋπόθεση για την εγκατάσταση οποιασδήποτε πτηνοτροφικής επιχειρήσεως.

4) Ειδικές γνώσεις και δεξιότητες: Ο επιχειρηματίας πτηνοτρόφος πρέπει να είναι ειδικά καταρτισμένος στα θέματα της πτηνοτροφίας. Και όταν ακόμα στηρίζει τη λειτουργία της επιχειρήσεώς του σε καλά ειδικευμένο προσωπικό, πρέπει να είναι καταρτισμένος και ο ίδιος στα σχετικά θέματα, γιατί μόνο έτσι θα μπορεί να ελέγχει τη σωστή εκτέλεση των διαφόρων εργασιών.

Για μικρού και μέτριου μεγέθους πτηνοτροφικές επιχειρήσεις είναι αρκετή η τεχνική κατάρτιση των αποφοίτων του Γεωργοκτηνοτροφικού τομέα των Επαγγελματικών Λυκείων. Σε μεγάλες όμως επιχειρήσεις η όλη οργάνωση, διοίκηση και διαχείρισή της πρέπει να αναλαμβάνεται από Τεχνολόγο γεωπονίας ή από Γεωπόνο, πτυχιούχο Ανωτάτης Σχολής.

5) Απαιτούμενες πιστώσεις για την οργάνωση της εκτροφής: Και όταν υπάρχει η απαιτούμενη έκταση, η ανέγερση των απαιτουμένων εγκαταστάσεων, η προμήθεια του απαιτούμενου εξοπλισμού, η προμήθεια των πρώτων παραγωγικών πτηνών ή των πρώτων νεοσσών και η αντιμετώπιση των δαπανών λειτουργίας της εκτροφής προϋποθέτουν επαρκείς πιστώσεις για την εγκατάσταση και το ξεκίνημά της.

6) Δυνατότητα διαθέσεως των προϊόντων: Όπως σε κάθε επιχείρηση έτσι και στην περίπτωση της πτηνοτροφίας, ο πτηνοτρόφος πρέπει να ξεκινήσει από την εξέταση της δυνατότητας διαθέσεως των προϊόντων της επιχειρήσεώς του.

Ούτε τα αυγά, αλλά ούτε και τα κοτόπουλα όταν φθάσουν σε ένα ορισμένο

σημείο αναπτύξεως, μπορούν να περιμένουν για πολύ μέχρι να φθάσουν στην κατανάλωση. Τα αυγά, γιατί δεν μπορούν να διατηρηθούν επί πολύ και τα κοτόπουλα, γιατί αν δεν διατεθούν σε ορισμένη ηλικία, κάθε καθυστέρηση στη διάθεσή τους μειώνει το καθαρό κέρδος για τον πτηνοτρόφο.

Οι μεγάλες βέβαια επιχειρήσεις μελέτησαν και μελετούν συνέχεια τις ανάγκες της αγοράς και έχουν σε καλές βάσεις οργανώσει τη διάθεση των προϊόντων τους.

Μια λύση ιδιαίτερα ικανοποιητική για τις μικρές και μεσαίου μεγέθους πτηνοτροφικές επιχειρήσεις είναι η συμμετοχή των πτηνοτρόφων σε πτηνοτροφικούς Συνεταιρισμούς, που αναλαμβάνουν την οργάνωση της διαθέσεως των προϊόντων των συνεταίρων τους.

7) Κίνητρα για την άσκηση του επαγγέλματος του πτηνοτρόφου: Η πτηνοτροφία έχει το πλεονέκτημα να μπορεί να αναπτυχθεί σε οποιοδήποτε μέγεθος θέλει ή έχει τη δυνατότητα ο πτηνοτρόφος να την αναπτύξει.

Μπορεί λοιπόν ο απόφοιτος του Επαγγελματικού Λυκείου να αρχίσει με μικρές σε μέγεθος μονάδες και προοδευτικά να προχωρήσει σε μεγαλύτερες.

Η μικρή σχετικά έκταση που απαιτείται δεν θα είναι δύσκολο να εξασφαλισθεί, ενώ η δανειοδότηση από την Αγροτική Τράπεζα εξασφαλίζει τις απαραίτητες πιστώσεις για το πρώτο ξεκίνημα.

Μπορεί επίσης να αναπτυχθεί μια μικρή σε μέγεθος πτηνοτροφική μονάδα ώς συμπληρωματική εκμετάλλευση οποιασδήποτε άλλης γεωργικής επιχειρήσεως, όταν υπάρχουν τα κατάλληλα εργατικά χέρια.

Το καθαρό κέρδος που είναι δυνατόν να αφήσει μια πτηνοτροφική επιχείρηση είναι ασφαλώς σημαντικό κίνητρο για την άσκηση του επαγγέλματος του πτηνοτρόφου.

Μια εκτροφή π.χ. από 10.000 κότες αυγοπαραγωγής μπορεί να δώσει 2.200.000 αυγά το χρόνο. Με μέση τιμή 2,2 δραχμές το ένα, έχουμε μια ακαθάριστη πρόσοδο: 4.840.000 δραχμές το χρόνο.

Μια εκτροφή 1.000 νεοσσών κρεατοπαραγωγής μας δίνει 1.700 κιλά ζωντανό βάρος κοτόπουλα. Αφαιρούμε ένα ποσοστό 5% για απώλειες και έχουμε για διάθεση: 1.600 κιλά περίπου. Με μέση τιμή 33 δραχμές περίπου έχουμε ακαθάριστη πρόσοδο: 52.800 δραχμές. Δεδομένου ότι στις (διες εγκαταστάσεις μπορούμε να έχομε τέσσερις εκτροφές το χρόνο, συμπληρώνομε συνολικά 211.200 δραχμές (52.800×4) ακαθάριστη πρόσοδο.

ε) Εργασίες που εκτελεί ο κτηνοτρόφος.

— Σταθμίζει προσεκτικά τους παράγοντες αναπτύξεως μιας πτηνοτροφικής μονάδας και τις προϋποθέσεις που μπορεί να εξασφαλίσει, για να καθορίσει το μέγεθος και το είδος της εκτροφής.

— Συνεργάζεται στενά με τους αρμόδιους γεωπόνους της περιοχής για όλα τα θέματα οργανώσεως της μονάδας του.

— Φροντίζει για την κατασκευή όλων των απαιτουμένων εγκαταστάσεων ανάλογα με το μέγεθος και το είδος της μονάδας.

— Φροντίζει για την προμήθεια όλου του απαιτούμενου εξοπλισμού ανάλογα με το είδος, το μέγεθος και τη μορφή της εκτροφής.

— Φροντίζει για την έγκαιρη προμήθεια όλων των απαιτουμένων μηχανημάτων αυτοματισμού ανάλογα με το βαθμό εκμηχανίσεως της εκτροφής.

— Φροντίζει για την έγκαιρη προμήθεια και την κατάλληλη αποθήκευση των πτηνοτροφών ή των βασικών κτηνοτροφών και για την παρασκευή από τον ίδιο των καταλλήλων μιγμάτων πτηνοτροφών.

— Φροντίζει για την προμήθεια από εγγυημένη μονάδα των νεοσσών αυγοπαραγωγής ή κρεατοπαραγωγής.

— Φροντίζει για την εξασφάλιση καταλλήλων συνθηκών αναπτύξεως των νεοσσών και εκτελεί προσεκτικά όλες τις εργασίες διατροφής και περιποίησεώς τους.

— Φροντίζει για την προσεκτική εκτέλεση όλων των εργασιών διατροφής και περιποίησεως των πτηνών κατά τον τρόπο που προβλέπεται από την όλη οργάνωση της μονάδας του.

— Χειρίζεται τα μηχανήματα της εκτροφής για τη σωστή και εύρυθμη λειτουργία της.

— Φροντίζει για τη διατήρηση συνθηκών της απαιτούμενης καθαριότητας στο πτηνοτροφείο.

— Φροντίζει για την τακτική και προσεκτική απομάκρυνση της κοπριάς από το πτηνοτροφείο και τη συγκέντρωσή της στον κατάλληλο κοπροσωρό.

— Φροντίζει για την προσεκτική καθαριότητα και απολύμανση του πτηνοτροφείου στο τέλος κάθε εκτροφής νεοσσών κρεατοπαραγωγής.

— Φροντίζει για την τακτική και προσεκτική συγκέντρωση των αυγών, την ταξινόμηση, τη συσκευασία και την προώθησή τους στην αγορά.

— Φροντίζει για την έγκαιρη διάθεση των νεοσσών κρεατοπαραγωγής μόλις φθάσουν το βάρος, στο οποίο εξασφαλίζουν το μεγαλύτερο καθαρό κέρδος.

— Φροντίζει για την έγκαιρη προμήθεια νεοσσών αυγοπαραγωγής, για την αντικατάσταση, στην κατάλληλη εποχή, των ορνίθων αυγοπαραγωγής.

— Φροντίζει για τη διάθεση στην αγορά των απομακρυνομένων από την παραγωγή ορνίθων αυγοπαραγωγής.

— Διενεργεί όλους τους απαιτούμενους εμβολιασμούς στα εκτρεφόμενα πτηνά και γενικά εφαρμόζει όλα τα μέτρα υγιεινής και προστασίας των πτηνών από διάφορες ασθένειες και παράσιτα.

— Παρακολουθεί προσεκτικά την υγιεινή κατάσταση των πτηνών της εκτροφής του και απομονώνει κάθε ύποπτο για ασθένεια πτηνό, συνεργαζόμενος στενά με τον αρμόδιο κτηνίατρο της περιοχής.

— Φροντίζει για την καλή κατάσταση των μηχανημάτων, εργαλείων και σκευών του πτηνοτροφείου, την έγκαιρη επισκευή ή αντικατάστασή τους όταν υπάρχει ανάγκη.

— Συνεργάζεται με τους συναδέλφους του πτηνοτρόφους και συμμετέχει σε συνεταιρισμούς πτηνοτρόφων για την κοινή αντιμετώπιση των θεμάτων παραγωγής και διαθέσεως των προϊόντων τους.

— Σημειώνει σε ειδικό βιβλίο λογαριασμών τα έξοδα και τα έσοδα της εκμεταλλεύσεώς του και αξιολογεί κατάλληλα τα συμπεράσματα των λογαριασμών για την καλύτερη οργάνωση της εκτροφής του.

— Συμμετέχει ενεργά σε κάθε προσπάθεια γενικής αναπτύξεως της περιοχής του.

στ) Τεχνίτης πτηνοτρόφος.

Εκτός από το επάγγελμα του επαγγελματία πτηνοτρόφου, ο απόφοιτος των

Επαγγελματικών Λυκείων μπορεί να εργασθεί και ως τεχνίτης πτηνοτροφίας σε μεγάλες πτηνοτροφικές επιχειρήσεις.

Ο Κώδικας Επαγγελμάτων του Οργανισμού Απασχολήσεως Εργατικού Δυναμικού αναφέρει τα επαγγέλματα του τεχνίτη εκκολαπτηρίων ορνιθοειδών και του τεχνίτη πτηνοτροφίας.

Στην περιγραφή των εργασιών, που είναι σε θέση να εκτελούν οι τεχνίτες αυτών των δύο κατηγοριών, αναφέρει τα ακόλουθα:

1) Τεχνίτες εκκολαπτηρίων ορνιθοειδών.

— Εργάζονται σε πτηνοτροφεία και εκτελούν διάφορες εργασίες που απαιτούν γνώσεις εκκολαψίας αυγών για εμπορικούς σκοπούς.

— Εξετάζουν τα αυγά για τη γονιμότητά τους, τα ζυγίζουν και τα ταξινομούν ανάλογα με το μέγεθος, το χρώμα και το κέλυφος.

— Απολυμαίνουν τις εκκολαπτικές μηχανές και τοποθετούν τα αυγά που έχουν επιλεγεί για αναπαραγωγή.

— Ρυθμίζουν τη θερμοκρασία και υγρασία των εκκολαπτικών μηχανών, ώστε τα αυγά να βρίσκονται στις κατάλληλες συνθήκες και αναστρέφουν τους δίσκους των αυγών με το χέρι ή με μηχανικά μέσα.

— Μεταφέρουν τους νεοσσούς από την εκκολαπτική μηχανή σε ειδικά θερμαινόμενους χώρους.

— Εξετάζουν τους νεοσσούς στο μέγεθος, τη ζωτικότητα, το είδος και τα ελαττώματά τους και τους τοποθετούν σε ειδικά κουτιά για τη μεταφορά τους.

— Καθαρίζουν και γενικά προετοιμάζουν τις εκκολαπτικές μηχανές για την επαναχρησιμοποίησή τους.

— Συντηρούν και επισκευάζουν τα χρησιμοποιούμενα εργαλεία.

— Τηρούν στοιχεία για τον αριθμό των εκκολαφθέντων αυγών, καθώς και άλλους σχετικούς λογαριασμούς.

2) Τεχνίτες πτηνοτροφίας.

— Εργάζονται σε πτηνοτροφεία και εκτελούν εργασίες αναφερόμενες στην εκτροφή, την υγιεινή και την προετοιμασία των αυγών και των ορνιθοειδών για το εμπόριο.

— Προετοιμάζουν την τροφή ή τα μίγματα των τροφών.

— Φροντίζουν για την εξασφάλιση υγιεινού νερού.

— Διατηρούν τον ορνιθώνα απαλλαγμένο από μικρόβια και παράσιτα.

— Εμβολιάζουν τις όρνιθες για την πρόληψη ασθενειών, απομονώνουν τις ύποπτες για ασθένειες όρνιθες.

— Συλλέγουν, ταξινομούν και σφραγίζουν τα αυγά της ημέρας.

— Διαχωρίζουν τα πτηνά που είναι για το εμπόριο.

— Μερικές φορές γνωρίζουν τρόπους σφαγής των ορνιθοειδών, αποπτιλώσεως, προετοιμασίας και συσκευασίας τους για το εμπόριο.

Η ανάπτυξη μεγάλων πτηνοτροφικών επιχειρήσεων καθώς και η οργάνωση μεγάλων εκκολαπτηρίων για την κάλυψη των αναγκών της πτηνοτροφίας σε νεοσσούς, δημιουργούν μεγάλες ανάγκες σε τεχνίτες πτηνοτροφίας, πράγμα που εξασφαλίζει την εύκολη και με συμφέροντες όρους εξεύρεση εργασίας σε όσους αποφοίτους Επαγγελματικών Λυκείων θελήσουν να σταδιοδρομήσουν επαγγελματικά σ' αυτόν τον τομέα.

Ερωτήσεις — Ασκήσεις.

1. Πού οφείλεται η μεγάλη ανάπτυξη του κλάδου της πτηνοτροφίας κατά τα τελευταία χρόνια;
2. Ποιες είναι οι προσπικές ευρύτερης αναπτύξεως της πτηνοτροφίας;
3. Ποιες είναι οι κυριότερες συνθήκες ασκήσεως του επαγγέλματος του πτηνοτρόφου;
4. Ποιες είναι οι κυριότερες προϋποθέσεις για την άσκηση του επαγγέλματος του πτηνοτρόφου;
5. Ποιο μπορεί να είναι το ακαθάριστο εισόδημα σε ένα χρόνο από μια πτηνοτροφική μονάδα παραγωγής κρέατος με δυναμικότητα 2.000 νεοσσούς κρεατοπαραγωγής κατά εκτροφή;
6. Ποιο μπορεί να είναι κατά μέσο όρο το ακαθάριστο εισόδημα από μια πτηνοτροφική μονάδα με 5.000 κόττες αυγοπαραγωγής σε ένα χρόνο;
7. Επισκεφθείτε, αν είναι δυνατόν, μια πτηνοτροφική μονάδα παραγωγής αυγών στην περιοχή σας. Συζητείστε με τον ιδιοκτήτη πτηνοτρόφο τα προβλήματα που αντιμετωπίζει στην άσκηση του επαγγέλματός του και γράψτε μια σύντομη έκθεση με τα συμπεράσματά σας από τη συζήτηση αυτή.
8. Επισκεφθείτε, αν είναι δυνατόν, μια πτηνοτροφική μονάδα παραγωγής κρέατος στην περιοχή σας. Συζητείστε με τον ιδιοκτήτη πτηνοτρόφο τα προβλήματα της εκμεταλλεύσεώς του και γράψτε μια έκθεση με τα συμπεράσματά σας από τη συζήτηση αυτή.
9. Σε ποιες ενέργειες πρέπει να προβεί ή ποιες εργασίες πρέπει να εκτελέσει ένας που προτίθεται να ασκήσει το επάγγελμα του πτηνοτρόφου, προκειμένου να είναι έτοιμος για την εγκατάσταση της πτηνοτροφικής του εκμεταλλεύσεως;
10. Ποιος είναι ο καλύτερος τρόπος αντιμετωπίσεως του προβλήματος διαθέσεως των πτηνοτροφικών προϊόντων για κάθε πτηνοτρόφο;
11. Αναφέρετε ορισμένες από τις εργασίες που εκτελεί ο τεχνίτης εκκολαπτηρίων, σύμφωνα με τον Κώδικα Επαγγελμάτων.
12. Για ποιους λόγους θα θέλατε να ασκήσετε το επάγγελμα του πτηνοτρόφου;

4.7 Μελισσοκόμος ή τεχνίτης μελισσοκομίας.

Η μελισσοκομία αποτελεί έναν αξιόλογο κλάδο στο χώρο της γεωργοκτηνοτροφικής παραγωγής.

Το μέλι είναι μια από τις υγιεινότερες τροφές και θα μπορούσε σε αρκετά μεγάλο βαθμό να αντικαταστήσει τη ζάχαρη στην καθημερινή μας ζωή.

Η μελισσοκομία εξ άλλου έχει ορισμένα ιδιαίτερα πλεονεκτήματα, που ευνοούν την ανάπτυξή της. Τέτοια πλεονεκτήματα μπορούν να θεωρηθούν τα ακόλουθα:

- Δεν απαιτεί ειδικές εκτάσεις για την ανάπτυξή της παρά μονάχα την έκταση που χρειάζεται για την τοποθέτηση των κυψελών.
- Δεν χρειάζεται ειδικές εγκαταστάσεις ή ακριβό και πολύπλοκο εξοπλισμό.
- Δεν απαιτεί συνεχή απασχόληση του παραγωγού, ιδιαίτερα όταν ασκείται σε περιορισμένη ή μέτρια έκταση.
- Αξιοποιεί τα φυσικά λουλούδια της περιοχής, τα οποία δεν είναι δυνατό διαφορετικά να αξιοποιηθούν.
- Συντελεί σε σημαντικό βαθμό στην καλή γονιμοποίηση των λουλουδιών των καλλιεργουμένων φυτών, ιδιαίτερα πολλών καρποφόρων δένδρων, και συμβάλλει έτσι έμμεσα στην αύξηση της παραγωγής.

Αυτά τα πλεονεκτήματα συνετέλεσαν στη σημαντική ανάπτυξη της μελισσοκομίας τα τελευταία χρόνια. Σ' αυτό συντελούν ακόμα και οι εξαιρετικές κλιματολογικές συνθήκες της χώρας μας που είναι ιδιαίτερα ευνοϊκές για την ανάπτυξη της.

α) Συνθήκες και προϋποθέσεις ασκήσεως του επαγγέλματος του μελισσοκόμου.

Η μελισσοκομία απαιτεί προσεκτική και υπεύθυνη εργασία. Απαιτεί επίσης γνώσεις και δεξιότητες τεχνικές. Εντελώς ανευδίκευτα άτομα που ενθουσιάζονται από τα πλεονεκτήματά της και αποφασίζουν ξαφνικά να γίνουν μελισσοκόμοι σύντομα απογοητεύονται.

Το σημήνος δεν είναι μονάχα ένας ζωντανός οργανισμός. Είναι μια ολόκληρη κοινωνία ζωντανών οργανισμών και θέλει ιδιαίτερη προσοχή, περιποίηση και παρακολούθηση για την κατάλληλη ανάπτυξή του.

Για την άσκησή της ως συμπληρωματικής παραγωγικής εργασίας απαιτεί λίγη σχετικά απασχόληση.

Οι μόνες εγκαταστάσεις που απαιτεί, εκτός από τις κυψέλες και τα εξαρτήματά τους, είναι μια κατάλληλη αποθήκη για την τοποθέτηση των κυψελών που δεν χρησιμοποιούνται, των διαφόρων απαραίτητων εργαλείων και αντικειμένων και της μηχανής εξαγωγής του μελιού από τις κηρήθρες.

Για την εγκατάσταση τού πρώτου μελισσοκομείου δεν χρειάζονται παρά λίγα κεφάλαια που θα χρησιμοποιηθουν στην προμήθεια των πρώτων κυψελών, των πρώτων σμηνών και των απαραίτητων εργαλείων και υλικών.

Δεν απαιτούνται δαπάνες λειτουργίας, όπως στις άλλες κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις, εκτός από τη δαπάνη συμπληρωματικής διατροφής των μελισσών σε περίπτωση που δεν υπάρχει αρκετή φυσική τροφή, αρκετή και κατάλληλη ανθοφορία.

Στην περίπτωση που η μελισσοκομία ασκείται ως βασικό επάγγελμα, τότε χρειάζονται μεγαλύτερες εγκαταστάσεις αποθήκης, πολύ περισσότερες κυψέλες και αριτιότερος εξοπλισμός. Απαιτείται επίσης ένα κατάλληλο μεταφορικό μέσο, για να μεταφέρονται οι κυψέλες σε άλλες περιοχές, όταν σε μια περιοχή τελειώνει η ανθοφορία.

Η μελισσοκομία έχει επίσης το πλεονέκτημα ότι μπορεί να αρχίσει κανένας σιγά-σιγά την απασχόληση μαζύ της και ότι έχει τη δυνατότητα αν θέλει, να αυξήσει τον αριθμό των σμηνών.

Το μέλι διατίθεται σχετικά εύκολα στην κατανάλωση. Εκτός αυτού είναι προϊόν που δεν αλλοιώνεται και μπορεί να διατηρηθεί για πολύ καιρό και να περιμένει καλύτερες συνθήκες διαθέσεώς του στην αγορά, όταν παρουσιάζεται σχετική ανάγκη.

Οι εξαιρετικές ιδιότητες του βασιλικού πολτού, ενός δεύτερου προϊόντος της μελισσοκομίας, δίνουν τη δυνατότητα ενός πρόσθετου εισοδήματος από την μελισσοκομία.

Οι απόφοιτοι των Επαγγελματικών Λυκείων θα είναι σε θέση να ασχοληθούν με την επιχειρηματική μελισσοκομία, αρκεί μονάχα να αρχίσουν σιγά-σιγά στην αρχή, για να αποκτήσουν την απαραίτητη εμπειρία.

β) Κίνητρα για την άσκηση του επαγγέλματος του μελισσοκόμου.

Τα πλεονεκτήματα που παρουσιάζει η μελισσοκομία και που αναφέρθηκαν πιο

πάνω, αποτελούν τα κυριότερα κίνητρα για την άσκηση του επαγγέλματος του μελισσοκόμου.

Με λίγες δαπάνες και με τή διάθεση λίγου σχετικά χρόνου, χωρίς πολύπλοκες και δαπανηρές εγκαταστάσεις, μπορεί να εξασφαλίσει κανένας ένα εισόδημα αρκετά ικανοποιητικό.

Από μια κυψέλη μπορούμε να αποκτήσουμε, με τους μετριότερους υπολογισμούς, δέκα κιλά μέλι κάθε χρόνο. Με 80 δραχμές το κιλό έχουμε 800 δραχμές ακαθάριστη πρόσδοτο από κάθε κυψέλη. Οι δαπάνες είναι πολύ περιορισμένες και όσο περισσότερες είναι οι κυψέλες τόσο περισσότερο μειώνονται τα γενικά έξοδα και αυξάνει το καθαρό κέρδος του μελισσοκόμου.

Φυσικά διαφορετικά είναι τα πράγματα σε μια μεγάλη και οργανωμένη σε επιχειρηματική μορφή μελισσοκομική μονάδα. Εκτός του ότι το κόστος παραγωγής θα είναι πολύ μικρότερο και η απόδοση σε μέλι πολύ μεγαλύτερη, η παραγωγή βασιλικού πολτού θα εξασφαλίζει ένα πρόσθετο αξιόλογο εισόδημα.

Οι δυνατότητες αναπτύξεως της μελισσοκομίας είναι πολύ μεγάλες, γιατί στη χώρα μας υπάρχουν, ευτυχώς, όχι μόνο όλες οι απαραίτητες προϋποθέσεις, αλλά όπως τονίσθηκε και στα προηγούμενα, εξαιρετικά ευνοϊκές συνθήκες για την ανάπτυξή της.

Η εξέλιξη της παραγωγής μελιού κατά τα τελευταία χρόνια, που παρουσιάζεται στον Πίνακα 4.7.1 δείχνει τις τάσεις που υπάρχουν για τη μεγαλύτερη ανάπτυξή της.

Μας δείχνει επίσης ο πίνακας αυτός τις ποσότητες που διατέθηκαν στην εσωτερική κατανάλωση και αυτές που έχουν εξαχθεί στο εξωτερικό.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.7.1.
Παραγωγή και διάθεση μελιού κατά την περίοδο
1970 - 1974.

Χρόνος	Παραγωγή σε τόννους	Διάθεση σε τόννους	
		Στο εσωτερικό	Στο εξωτερικό
1970	6.720	4.500	247
1971	9.893	5.500	258
1972	9.703	6.000	1.750
1973	8.045	5.000	942
1974	8.825	5.500	460

Στις ποσότητες που αναφέρεται ότι διατέθηκαν δεν περιλαμβάνονται οι ποσότητες που καταναλίσκονται από τις οικογένειες των παραγωγών καθώς και εκείνες πού εμπορεύονται μόνοι τους τοπικά οι παραγωγοί.

Το 1975 η παραγωγή έφθασε τους 11.392 τόνους.

Οι απόφοιτοι των Επαγγελματικών Λυκείων μπορούν να εργασθούν και ως τεχνίτες μελισσοκομίας σε μεγάλες μελισσοκομικές επιχειρήσεις, αν και αυτές δεν είναι σήμερα πολλές σε αριθμό, ώστε να εξασφαλίζεται δυνατότητα κατάλληλης επαγγελματικής τακτοποίησεως σε μεγάλο αριθμό τεχνίτων μελισσοκομίας.

Ο Κώδικας Επαγγελμάτων του Οργανισμού Απασχολήσεως Εργατικού Δυναμικού αναφέρει τις ακόλουθες εργασίες που είναι σε θέση να εκτελούν οι τεχνίτες μελισσοκομίας.

γ) Εργασίες τεχνιτών μελισσοκομίας.

- Εργάζονται σε μελισσοκομικές εκμεταλλεύσεις και εκτελούν διάφορες εργασίες που απαιτούν γνώσεις μελισσοκομίας.
- Τοποθετούν βάσεις από κηρήθρα στα πλαίσια στα οποία θα σχηματισθεί η κηρήθρα από τις μέλισσες.
- Εισάγουν κατάλληλα τα συμήνη των μελισσών κατά τη σμηνουργία σε άδειες κυψέλες για τη δημιουργία νέων αποικιών.
- Καταστρέφουν τις υπεράριθμες βασιλισσες για να εμποδίσουν το χωρισμό του σμήνους σε ακατάλληλη εποχή.
- Συλλέγουν το μέλι, εκτός από εκείνο που χρειάζεται για τη διατροφή του σμήνους.
- Βγάζουν το μέλι από τις κηρήθρες με κατάλληλα μηχανήματα (μελιτοεξαγωγέα).
- Καθαρίζουν το μέλι και το προετοιμάζουν για τη διάθεσή του στο εμπόριο.
- Συλλέγουν από τα συμήνη βασιλικό πολτό και τον ετοιμάζουν για το εμπόριο.
- Μετακινούν τις κυψέλες σε περιοχές με οπωροφόρα δένδρα ή άλλα μέρη για τη γονιμοποίηση των δένδρων και άλλων καλλιεργειών.
- Συντηρούν και επισκευάζουν τις κυψέλες και τα άλλα εργαλεία του μελισσοκομίου.

Παρόμοιες είναι οι εργασίες που εκτελούν και οι επιχειρηματίες μελισσοκόμοι. Σ' αυτές θα μπορούσε να προσθέσει κανείς και τις ακόλουθες εργασίες, που αφορούν περισσότερο στον επιχειρηματία μελισσοκόμο.

δ) Πρόσθετες εργασίες του επιχειρηματία μελισσοκόμου.

- Εξετάζουν τις δυνατότητες ευρύτερης αναπτύξεως της μελισσοκομικής τους μονάδας.
- Φροντίζουν για την έγκαιρη προμήθεια κυψελών, κηρηθρόχαρτου (βάσεις κηρηθρών), πλαισίων και άλλων σχετικών εξαρτημάτων και υλικών.
- Καθορίζουν τον αριθμό των νέων σμηνών που θα δημιουργήσουν κάθε χρόνο και φροντίζουν για τον περιορισμό της σμηνουργίας.
- Επισκέπτονται διάφορες περιοχές και εξετάζουν τη σκοπιμότητα και τη δυνατότητα μετακινήσεως σ' αυτές των σμηνών τους στην κατάλληλη εποχή.
- Φροντίζουν για την καλή και ασφαλή προετοιμασία, μεταφορά και τακτοποίησή των σμηνών στη νέα περιοχή.
- Μελετούν τις ανάγκες της αγοράς σε μέλι και φροντίζουν για την κατάλληλη διαφήμιση και διάθεση της παραγωγής τους.
- Οργανώνουν την παραγωγή, προετοιμασία και διάθεση στην αγορά βασιλικού πολτού.
- Φροντίζουν για την καλή αποθήκευση και απολύμανση των άδειων κυψελών και πλαισίων.
- Τηρούν προσεκτικούς λογαριασμούς για τα έξοδα και τα έσοδα της εκμεταλλεύσεώς τους και παίρνουν τα κατάλληλα μέτρα για τη μεγαλύτερη δυνατή μείωση του κόστους παραγωγής των μελισσοκομικών τους προϊόντων.
- Συνεργάζονται με άλλους συναδέλφους τους μελισσοκόμους, για την οργάνωση και λειτουργία μελισσοκομικών συνεταιρισμών και για την καλύτερη οργάνωση της διαθέσεως των μελισσοκομικών τους προϊόντων τόσο στην εσωτερική όσο και στην εξωτερική αγορά.

Ερωτήσεις — Ασκήσεις.

1. Ποια είναι τα κυριότερα πλεονεκτήματα της μελισσοκομίας;
  2. Ποια είναι η συμβολή της μελισσοκομίας στην απόδοση ορισμένων κλάδων φυτικής παραγωγής;
  3. Ποιες είναι οι κυριότερες συνθήκες ασκήσεως του επαγγέλματος του μελισσοκόμου και ποιες οι κυριότερες προϋποθέσεις;
  4. Γιατί η μελισσοκομία προσφέρεται ως ένα δεύτερο βοηθητικό επάγγελμα για τον παραγωγό;
  5. Επισκεφθείτε, αν είναι δυνατόν, έναν επαγγελματία μελισσοκόμο στην περιοχή σας. Συζητείστε μαζύ του τα προβλήματα που αντιμετωπίζει στην άσκηση του επαγγέλματός του και γράψτε μια αύντομη έκθεση με τα συμπεράσματά σας από τη συζήτηση αυτή.
  6. Ποιες είναι οι κυριότερες εργασίες του τεχνίτη μελισσοκόμου σύμφωνα με τον Κώδικα Επαγγελμάτων;
  7. Ποιες είναι οι κυριότερες πρόσθετες εργασίες που εκτελεί ο επιχειρηματίας μελισσοκόμος;
  8. Θα θέλατε να ασκήσετε τη μελισσοκομία ως κύριο ή βοηθητικό επάγγελμα και γιατί;
-

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

ΤΟΜΕΑΣ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΩΝ

5.1 Εξέλιξη και ανάπτυξη της χρήσεως γεωργικών μηχανημάτων.

Η ανάπτυξη όλων των κλάδων φυτικής και ζωικής παραγωγής στο βαθμό που έχουν σήμερα αναπτυχθεί, οφείλεται κατά ένα μεγάλο ποσοστό στην καταπληκτική μέχρι σήμερα ανάπτυξη των γεωργικών μηχανημάτων. Όλες σχεδόν οι εργασίες της γεωργικής και κτηνοτροφικής παραγωγής μπορούν σήμερα να εκτελεσθούν με κατάλληλα γεωργικά μηχανήματα.

Αυτό έχει, σπως σημειώθηκε συνοπτικά και σε προηγούμενα κεφάλαια, τα ακόλουθα αποτελέσματα:

— Να μειωθεί σημαντικά ο αριθμός των εργατικών χεριών που ασχολούνται με τη γεωργοκτηνοτροφική παραγωγή, πράγμα που συνετέλεσε σημαντικά στη μείωση του κόστους των παραγομένων προϊόντων (σχ. 5.1).

— Να αυξηθεί η καλλιεργούμενη έκταση δεδομένου ότι τα γεωργικά μηχανήματα έδωσαν τη δυνατότητα να καλλιεργήθουν όλες οι καλλιεργήσιμες εκτάσεις.

— Να αυξηθεί η παραγωγή γεωργικών προϊόντων, αφού με τα γεωργικά μηχανήματα επιτυγχάνεται η έγκαιρη εκτέλεση των διαφόρων εργασιών και η καλύτερη δυνατή από άποψη ποιότητας, εκτέλεση των διαφόρων εργασιών.

— Να αντιμετωπίζονται έγκαιρα και αποτελεσματικά οι διάφοροι εχθροί και ασθένειες των καλλιεργειών με την έγκαιρη και κατάλληλη χρήση των διαφόρων μέσων αντιμετωπίσεώς τους.

— Να μειωθεί ο αριθμός των ζώων εργασίας, τα οποία με τις δαπάνες διατροφής τους επιβάρυναν σημαντικά το κόστος παραγωγής των προϊόντων.

— Να γίνει δυνατή η οργάνωση μεγάλων γεωργικών, κτηνοτροφικών και πτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων, δεδομένου ότι η χρήση των καταλλήλων μηχανημάτων έδωσε στον παραγωγό τη δυνατότητα εκτελέσεως μεγάλου όγκου εργασιών σε πολύ λίγο χρόνο.

— Να μειωθεί γενικότερα το κόστος παραγωγής των διαφόρων προϊόντων και να βελτιωθεί σημαντικά η ποιότητά τους με αποτέλεσμα την αύξηση του καθαρού κέρδους για τον παραγωγό.

Όλα αυτά τα πλεονεκτήματα από τη χρήση των γεωργικών μηχανημάτων συνετέλεσαν στη γενική σχεδόν εκμηχάνηση της φυτικής και σε πολλούς τομείς και της ζωικής παραγωγής.

Χαρακτηριστικά είναι τα στοιχεία που παρουσιάζονται στον Πίνακα 5.1.1 σχετικά με την αύξηση του αριθμού των κυριοτέρων γεωργικών μηχανημάτων κατά τα τελευταία χρόνια.

Σχ. 5.1.

Η εκμηχάνιση της γεωργίας συνετέλεσε ιδιαίτερα στην ανάπτυξή της. α) Λίχνισμα σιταριού με τα χέρια σε παλιότερες εποχές. β) Οι αλωνιστικές μηχανές μείωσαν σημαντικά το κόστος παραγωγής του σιταριού.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.1.1.
Εξέλιξη του αριθμού των γεωργικών μηχανημάτων
κατά την περίοδο 1970 - 1975.

Είδος μηχανήματος	1970	1971	1972	1973	1974	1975
1. Διαξονικοί ελκυστήρες	68.967	74.591	80.529	88.402	98.011	108.000
2. Θεραλωνιστικές μηχανές	5.046	5.241	5.391	5.528	5.819	6.000
3. Βαμβακοσυλλεκτικές μηχανές	71	74	125	242	291	304
4. Μονοαξονικοί ελκυστήρες	30.562	33.689	37.159	41.692	50.050	58.180
5. Αυτοκίνητα χορτοκοπτικά	1.189	1.361	1.613	1.924	2.320	2.663

5.2 Προοπτικές ευρύτερης εκμηχανήσεως της γεωργίας.

Για την ευρύτερη ανάπτυξη της γεωργικής οικονομίας είναι απαραίτητη η αύξηση του βαθμού εκμηχανήσεως της παραγωγής.

Με τα κριτήρια και τις επιδιώξεις της Κοινής Αγοράς η ανάπτυξη της γεωργίας πρέπει βασικά να στηρίζεται στις ακόλουθες επιδιώξεις:

- Τη μείωση του οικονομικά ενεργού πληθυσμού, που ασχολείται με τη γεωργοκτηνοτροφική παραγωγή.
- Την αύξηση της καλλιεργούμενης εκτάσεως κατά γεωργική εκμετάλλευση.
- Τη δημιουργία μεγάλων γεωργοκτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων σε μορφή καθαρά επιχειρηματική. Στις εκμεταλλεύσεις αυτές ο επιχειρηματίας παραγωγός θα πρέπει:
  - Να είναι κατάλληλα εκπαιδευμένος επαγγελματικά.
  - Να ασχολείται μόνο με τη γεωργοκτηνοτροφική παραγωγή.
  - Να κρατά οικονομικούς λογαριασμούς για τα έξοδα και έσοδα της εκμεταλλεύσεώς του.
- Την αύξηση της παραγωγικότητας όλων των συντελεστών της γεωργοκτηνοτροφικής παραγωγής.

Το πρόβλημα της δημιουργίας μεγάλων γεωργικών επιχειρήσεων επιδιώκεται να αντιμετωπισθεί με τη δημιουργία ομάδων παραγωγής, ενός θεσμού, ο οποίος προωθείται στις χώρες της Κοινής Αγοράς και του οποίου η εισαγωγή έχει αρχίσει και στη χώρα μας με την ίδρυση ομάδων παραγωγών καλλιέργειας βαμβακιού.

Όλες αυτές οι επιδιώξεις στο χώρο της διαρθρώσεως και οργανώσεως της γεωργίας θα συντελέσουν, ασφαλώς, στη μεγαλύτερη εκμηχάνηση της γεωργικής παραγωγής. Αυτό θα συμβεί γιατί:

- Οι μεγάλες σε έκταση γεωργικές εκμεταλλεύσεις δεν μπορούν να εκπληρώσουν τον προορισμό τους χωρίς κατάλληλο μηχανικό εξοπλισμό.
- Οι καλά εκπαιδευμένοι επιχειρηματίες παραγωγοί δεν μπορούν παρά να επιδιώκουν την κατάλληλη εκμηχάνηση της παραγωγής για να εξασφαλίσουν το μεγαλύτερο δυνατό καθαρό κέρδος.
- Η μείωση του οικονομικά ενεργού αγροτικού πληθυσμού θα πρέπει να συνοδεύεται από αντίστοιχη αύξηση της εκμηχανήσεως της γεωργίας προκειμένου η εργασία των μηχανημάτων να αντικαταστήσει τα εργατικά χέρια που θα αποσύρθούν από τη γεωργία.

— Ο παραγωγός που θα κρατά οικονομικούς λογαριασμούς θα είναι σε θέση να διαπιστώνει τη συμβολή των γεωργικών μηχανημάτων στην αύξηση του καθαρού εισοδήματος της εκμεταλλεύσεως. Αυτό θα τον ωθεί, όπως είναι φυσικό στη μεγαλύτερη εκμηχάνηση της εκμεταλλεύσεώς του.

— Οι ομάδες παραγωγής με τις αυξημένες οικονομικές δυνατότητες θα μπορούν να προβούν στην προμήθεια όλου του απαιτούμενου μηχανικού εξοπλισμού, ιδιαίτερα με τη μορφή μεγάλων μηχανημάτων, των οποίων η προμήθεια δεν είναι εύκολη και είναι και αντιοικονομική για τον καθένα παραγωγό ξεχωριστά.

Εκτός από αυτά, το γεγονός ότι τα γεωργικά μηχανήματα καθιστούν πιο εύκολη, πιο ξεκούραστη, πιο ευχάριστη την εργασία του παραγωγού, θα συντελέσει, ασφαλώς, στην ευρύτερη ανάπτυξη της εκμηχανήσεως της γεωργικής παραγωγής.

— Η αύξηση της παραγωγικότητας των διαφόρων συντελεστών της παραγωγής συνδέεται με το βαθμό εκμηχανήσεως, ο οποίος σε ένα μεγάλο βαθμό, αποτελεί προϋπόθεση της αυξήσεως αυτής.

Οι προβλέψεις για την ανάπτυξη της χρήσεως των γεωργικών μηχανημάτων αναφέρονται κυρίως στην αύξηση των διαξονικών ελκυστήρων (τρακτέρ) με όλα τα παρελκόμενά τους, των μονοαξονικών ελκυστήρων, των αυτοκινήτων χορτοκοπτικών μηχανών και των μηχανών συλλογής βαμβακιού.

Στον Πίνακα 5.2.1 παρουσιάζεται σε αριθμούς η προβλεπόμενη αύξηση των γεωργικών μηχανημάτων κατά το 1980 σε σύγκριση με τους αντίστοιχους αριθμούς του 1975.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.2.1.

Προβλεπόμενη αύξηση του αριθμού των γεωργικών μηχανημάτων μεταξύ 1975-1980.

Είδος μηχανήματος	Αριθμός μηχανημάτων	
	1975	1980
Διαξονικοί ελκυστήρες	110.000	170.000
Μονοαξονικοί ελκυστήρες	58.300	107.000
Θεραλωνιστικές μηχανές	6.300	7.500
Χαρτοκοπτικές αυτοκίνητες μηχανές	2.660	4.500
Βαμβακοσυλλεκτικές μηχανές	304	950

5.3 Τομείς εργασίας στο χώρο των γεωργικών μηχανημάτων.

Οι τομείς εργασίας στους οποίους μπορεί να εργασθεί ένας ειδικευμένος στα γεωργικά μηχανήματα τεχνίτης, και φυσικά, και ένας απόφοιτος της σχετικής κατευθύνσεως του γεωργοκτηνοτροφικού τομέα των Επαγγελματικών Λυκείων είναι βασικά οι ακόλουθοι:

a) Οδηγός, χειριστής, συντηρητής γεωργικών μηχανημάτων της εκμεταλλεύσεώς του.

Η οδήγηση, ο χειρισμός και η συντήρηση των διαφόρων γεωργικών μηχανημάτων, αποτελούν εξειδικευμένες εργασίες, γι' αυτό και απαιτούν εξειδικευμένο ανθρώπινο δυναμικό για την εκτέλεσή τους. Σε μικρού ή μέτριου μεγέθους εκμεταλλεύσεις τις εργασίες αυτές αναλαμβάνει πάντοτε, και είναι σκόπιμο να

Σχ. 5.3α.

Η οδήγηση και ο χειρισμός των γεωργικών μηχανημάτων απ' τον ίδιο τόν παραγωγό μειώνει το κόστος, της παραγωγής, εξασφαλίζει καλή ποιότητα εργασίας και καλή συντήρηση των μηχανημάτων.

αναλαμβάνει, ο ίδιος ο παραγωγός (σχ. 5.3α).

Ιδιαίτερα σημαντική για την όλη γεωργική εκμετάλλευση είναι η προσεκτική και επιμελημένη εκτέλεση αυτών των εργασιών. Και τούτο γιατί από την προσεκτική εκτέλεσή τους εξαρτάται:

- Η καλή και οικονομική εκτέλεση των διαφόρων καλλιεργητικών εργασιών με ιδιαίτερα ευεργετικά αποτελέσματα για την όλη γεωργική εκμετάλλευση.
- Η καλή και προσεκτική οδήγηση, π.χ. του ελκυστήρα (τρακτέρ) κατά το όργωμα εξασφαλίζει την καλή κατεργασία του εδάφους.
- Η καλή οδήγησή του κατά τη σπορά εξασφαλίζει καλής ποιότητας σπορά με όλα τα ευεργετικά αποτελέσματα στην ανάπτυξη και απόδοση των καλλιεργειών.
- Ο καλός χειρισμός της θεραλωνιστικής εξασφαλίζει καλή συγκομιδή των σιτηρών.

— Η ασφάλεια τόσο του χειριστή όσο και του ίδιου του μηχανήματος.

Από την καλή οδήγηση και γενικά από τον προσεκτικό χειρισμό εξαρτάται η ασφάλεια του οδηγού, η ασφάλεια άλλων εργατών, που βοηθούν ή συμπληρώνουν τη δουλειά του μηχανήματος, αλλά και η ασφάλεια του ίδιου του μηχανήματος.

— Η διατήρηση του μηχανήματος σε καλή κατάσταση για μεγάλο χρονικό διάστημα με αποτέλεσμα να εξασφαλίζεται η μακρόχρονη χρησιμοποίησή του με σημαντική μείωση της όλης επιβαρύνσεως των παραγομένων προϊόντων.

— Ο χειρισμός των γεωργικών μηχανημάτων από τον ίδιο τον παραγωγό εξασφαλίζει στο μεγαλύτερο δυνατό βαθμό τον προσεκτικό και επιμελημένο

χειρισμό τους. Εξασφαλίζει επίσης την καλύτερη δυνατή αξιοποίησή τους, γιατί ο παραγωγός έχει τη δυνατότητα να προγραμματίζει κατάλληλα την εκτέλεση των διαφόρων εργασιών, ώστε να αξιοποιούνται κατά τον οικονομικότερο δυνατό τρόπο τα μηχανήματά του.

— Η ικανότητα εξ άλλου του παραγωγού να συντηρεί κατάλληλα τα μηχανήματά του εξασφαλίζει την καλή απόδοση και τη διατήρηση των μηχανημάτων σε καλή κατάσταση για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα, πράγμα που αυξάνει τη χρήσιμη, όπως λέμε, ζωή των μηχανημάτων.

Η δυνατότητα επίσης της άμεσης επισκευής των διαφόρων μηχανημάτων από μικρές σχετικά βλάβες, που μπορούν να παρουσιασθούν κατά την εργασία τους, έχει ιδιαίτερη σημασία τόσο για τα ίδια τα μηχανήματα, όσο και για τη γεωργική εκμετάλλευση και αυτό γιατί:

Η άμεση επισήμανση και διόρθωση μιας μικρής βλάβης ενός μηχανήματος προλαβαίνει βλάβες πιο μεγάλες και πιο σημαντικές, βλάβες πολλές φορές καταστρεπτικές για το μηχάνημα.

Η άμεση επισκευή μιας ορισμένης βλάβης συντελεί στην αποφυγή επιζημίων καθυστερήσεων, ιδιαίτερα στην περίοδο αιχμής των διαφόρων εργασιών. Η επισκευή, π.χ. μιας βλάβης ενός ψεκαστικού μηχανήματος κατά τη διάρκεια του ψεκασμού, εξασφαλίζει τη συνέχιση της λειτουργίας του μηχανήματος με αποτέλεσμα να μη καθυστερήσει η ολοκλήρωση του ψεκασμού. Αυτό έχει ιδιαίτερη σημασία, αν σκεφθούμε ότι η καθυστέρηση έστω και για μια μέρα του ψεκασμού μπορεί να έχει σοβαρές συνέπειες στην αποτελεσματικότητά του.

β) Οδήγηση και χειρισμός ιδιοκτητών μηχανημάτων.

Σε μικρού ή μέτριου μεγέθους γεωργικές εκμεταλλεύσεις δεν συμφέρει συχνά η προμήθεια και η διατήρηση ορισμένων μηχανημάτων.

Για την περίπτωση αυτή ορισμένοι ειδικευμένοι στα γεωργικά μηχανήματα τεχνίτες προμηθεύονται μόνοι τους ή με άλλους συνεταιρικά ένα τέτοιου είδους γεωργικό μηχάνημα και το χρησιμοποιούν για την εκτέλεση, με ανάλογη αμοιβή, σχετικών εργασιών στις εκμεταλλεύσεις των παραγωγών της περιοχής. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η προμήθεια από ειδικευμένους τεχνίτες θεραλωνιστικών μηχανών και άλλων παρομοίων μεγάλων σχετικά μηχανημάτων.

Απαιτούνται, βέβαια, στην περίπτωση αυτή κεφάλαια, για την προμήθεια των μηχανημάτων, αλλά αν είναι δυνατόν να εξασφαλισθούν τα κεφάλαια αυτά, η απόδοση των μηχανημάτων είναι τέτοια, ώστε σύντομα όχι μόνο να εξοικονομούνται τα απαιτούμενα ποσά για την απόσβεση του κόστους των, αλλά και να εξασφαλίζεται ιδιαίτερα σημαντικό κέρδος για τον ιδιοκτήτη τους.

Πριν όμως από την αγορά ενός τέτοιου μηχανήματος χρειάζεται προσεκτική μελέτη του όγκου των εργασιών, που θα είναι δυνατόν να εξασφαλίζει ο ιδιοκτήτης του μηχανήματος κάθε χρόνο, για να υπολογίσει αν είναι συμφέρουσα η προμήθειά του (σχ. 5.3β).

Η προσεκτική και επιμελημένη εκτέλεση των διαφόρων εργασιών αποτελεί βασική προϋπόθεση για την εξασφάλιση εργασίας και απασχολήσεως σε βαθμό ικανοποιητικό.

γ) Εργασία οδηγού, χειριστή και συντηρητή μηχανημάτων μεγάλων γεωργικών εκμεταλλεύσεων.

Σε περιπτώσεις μεγάλων γεωργικών ή κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων ο

Σχ. 5.3β.

Τα μεγάλα γεωργικά μηχανήματα προσφέρονται για την εκτέλεση εργασιών σε άλλες εκμεταλλεύσεις με πληρωμή.

Ιδιοκτήτης επιχειρηματίας είναι δυνατόν να μη χειρίζεται μόνος του τα γεωργικά μηχανήματα της εκμεταλλεύσεώς του. Σε περίπτωση, επίσης, μεγάλων συνεταιριστικών οργανώσεων ή ομάδων παραγωγών, ομάδων κοινής καλλιέργειας, υπάρχει ανάγκη εξασφαλίσεως ενός ή περισσοτέρων οδηγών ή χειριστών των διαφόρων μηχανημάτων του συνεταιρισμού ή της ομάδας παραγωγών.

Οι περιπτώσεις αυτές εξασφαλίζουν εξαιρετικές δυνατότητες απασχολήσεως ειδικευμένων στα γεωργικά μηχανήματα τεχνιτών.

Οι τεχνίτες προσλαμβάνονται ή για ορισμένη εποχή, ή, συνηθέστερα, με μηνιαίες αποδοχές για συνεχή απασχόληση.

Στις περιπτώσεις αυτές ο τεχνίτης γεωργικών μηχανημάτων αναλαμβάνει την οδήγηση, το χειρισμό των διαφόρων γεωργικών μηχανημάτων για την εκτέλεση των διαφόρων καλλιεργητικών εργασιών της εκμεταλλεύσεως. Αναλαμβάνει, επίσης, τις εργασίες συντηρήσεως και των μικροεπισκευών του όλου μηχανικού εξοπλισμού της εκμεταλλεύσεως (σχ. 5.3γ).

Ο Κώδικας Επαγγελμάτων του Οργανισμού Απασχολήσεως Εργατικού Δυναμικού δίνει τον ακόλουθο τίτλο στο επάγγελμα αυτό των ειδικευμένων τεχνιτών γεωργικών μηχανημάτων:

«Οδηγός και χειριστής γεωργικών μηχανημάτων με κινητήρα.»

Αναφέρει, επίσης, τις ακόλουθες εργασίες, ως εργασίες που εκτελούν όσοι ασκούν το επάγγελμα αυτό:

— Οδηγούν, χειρίζονται και συντηρούν διάφορες γεωργικές μηχανές, όπως: Ελκυστήρες (τρακτέρ) με εξαρτήματα ή χωρίς γεωργικά εξαρτήματα, σταθερές

μηχανές και άλλες ειδικές συσκευές για το όργωμα, τη φύτευση, τη συγκομιδή, τη δεματοποίηση, το θερισμό, τον αλωνισμό, το διαχωρισμό του καρπού, το άρμεγμα ή άλλους σκοπούς.

— Συναρμολογούν τις μηχανές αυτές ή προσαρμόζουν διάφορα ειδικά εξαρτήματα στους ελκυστήρες.

— Οδηγούν τις κινούμενες με δικές τους δυνάμεις μηχανές ή τους ελκυστήρες στους αγρούς και ελέγχουν τις μηχανές και τα εξαρτήματά τους.

— Εγκαθιστούν και συναρμολογούν τις μηχανές σταθερής βάσεως, ώστε να είναι έτοιμες για λειτουργία.

— Θέτουν τις μηχανές σε λειτουργία, τις τροφοδοτούν και ελέγχουν τη λειτουργία τους.

— Ρυμουλκούν οχήματα φορτωμένα με προϊόντα συγκομιδής και άλλα υλικά ή χρησιμοποιούν τους ελκυστήρες για να απομακρύνουν από τους αγρούς κορμούς δένδρων ή άλλα αντικείμενα.

— Καθαρίζουν και λιπαίνουν τις μηχανές, τις εφοδιάζουν με καύσιμα και νερό και εκτελούν μικροεπισκευές.

Σχ. 5.3γ.

Η κατάλληλη συντήρηση των γεωργικών μηχανημάτων αποτελεί βασική έργασία για τον παραγωγό και τον τεχνίτη γεωργικών μηχανημάτων.

5.4 Συνθήκες ασκήσεως του επαγγέλματος του τεχνίτη γεωργικών μηχανημάτων.

. Στην περίπτωση που ο ειδικευμένος τεχνίτης χρησιμοποιεί την τεχνική του κατάρτιση για την αξιοποίηση των μηχανημάτων της δικής του εκμεταλλεύσεως,

τότε οι συνθήκες εργασίας του είναι σχεδόν οι ίδιες του αντίστοιχου παραγωγού φυτικής ή ζωικής παραγωγής. Η διαφορά έγκειται στο ότι ο χειρισμός των μηχανημάτων απαιτεί ιδιαίτερη προσοχή, αφού, καθώς τονίσθηκε και σε προηγούμενες σελίδες, η προσοχή και η επιμέλεια αυτή συνδέεται με την ασφάλεια τόσο του χειριστή των μηχανημάτων όσο και των ίδιων των μηχανημάτων.

Απαιτεί επίσης η εργασία αυτή μεγάλη προσοχή στην κατάλληλη αξιοποίηση όλων των μηχανημάτων, για την επίτευξη της καλύτερης δυνατής αποδόσεώς τους.

Στην περίπτωση που ο τεχνίτης οδηγεί και χειρίζεται ιδιόκτητα μηχανήματα για την εκτέλεση, με αμοιβή, διαφόρων εργασιών σε άλλες εκμεταλλεύσεις, οι συνθήκες εργασίας δεν είναι πολύ διαφορετικές από την περίπτωση του επιχειρηματία παραγωγού. Η διαφορά εδώ έγκειται στο ότι η απασχόληση είναι εντατική σε ορισμένες χρονικές περιόδους, ανάλογα με τη φύση της εργασίας του μηχανήματος. Αυτό έχει ως συνέπεια την εντατική εργασία και συχνά, κάτω από όχι και πολύ ευνοϊκές καιρικές συνθήκες, του ιδιοκτήτη του μηχανήματος κατά την περίοδο αυτή και τη μειωμένη απασχόλησή του σε άλλες περιόδους.

Επιβάλλει εξ άλλου αυτού του είδους η απασχόληση την προσπάθεια εξασφαλίσεως πελατών ή ανάλογης με το είδος του μηχανήματος εργασίας.

Στην περίπτωση που ο τεχνίτης εργάζεται ως οδηγός και χειριστής μηχανημάτων άλλων επιχειρήσεων, τότε η απασχόλησή του όπως είναι φυσικό είναι απαλλαγμένη από τις ευθύνες και τις σκοτούρες του ιδιοκτήτη ή του ελεύθερου επαγγελματία, έχει όμως τα μειονεκτήματα της εξαρτημένης εργασίας.

5.5 Κίνητρα για την εργασία στον τομέα των γεωργικών μηχανημάτων.

Τα κίνητρα για την άσκηση επαγγέλματος στο χώρο των γεωργικών μηχανημάτων είναι ανάλογα με το είδος της απασχολήσεως, που θα επιλέξει ο τεχνίτης γεωργικών μηχανημάτων.

Στην περίπτωση που θα χρησιμοποιήσει την εξειδίκευσή του για την κάλυψη των αναγκών της εκμεταλλεύσεώς του στο χειρισμό των γεωργικών μηχανημάτων, ως κίνητρα μπορούν να θεωρηθούν:

- Η οικονομία που έχει στα έξοδα, γιατί διαφορετικά θα ήταν υποχρεωμένος να πληρώνει σε μισθωμένους χειριστές για την κάλυψη των σχετικών αναγκών της εκμεταλλεύσεώς του.

- Η σιγουριά ότι έχει τη δυνατότητα να εκτελεί τις εργασίες όταν και όπως θέλει αυτός, με προσοχή και επιμέλεια, που πολλές φορές μόνο ο ιδιοκτήτης μπορεί να εξασφαλίσει.

- Η σιγουριά ότι χειρίζεται τα μηχανήματα και τα συντηρεί με ιδιαίτερη προσοχή, πράγμα για το οποίο δεν μπορεί να είναι βέβαιος όταν τις εργασίες αυτές τις εμπιστεύεται σε ξένα χέρια.

Στην περίπτωση που χειρίζεται ιδιόκτητα μηχανήματα και εκτελεί με αμοιβή εργασίες σε ξένες εκμεταλλεύσεις, ως κίνητρα μπορούν να θεωρηθούν:

- Τα μεγάλα κέρδη που κατά κανόνα αποφέρει μια τέτοια εργασία.

- Η ικανοποίηση που χαρίζει η ανεξάρτητη εργασία.

Στην περίπτωση που εργάζεται ως έμμισθος τεχνίτης σε ξένες γεωργικές εκμεταλλεύσεις, δεν μπορεί το καθαρά οικονομικό όφελος να αποτελεί το μόνο και

αποκλειστικό κίνητρο. Εκτός από αυτό η σιγουριά της μόνιμης εργασίας, χωρίς επικίνδυνες επιδιώξεις, το αίσθημα της εξασφαλίσεως, έστω και με λιγότερες αλλά ορισμένες και σίγουρες αποδοχές, αποτελούν για πολλούς ισχυρό κίνητρο.

Πάντως το γεγονός ότι σήμερα έχει επεκταθεί τόσο πολύ η χρήση των γεωργικών μηχανημάτων και τόσο μεγάλη προβλέπεται η μελλοντική ευρύτερη ανάπτυξή τους, κάνει τον τομέα των γεωργικών μηχανημάτων έναν ιδιαίτερα αξιόλογο και ελκυστικό τομέα επαγγελματικής σταδιοδρομίας για τους αποφοίτους του γεωργοκτηνοτροφικού τομέα των Επαγγελματικών Λυκείων.

Ερωτήσεις — Ασκήσεις.

1. Ποια είναι η συμβολή των γεωργικών μηχανημάτων στην ανάπτυξη των κλάδων φυτικής και ζωικής παραγωγής;
2. Ποιων γεωργικών επαγγελμάτων αυξήθηκε περισσότερο ο αριθμός κατά την περίοδο 1970-1975;
3. Σε ποιες βασικά επιδιώξεις πρέπει να στηρίζεται η ανάπτυξη της γεωργίας κατά τα κριτήρια της Κοινής Αγοράς;
4. Με ποιους τρόπους μπορεί να εξασφαλισθεί η δημιουργία μεγάλων γεωργικών εκμεταλλεύσεων;
5. Ποιά γεωργικά μηχανήματα προβλέπεται να αυξηθούν περισσότερο σε αριθμό κατά τα επόμενα χρόνια;
6. Ποιοι είναι οι κυριότεροι τομείς εργασίας στο χώρο των γεωργικών μηχανημάτων;
7. Ποιες είναι οι κυριότερες αφέλειες για τον παραγωγό, όταν οδηγεί, χειρίζεται και συντηρεί μόνος του τα γεωργικά μηχανήματα της εκμεταλλεύσεώς του;
8. Ποια γεωργικά μηχανήματα προσφέρονται περισσότερο για την εκτέλεση σχετικών εργασιών σε άλλες γεωργικές εκμεταλλεύσεις με πληρωμή;
9. Ποιες είναι οι κυριότερες εργασίες του τεχνίτη γεωργικών μηχανημάτων, σύμφωνα με τον Κώδικα Επαγγελμάτων;
10. Ποιες είναι οι κυριότερες συνθήκες εργασίας του επαγγέλματος του τεχνίτη γεωργικών μηχανημάτων;

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ

ΤΟΜΕΑΣ ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

6.1 Γενικά.

Εκτός από τους τομείς της παραγωγής που αναπτύχθηκαν στα προηγούμενα κεφάλαια, οι απόφοιτοι του γεωργοκτηνοτροφικού τομέα των Επαγγελματικών Λυκείων έχουν δυνατότητες να αποκατασταθούν επαγγελματικά και στον τομέα παροχής υπηρεσιών.

Διάφοροι φορείς, δημόσιοι και ιδιωτικοί, παρέχουν αξιόλογες δυνατότητες τέτοιας αποκαταστάσεως. Οι φορείς αυτοί είναι βασικά τα διάφορα Υπουργεία και οι Δημόσιοι Οργανισμοί καθώς και διάφορες ιδιωτικές επιχειρήσεις.

Το γεγονός ότι τα Επαγγελματικά και Τεχνικά Λύκεια δημιουργήθηκαν μόλις το 1977 και άρχισαν να λειτουργούν απ' το σχολικό χρόνο 1977-1978 έχει ως αποτέλεσμα να μην έχουν ακόμα δημιουργηθεί νομοθετημένες θέσεις για την αποκατάσταση των αποφοίτων των Λυκείων, εκτός απ' τις δυνατότητες που παρέχει ο σχετικός με την οργάνωση της τεχνικής και επαγγελματικής εκπαίδευσεως Νόμος 576/1977.

Φυσικά όσο θα προχωρεί η λειτουργία των Λυκείων θα αντιμετωπίζεται προοδευτικά και το θέμα της αποκαταστάσεως των αποφοίτων στο χώρο των Δημοσίων Υπηρεσιών.

Εκτός από αυτό, οι θέσεις που προβλέπονται για αποφοίτους παλαιών Μέσων Τεχνικών και Επαγγελματικών Σχολών μπορούν ασφαλώς να καταλαμβάνονται και από αποφοίτους Επαγγελματικών και Τεχνικών Λυκείων.

Στο χώρο του γεωργοκτηνοτροφικού τομέα υπάρχει η δυσκολία ότι δεν υπήρχαν πριν από την ίδρυση των Λυκείων Μέσες Τεχνικές ή Επαγγελματικές Γεωργικές Σχολές, εκτός από την Αμερικανική Γεωργική Σχολή Θεσσαλονίκης, η οποία δεν είναι ουσιαστικά δημόσια, αλλά ιδιωτική γεωργική σχολή.

Υπάρχει όμως στον οργανισμό των υπουργείων η ιδιότητα του τεχνίτη γεωργίας. Η θέση αυτή βέβαια μελλοντικά θα είναι δυνατόν να βελτιωθεί από την άποψη των απαιτουμένων προσόντων, της εξελίξεως και των αποδοχών, και να προσαρμοσθεί στα επίπεδα και τα προσόντα των αποφοίτων των Επαγγελματικών Λυκείων.

Με την κατάσταση που σήμερα επικρατεί και με τις δυνατότητες που μπορούν μελλοντικά να αναπτυχθούν, υπάρχουν οι ακόλουθες περιπτώσεις επαγγελματικής αποκαταστάσεως των αποφοίτων του γεωργοκτηνοτροφικού τομέα των Επαγγελματικών Λυκείων σε δημόσιες υπηρεσίες και οργανισμούς.

6.2 Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων.

Όπως είναι γνωστό ο Νόμος 576/1977 είναι ο Νόμος που έδωσε την καινούργια μορφή και δομή στην Επαγγελματική Εκπαίδευση και κυρίως στην Επαγγελματική Εκπαίδευση της Μέσης βαθμίδας.

Ο Νόμος αυτός, σε συνδυασμό με το Νόμο 309/1976, για την οργάνωση της Γενικής Εκπαιδεύσεως, αποτελούν τους δυο βασικούς Νόμους στους οποίους στηρίζεται η όλη αναδιάρθρωση της Παιδείας μας.

Ο Νόμος 576/1977 ιδρύει τα Επαγγελματικά και Τεχνικά Λύκεια καθώς και τις Τεχνικές και Επαγγελματικές Σχολές και ρυθμίζει όλα τα θέματα οργανώσεως και λειτουργίας τους.

Ένα από τα θέματα αυτά είναι και το θέμα του Διδακτικού Προσωπικού των Σχολικών Μονάδων Επαγγελματικής Εκπαίδευσεως. Καθορίζονται δηλαδή οι διάφοροι κλάδοι και οι κατηγορίες του διδακτικού προσωπικού, οι προβλεπόμενες οργανικές θέσεις, η διάρθρωση των θέσεων σε βαθμούς, τα απαιτούμενα για κάθε κλάδο προσόντα, ο τρόπος διορισμού και σχετικά κάθε τι που αναφέρεται στα θέματα της επανδρώσεως των Σχολικών Μονάδων Επαγγελματικής Εκπαίδευσεως με κατάλληλο διδακτικό προσωπικό.

Οι κλάδοι του διδακτικού προσωπικού της Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσεως Μέσης βαθμίδας είναι οι ακόλουθοι, σύμφωνα με το άρθρο 13 του Νόμου:

Κλάδος 1: Διπλωματούχων ή πτυχιούχων Ανωτάτων Πολυτεχνικών Σχολών ή Φυσικών Ραδιοηλεκτρολόγων.

Κλάδος 2: Πτυχιούχων Οικονομικών, Πολιτικών ή Νομικών Ανωτάτων Σχολών.

Κλάδος 3: Πτυχιούχων Φυσικομαθηματικών Ανωτάτων Σχολών.

Κλάδος 4: Πτυχιούχων Θεολόγων ή Φιλολόγων ή Αγγλικής, Γαλλικής, Γερμανικής Φιλολογίας.

Κλάδος 5: Πτυχιούχων λοιπών Ανωτάτων Σχολών.

Κλάδος 6: Πτυχιούχων Φυσικής Αγωγής.

Κλάδος 7: Πτυχιούχων ΑΣΕΤΕΜ ή λοιπών Ανωτέρων Σχολών Τεχνολόγων Μηχανικών.

Κλάδος 8: Πτυχιούχων λοιπών Ανωτέρων Σχολών.

Κλάδος 9: Πτυχιούχων ΠΑΤΕΣ της ΣΕΛΕΤΕ (τμήμα Τεχνικών και Επαγγελματικών Λυκείων).

Κλάδος 10: Πτυχιούχων Μέσων Τεχνικών και Επαγγελματικών Σχολών (προσωρινά).

Κλάδος 11: Πτυχιούχων Κατωτέρων Τεχνικών και Επαγγελματικών Σχολών παλαιού τύπου ή Τεχνικών και Επαγγελματικών Σχολών.

Όπως φαίνεται από τους πιο πάνω κλάδους, ο κλάδος 9 είναι ο κλάδος στις θέσεις του οποίου μπορούν να τοποθετηθούν οι απόφοιτοι των Επαγγελματικών και Τεχνικών Λυκείων.

Θέσεις και αντικείμενο εργασίας.

Οι θέσεις που καταλαμβάνουν οι εκπαιδευτικοί του Κλάδου 9 είναι θέσεις:

— Προϊσταμένου του Εργαστηρίου.

— Εκπαιδευτικού Εργαστηρίου.

α) Προϊστάμενος Εργαστηρίου.

Μια από τις βασικές εγκαταστάσεις των Τεχνικών και ορισμένων τομέων των Επαγγελματικών Λυκείων, όπως ιδιαίτερα του γεωργοκτηνοτροφικού τομέα, είναι τα τεχνικά εργαστήρια. Τα εργαστήρια αυτά, κατάλληλα εξοπλισμένα, έχουν ως βασικό τους σκοπό να εξασφαλίσουν τις απαραίτητες προϋποθέσεις, για τις πρακτικές εργαστηριακές ασκήσεις των μαθητών.

Όπως είναι γνωστό, η Τεχνική και Επαγγελματική Εκπαίδευση δεν επιδιώκει μόνο τη μετάδοση θεωρητικών γνώσεων αλλά πρωταρχικά, θα μπορούσε να πει κανένας, την ανάπτυξη δεξιοτεχνιών και την απόκτηση δεξιοτήτων εκ μέρους των μαθητών. Αυτό δεν είναι δυνατόν να επιτευχθεί χωρίς κατάλληλα εργαστήρια και χωρίς κατάλληλο εργαστηριακό εξοπλισμό για κάθε τεχνική και επαγγελματική ειδικότητα (σχ. 6.2).

Σχ. 6.2.

Ο ρόλος του Τεχνίτη Εκπαιδευτή αποτελεί έναν τομέα επαγγελματικής αποκαταστάσεως για τους αποφύιτους των Επαγγελματικών Λυκείων.

Σε κάθε ένα από τα εργαστήρια αυτά τοποθετείται ως προϊστάμενος εκπαιδευτικός του κλάδου 9.

Σύμφωνα με τα όσα προβλέπει ο Νόμος, τα καθήκοντα και οι αρμοδιότητες των προϊσταμένων των εργαστηρίων καθορίζονται με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων.

Βασικά ως καθήκοντα και εργασίες των προϊσταμένων των εργαστηρίων θα μπορούσε κανείς να αναφέρει τα ακόλουθα:

— Είναι υπεύθυνος απέναντι στον προϊστάμενο του τμήματος και στη διεύθυνση του Λυκείου ή της Σχολής για το εργαστήριο, του οποίου προΐσταται.

— Φροντίζει να είναι πάντοτε σε καλή κατάσταση τα εργαλεία και μηχανήματα και όλος γενικά ο εξοπλισμός του εργαστηρίου.

— Συνεργάζεται με τον προϊστάμενο του τμήματος για την κατάστρωση του προγράμματος αξιοποιήσεως του εργαστηρίου.

— Είναι υπεύθυνος για την κατάλληλη διάθεση των εργαλείων του εργαστηρίου, για την άσκηση των μαθητών και την προσεκτική συγκέντρωσή τους ύστερα από κάθε εργαστηριακή άσκηση.

— Συνεργάζεται μέ τούς εκπαιδευτικούς εργαστηρίων, για την καλύτερη δυνατή άσκηση των μαθητών.

— Φροντίζει για τη λήψη των απαραίτητων μέτρων ασφαλείας, για την ασφάλεια των μαθητών κατά την πρακτική άσκησή τους στο εργαστήριο.

— Παράλληλα με την ευθύνη του προϊσταμένου του εργαστηρίου διδάσκει και ορισμένα εργαστηριακά μαθήματα τις ώρες, που σύμφωνα με το Νόμο είναι υποχρεωμένος να διδάσκει.

β) Εκπαιδευτικός Εργαστηρίου.

Όπως αναφέρθηκε και στα προηγούμενα, την ανάπτυξη δεξιοτεχνιών και την απόκτηση δεξιοτήτων από τους μαθητές μπορούμε να την επιτύχουμε μόνο με πρακτική και εργαστηριακή άσκηση. Η άσκηση αυτή αποτελεί μια από τις σοβαρότερες και τις βασικότερες διδακτικές δραστηριότητες των σχολικών μονάδων Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσεως. Την ευθύνη της οργανώσεως και της πραγματοποίησεως της εργαστηριακής αυτής ασκήσεως των μαθητών έχει ο εκπαιδευτικός εργαστηρίου.

Στην αίθουσα διδασκαλίας γίνεται η θεωρητική ανάπτυξη των τεχνικών μαθημάτων. Επιδιώκεται, δηλαδή, η μετάδοση στους μαθητές των βασικών θεωρητικών γνώσεων που είναι απαραίτητο να κατέχει ένας τεχνίτης της αντίστοιχης ειδικότητας. Επιδιώκεται ακόμα η εξασφάλιση της απαιτούμενης υποδομής θεωρητικών γνώσεων και ενημερώσεως θεωρητικής για τη σωστή εκτέλεση των διαφόρων τεχνικών εργασιών.

Τα εργαστηριακά μαθήματα, με βάση αυτή την υποδομή και αυτές τις θεωρητικές τεχνικές γνώσεις, προχωρούν στην εξάσκηση των μαθητών στη σωστή εκτέλεση των διαφόρων τεχνικών εργασιών.

Έτσι, οι εργαστηριακοί εκπαιδευτικοί, με βάση τη σειρά των εργαστηριακών ασκήσεων που περιλαμβάνει το πρόγραμμα των τεχνικών μαθημάτων κάθε ειδικότητας, ασχολούνται αποκλειστικά με τη διδασκαλία των τεχνικών εργασιών για να αποκτήσουν οι μαθητές στον απαιτούμενο βαθμό τελειότητας τις σχετικές δεξιότητες και δεξιοτεχνίες.

Στην περίπτωση αυτή οι εκπαιδευτικοί εργαστηρίου εκτελούν τις ακόλουθες βασικά εργασίες:

— Συνεργάζονται με τους καθηγητές τεχνικών μαθημάτων για την κατάστρωση του προγράμματος εργαστηριακών ασκήσεων για την τεχνική εκπαίδευση των μαθητών της ειδικότητάς τους.

— Συνεργάζονται με τους προϊσταμένους των εργαστηρίων για τον κατάλληλο εξοπλισμό των εργαστηρίων με τα απαιτούμενα εργαλεία και υλικά για την πρακτική άσκηση των μαθητών.

— Συνεργάζονται με τον προϊστάμενο του εργαστηρίου για τη διάθεση κατά την ώρα της εργαστηριακής ασκήσεως των μαθητών των ἀπαιτούμενων μηχανημάτων, εργαλείων και υλικών για την ἀνέτη και αποδοτική ἀσκηση των μαθητών.

— Κατανέμουν σε ομάδες τους μαθητές και τους αναθέτουν τις κατάλληλες εργαστηριακές ασκήσεις.

— Εφαρμόζουν την πρέπουσα εκπαιδευτική τεχνολογία για την πρακτική εξάσκηση των μαθητών.

— Παρακολουθούν τους μαθητές κατά την εργαστηριακή τους εργασία φροντίζοντας τόσο για τη σωστή ἀσκηση τους, όσο και για την τήρηση των απαραίτητων μέτρων ασφαλείας.

— Προτείνουν στον προϊστάμενο του εργαστηρίου και μέσω αυτού στον προϊστάμενο του τμήματος και τη διεύθυνση του Λυκείου ή της Σχολής τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν, για την καλύτερη οργάνωση και την αποδοτικότερη λειτουργία του εργαστηρίου.

γ) Απαιτούμενα προσόντα.

Εκτός από το πτυχίο του Επαγγελματικού ή Τεχνικού Λυκείου, για να τοποθετηθεί ένας απόφοιτος ως προϊστάμενος εργαστηρίου ή εκπαιδευτικός εργαστηρίου απαιτούνται ακόμα και τα ακόλουθα προσόντα:

— Δύο χρόνια επαγγελματική πείρα ύστερα από τη λήψη του πτυχίου.

— Πτυχίο παιδαγωγικής καταρτίσεως της παιδαγωγικής Τεχνικής Σχολής (ΠΑΤΕΣ) της Σχολής Εκπαιδευτικών Λειτουργών Επαγγελματικής και Τεχνικής Εκπαίδευσεως (ΣΕΛΕΤΕ).

Η επαγγελματική πείρα είναι εύκολο να αποκτηθεί σε οποιαδήποτε εργασία της ειδικότητας του αποφοίτου.

Πτυχίο Παιδαγωγικής Καταρτίσεως της ΣΕΛΕΤΕ. Η ΣΕΛΕΤΕ ιδρύθηκε το 1959 με το Νομοθετικό Διάταγμα 3971/1959. Στεγάζεται σήμερα σε σύγχρονες ιδιόκτητες εγκαταστάσεις στο Νέο Ηράκλειο της Αττικής σε συνολική έκταση 230 περίπου στρεμμάτων. Εκτός από τις κτηριακές εγκαταστάσεις εξαιρετικός από κάθε άποψη είναι ο εργαστηριακός εξοπλισμός για τα τμήματα ειδικοτήτων, που σήμερα περιλαμβάνει.

Η ΣΕΛΕΤΕ αποτελεί το μόνο εκπαιδευτικό ίδρυμα που έχει ως βασικό αντικειμενικό σκοπό την παιδαγωγική κατάρτιση του διδακτικού προσωπικού της Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσεως.

Περιλαμβάνει δύο βασικά σχολέα:

— Την Ανώτερη Σχολή Εκπαιδευτικών Τεχνολόγων Μηχανικών (ΑΣΕΤΕΜ). Η Σχολή αυτή, με τετραετή διάρκεια φοιτήσεως, εκπαιδεύει εκπαιδευτικούς Επαγγελματικής και Τεχνικής Εκπαίδευσεως Ανώτερης βαθμίδας. Κατά τη διάρκεια των τεσσάρων χρόνων παρέχει στους σπουδαστές της τεχνική κατάρτιση, αντίστοιχη με αυτή των άλλων Ανωτέρων Τεχνικών Σχολών, και παράλληλα την απαραίτητη παιδαγωγική κατάρτιση. Υπολογίζεται ότι τα τρία χρόνια φοιτήσεως διατίθενται για την τεχνική εκπαίδευση και κατάρτιση των σπουδαστών και ο ένας χρόνος για την παιδαγωγική κατάρτισή τους, με τη διαφορά ότι τα παιδαγωγικά μαθήματα, που καλύπτουν διδακτικές ώρες ενός ακαδημαϊκού χρόνου, είναι σκορπισμένα κατάλληλα στα τέσσερα χρόνια φοιτήσεως.

Στην ΑΣΕΤΕΜ γίνονται δεκτοί για εγγραφή, ύστερα από εισαγωγικές εξετάσεις,

50% του αριθμού των εισαγομένων κάθε χρόνο αποφοίτων Γενικών Λυκείων και 50% απόφοιτοι του παλαιού τύπου Μέσων Τεχνικών και Επαγγελματικών Σχολών και αργότερα απόφοιτοι των Τεχνικών και Επαγγελματικών Λυκείων.

Η Σχολή αυτή έχει σήμερα τις ακόλουθες ειδικότητες:

- Μηχανολόγων
- Ηλεκτρολόγων
- Ηλεκτρονικών
- Πολιτικών, κατευθύνσεως δομικών έργων
- Πολιτικών, κατευθύνσεως συγκοινωνιακών και υδραυλικών έργων
- Την Παιδαγωγική Τεχνική Σχολή (ΠΑΤΕΣ).

Η Σχολή αυτή έχει ως βασικό αντικείμενο την παιδαγωγική κατάρτιση πτυχιούχων Επαγγελματικών και Τεχνικών Σχολών Μέσης και Ανώτερης βαθμίδας και πτυχιούχων διαφόρων Ανωτάτων Σχολών, αυτών κυρίως, των οποίων οι πτυχιούχοι μπορούν να τοποθετηθούν ως καθηγητές στα Επαγγελματικά και Τεχνικά Λύκεια και στις Επαγγελματικές και Τεχνικές Σχολές.

Η ΠΑΤΕΣ λειτουργεί πέντε μέρες την εβδομάδα, Δευτέρα έως Παρασκευή, τις απογευματινές και βραδυνές ώρες και περιλαμβάνει τα ακόλουθα τρία τμήματα:

1) Τμήμα πτυχιούχων Ανωτάτων Σχολών.

Η φοίτηση διαρκεί ένα εξάμηνο. Συγκεκριμένα η εκπαίδευση διαρκεί 15 εργάσιμες εβδομάδες και δύο εβδομάδες οι εξετάσεις στο τέλος του εξαμήνου.

Κάθε χρόνο εκπαιδεύονται δύο σειρές: η πρώτη από το Σεπτέμβριο μέχρι το Φεβρουάριο και η δεύτερη από το Φεβρουάριο μέχρι τον Ιούνιο.

Στο τμήμα αυτό γίνονται δεκτοί, ύστερα από σχετική επιλογή, πτυχιούχοι των Ανωτάτων Πολυτεχνικών Σχολών καθώς και των άλλων Ανωτάτων Πανεπιστημιακών και λοιπών Ανωτάτων Σχολών, οι οποίοι, όπως αναφέρθηκε και προηγουμένως, μπορούν να τοποθετηθούν, σύμφωνα με το Νόμο 576/1977, ως Καθηγητές στα Επαγγελματικά και Τεχνικά Λύκεια και στις Τεχνικές και Επαγγελματικές Σχολές.

2) Τμήμα πτυχιούχων Ανωτέρων Τεχνικών και Επαγγελματικών Σχολών.

Η διάρκεια φοίτησεως είναι ένας ακαδημαϊκός χρόνος, δηλαδή δύο εξάμηνα, καθένα από τα οποία περιλαμβάνει 15 εργάσιμες εβδομάδες μαθημάτων και δύο εβδομάδες εξετάσεων.

Στο τμήμα αυτό γίνονται δεκτοί, ύστερα από σχετικές εξετάσεις, απόφοιτοι Ανωτέρων Τεχνικών και Επαγγελματικών Σχολών.

3) Τμήμα πτυχιούχων Μέσης Επαγγελματικής Εκπαίδευσεως (Τμήμα Τεχνικών και Επαγγελματικών Λυκείων, όπως αναφέρεται στο Νόμο 576/1977).

Στο Τμήμα αυτό γίνονται δεκτοί σήμερα, ύστερα από σχετικές εξετάσεις, απόφοιτοι των παλαιού τύπου Επαγγελματικών και Τεχνικών Σχολών. Φυσικά θα γίνονται δεκτοί αργότερα απόφοιτοι Τεχνικών και Επαγγελματικών Λυκείων. Η διάρκεια φοίτησεως είναι η ίδια όπως και στο τμήμα Πτυχιούχων Ανωτέρων Τεχνικών και Επαγγελματικών Σχολών.

Οι ειδικότητες, που υπάρχουν τώρα στα τμήματα αυτά, είναι αντίστοιχες με τις τεχνικές ειδικότητες που περιλαμβάνουν οι Μέσες Τεχνικές και Επαγγελματικές Σχολές. Με την έναρξη εισαγωγής αποφοίτων των Τεχνικών και Επαγγελματικών Λυκείων, από τον ακαδημαϊκό χρόνο 1981-1982, θα δημιουργηθούν ασφαλώς και τμήματα αντίστοιχων ειδικοτήτων.

Η εκπαίδευση στην Παιδαγωγική Τεχνική Σχολή περιλαμβάνει κυρίως Παιδαγω-

γικά μαθήματα και μια σειρά πρακτικών ασκήσεων διδασκαλίας, για την παιδαγωγική κατάρτιση των σπουδαστών. Περιλαμβάνει επίσης ορισμένα τεχνολογικά μαθήματα ειδικά για κάθε ειδικότητα, για τη συμπλήρωση της τεχνικής καταρτίσεως των σπουδαστών ή την ευρύτερη επιμόρφωση στην ειδικότητά τους.

Εκτός από τις δύο αυτές βασικές Παιδαγωγικές Σχολές, η ΣΕΛΕΤΕ περιλαμβάνει και ένα συγκρότημα Προτύπων Τεχνικών και Επαγγελματικών Λυκείων και Τεχνικών και Επαγγελματικών Σχολών, στις οποίες, εκτός από την ανάλογη εκπαίδευση των μαθητών τους, έχουν τη δυνατότητα οι σπουδαστές της Παιδαγωγικής Τεχνικής Σχολής και της Ανωτέρας Σχολής Εκπαιδευτικών Τεχνολόγων Μηχανικών να πραγματοποιούν τις πρακτικές ασκήσεις διδασκαλίας, που προβλέπει το πρόγραμμα των σχολών.

δ) Βαθμολογική εξέλιξη των Εκπαιδευτικών του Κλάδου 9.

Μα βάση το άρθρο 14, παράγραφος 9 του Νόμου 576/1977, οι προβλεπόμενες θέσεις προϊσταμένων εργαστηρίων και εκπαιδευτικών εργαστηρίου του Κλάδου 9 για πτυχιούχους της Παιδαγωγικής Τεχνικής Σχολής της ΣΕΛΕΤΕ, του τμήματος Επαγγελματικών και Τεχνικών Λυκείων, είναι οι ακόλουθες με τα αντίστοιχα μισθολογικά κλιμάκια:

- Προϊσταμένων εργαστηρίου με μισθολογικό κλιμάκιο 7, θέσεις: 60.
- Προϊσταμένων εργαστηρίου με μισθολογικά κλιμάκια 5-6, θέσεις: 600.
- Εκπαιδευτικών εργαστηρίων με μισθολογικά κλιμάκια 1-4, θέσεις: 1355.

Οι θέσεις αυτές έχουν ορισθεί με βάση τις πρώτες προβλέψεις για τον αριθμό των Τεχνικών και Επαγγελματικών Λυκείων και των Τεχνικών και Επαγγελματικών Σχολών που θα λειτουργήσουν με την πρώτη εφαρμογή του Νόμου 576/1977. Σχετική διάταξη προβλέπει την ίδρυση και νέων θέσεων του Κλάδου 9, αν η ίδρυση αυτή επιβληθεί από την αύξηση του αριθμού των Επαγγελματικών και Τεχνικών Λυκείων και των Τεχνικών και Επαγγελματικών Σχολών.

Με βάση το άρθρο 14 οι απόφοιτοι των Επαγγελματικών και Τεχνικών Λυκείων τοποθετούνται στην Επαγγελματική Εκπαίδευση με εισαγωγικό κλιμάκιο το 1, αντίστοιχο με τον 9^ο βαθμό της παλαιάς βαθμολογικής κλίμακας, και έχουν τη δυνατότητα να εξελιχθούν μέχρι το 7^ο κλιμάκιο, τον 3^ο δηλαδή βαθμό, το βαθμό διευθυντή Β' της παλαιάς βαθμολογικής κλίμακας των δημοσίων υπαλλήλων.

Εκτός απ' αυτό, η τοποθέτηση των απόφοιτων του γεωργοκτηνοτροφικού τομέα στα σχολεία Γεωργικής Επαγγελματικής Εκπαιδεύσεως τους χαρίζει τη χαρά και τη βαθειά ψυχική ικανοποίηση που εξασφαλίζει πάντοτε η εργασία του εκπαιδευτικού, γιατί έτσι τους παρέχεται η δυνατότητα να συντελέσουν στην κατάλληλη προετοιμασία των παιδιών για την επιτυχημένη επαγγελματική τους σταδιοδρομία.

6.3 Υπουργείο Γεωργίας.

Σε δύο βασικά τομείς μπορουν να αξιοποιηθούν οι απόφοιτοι του γεωργοκτηνοτροφικού τομέα των Επαγγελματικών Λυκείων στο χώρο του υπουργείου Γεωργίας:

- Στον τομέα παροχής τεχνικών υπηρεσιών.
- Στον τομέα Γεωργικής Εκπαιδεύσεως.

α) Τομέας παροχής υπηρεσιών.

Το υπουργείο Γεωργίας για την εκπλήρωση της βασικής του αποστολής, την προαγωγή και την ανάπτυξη της Ελληνικής γεωργίας και κτηνοτροφίας διατηρεί ορισμένους γεωργικούς και κτηνοτροφικούς σταθμούς και διάφορα ιδρύματα γεωργοκτηνοτροφικής έρευνας. Οι σταθμοί και τα ιδρύματα αυτά, εκτός από το καθαρά επιστημονικό τους προσωπικό, έχουν ανάγκη και από βοηθητικό τεχνικό προσωπικό.

Το προσωπικό αυτό ασχολείται με την εκτέλεση τεχνικών γεωργοκτηνοτροφικών εργασιών ή με την επίβλεψη και καθοδήγηση ανειδίκευτων εργατών στην εκτέλεση σχετικών γεωργοκτηνοτροφικών εργασιών.

Στα ιδρύματα γεωργοκτηνοτροφικής έρευνας ασχολούνται κυρίως με την προετοιμασία του εδάφους για την εγκατάσταση διαφόρων πειραμάτων, την εκτέλεση των απαραίτητων καλλιεργητικών εργασιών, την εφαρμογή των όρων των διαφόρων πειραμάτων, την εκτέλεση παρατηρήσεων και μετρήσεων πειραματικών, τη συγκέντρωση στοιχείων σχετικών με τα αποτελέσματα των διαφόρων πειραμάτων, την εκτέλεση, γενικότερα, κάθε τεχνικής εργασίας που θα ανατίθεται από τον επιστήμονα γεωπόνου ερευνητή.

Σε πολλές περιπτώσεις οι σταθμοί και τα ιδρύματα αυτά διαθέτουν στέγη για το βοηθητικό τεχνικό προσωπικό.

Η όλη επιδιωκόμενη ανάπτυξη της γεωργίας και κτηνοτροφίας απαιτεί την ανάλογη ανάπτυξη αυτων των σταθμών και ιδρυμάτων, πράγμα που εξασφαλίζει περισσότερες μελλοντικά δυνατότητες αποκαταστάσεως αποφοίτων του γεωργοκτηνοτροφικού τομέα των Επαγγελματικών Λυκείων.

Οι συνθήκες εργασίας στον τομέα αυτόν θα μπορούσε να πει κανένας ότι είναι ιδιαίτερα ευνοϊκές. Η εργασία έξω στο ύπαιθρο, η απασχόληση με ζωντανούς οργανισμούς, όπως είναι τα ζώα και τα καλλιεργούμενα φυτά, η παρακολούθηση των διαφόρων πειραμάτων και οι παρατηρήσεις στην εξέλιξή τους, αποτελούν ζωντανή και δημιουργική απασχόληση, που διατηρεί πάντοτε ζωηρό και έντονο το ενδιαφέρον.

Παράλληλα θα πρέπει ιδιαίτερα να τονισθεί ότι ή εργασία αυτή είναι βασικά υπεύθυνη εργασία.

Οι διάφοροι γεωργικοί και κτηνοτροφικοί σταθμοί και τα διάφορα ιδρύματα γεωργοκτηνοτροφικής έρευνας τότε μονάχα μπορούν να εκπληρώσουν σωστά την αποστολή τους, όταν έχουν υπεύθυνο και ιδιαίτερα προσεκτικό προσωπικό. Η υπευθυνότητα αυτή επιβάλλει την έγκαιρη και σωστή εκτέλεση κάθε εργασίας οποιεσδήποτε και αν είναι οι καιρικές συνθήκες, οποιεσδήποτε και αν είναι οι δυσκολίες που θα αντιμετωπισθούν.

Το γεγονός, όπως άλλωστε αναφέρθηκε και αλλού, ότι δεν υπάρχουν σήμερα, στο χώρο της γεωργικής εκπαίδευσεως μέσες γεωργικές σχολές, έχει ως αποτέλεσμα να μην υφίστανται σχετικές νομοθετημένες θέσεις για προσωπικό με τα προσόντα των αποφοίτων των Επαγγελματικών Λυκείων.

Στις αντίστοιχες θέσεις τοποθετούνται σήμερα απόφοιτοι διαφόρων πρακτικών γεωργικών σχολείων, κυρίως μονοετούς φοιτήσεως, ή από εμπειροτέχνες τεχνίτες γεωργίας.

Η ίδρυση όμως των Επαγγελματικών Λυκείων με το γεωργοκτηνοτροφικό τομέα που περιλαμβάνουν, καλύπτει ήδη αυτό το κενό και, φυσικά, η ύπαρξη

αποφοίτων ειδικευμένων στα θέματα αυτά θα προκαλέσει την αντίστοιχη νομοθετική ρύθμιση για την κάλυψη των αναγκών αυτών στο χώρο του Υπουργείου Γεωργίας με τους ειδικευμένους στα γεωργοκτηνοτροφικά θέματα και τα θέματα των γεωργικών μηχανημάτων αποφοίτους του γεωργοκτηνοτροφικού τομέα.

Εκτός από τις γενικές αυτές περιπτώσεις των γεωργικών σταθμών και ιδρυμάτων, υπάρχουν και τομείς εξειδικευμένων εργασιών, στις οποίες μπορούν να τοποθετηθουν απόφοιτοι των Επαγγελματικών Λυκείων.

Ένας τέτοιος τομέας είναι ο τομέας της τεχνητής γονιμοποιήσεως των παραγωγικών ζώων, ιδιαίτερα των αγελάδων.

Η βελτιωμένη αυτή τεχνική στην κτηνοτροφική παραγωγή απαιτεί εξειδικευμένο τεχνικό προσωπικό και τις ανάγκες αυτές μπορούν πολύ καλά να καλύψουν, εκπαιδευόμενοι σχετικά, οι απόφοιτοι του γεωργοκτηνοτροφικού τομέα.

Στον τομέα επίσης των γεωργικών μηχανημάτων υπάρχουν σταθμοί γεωργικών μηχανημάτων, οι υπηρεσίες εγγείων βελτιώσεων, που έχουν ανάγκη από ειδικευμένο στα γεωργικά μηχανήματα τεχνικό προσωπικό. Η οδήγηση, ο χειρισμός και η συντήρηση των γεωργικών μηχανημάτων των υπηρεσιών αυτών αποτελούν εργασίες, που βασικά το προσωπικό αυτό θα εκτελεί. Και το προσωπικό αυτό θα μπορεί πολύ καλά να αποτελεσθεί από αποφοίτους των Επαγγελματικών Λυκείων.

β) Τομέας Γεωργικής Εκπαίδευσεως.

Από τη σύσταση του ελεύθερου Έθνους μας μετά την Επανάσταση του 1821 μέχρι την ίδρυση κατά το 1977 των Επαγγελματικών Λυκείων την ευθύνη της γεωργικής εκπαίδευσεως είχε πάντοτε το Υπουργείο Γεωργίας. Παρά τις προσπάθειες που κατέβαλε το Υπουργείο αυτό να ανταποκριθεί στην παραπάνω ευθύνη, είναι χαρακτηριστική η έλλειψη αναπτύξεως γεωργικής εκπαίδευσεως στο χώρο της μέσης βαθμίδας.

Οι δυο μέσες γεωργικές σχολές, που λειτούργησαν για πολλά χρόνια παλαιότερα, μέχρι το 1946, δηλαδή η Αβερώφειος Γεωργική Σχολή Λαρίσης και η Δενδροκομική Σχολή Πατρών, παρά τον τίτλο τους «Μέσες Γεωργικές Σχολές», ανήκαν περισσότερο στο χώρο της Ανώτερης Τεχνικής Εκπαίδευσεως όπως αποδεικνύεται τόσο από τον τρόπο αξιοποιήσεως των αποφοίτων τους όσο και από τα απαιτούμενα προσόντα για την εισαγωγή σπουδαστών στις σχολές.

Στις σχολές αυτές είχαν δικαίωμα να εισαχθούν αρχικά απόφοιτοι της τέταρτης τάξεως εξατάξιου γυμνασίου ύστερα από σχετικές εισαγωγικές εξετάσεις· χαρακτηριστικό όμως είναι το γεγονός ότι προς το τέλος της περιόδου λειτουργίας τους οι περισσότεροι σπουδαστές τους ήταν απόφοιτοι εξατάξιου γυμνασίου.

Τα πρακτικά γεωργικά σχολεία, που άλλοτε απαιτούσαν δύο και άλλοτε ένα χρόνο φοιτήσεως, ήταν και είναι τοποθετημένα, τα ελάχιστα που εξακολουθούν να λειτουργούν, στη στάθμη της Κατώτερης Τεχνικής Εκπαίδευσεως. Για να γίνει κανείς δεκτός στα σχολεία αυτά πρέπει να είναι απόφοιτος του εξατάξιου δημοτικού σχολείου ενώ η όλη εκπαίδευση που παρέχεται είναι κυρίως πρακτική.

Μετά την ανάληψη και της γεωργικής εκπαίδευσεως από το Υπουργείο Παιδείας, η βασική εκπαίδευτική προσπάθεια που έχει σήμερα το Υπουργείο Γεωργίας είναι η τεχνική κατάρτιση και εκπαίδευση του οικονομικά ενεργού αγροτικού μας πληθυσμού, που συντελείται στά Κέντρα Γεωργικής Εκπαίδευσεως.

Τα Κέντρα Γεωργικής Εκπαίδευσης (ΚΕΓΕ) βασικά ενα σε κάθε Νομό, κατάλληλα εξοπλισμένα και επανδρωμένα, οργανώνουν εκπαίδευσεις σύντομης-βραχείας-διαρκείας σε διάφορα ειδικά γεωργικά θέματα που ενδιαφέρουν ιδιαίτερα τους παραγωγούς της περιοχής. Οι εκπαίδευσεις αυτές αναφέρονται στη φυτική και ζωική παραγωγή καθώς και σε θέματα γεωργικών μηχανημάτων.

Επειδή οι εκπαίδευσεις αυτές έχουν καθαρά πρακτικό χαρακτήρα, εκτός από το επιστημονικό εκπαιδευτικό γεωπονικό προσωπικό, απαιτούν για την πραγματοποίησή τους και ειδικευμένο βοηθητικό εκπαιδευτικό προσωπικό.

Μέχρι τώρα οι ανάγκες σε τέτοιο προσωπικό καλύπτονται από αποφοίτους πρακτικών γεωργικών σχολείων είτε από εμπειροτέχνες τεχνίτες, που είναι ειδικευμένοι στα σχετικά θέματα.

Εδώ υπάρχει ένας τομέας στον οποίο θα μπορούν πολύ καλά να σταδιοδρομήσουν επαγγελματικά απόφοιτοι του γεωργοκτηνοτροφικού τομέα των Επαγγελματικών Λυκείων. Η τεχνική κατάρτισή τους κατά την τριετή φοίτησή τους στα Επαγγελματικά Λύκεια θα τους εξασφαλίζει όλες τις απαραίτητες προϋποθέσεις σε γνώσεις θεωρητικές και δεξιοτεχνίες και δεξιότητες πρακτικές για να ανταποκριθούν στις ευθύνες και στις απαιτήσεις μιας τέτοιας εργασίας.

Η απασχόλησή τους στα κέντρα γεωργικής εκπαίδευσης θα είναι ανάλογη με την απασχόλησή τους στα σχολεία επαγγελματικής εκπαίδευσης ως εκπαιδευτικοί εργαστηρίων, όπως αναφέρθηκε προηγούμενα όταν μιλήσαμε για το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων.

Η διαφορά εδώ είναι ότι θα εκπαίδευον όχι μόνο αγροτόπαιδα αλλά και ενήλικες γεωργοκτηνοτρόφους που τις περισσότερες φορές είναι παραγωγοί με αρκετή πείρα στα τεχνικά γεωργοκτηνοτροφικά θέματα. Αυτό καθιστά ακόμα πιο υπεύθυνη την εκπαιδευτική τους εργασία, αφού θα έχουν να εκπαίδευσουν πρακτικά ενήλικες και έμπειρους σε πολλά θέματα αγρότες.

Μια άλλη διαφορά είναι η διάρκεια εκπαίδευσης. Στα Επαγγελματικά Λύκεια η εκπαίδευση εκτείνεται σε τρία συνολικά χρόνια, εγώ στα κέντρα γεωργικής εκπαίδευσης, η εκπαίδευση, που εξειδικεύεται κάθε φορά σε ένα συγκεκριμένο γεωτεχνικό θέμα, διαρκεί μονάχα ορισμένες μέρες ή ορισμένες βδομάδες.

Εκτός από τις εκπαίδευσεις αυτές που παρέχονται στα κέντρα γεωργικής εκπαίδευσης, οι γεωπόνοι γεωργικής αναπτύξεως, ή όπως ονομαζόταν παλαιότερα γεωπόνοι γεωργικών εφαρμογών, εφαρμόζουν ένα πρόγραμμα γεωργικής εκπαίδευσης και επιμορφώσεως του αγροτικού μας πληθυσμού.

Το πρόγραμμα αυτό περιλαμβάνει διάφορες, ανάλογες με τις καλλιέργειες και τις εκτροφές κάθε περιοχής εκπαίδευτικές δραστηριότητες. Στις δραστηριότητες αυτές οι γεωπόνοι γεωργικής αναπτύξεως χρησιμοποιούν ειδικευμένους τεχνίτες γεωργίας ως βοηθούς τους για την εκτέλεση ορισμένων τεχνικών εργασιών. Στη θέση τέτοιων βοηθών θα μπορούν πολύ καλά να τοποθετηθούν απόφοιτοι του γεωργοκτηνοτροφικού τομέα των Επαγγελματικών Λυκείων.

Όλα όσα σημειώθηκαν στα προηγούμενα δείχνουν ότι στο χώρο του Υπουργείου Γεωργίας υπάρχουν ιδιαίτερα σημαντικές δυνατότητες επαγγελματικής αποκαταστάσεως των αποφοίτων των Επαγγελματικών Λυκείων.

Χρειάζεται βέβαια, όπως σημειώθηκε και αλλού, η νομοθετική ρύθμιση των θεμάτων αυτής της αποκαταστάσεώς τους. Άλλα οι προσπάθειες για τη γεωργική ανάπτυξη της Χώρας μας είναι τόσο σημαντικές και η ανάγκη σε ειδικευμένο

βοηθητικό τεχνικό προσωπικό για την επίτευξη της αναπτύξεως αυτής τόσο μεγάλη, που δεν θα είναι δύσκολο να πραγματοποιηθούν αυτές οι νομοθετικές ρυθμίσεις.

Το γεγονός εξ άλλου ότι κίνητρο για τη ρύθμιση αυτή δεν θα είναι μόνο η επαγγελματική αποκατάσταση των αποφοίτων των Λυκείων, αλλά κυρίως ή αντιμετώπιση των σχετικών αναγκών της ελληνικής γεωργίας, εξασφαλίζει τη βεβαιότητα για τη σύντομη και με ιδιαίτερο ενδιαφέρον ρύθμιση αυτή.

6.4 Διάφοροι Γεωργικοί Οργανισμοί.

Εκτός από το Υπουργείο Γεωργίας, διάφοροι Γεωργικοί Οργανισμοί, που ελέγχονται και εποπτεύονται από αυτό, παρέχουν δυνατότητες επαγγελματικής αποκαταστάσεως για τους αποφοίτους των Επαγγελματικών Λυκείων. Τέτοιοι Οργανισμοί είναι:

- Ο Οργανισμός Βάμβακος.
- Ο Οργανισμός Καπνού.

Οι Οργανισμοί αυτοί, με εξειδικευμένη δραστηριότητα, έχουν ανάγκη από ειδικευμένο τεχνικό βοηθητικό προσωπικό. Οι προσπάθειες για την προαγωγή της καλλιέργειας, που αποτελεί το βασικό αντικείμενο για τον καθένα, έχουν ανάγκη, εκτός από τις υπηρεσίες του επιστημονικού γεωπονικού προσωπικού, και από την εκτέλεση καθαρά τεχνικών εργασιών, για τις οποίες απαιτείται ειδικευμένο προσωπικό.

Οι ανάγκες αυτές καλύπτονται σήμερα από τεχνίτες γεωργίας που είναι απόφοιτοι των πρακτικών γεωργικών σχολείων του Υπουργείου Γεωργίας ή από εμπειροτέχνες χωρίς καμιά ειδική μόρφωση και εκπαίδευση.

Με την αποφοίτηση των πρώτων αποφοίτων του γεωργοκτηνοτροφικού τομέα των Επαγγελματικών Λυκείων θα μπορούν, ασφαλώς, να νομοθετηθούν κατάλληλες θέσεις βοηθητικού προσωπικού, ανάλογες με τις ανάγκες κάθε Οργανισμού, τις οποίες θα καταλαμβάνουν οι απόφοιτοι αυτοί.

6.5 Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος.

Η διακίνηση από την Αγροτική Τράπεζα διαφόρων εφοδίων γεωργικών, όπως λιπασμάτων, σπόρων, φυτοφαρμάκων, κ.λ.π. δημιουργεί την ανάγκη ειδικευμένου προσωπικού. Οι ανάγκες σε τέτοιο προσωπικό καλύπτονται σήμερα ή από ανεδίκευτους εργάτες, εμπειροτέχνες, ή από τεχνίτες γεωργίας αποφοίτους πρακτικών γεωργικών σχολείων.

Και εδώ οι απόφοιτοι των Επαγγελματικών Λυκείων θα μπορούν κατά τον καλύτερο δυνατό τρόπο να καλύψουν τις ανάγκες αυτές. Θα χρειασθεί, βέβαια, η δημιουργία στον Οργανισμό της Τράπεζας σχετικών θέσεων αναλόγων με τα προσόντα και τις υπηρεσίες, που οι απόφοιτοι των Επαγγελματικών Λυκείων θα είναι σε θέση να προσφέρουν. Και φυσικά, δεν θα είναι δύσκολο να δημιουργηθούν αυτές οι θέσεις, όταν θα υπάρχουν αρκετοί απόφοιτοι, έτοιμοι για επαγγελματική αποκατάσταση.

6.6 Συνεταιρικές Οργανώσεις.

Είναι γνωστή η ανάπτυξη πού το γεωργικό συνεταιριστικό κίνημα έχει λάβει στη χώρα μας. Είναι γνωστές επίσης οι ποικίλες δραστηριότητες που αναπτύσσουν σήμερα οι Γεωργικοί μας Συνεταιρισμοί.

Εκτός από την περίπτωση συνεταιρικών καλλιεργειών, σε μεγάλο επίσης βαθμό έχουν αναπτυχθεί Συνεταιρισμοί διαθέσεως γεωργικών προϊόντων και ιδιαίτερα Συνεταιριστικές Βιομηχανίες επεξεργασίας γεωργικών προϊόντων.

Μεγάλες μονάδες συσκευασίας φρούτων και λαχανικών για εξαγωγή, βιομηχανίες κονσερβοποιήσεως φρούτων και λαχανικών και βιομηχανίες επεξεργασίας γάλατος, αποτελούν τις κυριότερες δραστηριότητες των Συνεταιρισμών. Εκτός από αυτές η εκ μέρους των Γεωργικών Συνεταιρισμών διακίνηση γεωργικών εφοδίων και προϊόντων, συμπληρώνει την όλη δραστηριότητά τους.

Όλοι αυτοί οι τομείς δραστηριότητας των συνεταιρισμένων αγροτών μας απαιτούν ειδικευμένο τεχνικό προσωπικό.

Και εδώ ισχύουν τα όσα αναφέραμε για τους διαφόρους Γεωργικούς Οργανισμούς. Το ότι ως τώρα δεν υπήρχε ειδικευμένο γεωργοτεχνικό προσωπικό μέσης στάθμης, είχε ως αποτέλεσμα οι ανάγκες στους τομείς αυτούς να καλύπτονται ή από ανειδίκευτους εργάτες, που με τα χρόνια απόκτησαν σιγά-σιγά μια ορισμένη εμπειρία, ή από αποφοίτους Πρακτικών Γεωργικών Σχολείων.

Η λειτουργία των Επαγγελματικών Λυκείων θα ετοιμάσει, στο γεωργοκτηνοτροφικό τομέα, τέτοιο κατάλληλο προσωπικό για την κάλυψη αυτών των αναγκών. Όταν θα υπάρξει αυτό το προσωπικό θα είναι εύκολο, ασφαλώς, να δημιουργηθούν οι απαραίτητες διαδικαστικές προϋποθέσεις για την επάνδρωση αυτών των υπηρεσιών με το απαιτούμενο ειδικευμένο τεχνικό προσωπικό μέσης στάθμης.

Έτσι ξανοίγεται και εδώ ένας τομέας με ιδιαίτερο ενδιαφέρον και ιδιαίτερα αξιόλογες δυνατότητες για την επαγγελματική αποκατάσταση των αποφοίτων των Επαγγελματικών Λυκείων.

6.7 Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοικήσεως.

Οι διάφοροι Δήμοι και μεγάλες Κοινότητες, με τα προγράμματα πρασίνου, που προσπαθούν να αναπτύξουν, έχουν ιδιαίτερη ανάγκη από ειδικευμένο τεχνικό προσωπικό.

Οι δενδροστοιχίες, τα διάφορα δημοτικά πάρκα, οι δημοτικοί χώροι με πράσινο, απαιτούν ασφαλώς ειδική φροντίδα, για να διατηρηθούν σε κατάλληλη κατάσταση και να εκπληρώνουν αποτελεσματικά τον προορισμό τους.

Οι απόφοιτοι των Επαγγελματικών Λυκείων θα μπορούν, σε βαθμό ιδιαίτερα ικανοποιητικό, να καλύψουν τις ανάγκες αυτές, εξασφαλίζοντας οι ίδιοι ιδιαίτερα συμφέρουσες δυνατότητες αποκαταστάσεως επαγγελματικής.

6.8 Τομέας Ιδιωτικής Πρωτοβουλίας.

Εκτός από τις Δημόσιες Υπηρεσίες και τους Δημόσιους Οργανισμούς, και η

ιδιωτική πρωτοβουλία παρέχει δυνατότητες για αξιόλογη και ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα επαγγελματική αποκατάσταση των αποφοίτων του γεωργοκτηνοτροφικού τομέα των Επαγγελματικών Λυκείων.

Εκτός απ' τις μεγάλες γεωργικές ή κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις που αυξάνουν συνέχεια σε αριθμό, και για τις οποίες αναφερθήκαμε σε προηγούμενο κεφάλαιο, υπάρχουν και άλλες ιδιωτικές επιχειρήσεις που ασχολούνται με αντικείμενα γεωργοκτηνοτροφικά. Όπως, είναι φυσικό και οι επιχειρήσεις αυτές έχουν ανάγκη από ειδικευμένο βοηθητικό προσωπικό. Επιχειρήσεις του είδους αυτού θα μπορούσαν να θεωρηθούν οι ακόλουθες:

α) Εταιρίες πωλήσεως ειδών και εφοδίων.

Το εμπόριο γεωργικών είδων, εφοδίων, εργαλείων και υλικών, που χρησιμοποιούνται στη γεωργοκτηνοτροφική παραγωγή, ανθεί ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια στη χώρα μας.

Το εμπόριο των γεωργικών φαρμάκων, η διάθεση στον αγροτικό μας πληθυσμό καταλλήλων γεωργικών εργαλείων, γεωργικών εφοδίων (σπόρων, δενδρυλλίων κ.λ.π.) αποτελούν αντικείμενο εντατικής και εξαιρετικά αποδοτικής δραστηριότητας στο χώρο της ιδιωτικής πρωτοβουλίας.

Όλες αυτές οι εταιρίες, που ασχολούνται με το εμπόριο και τη διακίνηση αυτών των ειδών, έχουν ασφαλώς ανάγκη από ειδικευμένο τεχνικό προσωπικό.

Ο ειδικευμένος στα θέματα αυτά τεχνίτης δεν θα εκτελεί μια ορισμένη εργασία καθαρά μηχανικά, αλλά θα καθιστά την εργασία του ιδιαίτερα δημιουργική, θα συνδυάζει τη διάθεση των εφοδίων με κατάλληλες οδηγίες ή υποδείξεις τεχνικές, θα συμβάλλει από κάθε άποψη θετικά και δημιουργικά στην όλη εργασία της εταιρίας, στην οποία θα προσφέρει τις υπηρεσίες του.

β) Εταιρίες πωλήσεως γεωργικών μηχανημάτων.

Η επέκταση της χρήσεως των γεωργικών μηχανημάτων είχε ως αποτέλεσμα την ίδρυση πολλών εταιριών διαθέσεως τέτοιων μηχανημάτων οι οποίες αντιπροσωπεύουν ξένες μεγάλες σχετικά εταιρίες. Οι εταιρίες αυτές έχουν ανάγκη από ειδικευμένο στα γεωργικά μηχανήματα τεχνικό προσωπικό.

Η δοκιμαστική λειτουργία διαφόρων μηχανημάτων, η επίδειξη στον υποψήφιο αγοραστή του τρόπου λειτουργίας των μηχανημάτων αυτών, οι μικροεπισκευές και η συντήρησή τους, η διάθεση διαφόρων ανταλλακτικών, αποτελούν εργασίες, που μόνο ένας ειδικευμένος στα θέματα αυτά τεχνίτης θα μπορούσε να προσφέρει απόλυτα αποτελεσματικά και αποδοτικά.

Η έλλειψη βέβαια μέχρι σήμερα τέτοιου προσωπικού έχει ως αποτέλεσμα να καλύπτονται οι θέσεις αυτές από ανειδίκευτο εργατικό προσωπικό, το οποίο όμως διαθέτει κάποια εμπειρία σχετική.

Οι απόφοιτοι των Επαγγελματικών Λυκείων θα μπορούν κατά τον καλύτερο δυνατό τρόπο να καλύψουν τις ανάγκες αυτές. Έτοι και εδώ οι δυνατότητες που παρουσιάζονται για την επαγγελματική αποκατάσταση των αποφοίτων του γεωργοκτηνοτροφικού τομέα είναι ιδιαίτερα σημαντικές.

Ερωτήσεις — Ασκήσεις.

- Ποιοι είναι οι κυριότεροι τομείς παροχής υπηρεσιών για τους αποφοίτους του γεωργοκτη-

- νοτροφικού τομέα των Επαγγελματικών Λυκείων;
2. Ποιες είναι οι δυνατότητες επαγγελματικής αποκαταστάσεως στο χώρο του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων για τους αποφοίτους του γεωργοκτηνοτροφικού τομέα;
  3. Ποιες είναι οι βασικές προϋποθέσεις για την επαγγελματική αποκατάσταση των αποφοίτων των Επαγγελματικών Λυκείων στο χώρο της Επαγγελματικής Εκπαίδευσεως;
  4. Σε ποιον κλάδο διδακτικού προσωπικού Επαγγελματικής Εκπαίδευσεως εντάσσονται οι απόφοιτοι του γεωργοκτηνοτροφικού τομέα και ποιες οι δυνατότητες βαθμολογικής εξελίξεως;
  5. Ποιες είναι οι κυριότερες ευθύνες και εργασίες των προϊσταμένων των εργαστηρίων στα Επαγγελματικά Λύκεια;
  6. Ποια είναι η βασική αποστολή της Σχολής Εκπαίδευτικών Λειτουργών Επαγγελματικής και Τεχνικής Εκπαίδευσεως (ΣΕΛΕΤΕ);
  7. Ποιο τμήμα της ΣΕΛΕΤΕ καταρτίζει στα παιδαγωγικά θέματα αποφοίτους Τεχνικών και Επαγγελματικών Λυκείων;
  8. Ποιοι είναι οι τομείς επαγγελματικής αποκαταστάσεως στο χώρο του Υπουργείου Γεωργίας των αποφοίτων του γεωργοκτηνοτροφικού τομέα;
  9. Σε ποιες κυρίως θέσεις μπορούν να τοποθετηθούν οι απόφοιτοι του γεωργοκτηνοτροφικού τομέα στο χώρο του Υπουργείου Γεωργίας για την παροχή υπηρεσιών;
  10. Ποια είναι η κυριότερη σήμερα εκπαίδευτική προσπάθεια του Υπουργείου Γεωργίας;
  11. Σε ποιες υπηρεσίες ή Οργανισμούς, εκτός απ' το Υπουργείο Γεωργίας, μπορούν να αποκατασταθούν επαγγελματικά οι απόφοιτοι του γεωργοκτηνοτροφικού τομέα;
  12. Ποιες ευκαιρίες επαγγελματικής αποκαταστάσεως παρουσιάζει για τους απόφοιτους του γεωργοκτηνοτροφικού τομέα ο χώρος της ιδιωτικής πρωτοβουλίας;
-

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ

ΣΥΝΕΧΙΣΗ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΕ ΑΝΩΤΕΡΕΣ ΚΑΙ ΑΝΩΤΑΤΕΣ ΣΧΟΛΕΣ

7.1 Δυνατότητες συνεχίσεως σπουδών.

Μια ιδιαίτερη επιδίωξη στη νέα διάρθρωση της Γενικής και της Επαγγελματικής Εκπαίδευσεως, που θεσπίστηκε με τους Νόμους 309/1976 και 576/1977, απετέλεσε και η εξασφάλιση ισοτιμίας μεταξύ των αποφοίτων των Γενικών και των Επαγγελματικών και Τεχνικών Λυκείων.

Η ισοτιμία αυτή εξασφαλίζεται με τις διατάξεις του άρθρου 10 που αναφέρει κατά λέξη τα ακόλουθα:

«Άρθρον 10

Εισαγωγή εις Ανωτέρας και Ανωτάτας Σχολάς.

Οι απόφοιτοι των Τεχνικών και Επαγγελματικών Λυκείων δύνανται να εισάγωνται εις τας Ανωτέρας Τεχνικάς και Επαγγελματικάς Σχολάς, τας Παιδαγωγικάς Ακαδημίας, τας Ακαδημίας Σωματικής Αγωγής, τας Σχολάς Οικιακής Οικονομίας, την Ανωτάτην Σχολήν Καλών Τεχνών, ως και εις Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα αντιστοίχου ή συναφούς ειδικότητος, υπό τας αυτάς προϋποθέσεις εισαγωγής των αποφοίτων των Λυκείων του Νόμου 309/1976 και υπό τον όρον ότι εντός του Λυκείου, τα δια την εισαγωγήν εις εκάστην συγκεκριμένην Ανωτάτην Σχολήν, αιτούμενα πρόσθετα μαθήματα, άτινα ορίζονται δια Προεδρικών Διαταγμάτων, εκδιδομένων προτάσει του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων».

Το άρθρο 25 εξ άλλου του (διου Νόμου και στην παράγραφο 3, που αναφέρεται στον τρόπο εισαγωγής σπουδαστών στα Κέντρα Ανωτέρας Τεχνικής Εκπαίδευσης, αναφέρει τα ακόλουθα:

«Εις το α'. εξάμηνον εγγράφονται επί (ίσοις όροις οι κεκτημένοι απολυτήριον Λυκείου του Νόμου 309/1976 ή απολυτήριον εξαταξίου Γυμνασίου ή πτυχίον Τεχνικού ή Επαγγελματικού Λυκείου εφαρμοζομένων αναλόγως των εκάστοτε ισχουσών διατάξεων περι εγγραφής εις το πρώτον έτος των Ανωτάτων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων».

Το ίδιο ισχύει και για την Ανωτέρα Σχολή Τεχνολόγων Εκπαιδευτικών Μηχανικών της ΣΕΛΕΤΕ, όπου, σύμφωνα με τον κανονισμό της, εισάγονται με (ίσους όρους κατά 50% των εισαγομένων απόφοιτοι Σχολείων Μέσης Γενικής Εκπαίδευσεως και κατά 50% απόφοιτοι Σχολείων Μέσης Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσεως.

Το περιεχόμενο των διατάξεων αυτών σημαίνει ότι οι απόφοιτοι του γεωργοκτηνοτροφικού τομέα των Επαγγελματικών Λυκείων έχουν τη δυνατότητα να συνεχίσουν σπουδές με τις ίδιες προϋποθέσεις, που ισχύουν για τους αποφοίτους

των Γενικών Λυκείων σε Ανώτερες και Ανώτατες Σχολές.

Δεδομένου ότι οι απόφοιτοι των Τεχνικών και Επαγγελματικών Λυκείων θα μπορούν να συνεχίζουν σπουδές σε Ανώτερες Τεχνικές Σχολές αντίστοιχης ή συναφούς ειδικότητας, οι απόφοιτοι του γεωργοκτηνοτροφικού τομέα θα μπορούν να συνεχίσουν σπουδές στις Σχολές Τεχνολόγων Γεωπονίας των Κέντρων Άνωτέρας Τεχνικής Εκπαίδευσεως και σε δεύτερη σειρά στις Σχολές Τεχνολογίας Τροφίμων των ίδιων κέντρων.

Η συνέχιση αυτή των σπουδών τους σε ανώτερη βαθμίδα δεν ανεβάζει μόνο το επίπεδο της τεχνικής και επαγγελματικής καταρτίσεώς τους. Αυξάνει και βελτιώνει ιδιαίτερα σημαντικά τις δυνατότητες επαγγελματικής αποκαταστάσεώς τους.

Έτσι, ως απόφοιτοι των Σχολών των Κέντρων Άνωτέρας Τεχνικής Εκπαίδευσεως θα έχουν τή δυνατότητα να σταδιοδρομήσουν επαγγελματικά σε ανώτερης στάθμης επαγγελματικές απασχολήσεις με αποτέλεσμα όχι μόνο η εργασία τους να είναι πιο ευχάριστη και με περισσότερο ενδιαφέρον, αλλά και οι αποδοχές τους να είναι περισσότερο ικανοποιητικές.

Ως απόφοιτοι των Κέντρων Άνωτέρας Τεχνικής Εκπαίδευσεως θα μπορούν να εργασθούν:

- Σε ιδιόκτητες μεγάλες γεωργικές ή κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις, αν έχουν τις απαιτούμενες προϋποθέσεις για τη δημιουργία τέτοιων εκμεταλλεύσεων.

- Σε μεγάλες ιδιωτικές γεωργοκτηνοτροφικές επιχειρήσεις ως βασικά τεχνικά και οργανωτικά στελέχη.

- Σε δημόσιες υπηρεσίες, εφ' όσον υπάρχουν θέσεις ανάλογες μετά την αύξηση του αριθμού των αποφοίτων.

- Στο Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων ως Καθηγητές Επαγγελματικών και Τεχνικών Λυκείων και Επαγγελματικών και Τεχνικών Σχολών, ως διδακτικό προσωπικό του Κλάδου 8 με διαβάθμιση από το 9 ως το 2 μισθολογικό κλιμάκιο.

- Ως έμποροι γεωργικών εφοδίων και εργαλείων σε ιδιόκτητες σχετικές επιχειρήσεις.

- Ως τεχνικά στελέχη σε εταιρίες εμπορίας γεωργικών μηχανημάτων, εργαλείων, υλικών και εφοδίων.

- Σε δημόσιους και ιδιωτικούς γεωργοκτηνοτροφικούς οργανισμούς ως ειδικευμένο τεχνολογικό προσωπικό.

- Σε μεγάλες συνεταιριστικές και ιδιωτικές γεωργικές βιομηχανίες.

- Στα Κέντρα Άνωτέρας Τεχνικής Εκπαίδευσεως (KATE) ως Βοηθοί Εργαστηρίων, εκπαιδευτικοί του κλάδου 26 με διαβάθμιση από το 9 ως το 3 μισθολογικό κλιμάκιο.

7.2 Προβλήματα και δυσκολίες που δημιουργεί η συνέχιση σπουδών σε Σχολές Ανώτερης βαθμίδας.

Τα πλεονεκτήματα που παρουσιάζει για τους απόφοιτους των Επαγγελματικών Λυκείων η συνέχιση σπουδών σε Σχολές Ανώτερης βαθμίδας δεν θα πρέπει να τους παρασύρουν εύκολα σε μια τέτοια προσπάθεια. Πρέπει ο καθένας από αυτούς να σταθμίσει προσεκτικά τις δυσκολίες και τα προβλήματα, που παρουσιάζει μια τέτοια

προσπάθεια. Ως δυσκολίες θα μπορούσαν να αναφερθούν οι ακόλουθες:

— Καθυστέρηση στην έναρξη της επαγγελματικής τους απασχολήσεως.

‘Οπως είναι γνωστό η φοίτηση στα Κέντρα Ανωτέρας Τεχνικής Εκπαίδευσεως είναι τριετής. Έτσι και με τις ευνοϊκότερες προϋποθέσεις της άμεσης εισαγωγής και της απρόσκοπτης συμπληρώσεως των σπουδών τους, μόνο ύστερα από τρία χρόνια θα είναι έτοιμοι να αρχίσουν την επαγγελματική τους σταδιοδρομία ως απόφοιτοι των KATE.

‘Οσοι βέβαια δεν αντιμετωπίζουν προβλήματα οικονομικά, όσων οι οικογένειες έχουν την οικονομική δυνατότητα για να ενισχύσουν μια τέτοια συνέχιση των σπουδών των παιδιών τους δεν θα έχουν ενδεχομένως στο σημείο αυτό κανένα πρόβλημα. ‘Οσων όμως τα οικονομικά δεν είναι τόσο ανθηρά, όσοι έχουν ανάγκη να αρχίσουν, δύσκολη η εισαγωγή τους στην εργασία, θα πρέπει να προβληματισθούν σοβαρά πριν πάρουν μια τέτοια απόφαση συνεχίσεως των σπουδών τους.

— Αυξημένες απαιτήσεις σε γνώσεις και ικανότητες.

Είναι καλό να φιλοδοξεί κανένας να ανεβεί όσο ψηλότερα είναι δυνατό να ανεβεί. Το ανέβασμα όμως απαιτεί και ανάλογες ικανότητες, απαιτεί και ανάλογα προσόντα.

Θα είναι αξιέπαινος ασφαλώς κάθε απόφοιτος Επαγγελματικού Λυκείου που θα φιλοδοξεί να συνεχίσει σπουδές σε σχολές Ανώτερης βαθμίδας. Χρειάζεται όμως η φιλοδοξία του αυτή να μην είναι ανεδαφική.

Η είσαγωγή και η φοίτηση στα Κέντρα Ανωτέρας Τεχνικής Εκπαίδευσεως απαιτεί σημαντικές ικανότητες σε ορισμένα μαθήματα, όπως είναι τα Μαθηματικά, η Φυσική, η Χημεία κ.λ.π.. Έχει ο απόφοιτος του Επαγγελματικού Λυκείου, που σκέπτεται τη συνέχιση των σπουδών του, τις ικανότητες αυτές;

Ας αναπτύξει στο μεγαλύτερο δυνατό βαθμό την αυτογνωσία. Ας σταθμίσει και ας αξιολογήσει σωστά τις ικανότητές του. Αν η διαπίστωση από μια τέτοια προσπάθεια αυτοαξιολογήσεως βεβαιώνει την ύπαρξη των απαιτουμένων ικανοτήτων, τότε εύκολα θα μπορεί να προχωρήσει.

Δυστυχώς όμως συνήθως πολλοί νέοι υπερεκτιμούν τις δυνατότητές τους με αποτέλεσμα να ξανοίγονται σε επιδιώξεις που ξεπερνούν πολύ τις ικανότητές τους. Έτσι όχι μόνο συναντούν δυσκολίες στην εισαγωγή σε μια Ανώτερη Σχολή, αλλά και χάνουν πολύτιμο χρόνο για μια δεύτερη και τρίτη πολλές φορές δοκιμή.

Ακόμα και στην περίπτωση που θα καταφέρει κανένας να εισαχθεί σε μια τέτοια Σχολή, αν δεν έχει τις απαιτούμενες ικανότητες για την άνετη και αποδοτική παρακολούθηση της εκπαίδευσεως, θα αντιμετωπίσει μεγάλα και σοβαρά προβλήματα για την ολοκλήρωση των σπουδών του.

Εκτός από αυτό, για να εξασφαλίσει αργότερα μια ικανοποιητική επαγγελματική τακτοποίηση και σταδιοδρομία δεν είναι αρκετό να έχει απλώς τελειώσει μια Σχολή. Πρέπει να την έχει τελειώσει με ικανοποιητική βαθμολογία και κυρίως με ουσιαστική κατάρτιση στο αντικείμενο και στο επίπεδο της εκπαίδευσεώς του.

Συχνά είναι πολύ καλύτερα μια επιτυχημένη εκπαίδευση σε μια κατώτερη βαθμίδα παρά μια αποτυχημένη αποφοίτηση από μια Σχολή Ανώτερης στάθμης.

— Δυνατότητα επαγγελματικής αποκαταστάσεως.

‘Οσο ανεβαίνει η στάθμη εκπαίδευσεως ενδός ατόμου σε μια συγκεκριμένη ειδικότητα τόσο περιορίζεται ο αριθμός των θέσεων στις οποίες το άτομο αυτό θα

μπορεί επαγγελματικά να τοποθετηθεί.

Αν σέ μια βιομηχανική επιχείρηση εξετάσουμε το τεχνικό της προσωπικό από την άποψη της στάθμης της τεχνικής εκπαίδευσεώς του, θα διαπιστώσουμε ότι περιορισμένος θα είναι ο αριθμός των επιστημόνων πτυχιούχων Ανωτάτων Σχολών. Μεγαλύτερος συγκριτικά θα είναι ο αριθμός των Τεχνολόγων, πτυχιούχων Ανωτέρων Σχολών, ενώ πολύ μεγαλύτερος θα είναι ο αριθμός των πτυχιούχων μέσης τεχνικής εκπαίδευσεως.

Αυτό δείχνει ότι, αν ένας μεγάλος αριθμός αποφοίτων Επαγγελματικών Λυκείων συνεχίσει σπουδές σε ανώτερη βαθμίδα, τότε θα δημιουργηθεί μεγάλος αριθμός αποφοίτων της βαθμίδας αυτής με αποτέλεσμα, σε συνδυασμό με τον περιορισμένο αριθμό των θέσεων, που θα υπάρχουν για απόφοιτους αυτής της στάθμης, να είναι δύσκολη, αν όχι και προβληματική η επαγγελματική αποκατάστασή τους.

Όλα αυτά θα πρέπει να τα σταθμίσει προσεκτικά ο απόφοιτος του γεωργοκτηνοτροφικού τομέα των Επαγγελματικών Λυκείων και με πολλή σύνεση να προχωρήσει στη λήψη της σωστής αποφάσεως, της αποφάσεως που θα τον διευκολύνει και όχι θα του δημιουργήσει προβλήματα στην επιτυχημένη επαγγελματική του αποκατάσταση και σταδιοδρομία.

7.3 Συνέχιση σπουδών σε Ανώτερες Σχολές.

Το ίδιο άρθρο, το άρθρο 10, του Νόμου 576/1977, δίνει, όπως είδαμε, την δυνατότητα στους αποφοίτους των Τεχνικών και Επαγγελματικών Λυκείων να συνεχίσουν τις σπουδές τους και σε Ανώτατες Σχολές της ίδιας ή σχετικής ειδικότητας.

Εδώ απαιτείται μια πρόσθετη προϋπόθεση : Η εκ μέρους των μαθητών των Τεχνικών και Επαγγελματικών Λυκείων, που προτίθενται να συνεχίσουν τις σπουδές τους, παρακολούθηση προσθέτων μαθημάτων κατά τη διάρκεια φοιτήσεώς τους στα Λύκεια.

Ειδικότερα, για κάθε Ανώτατη Σχολή, θα καθορισθούν με απόφαση του υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, τα ειδικά πρόσθετα μαθήματα που θα πρέπει να παρακολουθήσουν, εκτός από το κανονικό πρόγραμμα των μαθημάτων του Λυκείου, όσοι μαθητές έχουν την πρόθεση να συνεχίσουν σπουδές σ' αυτή την Ανώτατη Σχολή.

Και εδώ χρειάζεται πολλή περίσκεψη από τους μαθητές των Επαγγελματικών Λυκείων.

Με βάση τη διάταξη αυτή οι απόφοιτοι του γεωργοκτηνοτροφικού τομέα θα μπορούν να συνεχίσουν σπουδές στην Ανώτατη Γεωπονική Σχολή, αφού θα έχουν παρακολουθήσει ορισμένα πρόσθετα μαθήματα κατά τη διάρκεια της φοιτήσεώς τους στο Λύκειο.

Η παρακολούθηση αυτή των πρόσθετων μαθημάτων θα απαιτήσει πολύ κόπο και εντατική προσπάθεια και θα είναι πολύ δύσκολο να μη γίνει σε βάρος της καλής καταρτίσεώς τους στην εκπαίδευση που τους παρέχει το Λύκειο στην ειδικότητά τους. Η μειωμένη, όμως, κατάρτισή τους θα τους δυσκολέψει αργότερα στην

επαγγελματική αποκατάσταση και σταδιοδρομία τους, αν τελικά για οποιοδήποτε λόγο δεν κατορθώσουν να εισαχθούν σε Ανώτατη Γεωπονική Σχολή.

Χρειάζεται, λοιπόν, πολύ προσεκτικός υπολογισμός όλων αυτών των παραγόντων, ώστε με ιδιαίτερη σύνεση να ληφθεί οποιαδήποτε απόφαση για να είναι εκείνη που συμφέρει χωριστά κάθε νέο, εκείνη που θα τον διευκολύνει και θα τον βοηθήσει στην καλύτερη δυνατή και πιο επιτυχημένη επαγγελματική του σταδιοδρομία.

Το ότι ο Νομοθέτης εξασφαλίζει τη δυνατότητα συνεχίσεως σπουδών μ' αυτές τις προϋποθέσεις για τους αποφοίτους των Επαγγελματικων Λυκείων, δεν το κάνει, ασφαλώς, για να μεταβληθούν τα Επαγγελματικά Λύκεια σε Σχολεία προετοιμασίας για σπουδές σε Ανώτερη και Ανώτατη βαθμίδα. Το κάνει για να υπάρχει η δυνατότητα σε όσους έχουν όχι μόνο τη διάθεση, αλλά και τις ικανότητες να μην καθηλώνονται στη μέση στάθμη, αλλά να μπορούν να συνεχίσουν το ανέβασμά τους τόσο για το δικό τους το καλό όσο και για το καλό του κοινωνικού συνόλου, μια που άτομα ικανά θα αξιοποιούνται έτσι στο μεγαλύτερο δυνατό βαθμό.

Ερωτήσεις — Ασκήσεις.

1. Ποια άρθρα του Νόμου 576/1977 αναφέρονται στη δυνατότητα συνεχίσεως σπουδών σε Ανώτερες ή Ανώτατες Σχολές για τους αποφοίτους των Τεχνικών και Επαγγελματικών Λυκείων;
2. Τι επιδιώκεται να εξασφαλισθεί με τα άρθρα αυτά της Γενικής και της Επαγγελματικής Εκπαιδεύσεως;
3. Σε ποιες Ανώτερες και Ανώτατες Σχολές μπορούν να συνεχίσουν σπουδές οι απόφοιτοι του γεωργοκτηνοτροφικού τομέα;
4. Ποια είναι η βασική προϋπόθεση που προβλέπει το σχετικό άρθρο του Νόμου 576/1977 για την εισαγωγή αποφοίτων των Τεχνικών και Επαγγελματικών Λυκείων στις Ανώτατες Σχολές με τους ίδιους όρους με τους οποίους θα εισάγονται και οι απόφοιτοι των Γενικών Λυκείων;
5. Ποια είναι τα κυριότερα προβλήματα που δημιουργεί η συνέχιση σπουδών σε Ανώτερες ή Ανώτατες Σχολές για τους αποφοίτους των Τεχνικών και Επαγγελματικών Λυκείων;

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΓΔΟΟ

ΝΕΟΙ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΣΤΑΔΙΟΔΡΟΜΗΣΕΙ ΣΤΟ ΓΕΩΡΓΟΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΟ ΤΟΜΕΑ

Θα ήταν ασφαλώς πολύ καλύτερα αν, αντί να αναφερόμαστε θεωρητικά στις δυνατότητες που υπάρχουν για την επαγγελματική αποκατάσταση των αποφοίτων του γεωργοκτηνοτροφικού τομέα των Επαγγελματικών Λυκείων, είχαμε να αναφέρομε περιπτώσεις νέων που έχουν πράγματι σημειώσει επιτυχημένη στον τομέα αυτό σταδιοδρομία.

Αν όμως σκεφθεί κανένας ότι τα Επαγγελματικά Λύκεια άρχισαν να λειτουργούν τον Οκτώβριο του 1977, θα φανεί, ασφαλώς, παράξενη μια τέτοια σκέψη. Για να έχομε περιπτώσεις επιτυχημένων αποφοίτων του γεωργοκτηνοτροφικού τομέα, πρέπει, πριν απ' όλα να έχομε αποφοίτους. Και αποφοίτους από τα Επαγγελματικά Λύκεια δεν είναι δυνατόν να έχομε πριν από το τέλος του σχολικού χρόνου 1979-1980.

Αλλά, αν δεν έχομε αποφοίτους των Επαγγελματικών Λυκείων, έχομε αποφοίτους άλλων Σχολείων με παράλληλη κατάρτιση, με εκπαίδευση της ίδιας στάθμης, με προσόντα αντίστοιχα με τα προσόντα που θα έχουν οι απόφοιτοι των Επαγγελματικών Λυκείων.

Και οι απόφοιτοι αυτού του Σχολείου μπορούν να μας δώσουν ένα δείγμα του βαθμού της επιτυχίας ενός νέου στον τομέα της γεωργικής και κτηνοτροφικής παραγωγής.

Το Σχολείο αυτό είναι η: **Αμερικανική Γεωργική Σχολή Θεσσαλονίκης.**

Όπως αναφέρθηκε και αλλού, το Υπουργείο Γεωργίας, ενώ είχε από την εποχή της πρώτης συστάσεώς του την ευθύνη της γεωργικής εκπαίδευσεως του αγροτικού μας πληθυσμού, δεν ασχολήθηκε μέχρι σήμερα με την εκπαίδευση τεχνικού προσωπικού μέσης στάθμης.

Η μέση γεωργική εκπαίδευση, που παρείχε για αρκετά χρόνια με τις δύο Μέσες Γεωργικές Σχολές, την Αβερώφειο Λαρίσης και τη Δενδροκομική Πατρών, ήταν, όπως σημειώσαμε σε άλλο κεφάλαιο, ανώτερης στάθμης στην ουσία.

Η εκπαίδευση που παρείχε εξ άλλου και παρέχει ακόμα και σήμερα σε ελάχιστες περιπτώσεις, με τα Πρακτικά Γεωργικά Σχολεία, είναι βασικά εκπαίδευση κατώτερης στάθμης.

Το κενό αυτό ήλθε να καλύψει από τις αρχές του αιώνας μας η Αμερικανική Γεωργική Σχολή Θεσσαλονίκης.

Η Σχολή ιδρύθηκε το 1904 από το δόκτορα Κάρολο Χάουζ (House) που διέθεσε τη ζωή του ολόκληρη στην οργάνωση και λειτουργία της Σχολής.

Όπως δείχνει και το όνομά της, η Σχολή είναι εγκατεστημένη στην περιοχή της Θεσσαλονίκης, σε μια αγροτική έκταση 1.400 στρεμμάτων.

Το κύριο χαρακτηριστικό της Σχολής είναι η άρτια, η εξαιρετική από κάθε άποψη οργάνωσή της.

Εκτάσεις κατάλληλες για όλες τις καλλιέργειες, κτηνοτροφικές και πτηνοτρο-

φικές εγκαταστάσεις με σύγχρονη οργάνωση και σύγχρονο εξοπλισμό, σύγχρονα γεωργικά μηχανήματα, κάθε τι γενικότερα που χρειάζεται για μια άρτια τεχνική κατάρτιση των μαθητών της, υπάρχουν σε κατάλληλο βαθμό και σε κατάλληλη ποιότητα στη Σχολή.

Πέρα από αυτά, εκπαιδευτικό επιστημονικό και βιοηθητικό προσωπικό, καταρτισμένο όχι μόνο στα τεχνικά θέματα αλλά και στα θέματα τα παιδαγωγικά, παρέχει τη μεγαλύτερη εγγύηση για την πλήρη από κάθε άποψη εκπαίδευση και τεχνική κατάρτιση των αποφοίτων της.

Η Σχολή αποτελεί Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου. Διευθύνεται από γενικό Διευθυντή, ενώ η Κεντρική Διοίκησή της εδρεύει στη Νέα Υόρκη των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής.

Οι δαπάνες λειτουργίας της καλύπτονται κατά 60% από δωρεές του εξωτερικού, κυρίως της Αμερικής, και κατά 40% από σχετική ετήσια επιχορήγηση του Υπουργείου Γεωργίας, από την οποία των προϊόντων που παράγει το κτήμα της Σχολής και από δωρεές από την Ελλάδα.

Με βάση τη στενή παρακολούθηση όλων των εξελίξεων τόσο της γεωργίας, όσο και της παιδαγωγικής τεχνολογίας, καθώς και της εξελίξεως της Επαγγελματικής Εκπαιδεύσεως στη χώρα μας, αναπροσαρμόζει πάντοτε το πρόγραμμά της για να ανταποκρίνεται στις βασικές ανάγκες κάθε εποχής και να εκπληρώνει πληρέστερα την αποστολή της.

Το μεγαλύτερο διάστημα της λειτουργίας της, λειτούργησε ως Γεωργική Σχολή με τετραετή διάρκεια φοιτήσεως καταρτίζοντας άρτια τους αποφοίτους στους διαφόρους κλάδους φυτικής και ζωικής παραγωγής και στον κλάδο των γεωργικών μηχανημάτων.

Από το 1970-1971 λειτουργεί ως Μέση Γεωργική Σχολή με δύο βασικά τμήματα:

- Τμήμα Ζωικής Παραγωγής.
- Τμήμα Γεωργικών Μηχανημάτων.

Όπως αναφέρθηκε και αλλού, η Αμερικανική Γεωργική Σχολή Θεσσαλονίκης αποτέλεσε από την ίδρυσή της και αποτελεί ακόμα και σήμερα το μόνο ιδιαίτερα αξιόλογο (ίδρυμα γεωργικής εκπαίδευσεως στο χώρο της Μέσης Γεωργικής Εκπαίδευσεως).

Αλλά, όπως ο βαθμός, επιτυχίας κάθε προσπάθειας κρίνεται βασικά από τα αποτελέσματά της έτοι και η επιτυχία του έργου της Αμερικανικής Γεωργικής Σχολής Θεσσαλονίκης κρίνεται και μπορεί να κριθεί αντικειμενικά από το βαθμό επιτυχίας των αποφοίτων της στο χώρο της επαγγελματικής τους σταδιοδρομίας.

Το σύνολο των αποφοίτων της Σχολής από την ίδρυσή της μέχρι σήμερα φθάνει περίπου τους 1.300.

Από αυτούς 250 περίπου βρίσκονται εγκατεστημένοι σε χώρες του εξωτερικού, κυρίως στη Βόρεια Αμερική, την Αυστραλία και διάφορες χώρες Ευρωπαϊκές. Το 60% των αποφοίτων αυτών ασχολούνται, στις χώρες που έχουν εγκατασταθεί, με γεωργικά επαγγέλματα ή επαγγέλματα που έχουν σχέση με τη γεωργία, ενώ το 40% έχουν στραφεί σε επαγγέλματα που δεν έχουν σχετίζονται με τη γεωργία.

Από όσους είναι εγκατεστημένοι στην Ελλάδα, 800 περίπου, δηλαδή το 80% ασχολούνται με επαγγέλματα που έχουν άμεση ή έμμεση σχέση με τη γεωργία.

Έτσι οι περισσότεροι από αυτούς εργάζονται ως παραγωγοί, ιδιοκτήτες γεωργικών ή κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων.

Πολλοί ασχολούνται στον τομέα παροχής υπηρεσιών, εργαζόμενοι ως υπάλλη-

λοι σε υπηρεσίες του Υπουργείου Γεωργίας, κυρίως σε Ιδρύματα και Σταθμούς του Υπουργείου. Ο αριθμός αυτών που ασχολούνται στον τομέα παροχής υπηρεσιών φθάνει τους 200 περίπου. Αυτό δείχνει ότι οι απόφοιτοι της Σχολής καλύπτουν το μεγάλο κενό που έχει δημιουργηθεί από την έλλειψη ειδικευμένου τεχνικού γεωργικού προσωπικού μέσης στάθμης.

Πολλοί εργάζονται επίσης σε επιχειρήσεις διακινήσεως και εμπορίας γεωργικών εφοδίων και μηχανημάτων σε βασικές θέσεις ειδικευμένου τεχνικού προσωπικού και ορισμένοι, μάλιστα, ως βασικά στελέχη των επιχειρήσεων αυτών.

Από τους 600 που ασχολούνται στον τομέα της παραγωγής, οι 100 περίπου είναι ιδιοκτήτες μεγάλων σχετικά γεωργοκτηνοτροφικών μονάδων.

Μεγάλες χοιροτροφικές και πτηνοτροφικές μονάδες, εκμεταλλεύσεις φυτών μεγάλης καλλιέργειας, δενδροκομικές και λαχανοκομικές εκμεταλλεύσεις σε μορφή καθαρά επιχειρηματική, είναι τομείς στους οποίους έχουν επιδοθεί με ιδιαίτερη επιτυχία, αρκετοί απόφοιτοι της Σχολής.

Γενικότερα, όλοι όσοι εργάζονται στον τομέα παραγωγής, έχουν αναδειχθεί σε επιτυχημένους από κάθε άποψη παραγωγούς.

Στο μέγεθος και την έκταση των δυνατοτήτων, που μπόρεσαν να εξασφαλίσουν, έχουν οργανώσει επιτυχημένες γεωργοκτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις και αποτελούν όχι μόνο παράδειγμα για μίμηση, αλλά και υποδείγματα καλών και προοδευτικών παραγωγών.

Από αυτούς που αποφοίτησαν ύστερα από το 1961, 80 περίπου έχουν φοιτήσει ή φοιτούν σε Ανώτερες και Ανώτατες Σχολές, με ιδιαίτερη επιτυχία.

Το κύριο επίσης, χαρακτηριστικό όλων των αποφοίτων της Σχολής είναι η δημιουργικότητά τους, το ήθος και η εσωτερική καλλιέργειά τους, η διάθεση και η προθυμία να συμβάλλουν ενεργά σε κάθε δημιουργική προσπάθεια αναπτύξεως της περιοχής τους. Και τούτο, γιατί η Σχολή, πέρα από την καθαρά τεχνική εκπαίδευση και κατάρτιση, φρόντισε να καλλιεργήσει μέσα τους τις βασικές αρετές του δημιουργικού και ανήσυχου αλλά και του ανώτερου σε ήθος νέου, που ακολουθεί πιστά τις ελληνοχριστιανικές μας παραδόσεις.

Η ποικιλία της απασχόλησεως στο χώρο της γεωργικής και κτηνοτροφικής παραγωγής, καθώς και στο χώρο παροχής γεωργοτεχνικών υπηρεσιών των αποφοίτων της Αμερικανικής Γεωργικής Σχολής Θεσσαλονίκης δείχνουν πάνω στα πράγματα τις μεγάλες και ποικίλες δυνατότητες που υπάρχουν για τους αποφοίτους Σχολείων Μέσης Γεωργικής Εκπαίδευσεως.

Δείχνει ειδικότερα, μέσα απ' τη ζωντανή πραγματικότητα, τις δυνατότητες που υπάρχουν για επιτυχημένη αποκατάσταση επαγγελματική για τους αποφοίτους του γεωργοκτηνοτροφικού τομέα των Επαγγελματικών Λυκείων, μια που με τη νέα δομή της Επαγγελματικής Εκπαίδευσεως τα τμήματα αυτού του τομέα των Επαγγελματικών Λυκείων αποτελούν σήμερα και θα αποτελούν στο μέλλον τα βασικά Σχολεία Μέσης Γεωργικής Εκπαίδευσεως.

Έτσι, η Αμερικανική Γεωργική Σχολή Θεσσαλονίκης, έρχεται, με τη ζωντανή της παρουσία στο χώρο της γεωργικής εκπαίδευσεως και με τη ζωντανή και δημιουργική παρουσία των αποφοίτων της στο χώρο της παραγωγής και των γεωργοτεχνικών υπηρεσιών, να επικυρώσει κατά τον καλύτερο και ζωντανότερο τρόπο τα όσα αναπτύχθηκαν στα προηγούμενα κεφάλαια γύρω από τις δυνατότητες της επαγγελματικής αποκαταστάσεως των αποφοίτων του Γεωργοκτηνοτροφικού Τομέα των Επαγγελματικών Λυκείων.

ΓΕΩΡΓΙΚΟΣ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Η εξειδίκευση στην ανθρώπινη εργασία

1. 1	Η εμφάνιση και εξέλιξη της εξειδικεύσεως	1
1. 2	Η εξειδίκευση στη σύγχρονη τεχνολογία	2
1. 3	Κατάταξη και ομαδοποίηση των επαγγελμάτων	3

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Η εξειδίκευση στη Γεωργία

2. 1	Εμφάνιση και εξέλιξη της εξειδικεύσεως στη γεωργία	6
2. 2	Λόγοι που επιβάλλουν, την εξειδίκευση στη γεωργία	7
2. 3	Τομείς επαγγελματικής απασχόλησεως στο χώρο της γεωργίας και κτηνοτροφίας	8

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Τομέας φυτικής παραγωγής

3. 1	Κλάδοι φυτικής παραγωγής	9
3. 2	Καλλιεργούμενη έκταση	9
3. 3	Απασχολούμενο εργατικό δυναμικό	10
3. 4	Αξία φυτικής παραγωγής	11
3. 5	Προοπτικές ευρύτερης ανάπτυξης της φυτικής παραγωγής	12

3. 6 Ασκούμενα στο χώρο της φυτικής παραγωγής επαγγέλματα	17
3. 7 Παραγωγός προϊόντων φυτών μεγάλης καλλιέργειας	18
3. 8 Παραγωγός προϊόντων δενδροκομικής και αμπελουργικής παραγωγής	27
3. 9 Παραγωγός προϊόντων λαχανοκομίας	40
3. 10 Παραγωγός ανθοκομικών προϊόντων	50

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

Τομέας ζωικής παραγωγής

4. 1 Εξέλιξη και ανάπτυξη της κτηνοτροφίας	58
4. 2 Προοπτικές ευρύτερης αναπτύξεως της κτηνοτροφίας	62
4. 3 Τεχνίτης ή κτηνοτρόφος αγελαδοτρόφος	64
4. 4 Τεχνίτης ή κτηνοτρόφος προβατοτρόφος	70
4. 5 Τεχνίτης ή κτηνοτρόφος χιοδοτρόφος	75
4. 6 Πτηνοτρόφος ή τεχνίτης πτηνοτροφίας	80
4. 7 Μελισσοκόμος ή τεχνίτης μελισσοκομίας	87

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

Τομέας Γεωργικών μηχανημάτων

5. 1 Εξέλιξη και ανάπτυξη της χρήσεως γεωργικών μηχανημάτων	92
5. 2 Προοπτικές ευρύτερης εκμηχανήσεως της γεωργίας	94
5. 3 Τομείς εργασίας στο χώρο των γεωργικών μηχανημάτων	95
5. 4 Συνθήκες ασκήσεως του επαγγέλματος του τεχνίτη γεωργικών μηχανημάτων	99
5. 5 Κίνητρα για την εργασία στον τομέα των γεωργικών μηχανημάτων	100

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

Τομέας παροχής υπηρεσιών

6. 1 Γενικά	102
6. 2 Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων	103
6. 3 Υπουργείο Γεωργίας	108

6. 4 Διάφοροι Γεωγραφικοί Οργανισμοί	112
6. 5 Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος	112
6. 6 Συνεταιρικές Οργανώσεις	113
6. 7 Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοικήσεως	113
6. 8 Τομέας Ιδιωτικής Πρωτοβουλίας	113

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7

Συνέχιση σπουδών σε Ανώτερες και Ανώτατες Σχολές

7. 1 Δυνατότητες συνεχίσεως σπουδών	116
7. 2 Προβλήματα και δυσκολίες που δημιουργεί η συνέχιση σπουδών σε Σχολές Ανώτερης βαθμίδας	117
7. 3 Συνέχιση σπουδών σε Ανώτερες Σχολές	119

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8

Νέοι που έχουν σταδιοδρομήσει στο γεωργοκτηνοτροφικό τομέα

121